

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ – БУРГАС

О П Е Р А Т И В Н А П Р О Г Р А М А “ О К О Л Н А С Р Е Д А 2 0 0 7 – 2 0 1 3 г . ”
Проект: № DIR -5113325-13-110 „Дейности по устойчиво управление на резервати и поддържани резервати в териториалния обхват на РИОСВ-Бургас, поддържащи и възстановителни дейности”

УТВЪРДИЛ:.....

МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

/..... /

РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ – БУРГАС

8000 гр. Бургас, ж.к. "Лазур", ул. Перущица 67, ет. 3
тел: 056/ 813 205, факс: 056/ 813 200, e-mail: riosvbs@unacs.bg, www.riosvbs.eu

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РЕЗЕРВАТ „УЗУНБУДЖАК”

2015 г.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Съдържание

РЕЧНИК НА СПЕЦИФИЧНИ ДУМИ И СЪКРАЩЕНИЯ	8
РЕЗЮМЕ	22
Ч А С Т 0: ВЪВЕДЕНИЕ	27
0.1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА	27
0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА	28
0.2.1. Колектив експерти, участвали в разработването на плана, в съответните области	28
0.2.2. Процес на изготвяне на плана за управление - основните етапи и всички участници и заинтересовани страни	28
0.2.3. Проведени работни срещи и консултации, обсъждания - неформални и работни срещи с участието на заинтересованите държавни органи и институции, научни, обществени и неправителствени организации	29
0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА	29
0.3.1. Предназначение на Плана от гледна точка на:	29
0.3.2. Главни особености на Плана, отчитащи спецификата на резерватната територия	31
Ч А С Т 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	33
ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ	33
1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ	33
1.0.1. Местоположение на резервата според физикогеографското райониране, административното деление, както и близки селищни образувания, градове, села и особености	33
1.0.2. Обзорна едромасщабна карта с разположението на резервата	33
1.0.3. Граници на резервата съгласно Заповед № 2245 от 30.12.1956 г. на Управление на горското стопанство към Министерски съвет, като за основа са ползвани актуалните данни от КК и КР /Картата на възстановената собственост за землището на с. Сливарово, Община Малко Търново, Област Бургас. В приложение да се даде списък с координатите на граничните точки на включените имоти	33
1.0.4. Карта, включваща площта, предмет на планиране, както и свързаните с нея защитена местност (бивша буферна зона) “Странджанска зеленика” и др. прилежащи територии с обща информация за тях и връзките на резервата със съседни населени места, селищни образувания, обекти и съоръжения, пътна мрежа и маршрути, други защитени територии и зони, обекти на туризма - хижи, заслони, съоръжения и маршрути, основни водни площи, съседни областни, общински и землищни граници	34
1.0.5. Несъответствия, установени при теренните проучвания между КВС и действителното положение на терена да се представят в списък (цифров модел на действителното състояние)	34
1.0.6. Измервания с геодезически инструменти и GPS устройства	34

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

1.0.7.	Административни граници и пътища	34
1.0.8.	Прилежащи територии и обекти	34
1.0.9.	Да се отразят на картите границите и номерата на кадастралните/поземлени имоти	35
1.0.10.	Водоизточници, термални извори, каптажи, чеими, паметници и др. характерни ориентири	35
1.0.11.	Изчислени аналитично площи на резервата, като за основа се ползва съвместния цифров модел на КВС	35
1.1.	ПЛОЩ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	35
1.2.	ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ	35
1.2.1.	Фондова принадлежност на резервата	35
1.2.2.	Разпределение на площите по административна принадлежност	35
1.3.	ЗАКОНОВ СТАТУТ НА РЕЗЕРВАТ „УЗУНБУДЖАК“	35
1.3.1.	Исторически преглед на статута и предназначението на територията в миналото	35
1.3.2.	Кратък преглед на причините и стъпките за обявяването на защитената територия	36
1.3.3.	Законов статут на резерват „Узунбуджак“, произтичащ от националното законодателство - закони и техните поднормативни актове	36
1.4.	СОБСТВЕНОСТ	44
1.5.	УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА	45
1.5.1.	Организационна структура и администрация	45
1.5.2.	Структура на управление и основните функции на персонала на РИОСВ-Бургас по длъжности. Общ брой на необходимия персонал и разпределението му по длъжности	48
1.5.3.	Материално-техническо обезпечаване	51
1.6.	СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ	52
1.6.1.	Съществуващи и в процес на изпълнение програми, планове и проектни разработки за последните 10 години, свързани със строителство, ползване на ресурси и др. дейности на територията на Р, като: устройствен проект, общински териториално-устройствени планове, и др., ако има такива	52
1.6.2.	Степен на реализация и актуалност, като цяло или на части от описаните проектни разработки	53
1.6.3.	Опис на научните разработки, свързани с резервата	53
1.6.4.	Опис на други разработки и програми, свързани с регионалното развитие, туризма и др. на различни нива, имащи някаква връзка с резервата	53
1.7.	СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ОБЕКТА	54
1.7.1.	Зони и режими съгласно утвърдени проекти, отнасящи се до резервата и	

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

защитената местност. Карта на съществуващото функционално зонироване и режими в подходящ мащаб на площите в Р	54
1.7.2. Функционалното зонироване и режима на зоните да се опишат и отразят с площ и процентно участие спрямо общата площ на Р	54
1.7.3. Информация за наличие на определени режими, произтичащи от законови и подзаконови нормативни актове	55
ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ	57
1.8. КЛИМАТ	57
1.8.1. Фактори за формиране на местния климат	57
1.8.2. Елементи на климата	58
1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ	64
1.9.1. Геоложки строеж, морфоструктури и морфометрия	64
1.9.2. Геоморфология на релефа	68
1.10. ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОБИОЛОГИЯ	69
1.10.1. Хидрология и хидрография	69
1.10.2. Хидрохимия	71
1.10.3. Хидробиология	72
1.11. ПОЧВИ	74
1.11.1. Разпространение и характеристика на почвите	74
1.11.2. Почвени процеси	76
БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА	78
1.12. ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ	78
1.12.1. Обща характеристика на биотопите на видово и екосистемно равнище	78
1.13. ФЛОРА	92
1.13.1. Нисши растения и гъби	92
1.13.2. Висши растения	97
1.14. ФАУНА	137
1.14.1. Безгръбначни животни	137
1.14.2. Риби (сладководна или морска ихтиофауна)	140
1.14.3. Земноводни и влечуги.	141
1.14.4. Птици	142
1.14.5. Бозайници	144
КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	149
1.15. ПОЛЗВАНЕ НА РЕЗЕРВАТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ	149

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

1.15.1.	Население и демографска характеристика на община Малко Търново, област Бургас.	149
1.15.2.	Селищна мрежа	156
1.15.3.	Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради	158
1.15.4.	Селско стопанство	162
1.15.5.	Горско стопанство	164
1.15.6.	Лов, риболов, събиране на природни продукти	167
1.15.7.	Туризм, рекреация, спорт, услуги	169
1.15.8.	По-значими дейности и занаяти в района	171
1.15.9.	Информираност на обществеността за резервата и отношението към него	172
1.16.	НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ И ВЛИЯНИЕТО ВЪРХУ РЕЗЕРВАТА	173
1.16.1.	Граници, разположение, собственост, административна и фондова принадлежност на защитената местност	173
1.16.2.	Горскостопански дейности и функции на горите в прилежащата на резервата защитена местност	173
1.16.3.	Ловно и рибно устройствените дейности в защитена местност “Странджанска Зеленика”, вкл. конкретните райони и начините на ползване	175
1.16.4.	Настоящи дейности на населението: земеделие, риболов, животновъдство, промишлени производства, строителство на инфраструктурни обекти, туризм, народни занаяти и традиционни производства, в случай че такава информация не е представена в т. 1.15.	175
1.16.5.	Вид, състояние и влияние на застроените прилежащи територии	175
1.16.6.	Обекти от техническата инфраструктура - пътища, строителство, водоснабдителни съоръжения и др., които имат отношение към територията на резервата	175
1.16.7.	Начин на ползване на земеделските земи и други селскостопански обекти в прилежащите територии	176
1.16.8.	Горскостопански дейности и функции на горите в прилежащите територии. Случаи на залесяване с нетипични/ инвазивни, включително чужди дървесни и храстови видове в непосредствена близост с резервата в бившата буферна зона - защитена местност “Странджанска Зеленика”	176
1.16.9.	Туристическа дейност и рекреационни ресурси в прилежащата на резервата защитена местност	176
1.17.	КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО	177
1.17.1.	Списък със значимите археологически обекти и архитектурни паметници и исторически места в прилежащите територии - църкви, мемориали, етнографски обекти и др.	177
1.17.2.	Дейности от миналото, свързани с поминъка на населението и	

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

<i>местните занаяти (рибарство, отглеждане на технически култури, пчеларство, билкарство и т.н.)</i>	177
1.18. ЛАНДШАФТ	178
1.18.1. Структура на ландшафта	178
1.18.2. Естетически качества	179
1.19. СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	180
ПЪРВА ОЦЕНКА	181
1.20. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА	181
1.20.1. Уязвимост	182
1.20.2. Рядкост	196
1.20.3. Естественост	222
1.20.4. Типичност	224
1.20.5. Размери	227
1.20.6. Биологично разнообразие	228
1.20.7. Стабилност и нестабилност	234
1.21. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА	238
1.21.1. Социално-икономически условия	240
1.21.2. Собственост	242
1.21.3. Управление	242
1.21.4. Формиране на основните и на специфичните проблеми на територията	244
1.22. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	244
Ч А С Т 2: ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ	253
2.1. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ	253
2.1.1. Определяне на главните цели	253
2.1.2. Определяне на второстепенните цели	254
2.2. ОГРАНИЧЕНИЯ	255
2.2.1. Тенденции от естествен характер	256
2.2.2. Тенденции от антропогенен характер	259
2.2.3. Други ограничения и тенденции	261
ВТОРА ОЦЕНКА	262
2.3. ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ	262
2.3.1. Въздействие на посочените ограничения върху възможностите за изпълнение на дългосрочните цели	262
2.3.2. Приоритетизиране на ограниченията и заплахите от различен характер, което да бъде основа за предприемане на мерки по срокове и бюджет	262

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

2.4.	ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	276
2.4.1.	Потенциал на територията по отношение консервация на местообитания и видове при установен модел и режим на ниво на подпочвени води и заливане	276
2.4.2.	Потенциални възможности за развитие на научно-познавателен туризъм и други рекреационни дейности на местно, национално и международно ниво.	276
2.4.3.	Други	276
ЧАСТ 3: РЕЖИМИ, НОРМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ		277
3.1.	ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНИТЕ	277
3.1.1.	Териториално разположение на зони съобразно спецификата и целите на резервата	277
3.2.	РЕЖИМИ И НОРМИ	278
3.2.1.	Строителство и инфраструктура	280
3.2.2.	Други режими и норми	281
ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ		282
4.1.	ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ	282
4.2.	ПРОГРАМИ	282
4.2.1.	Програма „Опазване и поддържане на биоразнообразието – местообитания и видове“.	282
4.2.2.	Програма „Дейности в горите“.	282
4.2.3.	Програма „Научни изследвания и мониторинг“.	283
4.2.4.	Програма „Развитие на посещения с научна и образователна цел“.	283
4.2.5.	Програма „Връзки с обществеността и образование“.	283
4.2.6.	Програма „Институционално развитие“.	283
4.3.	ПРОЕКТИ	283
4.4.	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ	288
4.5.	РАБОТЕН ПЛАН	289
4.5.1.	Работен план за 3 години, включващ приоритетните проекти и задачи	289
ЧАСТ 5: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ		295
5.1.	ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ	295
5.2.	ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ	295
ПРИЛОЖЕНИЯ		296

РЕЧНИК НА СПЕЦИФИЧНИ ДУМИ И СЪКРАЩЕНИЯ

Специфични думи

Абиотични фактори	Условията на неживата природа, които въздействат върху организмите и имат пряко значение за живота им.
Аборигенен, автохтонен	Първичен, местен.
Автохтонен вид	Съществуващ вид в ареала на видообразуването
Антропогенен	Предизвикан от човека.
Антропогенни фактори	Съвкупност от разнообразни човешки дейности, които действат върху живата и неживата природа.
Ареал	Територия на географско разпространение на таксони живи организми (вид, род, семейство и т.н.) или съобщества (синтаксони от различен ранг).
Асоциация	Основна синтаксономична единица при класификация на растителността.
Безпокойство	Резултата от различни човешки дейности върху дивите животни, изразяващ се в уплашено, възбудено или раздразнено състояние и невъзможност да осъществяват присъщите им поведенчески действия в заетата от тях зона. Води до отрицателен за животното резултат - от изменения в поведението до напускане на естествения му район на обитаване.
Биологично разнообразие	Многообразието на живите организми на видово и надвидово равнище, многообразието на съобщества, местообитания и екосистеми от различни равнища.
Биотичен	Свързан с живите организми и живата природа.
Биотични фактори	Взаимодействия между организмите при съвместния им живот.

Браконьерство	<p>Нарушаване на законовите норми за опазване на природните ценности с цел лично облагодетелстване. Включва всички форми на посегателства към всички типове природни ценности, включително:</p> <ul style="list-style-type: none"> - убиването, улавянето, преследването и нараняването на диви животни; вземане, пренасяне и превозване на намерени ранени и убити животни или разпознаваеми части от тях; събиране на яйца и индивиди; търговия с диви животни; - престой или движение на лица на територията на парка с извадени от калъф и сглобени гладкоцевни и нарезни пушки, огнестрелно оръжие с автоматична и полуавтоматична стрелба. <p>Браконьерството представлява престъпление по Наказателно-процесуалния кодекс с изключение на маловажните случаи, които се считат за административни нарушения.</p>
Вид	Група популации, индивидите в които обменят генетичен материал свободно помежду си, но не с индивиди от популации от други видове.
Възможност за възстановяване	<p>Усилие (във време и ресурси) за възстановяване в ЗГ на вид или хабитат (EUROSITE).</p> <p>Чрез този критерий се установява стойността на елемента: колкото по-трудно е възстановяването, толкова по-важно е опазването на съответния елемент.</p>
Възстановяване	Пресъздаването на цели съобщества от организми и местообитания по модел на естествено възникващите.
Генетични ресурси	Материали от растителен, животински или микроорганизмов произход, съдържащи функционални единици на наследственост и имащи реална или потенциална стойност.
Гола сеч	Изсичането на цялата дървесна растителност върху площ над 1 декар или сливането на голи сечища, чиято обща площ е над 1 декар.
Гори	Земя, заета от горскодървесна растителност с площ над 1 декар. (ЗГ, чл.2, ал1.)

Горски територии	Всяка територия извън строителните граници на населените места, предназначена основно за гори и обхващаща гори, храсти, земи за залесяване, недървопроизводителни земи, посочени в единния кадастър, с изключение на горите, създадени върху земи от поземления фонд (чл.2,(2),(3) от Закона за горите).
Демутация	Естествено възстановяване на природната растителност на мястото на деградирана или унищожена от човека растителност.
Дендробионт	Организъм, живеещ върху даден дървесен вид растение.
Диагностични видове	Група от видове с оптимално развитие в рамките на определен синтаксон.
Дива природа	Участък от природата, който не е нарушен от дейността на човека, естествен ландшафт с характерни диви растения и животни и съобщества от тях.
Доминантен вид	Вид, който преобладава по численост, оказва съществено влияние върху средата и обмяна на енергия в биоценозата.
Едификатор	Вид, който обуславя условията за живот в съобществото.
Екологичен коридор	Територия, която осигурява връзката на популации, съобщества, екосистеми или местообитания и осигурява безпрепятствената миграция на индивиди и генетичен материал.
Екологични групи растения	Групи от растения със сходни приспособителни признаци, които се образуват предимно под влияние на един доминиращ фактор в дадените условия (влажност, температура, светлина, механичен и химичен състав на почвата и др.).
Екологична ниша	Пространствено и функционално място на вида в екосистемата; съвкупността от условията на живот в екосистемата, съответстващи на изискванията, към средата от ценопопулациите на даден вид.
Екологично равновесие	Състояние на балансираност в екосистемата между биоценозата и биотопа на всички надорганизмови равнища.
Екологична сукцесия	Последователна смяна на една екосистема с друга под въздействието на фактори, които съществено изменят или разрушават първоначалната и се създават условия за развитието на друга екосистема, по-приспособена към новите условия.

Екосистема	Динамичен комплекс от растителни, животински и микроорганизмови съобщества и тяхната нежива околна среда, които си взаимодействат като функционална единица.
Екотонна зона	Гранична зона между две екосистеми.
Експлеренти	Растения, които имат слаба конкурентноспособност, но способни много бързо да заемат освободените от силните конкуренти територии.
Ендемит	Вид, който се среща само в определен географски район.
Епигеобионти	Обитатели на горния приземен слой.
Естественост	Незасегнатост от човешка дейност; липса на окултуряване или опитомяване (EUROSITE).
Застрашен вид	Вид, който е заплашен от изчезване в целия си ареал или в голяма част от него.
Застрашен таксон	Таксон, чиято численост на популациите и област на разпространение намаляват по начин, по който в определен обозрим период може да престане да се среща в дадения район (локално застрашен), в страната (национално застрашен) или на планетата (глобално, световно застрашен); съществуват подробни международно признати класификации на степените на застрашеност и критериите на определянето им.
Защитен таксон	Таксон, поставен под режим на опазване със закон или друг нормативен документ, за който се забраняват всички действия, които могат да нанесат вреди на индивидите, на гнездата или леговищата им, на местата, които те обитават, включително безпокойство, взимане на намерени мъртви индивиди, пренасяне и т.н.
Зониране	Разделяне на защитената територия на части, наричани зони, които се използват за целите на управлението, обикновено временно (продължителността на съществуването им може да бъде по-малка от периода на действие на плана). Във всяка зона предписанията за управление са приблизително еднакви и се различават по тип и интензивност от тези в другите зони на плана.

Идеална цел	Изказ, който полага идеалното управление на територията, при условие че отсъстват ограничители и модифициращи фактори и управляващата организация има пълен контрол над територията (EUROSITE).
Интерпретативни дейности	Дейности, които имат за цел да представят ценностите на ЗТ, проблемите на управление и важността му за отделния човек. Състоят се в съчетание от послания чрез "екскурзоводски" беседи, печатни, визуални и други материали, примери и човешко взаимодействие, илюстриращо значимостта на територията. Извършват се главно в защитената територия, но в някои случаи и извън нея. Най-често терминът се използва за дейностите по обслужване на посетителите.
Климакс	Последен, относително устойчив стадий на естествено развитие на съобществото и на екосистемата като цяло, който най-пълно съответства на екологичните условия в дадената местност в съответния период.
Конкуренция	Взаимоотношение между популациите, възникващо при използване на общ хранителен ресурс.
Консервационно значим	Вид или друг таксон, съобщество, екосистема, природно местообитание, признати в научно издание за застрашени в някаква степен или притежаващи съществена екологична роля (например включени в национални или международни червени книги или списъци, в приложения към конвенции или директиви и други подобни документи).
Ксерофилен	Сухолюбив, приспособен към живот в условия на недостиг на вода и понижена влажност.
Ландшафт	Обособена територия, появата на някои от елементите на която е възникнала като резултат на действия и взаимодействия между природни и/или човешки фактори.
Мезофил	Организъм, предпочитащ средни (умерени) условия на овлажнение на въздуха и почвата.
Местообитание на вид	Районът, определен от специфични абиотични и биотични фактори, в който този вид се намира в някои от стадите на своя жизнен цикъл.

Мониторинг	Продължително във времето еднотипно проследяване състоянието на даден показател, фактор, структура и т.н., с цел оценка, прогнозиране, контрол и въздействие за тяхното оптимизиране; система за наблюдения.
Насаждение	Гора или горски участък, заети (покрити) с горскодървесна растителност.
Нестабилност	Степен на променливост на ЗТ и отделните и елементи (EUROSITE).
Обилие	Показател за количественото участие на вида, изразен пряко или косвено.
Ограничител (ограничителен фактор)	Дейност, фактор или действие, които могат да попречат на управляващата организация да постигне целите си (EUROSITE).
Одит	Преглед на изпълнението на плана или част от него, за установяване качеството на плана или на неговото приложение, извършен от управляващата организация (вътрешен одит) или от външна независима институция, която не е свързана директно с територията (външен одит), обикновено при покана от управляващата организация (EUROSITE).
Оперативна цел	Идеална цел, трансформирана от реално действащите ограничители и стимулатори. Реалистична цел, която управляващата организация се стреми да постигне при дадените обстоятелства (EUROSITE).
Организъм	Всяко живо тяло, което е съставено от съгласувано действащи органи и съществува самостоятелно. Организмът е индивид в популация на отделен вид.
Орнитологично важно място	Природозащитно значима територия или акватория, определена по международно признати цифрови критерии на BirdLife International и включена в световната мрежа от такива места; местата са признати като елементи на европейските екологични мрежи по Директивата за птиците и директивата за хабитатите; в България има 50 ОБМ, идентифицирани и обект на Мониторинг от Българското дружество за защита на птиците.

Оценка	Оценка на набавената информация, водеща до определяне на значението на отделните абиотични, биотични и социално-икономически фактори.
Пластични видове	Видове с големи адаптивни възможности.
Подвид	Подразделение на вида, което се състои от група популации, придобили в процеса на еволюцията устойчиви белези и особености, изолационни бариери от пространствен или времеви тип и други белези, по които се отличават незначително от другите групи от същия вид, но с които могат да дават плодовито потомство в природата.
Поддържащи и възстановителни дейности	Комплекс от мерки и действия, които целят осигуряването на условия за поддържане настоящото състояние на дадени компоненти на природната среда или възстановяване на желано предишно тяхно състояние (напр. възстановяване на увредени находища на растителни видове и местообитания на животински видове; паша; рекултивация на ерозиран участък чрез зачимяване или затревяване).
Популация	Група от индивиди на даден вид, които населяват определено пространство, взаимно се кръстосват, имат общи морфологични, физиологични и поведенчески особености и са свързани функционално помежду си/ група от индивиди с общ произход, които обменят генетичен материал помежду си много повече, отколкото с индивиди от друга подобна група.
Посетителски център	Нов тип място за почивка, забавление, обучение и възпитание.
Потенциал на територията	Възможностите на територията в екологичен, социален, културен или икономически план (EUROSITE).
Потенциално застрашен вид	Вид, за който е вероятно скорошното му преминаване в категорията на застрашените видове, ако факторите, причинили заплахата продължават да съществуват.
Преглед	Дейност, чрез която се извършва серия от количествени наблюдения като разпределение, качество, плътност и честота на природните характеристики, за да се направи оценка на ЗТ (EUROSITE).

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Приоритетен вид, Приоритетно местообитание	Видове или местообитания, които поради своята биологическа ценност се нуждаят от специални мерки за опазване, или са определени като такива по силата на международни споразумения.
Природно местообитание	Естествени или близки до естествените сухоземни или акваториални територии, характеризиращи се със специфични географски, абиотични и биотични особености.
Програма	Група проекти, с които се изпълнява определена оперативна цел/цели в определен период от време.
Програма CORINE Biotopes	Общоевропейска програма, експериментален проект за събиране, координация и осигуряване на съгласуваност на информацията за състоянието на околната среда и природните ресурси в Общността, лансирана от Европейската комисия през 1985 г.; в България функционира от 1994 г., природозащитно значимите места са идентифицирани в 141 сайта.
Програма "Човек и биосфера"	Известна още като Програма MAB (Man and Biosphere), програма на UNESCO от 1970 г. за развиване в природозащитните, обществените и държавните институции на основа за разумно ползване на природните ресурси; лансирала е концепцията за "биосферни резервати".
Работен план	План за действие за специфичен период от време (обикновено година и не повече от пет).
Размер	Достатъчност на площта на територията за поддържане на жизнени популации от най-важните компоненти на нейната биота (EUROSITE).
Разнообразие	Степен на разнообразие на хабитати и хабитатни структури, биологични групи и видове в регионален и национален план (EUROSITE).
Ревизия	Оценка на ефективността на целия план или част от него в постигането на изказаните цели. Предприема се обикновено от персонала на управляващата организация (EUROSITE).
Регулиране числеността на животинските видове	Целенасочена промяна в броя на техните индивиди (увеличаване или намаляване).
Редки видове	Видове, чиито популации са малки и ако не непосредствено, то косвено или потенциално са застрашени.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма "Околна среда 2007-2013 г."

Режим на опазване	Съвкупността от разрешени и забранени действия за дадена територия, определени от закона и целите, функциите и предназначението на въпросната територия.
Реликт	Таксон, който е преживял до днешно време от минали геологични епохи.
Реликтен вид	Вид, който в миналите геологични епохи е имал широко разпространение, а днес заема неголеми територии.
Рудерализация	Разпространение на антропофити при деградация на местообитанията.
Рядкост	Малочисленост на популацията и ограничено териториално разпространение на вида.
Рядък таксон	Таксон, чиято численост на популацията е сведена до минимум или има силно разпръснато разпространение; една от категориите застрашени таксони, напоследък избягвана поради трудности в категоричното ѝ определяне и припокриване с другите.
Сайт	В CORINE Biotopes Project - място, район, територия от особена природозащитна ценност, определена на базата, на международно признати критерии.
Серия	Съвкупност от взаимносвързаните растителни съобщества в определен сукцесионен ред, които достига до климакс.
Синтаксон	Тип фитоценоза от определена синтаксономична категория; основна синтаксономична категория е асоциацията.
Синузия	Пространствено и екологично обособена част от фитоценозата, съставена от растения принадлежащи към една или няколко близки жизнени форми.
Специален интерес	Атрактивност на елементите на територията (местообитания, видове) за посетителите (EUROSITE).
Стабилност	Степен на устойчивост на ЗТ и отделните и елементи към природните процеси и антропогенната намеса (EUROSITE).
Стенобионтен	Организъм, който живее при постоянни, непроменящи се стойности на факторите на средата.
Стенотопен	Организъм, който може да съществува само в строго специфични, много силно ограничени условия на средата. Организъм с тесни екологични изисквания.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Сциофити	Сенколюбиви растения, които не понасят пълно осветление и техният оптимум е при по-слаба интензивност на светлината.
Субдоминант	Растителен вид, който взема главно участие в състава и изграждането на определен етаж от дадена фитоценоза, но е с по-малко обилие от доминантния вид във фитоценозата.
Субендемит	Таксон, който освен в дадена област има изолирани находища и в друга близка географска област.
Съобщество (Биоценоза)	Система от съвместно живеещи в границите на определено пространство организми, представени от своите индивиди и популации; в рамките на биоценозата могат да се разграничат няколко подсистеми, в които участват различни групи организми: растения (фитоценоза), животни (зооценоза), гъби (микоценоза), водорасли (алгоценоза), бактерии (бактериоценоза).
Таксон	Съвкупност от организми, разглеждани като формални обединения на съответните нива от йерархичната класификация; наименование на класификационните единици, отразяващи мястото в системата на даден организъм (основни таксони - форма/вариетет, подвид, вид, род, семейство, разред, клас, тип, царство).
Типичност	Обичайна реакция на растителните и животински съобщества към местните абиотични фактори (геоложки, почвени, климатични особености и воден режим) и определени ползвания в рамките на дълъг период от време (EUROSITE).
Троглобионт	Вид, постоянен обитател на пещери и подземни убежища.
Трудна възстановимост	Възстановяването на вида или хабитата е възможно при усърдно управление в рамките на 10-15 г.
Туризъм	Икономическа дейност, която е насочена към създаването, предлагането и реализирането на стоки и услуги, формиращи туристическия продукт.

Управление	<p>Единен и научно обоснован комплекс от мерки, целящ постигане на определените по закон цели, функции и предназначение на защитената територия (включително охрана, контрол, преки природозащитни действия на терена, регулиране на ползванията, природозащитно образование и осведомяване на обществеността и т.н.);</p> <p><i>1.Контрол на процесите в ЗТ в съответствие с плана за управление</i></p> <p><i>2.Практическото приложение на плана за управление</i></p> <p><i>3.Предприемане на всякакво действие или проект, идентифициран в плана за управление, в т.ч. идентифициране на нови възможности (EUROSITE).</i></p>
Устойчиво управление	<p>Управление на ползването, развитието и опазването на природните ресурси по начин и степен, които дават възможност на настоящите поколения и общности да си осигуряват социални, икономически и културни блага, без да се:</p> <p>а) намалява възможността на бъдещите поколения и общности да задоволяват социални, икономически и културни нужди;</p> <p>б) нарушава способността на екосистемите да осъществяват своите почвозащитни и климаторегулиращи функции;</p> <p>в) намалява значително биологичното разнообразие.</p>
Устройствени и технически планове и проекти	Устройствените проекти, планове и програми, техническите проекти за борба с ерозията, териториално-устройствени планове, строителни планове и други, предмет на други закони.
Уязвим таксон	Една от категориите застрашени таксони, отнасяща се до таксони, чиито екологични и биологични особености обуславят рязко влошаване на състоянието на популациите им, дори при еднократни или незначителни изменения на средата или човешки въздействия.
Уязвимост (крехкост)	Степен на чувствителност на ЗТ и нейните елементи към определени процеси и явления (EUROSITE).
Фитоценоза (Растително съобщество)	Всяка конкретна растителна групировка, на известно пространство еднородна по състав, структура и взаимодействия между съставлящите я растения и между тях и средата. Фитоценозата е съставна част на биоценоза и екосистемата.
Фауна	Всички таксони животни на определена площ.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Флора	Всички таксони растения на определена площ.
Хабитат	Виж Природно местообитание.
Хабитус	Външен вид, съвкупност от признаци, характеризиращи типа структура или телосложение на отделния индивид.
Хелиофити	Светлолюбиви растения, които се развиват оптимално при пълна слънчева светлина.
Хемисциофити	Сенкоиздръжливи растения, които се развиват при пълна слънчева светлина, но могат да понасят и голямо засенчване.
Хидробионт	Вид, който е приспособен към живот единствено във водна среда.
Хидрофил	Водолюбив.
Хищничество	Взаимоотношение между популациите, при което един вид живее за сметка на друг.
Хранителна верига	Поредица от видове организми, в която всеки организъм е храна на следващия от веригата.
Численост на Популацията	Броят на индивидите в популацията на дадена територия или в даден обем.

Съкращения

АФПД	Административни, финансови и правни дейности
БАН	Българска академия на науките
БДУВЧР	Басейнова дирекция за управление на водите Черноморски район
БИ	Биотичен индекс
БПК	Биохимична потребност от кислород
БРЗТЗЗ	Биологично разнообразие, защитени територии и защитени зони
БК	Бернска конвенция
ГИС	Географска информационна система
ДГС	Държавно горско стопанство
ДПП	Дирекция природен парк
ДЛС	Държавно ловно стопанство
ДХ	Директива за хабитатите
ЕРТ	Общ брой таксони от разредите <i>Ephemeroptera</i> , <i>Plecoptera</i> , <i>Trichoptera</i>
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

ЗМ	Защитена местност
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗТ	Защитена територия
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИАГ	Изпълнителна агенция по горите
ИАРА	Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури
ИАОС	Изпълнителна агенция по околната среда
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КВС	Карта на възстановената собственост
КОПС	Комитет за опазване на природната среда
КТ	Консервационна тежест
ЛОС	Летливи органични съединения
ЛУП	Лесоустройствен проект
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МС	Министерски съвет
НДЕ	Норми на допустими емисии
НИМХ	Национален институт по метеорология и хидрология
НПО	Неправителствени организации
НСМБР	Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие
НСЗП	Национална служба за защита на природата
НСИ	Национален статистически институт
ОВАВВФФ	Опазване на води, атмосферен въздух и вредни физични фактори
ОПОС	Оперативна програма околна среда
ОС	Оценка за съвместимост
ОУП	Общ устройствен план
ОХВ	Опасни химични вещества
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПД	Дирекция „Превантивна дейност
ПК	Поземлена комисия
ПР	Поддържан резерват
ПУ	План за управление
ПУДОС	Предприятие за управление дейностите по опазване на околната среда

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

ПУП	Подобен Устройствен План
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
Р	Резерват
РБ	Република България
РДВР	Регионална дирекция на вътрешните работи
РДГ	Регионална дирекция по горите
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
ТП	Териториално поделение
УОПКРОХВ	Управление на отпадъци, почви, комплексни разрешителни и опасни химични вещества
DD	Недостатъчно данни
GPS	Глобална система за позициониране
IBI	Ирландския биотичен индекс
IUCN	Международен съюз за защита на природата

РЕЗЮМЕ

Резерват „Узунбуджак“ попада на територията на област Бургас, община Малко Търново, землището на с. Сливарово и община Царево, землището на село Кости.

Режимът на използване и управление на резервата (Р) е определен от Закона за защитените територии, Заповед за обявяване на резервата и плана за управление на Р.

Финансиране

Възложител на плана за управление е РИОСВ-Бургас. Изготвянето на ПУ се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“.

Задание

Разработването на ПУ се предхожда от Задание за изготвяне на ПУ, утвърдено от Министъра на околната среда и водите. Заданието определя обхвата и съдържанието на ПУ.

ПУ е резултат от планови и целенасочени проучвания, проведени през 2014 г. от екип на консорциум „СП 2014“ с водещ партньор „П-Юнайтед“ ООД.

При изготвянето на ПУ бе осигурено активно участие на заинтересованите институции и лица: областна и общинска администрация, МОСВ, РИОСВ-Бургас, РДГ, ДГС, НПО, собственици, и др..

Част 1 Описание и оценка на ЗТ

Направени са основни характеристики и оценки. Представена е основната изходна информация, отнасяща се до дадености и особености на резервата във физико-географски, исторически, биологически, правен и социален аспект.

➤ **Абиотични фактори – включва данни за:**

- климат;
- геология и геоморфология;
- хидрология и хидробиология;
- почви.

Резултатите от анализите са коментирани с кратки обяснителни текстове. Данните от тях са представени в подходящ вид в приложение към ПУ.

➤ **Биологична характеристика – включва данни за:**

- екосистеми, биотопи и местообитания;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

- растителност и горскодървесна растителност (таксация, инвентаризация и др.);
- флора (нисши растения и гъби – мъхообразни, лишей, макромицети, висши растения, лечебни растения);
- фауна (безгръбначни животни, риби, земноводни и влечуги, птици, бозайници, вкл. прилепи).

➤ **Културна и социално-икономическа характеристика – включва данни за:**

- ползване на резервата и социално - икономически аспекти;
- настоящо ползване на прилежащите територии;
- културно-историческо наследство;
- ландшафт.

На базата на събраната информация и анализи е описано състоянието на околната среда по компоненти.

ПЪРВА ОЦЕНКА

Направена е екологична оценка на базата на събраната информация за абиотичните и биотичните елементи и социално-икономическата характеристика, по следните критерии:

➤ уязвимост;	➤ размери;
➤ рядкост;	➤ биологично разнообразие;
➤ естественост;	➤ стабилност и нестабилност.
➤ типичност;	

Направена е социално-икономическа оценка и е определена потенциалната стойност на защитената територия по значимост.

Част 2 Дългосрочни цели и ограничения

Определяне на главни и второстепенни цели.

Определянето на дългосрочните цели и ограничения е направено съгласно изискванията на Закона за защитените територии и приетата система за категоризация на Международния съюз за защита на природата IUCN.

На базата на констатациите и оценките в Част 1 от ПУ са формулирани главните цели, към постигането на които трябва да се насочат управленските решения и конкретните дейности в резервата през следващите 10 години.

Формулираните главни цели са следните:

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Главна цел 1: Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на местообитанията

Главна цел 2: Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове

Главна цел 3: Опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта.

Формулираните второстепенни цели са следните:

Второстепенна цел 1: Опазване, поддържане или възстановяване на горите

Второстепенна цел 2: Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности

Второстепенна цел 3: Институционално развитие

Ограничения

Систематизирани са тенденциите и факторите, ограничаващи възможностите за постигане на целите на ПУ. Влиянието им е оценено по скала, съгласно Заданието за изготвяне на ПУ.

ВТОРА ОЦЕНКА

Ограниченията и заплахите за постигане на главните и второстепенни цели, съответстват на направените констатации и оценки. Оценката е направена като се използват един или свободно съчетание на подходящи критерии.

Оценен и анализиран е ефектът на ограниченията върху главните и второстепенните цели. Оценени са тенденциите, както от естествен (абиотични и биотични), така и от антропогенен характер.

Определени са потенциалните възможности на резервата. Оценката на потенциалните възможности е направена в съответствие с определените цели. Тя е основа за определяне на програми и проекти в Част 4 от ПУ.

Част 3 Режими, норми, условия и препоръки за осъществяване на дейностите

В тази част са определени режимите за дейностите и свързаните с тях норми, условия и препоръки.

Предложените режими и норми са определени на базата на нормативно определени изисквания и аналитичната информация и оценки, представени в Част 1 от ПУ. Тяхното налагане цели преодоляване или ограничаване на въздействието на

заплахите, идентифицирани в Част 2, осигуряване на условия за контрол и взимане на гъвкави управленски решения.

Зониране

С цел осъществяване на дългосрочните цели на Плана за управление, територията на Р е разделена на 3 зони с определено функционално предназначение – зона А, зона Б и зона В.

Част 4 Оперативни задачи и предписания за опазване и ползване

В тази част са степенувани по приоритет основните направления на работа за 10 годишния период на действие на ПУ.

Отчитайки дългосрочните цели и фактори, които оказват влияние върху тяхното изпълнение, са формулирани следните основни приоритети по отношение на устройство, организация и управление през 10-годишния период на действие на Плана за управление на Р „Узунбуджак“:

- Координация на научни изследвания и публикации;
- Подобряване на условията за преминаване на посетители по нормативно определените пътеки, подновяване и добавяне на нови указателни табели;
- Природозащитно образование;
- Информационно осигуряване;
- Връзки с обществеността;
- Комплексен и дългосрочен мониторинг за опазване на биологичното разнообразие;

Прилагане на законодателството и нормативната база.

Описани са програмите, които ще се изпълняват в рамките на действие на ПУ.

С Програмите се постигат целите на управлението. Групирани са в 6 направления. За всяка от програмите са посочени проекти, които могат да се изпълняват през целия период на действие на Плана за управление.

Предвидени са следните програми и проекти:

1. **Програма** „Опазване и поддържане на биоразнообразието – местообитания и видове“ - включва 1 проект;
2. **Програма** „Дейности в горите“ - включва 1 проект;
3. **Програма** „Научни изследвания и мониторинг“ - включва 3 проекта;
4. **Програма** „Развитие на посещения с научна и познавателна цел“ - включва 1 проект;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

5. **Програма** „Връзки с обществеността и образование“ - включва 2 проекта;

6. **Програма** „Институционално развитие“ - включва 1 проект;

Разработен е работен план, включващ дейности и проекти за първите 3 години от действие на ПУ. В него са включени проектите от всички програми, които следва да се изпълняват от началото на действие на плана.

Част 5 Преглед на изпълнението на целите и задачите

Предложена е схема за извършване на прегледа на целите, включваща участници и критерии.

Разработена е схема за текущ годишен преглед на задачите, оценка и отчет на изпълнението на задачите, дейностите и проектите.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Неразделна част от ПУ са приложенията, съгласно Заданието за изготвяне на ПУ на резервата, вкл. тематични карти, цифров модел на територията и база данни.

Ч А С Т 0: ВЪВЕДЕНИЕ

0.1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА

Законовата и нормативна основа за разработване на Плана за управление (ПУ) на резерват (Р) „Узунбуджак“ са следните документи:

- Закон за защитените територии (обн. в ДВ бр. 133 от 11.11.1998 г., изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013 г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.);
- Наредбата за разработване на планове за управление на защитени територии (обн., ДВ, бр. 13/15.02.2000 г., изм. и доп., бр. 55 от 20.07.2012 г., в сила от 20.07.2012 г.);
- Заповеди/постановления за обявяване и промени в територията на резервата:
 - *Заповед на Управление на горското стопанство към Министерски съвет № 2245 от 30.12.1956 г. за обявяване на ЗТ;*
 - *Заповед на КОПС при МС № 424 от 18.05.1987 за обявяване на буферна зона ;*
 - *Заповед на МОСВ № РД-1075 от 11.10.2.2004 г. за определяне на пътеки за посетители;*
 - *Заповед на МОСВ № РД – 413 от 18.06.2007 за прекатегоризиране на буферната зона в защитена местност.*
- Договор за възлагане изготвянето на План за управление на резервата от 19.08.2014 г., сключен между изпълнителя Консорциум „Стратегическо планиране 2014“ и Възложителя Регионалната инспекция по околната среда и водите-Бургас;
- Задание за разработване на ПУ на резерват „Узунбуджак“, утвърдено от Министъра на околната среда и водите.

В **Приложение № 6** е представено Задание за разработване на ПУ на резерват „Узунбуджак“, утвърдено от Министъра на околната среда и водите. В **Приложение № 5** са дадени копия от заповеди № 2245/30.12.1956 г.; 424/18.05.1987 г.; РД-1075/11.10.2004 г. и РД-413/18.06.2007 г.

Основание за разработване на ПУ на Р ”Узунбуджак” е необходимостта от:

- Съвременно управление на категорията „**резерват**” в съответствие с националните и международни изисквания;
- Координирането на усилията на оторизираните държавни органи с правата и интересите на ползвателите за опазване на разнообразието в резервата;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

- Създаване и стимулиране на регионален и национален интерес към ценностите на резервата.

0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА

0.2.1. Колектив експерти, участвали в разработването на плана, в съответните области

Планът за управление е разработен от колектив от високо квалифицирани експерти в съответните области, вкл. експерт лесовъд и биолог. Всички експерти са високо квалифицирани, с богат опит в областта, в която работят, и изготвянето на ПУ на защитени територии, и са без конфликт на интереси.

В **Приложение № 9** е представен списък на колектива експерти, които са участвали в разработването на плана за управление.

0.2.2. Процес на изготвяне на плана за управление - основните етапи и всички участници и заинтересовани страни

В процеса на разработването на ПУ са спазени максимално изискванията на утвърденото „Задание за разработване на ПУ на Р „Узунбуджак“ – по отношение на: теренни проучвания; провеждане на работни срещи и обсъждания за всеки етап от работата; анализите; методите; оценките; зонироването и перспективните, планове, програми и проекти, както и по отношение на оформянето и представянето на проекта и картния материал към него и др..

Изготвянето на ПУ започва в края на м. август 2014 г. Началото е поставено с подписването на Договор между РИОСВ-Бургас и Консорциум „Стратегическо планиране 2014“ на 19.08.2014 г.

Последваща стъпка е окончателното сформироване на експертни екипи; издаване на необходимите разрешителни за извършване на работата по проекта; идентифициране на заинтересованите институции и субекти; провеждане на работни срещи; идентифициране и набиране на съществуващата информация; извършване теренната работа от експертните екипи, вкл. таксация на горските територии; набиране на необходимата допълнителна информация. До края на м. ноември 2014 г. се извършиха теренни проучвания и експедиции, свързани със събиране на информация и материали, проведеха се работни срещи – както официални, така и в оперативен порядък.

На базата на наличната информация и проведените теренни проучвания през 2014 г. се извърши анализ на данните и оценка на екологичната и социално-икономическата значимост на резервата, отчетени бяха основните заплахи и набелязани

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

дългосрочните цели и ограничения. За осъществяване дейностите на територията на резервата бяха набелязани дългосрочни и краткосрочни програми, планове и проекти.

Последователността на процесите “Стъпка по стъпка” на изготвяне на ПУ, както и План-график за действие и организация по изпълнението на проекта, са представени в **Приложение № 7.**

0.2.3. Проведени работни срещи и консултации, обсъждания - неформални и работни срещи с участието на заинтересованите държавни органи и институции, научни, обществени и неправителствени организации

ПУ на Р е разработен със съдействието и помощта на:

- Министерство на околната среда и водите;
- ИАОС;
- Басейнова Дирекция за управление на водите Черноморски район с център Варна;
- Регионална инспекция на околната среда и водите-гр. Бургас;
- Община Царево;
- Община Малко Търново;
- РДГ;
- ДГС;
- Областна администрация;
- Общинска администрация;
- Обществени институции и организации;
- Неправителствени организации и др.

За да осигури активно участие на заинтересованите страни - МОСВ, местни институции и ведомства (Общинска, Областна администрация, РИОСВ, РДГ, ДГС, ПК, ВиК, Електроснабдяване и др.) и заинтересованите неправителствени организации, в процеса на разработване на ПУ, Консорциум “Стратегическо планиране 2014” организира и проведе редица както официални срещи, така и такива в оперативен порядък, различни консултации и обсъждания. (**Приложение № 21**).

0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА

0.3.1. Предназначение на Плана от гледна точка на:

0.3.1.1. Опазване на флористичното и фаунистично разнообразие, както и на взаимосвързаните с тях специфични ландшафтни и екосистемни условия

С проучванията при разработването на ПУ се осигурява достатъчна осведоменост и знания за флората и фауната, за тяхното състояние и взаимовръзка. В

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

значителна степен се допълва информацията за условията, в които видовете съществуват.

С провежданите теренни проучвания и наблюдения, се дава възможност да се потвърдят съществуващите данни и да се получат нови.

Информацията за растителността, екосистемите, биотопите и ландшафтите, осигурява достатъчно съпоставима аналитична, а в отделни случаи и интерпретирана информация за състоянието на наблюдаваните видове и техните местообитания.

ПУ осигурява необходимата информация за типовете природни местообитания и видове, предмет на европейски директиви.

0.3.1.2. Перспективи за природосъобразно управление и оценката за научната и образователна стойност на резервата

С ПУ са създадени достатъчно предпоставки за ефективното изпълнение на дейността по управление на Р и съхранение на биологичното разнообразие и естествените процеси, които протичат в тях. Това превръща територията в такава с висока стойност за научни и образователни дейности.

ПУ осигурява необходимата гъвкавост при вземане на решения в процеса на планиране, като позволява адаптиране на плана в съответствие с промените в общите условия (напр. законодателство, биологично разнообразие и др.).

0.3.1.3. Осигуряване на база от данни за резерват „Узунбуджак“ и набелязване на мониторингови схеми за нейното допълване

Чрез направените проучвания се допълва съществуващата база данни и се създава ГИС за Р по отношение на екосистемите, биотопите, флористичното и фаунистично разнообразие, както и на взаимосвързаните с тях ландшафти.

Набраната база от данни гарантира информационната основа за провеждане на ефективна природозащитна политика и ще обслужва обществените нужди от информация за състоянието на биологичното разнообразие в ЗТ. Видове и местообитания, които имат местно и регионално значение ще се предложат за включване в НСМБР.

ПУ осигурява база данни и Географска информационна система за ЗТ.

Чрез направените изследвания се поставя началото или се допълва създадената вече база данни за ЗТ, което е и основата за предвидения мониторинг на най-важните елементи на ЗТ.

0.3.2. Главни особености на Плана, отчитащи спецификата на резерватната територия

0.3.2.1. Локални биотични и абиотични условия

В ПУ е взето предвид, че Р представлява ценен ресурс от гледна точка на съществуващото биологично и ландшафтно разнообразие и възможността за практикуване на посещения с научна и образователна цел. Както и, че ЗТ има значение за опазване на биологичното разнообразие на национално и международно ниво. Резерватът е включен в Екологичната мрежа Натура 2000: 33 BG0001007 “Странджа” - защитена зона по Директивата за местообитанията и 33 BG0002040 “Странджа” - ащитена зона по Директивата за птиците.

0.3.2.2. Местни социално-икономически и културни условия

Връзката между култура и устойчиво развитие все по-ясно се очертава като фундаментален принцип на местните политики.

Защитените територии са предназначени както за опазване на биологичното разнообразие и природните ресурси, така и за свързаните с тях културни ценности. Това поражда и необходимостта от използването на най-подходящ инструмент за ефективното им управление. ПУ на ЗТ се налага като документ, който се разработва с цел регламентиране на действията по опазване на природата и устойчивото ползване на нейните ресурси и свързаните с нея културни ценности.

В ПУ са взети в предвид местните социално-икономически и културни условия, които са важна предпоставка за развитието на района, в който попада ЗТ, както и за интереса, който представлява.

0.3.2.3. Значение на резерватната територия за формирането на цялостен природен комплекс заедно със съседната защитена местност и други прилежащи територии

Взаимовръзката между биотичните и абиотичните компоненти, добре съхранената природна среда в резервата и възможността за опазването ѝ, позволяват тя да бъде част от цялостен природен комплекс, заедно със ЗМ и други прилежащи територии. Не се прогнозира особени изменения в естествено протичащите релефообразуващи и релефоизменящи процеси, които са особеност на комплекса. Не се очакват и съществени изменения в ландшафтите при съществуващия режим на ползване. Това са предпоставки за създаване на възможности за екологично образование и природозащитно поведение.

ПУ решава основните проблеми, свързани с опазването на биологичното и ландшафтното разнообразие, рекреационни дейности и др.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

0.3.2.4. Регламентиран достъп за преминаване по туристическите маршрути и рекреационно ползване на територията на ЗМ “Странджанска зеленика” (бивша буферна зона)

ПУ определя лицата и институциите, отговорни за различните аспекти в управлението на ЗТ. Предназначение на ПУ е и да обоснове и включи система от основни дейности и мерки, включително и за регламентиран достъп на посетители до защитената територия.

С цел осъществяване на дългосрочните цели на Плана за управление, територията на резервата е разделена на 3 зони с определено функционално предназначение – зона А, зона Б и зона В.

0.3.2.5. Създаване на възможности за екологично образование и природозащитно поведение за различни възрастови групи

Предназначение на ПУ е и да обоснове и включи система от основни дейности и мерки, включително и за създаване на възможности за екологично образование и природозащитно поведение за различни възрастови групи.

Отчитайки дългосрочните цели и фактори, които оказват влияние върху тяхното изпълнение, в ПУ са формулирани основни приоритети по отношение на устройство, организация и управление през 10-годишния период на действие на Плана за управление на ЗТ, включително и приоритет за природозащитно образование.

В ПУ значението на ЗТ за формирането на цялостен природен комплекс заедно с други прилежащи територии, е разгледано от гледна точка създаване на възможности за екологично образование и природозащитно поведение.

0.3.2.6. Особеност на плана за управление е необходимостта от идентифициране на всички потенциални заплахи, произтичащи от близостта до обработваеми земи/ гори и лесен достъп/ недостъпност до резервата и необходимостта от преодоляването им с цел недопускането на негативни необратими промени в състоянието му

ПУ определя режимите и нормите за ползване на територията, както и приоритети и мерки за развитие и ползване и действия за изпълнението на поставените задачи. Осигурява необходимата информация за приоритетни програми и проекти.

В ПУ са идентифицирани всички потенциални заплахи и необходимостта от преодоляването им, с цел недопускането на негативни необратими промени в състоянието на ЗТ.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Ч А С Т 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ

1.0.1. Местоположение на резервата според физикогеографското райониране, административното деление, както и близки селищни образувания, градове, села и особености

Резерват „Узунбуджак“ е разположен в сърцето на Странджа планина, в землищата на село Кости, община Царево, област Бургас и село Сливарово, община Малко Търново, област Бургас. Защитената територия се намира изцяло в двукилометровата гранична ивица.

Резерват попада в териториалния обхват на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) Бургас.

Община Царево заема югоизточната част на Р България. Намира се на 65 km южно от Бургас, на магистралния път Е-87. На изток общината граничи с Черно море , на запад с община Малко Търново, на юг с Р Турция , на север с община Приморско.

Община Малко Търново граничи с общините Царево, Созопол и Средец, а на юг с Република Турция.

1.0.2. Обзорна едромасщабна карта с разположението на резервата

В Приложение № 3 (Карта № 1) е представена обзорна едромасщабна карта с разположението на Р.

1.0.3. Граници на резервата съгласно Заповед № 2245 от 30.12.1956 г. на Управление на горското стопанство към Министерски съвет, като за основа са ползвани актуалните данни от КК и КР /Картата на възстановената собственост за землището на с. Сливарово, Община Малко Търново, Област Бургас. В приложение да се даде списък с координатите на граничните точки на включените имоти

Съгласно Заповед № 2245 от 30.12.1956 г. на Управление на горското стопанство към Министерски съвет горски резерват „Упушница“ – „Узунбуджак“ – в района на горското стопанство с. Кости, Бургаско, с площ залесена 24,036 dka и незалесена 1,270 dka, обхваща отдели от 82 до 114 включително на г.с.с. „Резвая“. Резерватът има следните граници: от север р. Лопушница, от изток и юг р. Развая и от запад от вливането на Крастачкия дол в р. Развая в същия дол, който е западна граница на отдел 114 до поляната „Зибка“ граничната застава /и оттам в западна посока по пътя до

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

граничния стълб на отдел 82, от стълба в северна посока по дола / западна граница на отдел 83/ до вливането му в р. Лопушница /начална точка/.

В Приложение № 11 е даден списък с координатите на граничните точки на включените имоти в резерват „Узунбуджак“.

1.0.4. Карта, включваща площта, предмет на планиране, както и свързаните с нея защитена местност (бивша буферна зона) “Странджанска зеленика” и др. прилежащи територии с обща информация за тях и връзките на резервата със съседни населени места, селищни образувания, обекти и съоръжения, пътна мрежа и маршрути, други защитени територии и зони, обекти на туризма - хижи, заслони, съоръжения и маршрути, основни водни площи, съседни областни, общински и землищни граници

Картата е представена в Приложение № 3 (Карта № 1).

1.0.5. Несъответствия, установени при теренните проучвания между КВС и действителното положение на терена да се представят в списък (цифров модел на действителното състояние)

Не са констатирани несъответствия при теренните проучвания между КВС и действителното положение на терена.

1.0.6. Измервания с геодезически инструменти и GPS устройства

GPS данни са използвани при изготвянето на ГИС и база данни, които са приложени към ПУ (Приложение № 8 и Приложение № 18). Не се налага провеждането на допълнителни геодезически измервания и дейности.

1.0.7. Административни граници и пътища

На територията на резервата са обособени четири пътеки за посетители, по които е разрешено преминаването на хора. Те са регламентирани със Заповед РД–1075/11.10.2004 г. на Министъра на околната среда и водите.

В Приложение № 3 (Карта № 1) е представена карта, която включва пътната мрежа, административните граници и др.

1.0.8. Прилежащи територии и обекти

На територията на резервата има бивши и настоящи обекти, свързани с охраната на държавната граница, вкл. кльон, застави, гранични бразди и други.

В Приложение № 3 (Карта № 1) е представена карта с най-близките до Р населени места, местности и др.

1.0.9. Да се отразят на картите границите и номерата на кадастралните/поземлени имоти

В Приложение № 3 (Карта № 2) е представена карта с границите и номерата на кадастралните/поземлените имоти. В Приложение № 10 е дадена пълна информация за фондовата и административна принадлежност на резервата.

1.0.10. Водоизточници, термални извори, каптажи, чешми, паметници и др. характерни ориентири

Съгласно становище от БДУВЧР, в границите на Р няма водоизточници, термални извори, каптажи, чешми и др.

В района на резервата не са установени и не е намерена достоверна информация относно паметници и др. характерни ориентири.

1.0.11. Изчислени аналитично площи на резервата, като за основа се ползва съвместния цифров модел на КВС

Изчислена аналитично, въз основа на съвместения цифров модел на КВС, площта на резервата е определена на 2659,27 ha.

1.1. ПЛОЩ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

Площ на ЗТ съгласно Заповед № 2245 от 30.12.1956 г.

Съгласно Заповед № 2245 от 30.12.1956 г. на Управлението на горското стопанство към Министерския съвет, резерватът има площ, както следва: залесена 24,036 dka и незалесена 1,270 dka.

1.2. ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ

1.2.1. Фондова принадлежност на резервата

По вид територия, площта на резервата е „защитена територия“.

По начин на трайно ползване цялата територия е „резерват“.

1.2.2. Разпределение на площите по административна принадлежност

Обзорна карта на Р и прилежащата територия в подходящ мащаб, на която са показани землищата на населените места и техните землищни граници, границите на общините, както и разпределението на горите и земите в тях и др. елементи (по преценка) е представена в Приложение № 3 (Карта № 2).

1.3. ЗАКОНОВ СТАТУТ НА РЕЗЕРВАТ „УЗУНБУДЖАК“

1.3.1. Исторически преглед на статута и предназначението на територията в миналото

В първоначалната си форма горски резерват ”Узунбуджак” е създаден на основание постановлението на Министерския съвет от 31.X.1956 г., п.33 буква „б“ и

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

решението на колегиума от 31.V.1955 г. със заповед № 2245 от 30 Декември 1956 г. с цел за подобряване организацията и стопанисването на резерватите в страната с площ залесена 24,036 dka и незалесена 1,270 dka.

1.3.2. Кратък преглед на причините и стъпките за обявяването на защитената територия

Резерват „Узунбуджак“ е създаден със Заповед № 2245 от 30 Декември 1956 г. на УГС към МС с площ залесена 24,036 dka и незалесена 1,270 dka.

Със заповед № 424/18.05.1987 г. на Председателя на КОПС при МС е обявена буферна зона около резервата „Узунбуджак“, с площ 488,1 ha.

На основание чл. 17, ал. 2, във връзка с чл. 17, ал.1, т. 3 от Закона за защитените територии със Заповед № РД-1075 от 11.10.2004 г. са определени четири пътеки за посетители през резерват „Узунбуджак“.

Със заповед № РД-413/18.06.2007 г. на Министъра на околната среда и водите буферната зона на резерват „Узунбуджак“ се прекатегоризира в защитена местност „Странджанска зеленика“.

1.3.3. Законов статут на резерват „Узунбуджак“, произтичащ от националното законодателство - закони и техните поднормативни актове

1.3.3.1. Законов статут на резерватната територия, произтичащ от Закона за Защитените територии (ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998 г., последни изменения и допълнения изм. ДВ. бр.27 от 15 Март 2013 г., изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013 г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.).

Законът цели опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и достояние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото.

Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. Предназначението на защитените територии не може да се променя, освен по реда на глава трета от закона.

Опазването и ползването на лечебните растения в защитените територии се уреждат с отделен закон.

Категориите защитени територии са:

1. резерват;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

2. национален парк;
3. природна забележителност;
4. поддържан резерват;
5. природен парк;
6. защитена местност.

Разпоредбите на този закон се прилагат за всички защитени територии независимо от собствеността върху горите, земите и водните площи в тях.

Определянето на забраните и ограниченията за извършване на дейности в границите на вътрешния пояс от санитарно-охранителните зони, попадащи в защитени територии, се извършва по реда на Закона за водите.

Съгласно ЗЗТ (ДВ бр.133/1998 г.), чл. 5 територията се управлява като защитена територия първа категория.

Съгласно ЗЗТ, чл.16 (2) резерватите се управляват с цел:

- Запазване на естествения им характер;
- Научна и образователна дейност и/или екологичен мониторинг;
- Опазване на генетичните ресурси;
- Запазване на естествени местообитания и на популациите на защитени редки, ендемитни и реликтни видове;
- Развитие на мрежа от представителни за България и Европа екосистеми и застрашени местообитания.

Съгласно ЗЗТ, чл. 17 (1) в резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

- Тяхната охрана;
- Посещения с научна цел;
- Преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
- Събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите;
- Потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, (нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм., бр. 77 от 2002 г.) увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.

(2) Пътеките по ал. 1, т. 3 се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.

(3) Посещенията по ал. 1, т. 2 и 4 се осъществяват с разрешение от МОСВ.

(4) Санитарните мероприятия по ал. 1, т. 5 се извършват с разрешение от МОСВ, издадено след положително научно становище от БАН и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

Забранено е самоволното навлизане в границите на защитената територия, освен изключенията по т. 1, 2, 4, 5, като за т. 2 и 4 се изисква **специално разрешително**, издадено от МОСВ на основание чл. 17, ал. 3 от Закона за защитените територии.

Съгласно чл. 55 от Закона, защитените територии се разработват планове за управление при условия и по ред, определени с наредба, утвърдена от Министерския съвет.

Плановите за управление на национални и природни паркове се разработват в срок до три години, а на резервати и поддържани резервати - в срок до две години от обявяването им. Плановите се актуализират на всеки десет години.

Законът определя изискванията, с които трябва да се съобразяват плановите за управление, както и тяхното съдържание.

Съгласно чл. 67 от Закона, охраната на защитените територии - изключителна държавна собственост, и обектите по Рамсарската конвенция и другите международни договори и конвенции се организира от Министерството на околната среда и водите. Горите в останалите защитени територии се опазват съгласно Закона за горите.

Регионалните органи на Министерството на околната среда и водите организират и осъществяват охраната на защитените територии - изключителна държавна собственост, в своите райони. Те организират подвижна паркова охрана и контролни пунктове.

Охраната на отделни резервати и поддържани резервати, извън границите на националните паркове, може да се предоставя от министъра на околната среда и водите на други органи на изпълнителната власт или на общини.

Защитените територии - изключителна държавна собственост, се разделят на охранителни участъци с площ до 1500 ha.

На територията на резервата са обособени четири пътеки за посетители, по които е разрешено преминаването на хора. Те са регламентирани със Заповед РД-1075/11.10.2004 г. на Министъра на околната среда и водите:

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

➤ Пътека, преминаваща през отдели с номера 174, 173, 160, 161, 162, 150, 149, 148, 147, 163, 164, 165 и 170 по Лесоустройствен проект на Държавно лесничество – Кости от 1998 г..

➤ Пътека, преминаваща през отдели с номера 169, 168 и 167 по Лесоустройствен проект на Държавно лесничество – Кости от 1998 г.

➤ Пътека, преминаваща през отдели с номера 175, 176, 177 и 178 по Лесоустройствен проект на Държавно лесничество – Кости от 1998 г.

➤ Пътека, преминаваща през отдели с номера 201 и 200 по Лесоустройствен проект на Държавно лесничество – Кости от 1998 г.

При преминаване по пътеката се забранява:

- Отклоняването на посетители и навлизане в резервата;
- Замърсяване с битови и други отпадъци;
- Бране, събиране, отрязване, изкореняване или друг начин на увреждане на екземпляри от растителни видове;
- Убиване, улавяне, преследване, обезпокояване или други начин на увреждане на екземпляри от животински видове;
- Палене на огън и бивакуване;

Съгласно Заповед № РД-413/18.06.2007 г. на МОСВ буферната зона към резерват „Узунбуджак“ е прекатегоризирана в ЗМ „Странджанска зеленика“, която запазва обхвата, границите и режимите, определени със Заповед 424/ 18.05.1987 г. на Председателя на КОПС при МС. В защитена местност „Странджанска зеленика“ се забранява:

- Строителство на сгради и пътища от републиканската пътна мрежа;
- Разкриване на кариери, промяна на водния режим и на естествения облик на местността;
- Използване на химически средства за растителна защита
- Лагеруване и палене на огън извън определените места;
- Ловуване;
- Залесяване с неприсъщи за района дървесни видове.

В границите на ЗМ се разрешават:

- извеждане на отгледни и санитарни сечи;
- извеждане на постепенни сечи в гори със специално предназначение;
- провеждане на ловностопански мероприятия;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

- паша на домашни животни (без кози) в определените с лесоустройствения проект площи;

- добив на сено.

1.3.3.2. Законов статут на резерватната територия, произтичащ от Закона за биологичното разнообразие (ДВ, бр.77/09.08.2002 г., последни изменения и допълнения ДВ, бр.62/10.08.2010 г., изм. ДВ. Бр. 26 Юли 2013, изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.)

Законът урежда отношенията между държавните, общинските, юридическите и физическите лица по опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в Р България. В приложения са дадени видовете и местообитанията за опазване и защита.

Съгласно Закона, буферните зони около резервати и поддържани резервати, без тези, попадащи в национални паркове, обявени по реда на отменения Закон за защита на природата, запазват своите граници и режими, освен ако не са променени по реда на глава втора, раздел IV на този закон. Буферните зони около резервати, попадащи в национални паркове, се заличават с този закон.

Охраната на отделни резервати и поддържани резервати, извън границите на националните паркове, може да се предоставя от министъра на околната среда и водите на други органи на изпълнителната власт или на общини.

1.3.3.3. Законов статут на резерватната територия, произтичащ от Закона за лечебните растения (ДВ, бр. 29/07.04.2000 г., последни изменения и допълнения ДВ, бр.103/29.12.2009 г., изм. ДВ. Бр. от 26 Юли 2013, изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.)

Законът урежда отношенията, свързани с управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки. Съществува официален списък, съдържащ всички лечебни растения в България. Използването на тези природни ресурси изисква специални разрешителни и заплащане на различни такси. Законът се прилага от Министерство на околната среда и водите, Министерство на земеделието и храните, местни власти, регионални администрации.

Чл. 50 от Закона за лечебните растения гласи, че: „За опазване и устойчиво ползване на лечебните растения се разработва: раздел "...Лечебни растения" към

плановете за управление съгласно Закона за защитените територии - по задание от министъра на околната среда и водите...“.

Съгласно Закона за лечебните растения, собствениците на земи, гори, води или водни обекти, в които има находища на лечебни растения, са длъжни да прилагат мерките за опазване на лечебните растения, предвидени от съответните планове, програми и проекти по чл. 50, т. 2, 3 и 4.

За находища на лечебни растения, намиращи се в защитени територии, се прилагат режимите и нормите, установени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяване и плановете за управление на защитените територии, а по отношение на опазването и ползването - разпоредбите на този закон.

Специализираните карта и регистър на лечебните растения осигуряват данни за местоположение, граници, размери, собственост на находищата, състояние на лечебните растения, количествени запаси и степен на ползване на ресурсите им.

При създаването и поддържането на специализираните карта и регистър се използват данни от раздел "Лечебни растения" към плановете, програмите и проектите по чл. 50, т. 2, 3 и 4

Регионалните инспекции по околната среда и водите контролират изпълнението на предвижданията на плановите документи по чл. 50 от закона.

Събирането и ползването на лечебни растения в резервата е забранено. Законът е неприложим.

1.3.3.4. Законов статут на резерватната територия, произтичащ от Закона за устройство на територията (Обн. ДВ. бр.1 от 2 Януари 2001 г., изм. и доп. ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014 г., изм. ДВ. бр.105 от 19 Декември 2014 г.)

Този закон урежда обществените отношения, свързани с устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България, и определя ограниченията върху собствеността за устройствени цели.

Съгласно чл. 8 от Закона, конкретното предназначение на поземлените имоти се определя с подробния устройствен план и може да бъде: „...в защитени територии - за природозащита (природни резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове, защитени местности, плажове, дюни, водоизточници със санитарно-охранителните им зони, водни площи, влажни зони, защитени крайбрежни ивици) и за опазване на обектите на културно-историческото наследство (археологически резервати, отделни квартали или поземлени

имоти в населени места с културно-историческо, етнографско или архитектурно значение)...“.

1.3.3.5. Законов статут на резерватната територия, произтичащ от Закона за водите (ДВ, бр. 67/27.07.1999 г., последни изменения и допълнения ДВ, бр. 61/06.08..2010 г., изм. ДВ бр 53 от 27 Юни 2014, изм. ДВ. бр.17 от 6 Март 2015 г.)

Този закон урежда собствеността и управлението на водите на територията на Р България като общонационален неделим природен ресурс и собствеността на водностопанските системи и съоръжения.

Съгласно чл. 119а от Закона, зоните за защита на водите са:

1. водните тела и санитарно-охранителните зони по чл. 119, ал. 4;
2. зоните с води за къпане;
3. зоните, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително:
 - а) уязвими зони;
 - б) чувствителни зони;
4. зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми;

5. **защитените територии и зони**, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.

Съгласно чл. 119б от Закона, за териториите и зоните по чл. 119а, ал. 1, т. 5 могат да бъдат определени специфични изисквания към състоянието на водите, които трябва да се постигнат и/или поддържат според:

1. заповедта за обявяването, издадена по реда на Закона за защитените територии или Закона за биологичното разнообразие;
2. влязъл в сила план за управление на защитена територия или защитена зона;
3. влязъл в сила план за действие за растителен или животински вид.

1.3.3.6. Законов статут на резервата, произтичащ от Закона за държавната собственост (ДВ, бр.44/22.05.1996 г., последни изменения и допълнения, бр. 41/02.06.2009 г.) и Правилник за прилагането му (ДВбр.78/26.09.2006 г. последни изменения и допълнения ДВ, бр.18/05.03.2010 г., изм. ДВ бр 40 от 13 Май 2014, изм. и доп. ДВ. бр.105 от 19 Декември 2014 г.)

С този закон се уреждат придобиването, управлението и разпореждането с имоти и движими вещи - държавна собственост, както и актуването на имоти - държавна собственост.

В закона няма конкретни текстове, ограничения, забрани, условия и други, които касаят защитените територии, вкл. резерватите.

1.3.3.7. Законов статут на резервата, произтичащ от Закона за лова и опазване на дивеча (Обн. ДВ. бр.78 от 26 Септември 2000 г., изм. ДВ. бр.26 от 20 Март 2001 г., изм. ДВ. бр.62 от 12 Юли 2013 г.)

Законът урежда отношенията, свързани със собствеността, опазването и стопанисването на дивеча, организацията на ловното стопанство, правото на лов и търговията с дивеч и дивечови продукти.

Съгласно чл. 7 от закона, ловната площ на страната се разпределя на ловностопански райони, независимо от фондовите граници и собствеността върху земите, горите и водните площи.

Не се обособяват ловностопански райони върху природни резервати.

В защитените територии стопанисването на дивеча се извършва съгласно техния режим и план за управление.

В Закона за защитените територии в чл. 14 се създава ал. 4, която гласи, че: "Заграждане на площи в защитени територии, без тези в резерватите и националните паркове, се допуска за изграждане на бази за развъждане на дивеч след съгласуване с министъра на околната среда и водите."

Изпълнението на Закона за лова и опазване на дивеча се възлага на министъра на земеделието и храните. В защитените територии - изключителна държавна собственост, обявени със Закона за защитените територии, изпълнението на закона се възлага на министъра на околната среда и водите.

Ловът в границите на резервата е забранен. Законът е неприложим.

1.3.3.8. Законов статут на резервата, произтичащ от Закона за рибарството и аквакултурите (Обн. ДВ. бр.41 от 24 Април 2001 г., изм. ДВ. бр.88 от 4 Ноември 2005 г., ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014 г., изм. ДВ. бр.12 от 13 Февруари 2015г.)

С този закон се уреждат отношенията, свързани със собствеността, организацията, управлението, ползването и опазването на рибните ресурси във водите на Република България, търговията с риба и други водни организми.

Законът има за цел да осигури:

- Устойчиво използване на рибните ресурси в това число възстановяването и защитата на биологичното равновесие във водните екосистеми;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма "Околна среда 2007-2013 г."

- Устойчиво развитие на риболовния сектор (индустриален и развлекателен риболов, развъждане на риби и аквакултури);
- Изпълнение на правилата на риболовните практики;
- Увеличаване на консумацията на риба и рибни продукти.

Законът се прилага се от Министерство на околната среда и водите, Министерство на земеделието и храните, ИАРА, местни власти, регионални администрации.

Съгласно чл. 12 от закона, риболовът се организира и провежда по начин, който не пречат естественото възпроизводство на рибните ресурси и техните миграционни пътища, не застрашава устойчивото развитие на техните запаси и благоприятства опазването на биоразнообразието.

Риболовът в рибностопанските обекти, които са в границите на защитените територии, обявени по Закона за защитените територии, се извършва съгласно плана за управление на съответната територия и установения за нея режим.

Изпълнението на този закон се възлага на министъра на земеделието и храните, а в защитените територии - изключителна държавна собственост - на министъра на околната среда и водите.

Риболовът в границите на резервата е забранен. Законът е неприложим.

1.4. СОБСТВЕНОСТ

В Конституцията на Република България са формулирани общите принципи и задължения по опазването и възпроизводството на околната среда; поддържане на равновесието на живата природа; разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната.

Съгласно чл. 8, ал. 1 от ЗЗТ, природните резервати, посочени в Приложение № 2 (изм. - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2002 г) (В раздел I Резервати под номер 1. Резерват „Узунбуджак“), които служат за задоволяване на обществени потребности с общонародна значимост, са изключителна държавна собственост.

С Акт на Министерството на финансите резерват „Узунбуджак“ е актуван за изключителна държавна собственост.

В **Приложение № 10** е представена пълна информация за фондовата и административната принадлежност на резервата.

1.5. УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА

1.5.1. Организационна структура и администрация

Съгласно разпоредбите на ЗЗТ, МОСВ и неговият регионален орган РИОСВ-Бургас провеждат и осъществяват **управлението, контрола и охраната** в резервата – чл. 46 (1) и чл. 47 (11).

Основна отговорна институция за управлението на резервата на държавно ниво е МОСВ, а на регионално – РИОСВ-гр. Бургас.

Министерство на околната среда и водите

Законовата база, която определя компетенциите и се прилага от МОСВ (РИОСВ), включва: *Закон за защитените територии, Закон за биологичното разнообразие, Закон за опазване на околната среда, Закон за чистотата на атмосферния въздух, Закон за водите*. С други закони, като Закона за лова и опазване на дивеча, Закона за лечебните растения и Закона за рибарството и аквакултурите се определят правомощията на МОСВ (РИОСВ) в съответните специализирани направления. Министерството на околната среда и водите отговаря за държавната политика в сферата на опазването на околната среда (Постановление 278 на Министерския съвет, 1.07.1997 г., анекс към чл.1, §1). Задачите на МОСВ включват **“опазване на биологичното разнообразие и защитената природна среда”, “опазването и природосъобразното ползване на природните ресурси”**.

Специализирана структура за управление на защитените територии в България се явява **Дирекция „Национална служба за защита на природата”** (НСЗП) към МОСВ.

По-важни компетенции на МОСВ са:

- Поддържа Националната екологична мрежа;
- Координира дейностите на други министерства, ведомства, общини, обществени организации, научни и академични институти по опазване на биологичното разнообразие;
- Разработва и прилага механизми за стимулиране на дейности на собствениците или ползвателите, НПО, сдружения и др., насочени към опазването, поддържането и възстановяването на биологичното разнообразие;
- Организира системата за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие и създава база данни и ГИС за регистриране състоянието и установяване измененията в биологичното разнообразие, осигурява достъп и обмен на данни по опазване на биологичното разнообразие;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

- Контролира състоянието на околната среда на територията на страната;
- Утвърждава норми за емисии и концентрации на вредни вещества и ползването на възобновими и невъзобновими природни ресурси;
- Упражнява изключителното право на МС за управление на водите на национално ниво;
- Разработва политика на държавата в областта на използването и опазването на водите и защитата им от вредно въздействие;
- Разработва национален водностопански план, национална програма за устойчиво ползване на водите и утвърждава ПУ на речните басейни;
- Организира и ръководи НС за мониторинг на водите и обобщава водностопанския кадастър;
- Организира изготвянето на НС за опазване и устойчиво ползване на лечебните растения.

РИОСВ-Бургас

Обхватът на действие на РИОСВ-Бургас включва територията на Бургаска област, част от Сливенска област (община Котел) и част от Варненска област (община Бяла) – общо 15 общини с територия 8 121 km² и население приблизително 472 000 жители. Територията на действие на инспекцията е втората по големина в страната след софийската.

По отношение опазването на биологичното разнообразие, защитените територии и горските екосистеми РИОСВ-Бургас има контролни, регулиращи и информационни функции.

В РИОСВ-Бургас има главен специалист – охрана на резерват „Узунбуджак“ към отдел БРЗТЗЗ.

Функциите на РИОСВ по отношение на биологичното разнообразие и защитените територии са определени в **Закона за защитените територии чл. 50 и Правилник за устройство дейността на РИОСВ.**

По-важни функции на РИОСВ съгласно **чл. 50 от ЗЗТ** по отношение на Р са:

- Координира и контролира прилагането на плановете за управление в областта на научно-изследователската работа, поддържащите и възстановителните мерки за застрашени видове и местообитания, просветните и образователните екологични програми и други природозащитни дейности, осъществявани от други държавни органи, общини, неправителствени организации и лица;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

- Организира мониторинг върху качествата на компонентите на околната среда;
- Организира и поддържа база данни и регионални регистри;
- Организира функционирането на посетителските центрове;
- Санкционира нарушителите в предвидените случаи.

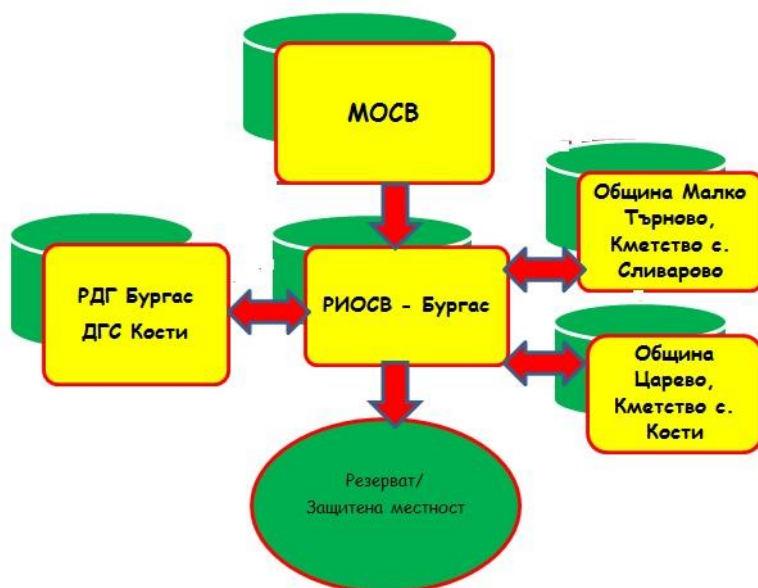
Конкретните функции и задачи на РИОСВ по отношение опазването на биологичното разнообразие и защитените територии са посочени в Правилника за устройство на дейността на РИОСВ. В най-общи линии те се свеждат до регулиращи, контролни функции, свързани с превантивен, текущ и последващ контрол върху стопанисването и опазването на възобновимите и невъзобновимите природни ресурси; контрол по опазване на биологичното разнообразие.

По-важни функции на РИОСВ по други закони са:

- Контролира спазването на изискванията за опазване на биологичното разнообразие при осъществяване на дейностите на собствениците или ползвателите на земи, гори и водни площи, включени в Националната екологична мрежа;
- Координира и контролира прилагането на ПУ, включително и интегрирането му в общинските планове и програми;
- Контролира опазването на растителните и животински видове, предмет на ЗБ;
- Обслужва общините по опазване на околната среда чрез писмени предписания и заповеди;
- Контролира изпълнението на плановите документи, свързани с ползването на лечебни растения, дейността на билкопроизводителите, видът и количеството на билките за преработка, опазването на находищата на лечебни растения.

В изпълнение на своите правомощия директорите на регионалните органи на МОСВ в своите райони осъществяват и организират управлението на ЗТ (чл. 50, т.1).

На **фигура 1.5.1-1** са дадени връзките и съподчинеността във функционалната структура по отношение на управлението на Р.

Фигура 1.5.1-1 Връзки и съподчиненост във функционалната структура по отношение на управлението на Р

1.5.2. Структура на управление и основните функции на персонала на РИОСВ-Бургас по длъжности. Общ брой на необходимия персонал и разпределението му по длъжности

При провеждане на своята дейност РИОСВ-Бургас има регулиращи, контролни и информационни функции, произтичащи от законовите и подзаконовите нормативни актове. Задълженията и компетенциите на регионалните инспекции, както и организационната структура са регламентирани в Правилника за устройството и дейността на РИОСВ.

Дейността на РИОСВ-Бургас се осъществява от служители на обща и специализирана администрация. Общият брой на наличния персонал и разпределението му по длъжности е както следва:

- общ брой – 51 служители и 1 директор;
- обща администрация – 11;
- специализирана администрация – 40;

Общата администрация е организирана в дирекция „Административни, финансови и правни дейности“. Тя подпомага осъществяването на правомощията на Директора, създава условия за осъществяване на дейността на специализираната администрация и извършва техническите дейности по административното обслужване. Общата администрация осигурява информационните връзки и комуникации,

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

организира и провежда на територията на РИОСВ-Бургас кампании за повишаване на общественото съзнание и култура в областта на околната среда на регионално ниво.

Общата администрация е представена от следния персонал:

- Директор на дирекция АФПД
- Гл. юрисконсулт
- Гл. специалист – касиер, счетоводство
- Ст. специалист – завеждащ техническа служба
- Гл. специалист – човешки ресурси
- Ст. специалист – работа на едно гише
- Гл. експерт – връзка с обществеността
- Гл. експерт – нац. Кампании, екологично образование
- Гл. специалист – инвеститорски контрол
- 2 Шофьори

Специализираната администрация е организирана в две дирекции – Дирекция „Контрол на околната среда“ и Дирекция „Превантивна дейност“. Те подпомагат осъществяването на правомощията на директора на РИОСВ, свързани с неговата компетентност.

Дирекция „Контрол на околната среда“ извършва контрол по опазване на компонентите на околната среда и факторите, които ѝ влияят, налага принудително-административни мерки съгласно нормативните актове, участва в съдебни дела във връзка с дейността на РИОСВ, анализира резултатите от измерванията от пунктовете на НАСЕМ, за състоянието на атмосферния въздух и водите, и предоставя информация на МОСВ; прилага изискванията за екологична отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологични щети; контролира обектите, работещи с опасни химични вещества (ОХВ). Структурата на тази Дирекция е следната:

- Директор на Дирекция КОС

отдел „Управление на отпадъци, почви, комплексни разрешителни и опасни химични вещества“

- Началник отдел УОПКРОХВ

Направление „Управление на отпадъците и опазване на почвите“

- Гл. експерт- управление на масово разпространени, строителни отпадъци
- Гл. експерт – управление на отпадъци, третиране на битови и строителни

отпадъци, програми и проекти

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

- Гл. експерт – управление на производствени и опасни отпадъци, финансов контрол на такси

- Ст. експерт – управление на масово разпространени отпадъци

- Гл. експерт – почви и масово разпространени отпадъци

- Гл. експерт – ГИС и третиране строителни и битови отпадъци

Направление „Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, екологична отговорност и доброволни ангажименти, опасни химични вещества и контрол на риска от големи аварии с опасни химични вещества“

- Гл. експерт - комплексни разрешителни, опасни химични вещества и управление на риска

- Гл. експерт – комплексни разрешителни, опасни химични вещества и управление на риска

- Ст. експерт - комплексни разрешителни, опасни химични вещества и управление на риска

Отдел „Опазване на води, атмосферен въздух и вредни физични фактори“

- Началник отдел ОВАВВФФ

Направление „Опазване чистотата на атмосферния въздух и вредни физични фактори“

- Гл. експерт опазване чистотата на атмосферния и вредни физични фактори

- Ст. експерт – емисии на вредни вещества от неподвижни източници и к-л на емисии и парникови газове и в-ва нарушаващи озоновия слой

- Мл. експерт – шум и емисии на вредни в-ва от ЛОС в резултат на употреба на разтворители

- Мл. експерт – оценка качеството на атмосферния въздух и к-л на емисии на вредни в-ва от неподвижни източници

- Мл. експерт - шум и емисии на вредни в-ва от ЛОС в резултат на употреба на разтворители

- Гл. експерт – техническо обслужване и информационно обезпечаване

- Ст. експерт - техническо обслужване и информационно обезпечаване

Направление „Опазване на водите“

- Гл. експерт – опазване на водите

- Гл. експерт – опазване на водите

- Ст. експерт – опазване на водите

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Дирекция „Превантивна дейност“ провежда процедури по ОВОС, ЕО и ОС, издава становища по ЕО и др. съгласувателни документи, необходими при одобряването на инвестиционни предложения (ИП), планове и програми; изготвя регистрационни и разрешителни документи; поддържа регистри с база данни съгласно специализираното законодателство. Структурата на Дирекция „Превантивна дейност“ е следната:

- Директор на дирекция ПД
- отдел „ЕО, ОВОС и ОС“**
- Началник отдел „ЕО, ОВОС и ОС“
- Гл. експерт – ОС, ОВОС и ЕО
- Гл. експерт – ОС, ОВОС и ЕО
- Ст. експерт – ОС, ОВОС и ЕО
- Ст. експерт – ЕО и ОВОС
- Мл. експерт – ЕО и ОВОС

„Биологично разнообразие, защитени територии и защитени зони“

- Началник отдел БРЗТЗЗ
- Гл. експерт – биоразнообразие, ЗТ и ЗЗ
- Ст. експерт – биоразнообразие, ЗТ и ГМО
- Гл. експерт – контрол на ЗТ и ЗЗ
- Гл. експерт – биоразнообразие, ЗЗ и ГМО
- Специалист – охрана на ЗТ, резервати „Витаново“ и „Средока“
- Гл. специалист – охрана на ЗТ, резервати „Ропотамо“, „Вельов вир“ и „Пясъчната лилия“
- Специалист – охрана на ЗТ, резервати „Ропотамо“, „Вельов вир“ и „Пясъчната лилия“
- Гл. специалист – охрана на ЗТ, резервати „Силкосия“, „Тисовица“ и „Узунбуджак“
- Ст. специалист – охрана на ЗТ, поддържан резерват „Атанасовско езеро“.

1.5.3. Материално-техническо обезпечаване

➤ **Сграден фонд:**

Сградният фонд е собственост на РИОСВ-Бургас, няма сграден фонд, ползван под наем. Във връзка с управлението на резерват „Узунбуджак“ има контролен пункт. В сградата на РИОСВ-Бургас, в град Бургас са ситуирани работните места на служителите, свързани с Р.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

➤ **офис оборудване:**

За управлението на резервата няма изрично закупено офис оборудване. Експертите от отдел БРЗТЗЗ разполагат с компютри, преносими компютри, принтери, скенери, копирна машина и др.

В Приложение № 15 е даден актуализиран списък с описание на броя и вида на офис оборудването на експертите от отдел БРЗТЗЗ.

➤ **транспортни средства:**

Експертите от отдел БРЗТЗЗ разполагат с високопроходими и леки автомобили.

Има доставени автомобили по проект за „Транспортно-техническо обезпечаване изпълнението на дейности в защитени територии изключителна държавна собственост“ по ОПОС 2007-2013.

В Приложение № 15 е даден актуализиран списък с описание на броя транспортни средства.

➤ **комуникационни връзки:**

Началникът на отдел БРЗТЗЗ и служителите по охрана разполагат с мобилни телефони.

➤ **оборудване за работа на терен:**

В Приложение № 15 е даден актуализиран списък с описание на броя и вида на оборудването за работа на терен.

➤ **туристическо оборудване:**

Отдел БРЗТЗЗ не разполага с туристическо оборудване.

➤ **посетителска инфраструктура (маркировка, екопътеки, паркова мебел, чешми, информационни и интерпретативни обекти и др.):**

Посетителската инфраструктура в териториалния обхват на РИОСВ-Бургас е означена с маркировка, налични са 30 бр. пътеки за посетители, 1 беседка, информационни и забранителни табели.

Информация по източници на финансиране - държавен бюджет, ПУДООС и други, изразходвани за периода от 2002 до 2012 г. за дейности, оборудване и др.

➤ **От ПУДООС:**

За периода 2002-2012 г. - **532798, 73 лв**

1.6. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ

1.6.1. Съществуващи и в процес на изпълнение програми, планове и проектни разработки за последните 10 години, свързани със строителство,

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

ползване на ресурси и др. дейности на територията на Р, като: устройствен проект, общински териториално-устройствени планове, и др., ако има такива

За последните 10 години, и до момента, няма програми, планове и проектни разработки, свързани със строителство и ползване на ресурси, на територията на резервата.

На територията на резервата се изпълнява настоящият проект, финансиран по ОПОС на стойност 1 464 750, 86 лв. (промяна със заповед № РД-924/02.12.2014 г.).

Планове и стратегии, които са в процедура на изработване или изпълнение, в района на резервата:

- Областна Стратегия за развитие на област Бургас за периода 2014-2020 г.
- Общинска програма за енергийна ефективност 2010-2015 г. (община Царево)
- Общински план за развитие на община Царево 2014-2020 г.
- Проект „Инвестиции в защита на природното и културно наследство на общините Малко Търново и Бюю км андъра“ по ИПП България - Турция
- Проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Малко Търново“ по ОПОС 2007-2013
- Проект „Обновяване на посетителски център в м. „Петрова нива“ по мярка 313 „Насърчаване на туристическите дейности“ по РСР
- Проект „Постоянна изложба на етнографското наследство и природните забележителности на община Малко Търново с прилагане на аудио-визуални и компютърни технологии“ по ПРСР.

1.6.2. Степен на реализация и актуалност, като цяло или на части от описаните проектни разработки

Горепосочените проекти са в процес на утвърждаване или изпълнение.

1.6.3. Опис на научните разработки, свързани с резервата

Провеждани са проучвания в района. Опис на научните разработки, свързани с Р, е представен в **Приложение № 12**.

1.6.4. Опис на други разработки и програми, свързани с регионалното развитие, туризма и др. на различни нива, имащи някаква връзка с резервата

В процеса на изготвяне на ПУ, бе поискана информация от съответните административни структури за разработки, планове, програми, проекти и др., които се

изпълняват на територията на резервата, защитената местност, землищата и общината, в които те попадат.

Изпратени бяха редица писма, от които над 15 конкретно за искане на информация за разработки, проекти, програми, имащи отношение към резервата.

Резултатите от получената информация показват, че има два проекта, финансирани по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013“, които по цел и обхват имат отношение към резервата:

1. „Опазване и възстановяване на редки и защитени растителни видове на територията на ПП Странджа“, Място на изпълнение – Царево, Бенефициент – Дирекция на ПП „Странджа“. Проектът е приключен;

2. Устойчиво управление и устройство на природен парк "Странджа"; Място на изпълнение – Бургас, Бенефициент – Дирекция на ПП „Странджа“. Проектът е в процес на изпълнение;

В Приложение № 13 е представена подробна справка за изпратените писма с искане за информация и получената информация.

1.7. СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ОБЕКТА

1.7.1. Зони и режими съгласно утвърдени проекти, отнасящи се до резервата и защитената местност. Карта на съществуващото функционално зонироване и режими в подходящ мащаб на площите в Р

Към момента няма съществуващо функционално зонироване на Р.

С настоящия план за управление предлагаме обособяването на 3 зони – зона А, зона Б и зона В.

1.7.2. Функционалното зонироване и режима на зоните да се опишат и отразят с площ и процентно участие спрямо общата площ на Р

На базата на проведените проучвания и оценки предлагаме зонироване на Р на следните 3 зони:

ЗОНА А - Зона за опазване на консервационно значими видове и местообитания

Строго резерватна зона.

Обхват: Цялата територия на резервата с изключение на ивиците от 5 m по протежение на обособените четири пътеки за посетители и просеката на електропровода;

Площ: 2637,00 ha

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Функционално предназначение:

Опазване на ценни видове и природни местообитания;

Опазване на ценни ландшафти;

Научни наблюдения;

Събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения на екосистемите;

Екологичен мониторинг.

ЗОНА Б - Зона регламентиран достъп по пътеки за посетители

Обхват: ивици с ширина 5 m, които обхващат регламентираните четири пътеки за посетители и изградената посетителска инфраструктура

Площ: 6,76 ha

Функционално предназначение:

Практикуване на посещения с научна и образователна цел

наблюдение и обучение по възрастови групи и интереси;

Зона В - Зона с поддръжка на технически съоръжения

Обхват: сервитутната зона на електропровода, пресичащ резервата

Площ: 15,5 ha

Функционално предназначение:

Поддръжка на сервитута на електропровода в съответствие с Наредба 16 за сервитутите на енергийните обекти.

Карта на предложеното функционално зониране е представена в **Приложение № 3**.

1.7.3. Информация за наличие на определени режими, произтичащи от закони и подзаконов нормативни актове

Съгласно Чл. 17. (1) на ЗЗТ, в резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

5. потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.

(2) Пътеките по ал. 1, т. 3 се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.

(3) Посещенията по ал. 1, т. 2 и 4 се осъществяват с разрешение от Министерството на околната среда и водите.

(4) Санитарните мероприятия по ал. 1, т. 5 се извършват с разрешение от Министерството на околната среда и водите, издадено след положително научно становище от Българската академия на науките и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ

За характеристиката на абиотичните фактори са използвани актуални данни от проучванията и резултатите, както и други литературни и картни източници.

1.8. КЛИМАТ

1.8.1. Фактори за формиране на местния климат

Географското положение е основен климатичен фактор, тъй като определя слънчевото греене, атмосферния пренос с неговите сезонни изменения и формира типа климат в съответния климатичен пояс. Страната ни е разположена в южната част на умерения климатичен пояс и на прехода към субтропичния пояс. Географското положение определя континентално и океанско климатично влияние.

Според климатичното райониране на България по Л. Събев и Св. Станев от 1963 г. (Климатични райони на България и техният климат), територията на резерват „Узунбуджак“ попада в Континентално-средиземноморската климатична област, Южнобългарската климатична подобласт, Странджански климатичен район – неговата южна част. Характерът на климата в района се формира от континенталното влияние от запад и север, черноморското влияние от изток и средиземноморското от юг, малката надморска височина и високата лесистост на Странджа.

Релефът е важен климатообразуващ фактор. Той трансформира или спира въздушните маси чрез надморската си височина, разположението и разчленението си. Релефът може да видоизменя характера на въздушните маси, например от влажни в сухи чрез изваляването им, когато те срещнат преграда. Районът представлява изолирано препятствие както за югозападните ветрове, така и за североизточните ветрове, духащи откъм морето. Особено значение за климата оказва местоположението на резервата. Той попада в областта, над която през зимата минават голяма част от по-южните средиземноморски циклони при отклонението им към Черноморския басейн. Надморската височина обхваща земите от около 150 m до 326 m. Характерна е сравнително висока за надморската височина средна годишна влажност на въздуха (ст. М. Търново – 75 %, ст. Царево – 78 %). Поради това, че през студената част от годината районът попада по-често в топлите сектори и централни части на средиземноморските циклони, а по време на североизточните нахлувания, които носят по-резки застудявания, той попада в частта от потока откъм морето, зимите биват по-топли и с чести, обилни дъждове. За студените нахлувания от север и северозапад няма естествена защита, затова понякога се проявяват и някои доста резки застудявания.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

От своя страна водните басейни оказват локално въздействие върху климата - увеличават влажността на въздуха, честотата на мъглите, смекчават температурните амплитуди и др.

Характерът на растителността оказва влияние върху климатичните особености на резервата и върху качеството на въздушната среда. Горската растителност е с най-осезаемо въздействие, определяйки в значителна степен микроклиматичните условия.

1.8.2. Елементи на климата

Климатът в района около резерват „Узунбуджак“ е преходно-средиземноморски с черноморско климатично влияние и наченки на елементи от влажния субтропичен климат: зимата е мека, пролетта – хладна, лятото е слънчево, сухо, но не е горещо, есента е топла. Есенно-зимните валежи са значително по-големи от пролетно-летните. В района често падат тежки, мокри снегове, а по билата се образуват поледици.

➤ **температура на въздуха – ср. месечни, ср. годишна, амплитуди и др.**

В Таблица 1.8.2-1 са представени данни за температурния режим на въздуха в прилежащите на резервата територии от две метеорологични станции с дългогодишни наблюдения – Малко Търново и Царево.

Таблица 1.8.2-1 Средномесечна и годишна температура на въздуха в °C (Климатичен справочник, НИМХ)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Малко Търново	1,4	2,8	4,5	10,0	14,9	18,6	20,6	20,7	16,6	12,2	8,5	4,5	11,3
Царево	3,2	4,1	6,2	10,5	15,5	20,2	22,7	23,0	19,8	15,3	10,9	6,2	13,1

Средната януарска температура по данни от Станция „Малко Търново“ варира от 0,5⁰C до 2,5⁰C, но тук нередко се случват и застудявания от порядъка на – 12⁰C - – 14⁰C, като в депресиите не са изключени инверсии под –21⁰C, - 22⁰C. Средногодишната температура на въздуха е 11,3⁰C.

По данни от Станция „Царево“ средната януарска температура е 3,2⁰C, средната температура на въздуха през месец август е 23,0⁰C, а средногодишната температура е 13,1⁰C.

Таблица 1.8.2-2 Средна максимална температура на въздуха в °C (Климатичен справочник, НИМХ)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Малко Търново	5,1	6,7	9,1	15,6	20,8	24,6	27,1	27,9	23,5	17,9	2,9	7,9	16,6
Царево	6,4	7,7	9,7	14,5	19,5	24,2	27,1	27,1	23,6	18,8	14,4	9,5	16,9

Средномесечната максимална температура на въздуха по данни от Станция „Малко Търново“ достига най-високи стойности през месец август – 27,9⁰C, а най-ниска е през месец януари – съответно 5,1⁰C. Средната максимална температура на въздуха за годината е 16,6⁰C.

По данни от Станция „Царево“ максималната температура на въздуха достига най-високи стойности през месеците юли и август – 27,1⁰C, а най-ниска е през месец януари – 6,4⁰C. Средната максимална температура на въздуха за годината е 16,9⁰C.

Таблица 1.8.2-3 Средна минимална температура на въздуха в °C (Климатичен справочник, НИМХ)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Малко Търново	-2,1	-0,7	0,7	5,2	9,6	12,5	13,6	14,2	11,0	7,9	5,1	1,1	6,5
Царево	-0,2	0,5	2,6	6,8	11,7	15,9	18,3	18,5	15,3	11,7	7,4	2,8	9,3

По данни от Станция „Малко Търново“ най-студен е месец януари със средна минимална температура на въздуха – 2,1⁰C, през месец август тази стойност е 14,2⁰C, а годишната средна минимална температура на въздуха е 6,5⁰C.

По данни от Станция „Царево“ също месец януари е най-студен като средната минимална температура на въздуха е -0,2⁰C, през месец август тази стойност е 18,5⁰C, а годишната средна минимална температура на въздуха е 9,3⁰C.

Годишната температурна амплитуда в района на резервата е една от най-ниските за страната – около 20⁰C.

➤ **валежи – годишна сума, месечно разпределение и др..**

В Таблица 1.8.2-4 са представени данни за средномесечните и годишна сума на валежите за района около резервата. По сезони валежите са неравномерно разпределени – преобладават зимните, следвани от есенните. Годишната сума е сравнително голяма – 968 mm по данни от Станция “Малко Търново“ и 656 mm по данни от Станция „Царево“.

Таблица 1.8.2-4 Количество валежи в mm (Климатичен справочник, НИМХ)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Малко Търново	120	91	74	65	64	64	40	34	62	102	121	131	968
Царево	67	53	57	45	46	42	27	29	44	77	88	80	656

Разпределението на валежите по месеци и сезони има ясно изразен средиземноморски характер. Те се отличават с есенно-зимен максимум и летен минимум. По-голямата част от зимните валежи падат във вид на дъжд.

През целия летен сезон има средно 11-13 валежни дни, като по-голямата част от валежите падат в началото на сезона – май и юни. В края на лятото се оформя ясно изразено засушаване.

Сезонната сума на валежите е разпределена по следния начин:

За Станция „Малко Търново“

- През **Зимата** – 343 mm
- През **Лятото** – 138 mm
- През **Пролетта** – 203 mm
- През **Есента** – 256 mm

За Станция „Царево“

- През **Зимата** – 200 mm
- През **Лятото** – 98 mm
- През **Пролетта** – 148 mm
- През **Есента** – 210 mm

Проследяването на данните за валежите през последните 15 години показва общо намаляване на сумата на валежите с 15 % и продължителни летни и зимни засушавания.

➤ **влажност на въздуха**

Разглежданият район се характеризира със сравнително висока средногодишна относителна влажност на въздуха – 75-78 %.

Таблица 1.8.2-5 Средна месечна и годишна относителна влажност (%)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Малко Търново	83	79	78	70	71	68	65	67	72	79	84	86	75
Царево	84	81	80	78	79	73	71	70	73	77	82	83	78

Относителната влажност на въздуха по данни от Станция „Царево“ е най-висока през месец януари (84 %), а най-ниска през август (70 %), докато по данни от Станция „Малко Търново“ относителната влажност на въздуха е най-висока през месец декември (86 %) и най-ниска през месец юли (65 %).

➤ **снежна покривка – дебелина и продължителност на снеготзадържане**

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

и др..

Първите снеговалежи, които образуват снежна покривка падат обикновено към края на първото и началото на второто десетдневие на декември. Поради липса на данни относно снежната покривка от Станция „Царево“ са представени единствено данните от Станция „Малко Търново“.

За станция Малко Търново средната дата на появяване на снежната покривка е 12 декември, а средната дата на нейното изчезване е 21 март. Средната продължителност на снежната покривка е 96 дена. Дебелината на снежната покривка е под 10 cm. Максималната височина на снежната покривка е измерена в гр. Малко Търново през януари – 120 cm. В Таблица 1.8.2-6 са представени датите на начало, край и продължителността на снежната покривка в дни.

Таблица 1.8.2-6 Начало, край и продължителност на снежната покривка в дни

Станция	Дата на появяване на снежната покривка			Дата на образуване на уст. снежна покривка			Дата на разрушаване на уст. снежна покривка			Дата на изчезване на снежната покривка			Средна продължителност на снежната покривка (дни)	Средна продължителност на устойчивата снежна покривка (дни)
	най-ранна	най-късна	средна	най-ранна	най-късна	средна	най-ранна	най-късна	средна	най-ранна	най-късна	средна		
Малко Търново	14.X	5.II	12.XII	13.XII	-	.	-	2.III	.	14.II	13.IV	21.III	96	15

В Таблица 1.8.2-7 са представени броят дни със снежна покривка по десетдневия.

Таблица 1.8.2-7 Брой дни със снежна покривка по десетдневия

Станция	IX			X			XI			XII			I			II			III			IV			V			VI		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Малко Търнов				4	7	8	9	9	5	6	5	5						

Второто и третото десетдневие на месец януари се характеризират с най-голям брой дни със снежна покривка – 9, както се вижда от **Таблица 1.8.2-7**. През второто десетдневие на месец декември има 4 дни със снежна покривка, а през третото десетдневие – 7.

➤ **вятър – средна скорост, максимална скорост, преобладаваща посока и др..**

В **Таблица 1.8.2-8** е представена средната месечна и годишна скорост на вятъра по данни от станции „Малко Търново“ и „Царево“.

Таблица 1.8.2-8 Средна месечна и годишна скорост на вятъра

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Малко Търново	1,9	2,3	2,0	1,6	1,3	0,9	0,8	0,9	0,9	1,1	1,6	1,8	1,4
Царево	3,0	3,1	3,2	2,3	2,0	2,0	2,0	2,3	2,7	3,0	3,1	3,4	2,7

Средната годишна скорост на вятъра по данни от Станция „Малко Търново“ е 1,4 m/s, а най-силните ветрове са през месец февруари – 2,3 m/s.

По данни от Станция „Царево“ средногодишната скорост на вятъра е 2,7 m/s. Най-силни са ветровете през декември – 3,4 m/s.

В следващите **Таблицы 1.8.2-9 и 1.8.2-10** е представена средната скорост на вятъра (m/s) по посоки по данни на двете станции „Малко Търново“ и „Царево“.

Таблица 1.8.2-9 Средна скорост на вятъра (m/s) по посоки, Станция „Малко Търново“

Посока	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
N	3,0	3,0	3,0	2,5	2,4	2,8	2,7	2,9	3,1	2,7	3,0	2,6
NE	2,7	2,5	2,3	2,6	2,4	2,5	2,6	2,8	2,6	2,4	2,2	2,3
E	2,5	2,3	2,3	2,4	2,4	2,3	2,2	2,6	2,5	2,4	2,3	2,2
SE	3,9	3,7	3,0	4,6	2,7	2,8	2,5	2,7	2,8	3,3	2,8	3,8
S	6,3	5,2	5,4	4,4	3,4	3,8	4,0	3,1	3,1	3,6	4,2	5,1
SW	5,1	5,8	5,3	4,7	5,0	3,7	3,6	2,9	4,6	4,4	5,2	5,6
W	3,1	3,7	4,1	2,7	2,9	1,9	1,5	2,1	5,6	2,3	3,1	3,9
NW	3,3	3,3	3,3	2,8	3,1	3,3	3,1	3,1	3,4	2,9	3,1	2,9

За Станция „Малко Търново“ северните ветрове са най-чести през есенно-зимния период – от октомври до март, а североизточните – от май до септември. Средната годишна скорост на вятъра е 1,4 m/s като най-висока е през месец февруари – 2,3 m/s, а най-ниска през месец октомври – 1,1 m/s.

Най-силни са южните и югозападните ветрове – 6,3 и 5,8 m/s, съответно през януари и февруари.

Таблица 1.8.2-10 Средна скорост на вятъра по посоки, Станция „Царево“

Посока	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
N	5,1	4,7	5,0	2,9	3,0	3,3	3,2	3,4	4,4	5,0	5,2	5,8
NE	5,5	5,2	5,2	3,8	3,3	3,6	3,9	4,0	4,6	5,1	5,4	6,8
E	4,0	3,4	3,4	3,3	3,1	3,2	3,0	3,3	3,4	3,6	4,4	4,2
SE	5,1	4,7	3,9	3,7	3,4	3,7	3,6	4,3	3,8	3,7	3,8	3,8
S	5,7	7,7	6,4	6,6	5,1	3,1	2,5	3,2	3,5	4,9	5,9	6,6
SW	5,8	7,8	6,4	6,9	4,4	3,4	3,2	3,2	33,3	4,4	5,5	6,7
W	2,6	2,5	2,5	2,3	2,5	2,4	2,4	2,4	2,5	2,6	2,7	2,7
NW	3,9	3,4	3,7	2,8	2,8	2,7	3,2	3,3	3,5	3,1	3,6	3,4

От Таблица 1.8.2-10 се вижда, че североизточните, южните и югозападните ветрове са с най-висока скорост по данни от Станция „Царево“.

➤ **слънчево греене**

Годишната сумарна слънчева радиация е една от най- високите за страната – 200 MJ/m². В следващите Таблицы 1.8.2-11 и 1.8.2-12 са представени данни от Станция „Бургас“, поради липса на данни за слънчевото греене от друга станция в района.

Таблица 1.8.2-11 Продължителност на слънчевото греене (часове)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Бургас	58	79	120	166	231	274	327	310	233	157	78	49	2082

Годишната продължителност на слънчевото греене е 2082 часа. Най-малък брой часове на слънчево греене има месец декември – 49 часа, последван от месец януари с 58 часа. Продължителността на слънчевото греене се характеризира с най-голям брой часове през юли и август, съответно – 327 и 310 часа.

В Таблица 1.8.2-12 е представена относителната продължителност на слънчевото греене, изразена в %.

Таблица 1.8.2-12 Относителна продължителност на слънчевото греене (%)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Бургас	20	27	32	41	51	60	70	72	62	46	27	18	47

Както се вижда от таблицата, аналогично на продължителността на слънчевото греене, изразена в часове, относителната продължителност, изразена в процент е най-висока през месеците юли и август – съответно 70 и 72 %. Относителната продължителност на слънчевото греене за годината е 47 %.

➤ **вегетационен период – брой дни с температура над 10⁰С, начало и край**

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

По данни от Станция „Малко Търново“ повишението на температурата над 5⁰С започва през второто десетдневие на март, а над 10⁰С – през второто десетдневие на април. Есенното понижение под 10⁰С започва в началото на ноември, а под 5⁰С – през второто десетдневие на декември. Периодът на пролетното повишение от 5 до 10⁰С е малко изместен към лятото, а на есенното понижение – малко изместен към зимата. Тези особености са пряк израз на влиянието на Черно море.

По данни от Станция „Царево“ повишението на температурата над 5⁰С започва през третото десетдневие на месец февруари, а над 10⁰С също през второто десетдневие на април. Есенното понижение под 10⁰С започва през второто десетдневие на ноември, а под 5⁰С – в края на месец декември.

Таблица 1.8.2-13 Дата на начало и край на периодите с устойчиво задържане на температурата на въздуха над 0, 5, 10 и 15⁰С

Станция	0 ⁰ С		5 ⁰ С		10 ⁰ С		15 ⁰ С	
	начало	край	начало	край	начало	край	начало	край
Малко Търново			18.III	11.XII	15.IV	3.XI	6.V	27.IX
Царево			26.II	27.XII	13.IV	19.XI	15.V	15.X

Трайното задържане на температурите над 10⁰С според двете метеорологични станции започва през средата на месец април и се задържа до ноември или периодът на усилена вегетация е около 6-7 месеца.

Таблица 1.8.2-14 Продължителност на дни с устойчиво задържане на температурата на въздуха над 0, 5, 10 и 15⁰С

Станция	Продължителност (дни)				Температурна сума (С х дни)			
	0 ⁰ С	5 ⁰ С	10 ⁰ С	15 ⁰ С	0 ⁰ С	5 ⁰ С	10 ⁰ С	15 ⁰ С
Малко Търново	365	267	201	133	4120	3835	3340	2500
Царево	365	303	222	157	4780	4570	3985	3170

Продължителността на периода с трайно задържане на температурата на въздуха над 10 С, приеман за период на пълна вегетация на горскодървесната растителност е между 201 и 222 дена. Температурната сума за този период варира между 3340 и 3985.

1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ

1.9.1. Геоложки строеж, морфоструктури и морфометрия

1.9.1.1. Основна скала и преобладаващи морфоструктури и съставлящите ги скални формации, мезоформите на съвременния релеф

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

В геоложко отношение резерват „Узунбуджак“ попада в Странджанската тектонска зона. Разположен е върху най-дългото отклонение на Резовското било – Узунбуджак, завършващо с двата буджака – големия и малкия. Фундаментът на територията на резервата е изграден главно от догорнокредни скали. Къснокредните тектонски събития също са засегнали тази зона. Горнокредните седименти, резултат от навлачните процеси, са представени от литографски групи, изградени от вулкански и седиментни скали, обособени в четири литографски групи: Вършиловска, Грудовска, Мичуринска и Бургаска.

Вършиловска група

Обединява най-старите скали от горнокредната серия с възраст ценоман – ранен сенон. Изградена е изцяло от седименти. Разполага се трансгресивно върху триаски скали (Велекска група). Покрива се нормално от Грудовската група.

Грудовска група

Обединява седименти и магмени скали с кониаска възраст. Лежи нормално, с бърз литоложки преход върху седиментите на Вършиловската група. Покрива се нормално и латерално се зацепва клинообразно с Мичуринската група. В състава на групата участват магматити – алкални базалтоиди и алкални трахити, развити в експлозивен, субвулкански и ефузивен фациес и седиментни скали – варовити пясъчници, вулканогенно-теригенни и полимиктови пясъчници, чакълно-валунни брекчи и брекчоконгломерати, алевролити и туфити. Дебелината ѝ не превишава 1000 m.

Мичуринска група

Групата обединява магматити (главно пирокластити), рядко лави от базалти, андезити, латити, трахити, дацити и риодацити и аналогични по състав – дайки, силенити и интрузии, вметени сред догорнокредни и кредни скали – габро, диорити и сиенити с кварцсъдържащи до кварцови разновидности. Те са амфибилосъдържащи, което е отличителен признак за скалите от групата. Покрива се нормално от Бургаска група.

Бургаска група

Характеризира се с широко участие на туфи и лави на алкални базалтоиди и алкални трахити. Към групата са отнесени и тела с аналогичен състав – силенити, некове и дайки, както и комагматични интрузии.

Основните скали на територията на резерват „Узунбуджак“ са предимно глинести шисти и мергели, но се срещат и филити и пясъчници. Значително е

присъствието на окарстени варовици и кварцити, белег за морското минало на тази част на Странджа. Част от скалната основа на резервата е повлияна и от намиращия се наблизо изгаснал вулкан Голямата Папия (502 m н.в). Вулканизмът е следван от обширно проявена интрузивна дейност, маркирана от внедряването на големи порции магма, както сред вулканитите, така и сред нискокристалинните метаморфити и старите гранити.

Най-младите скали на територията на резервата са слабо споени руслови наслаги и по-ограничено представени езерни и делтови седименти с палеогенска и плиоценска възраст.

➤ **средна и абсолютна надморска височина**

Надморската височина в резервата варира между 50-300 m. Най-ниската точка в резервата е при вливането на р. Лопушница в р. Резовска /25 m н. в./, а най-високата е връх Карието /282 m н. в./.

➤ **наклони и изложение**

В топографията на резервата доминира Резовският рид, ориентиран в посока запад-изток. Това предопределя и разпределението на изложенията – по-голямата част са сенчести (север, североизток, северозапад и изток) и по-малко припечни (запад, югоизток, югозапад и юг). Преобладават наклонените терени, следвани от стръмните терени с наклон 21°-30°.

➤ **разчленение на релефа**

Един от най-важните морфометрични показатели е разчленеността на релефа. Тя се диференцира на хоризонтална и вертикална. Морфометричните показатели свидетелстват за силно раздвижен релеф. Вертикалното разчленение на резервата е 50-200 m/km², като преобладава 50-100 m/km², което съответства на ниската издигнатост на територията. Хоризонталното разчленение обаче е сравнително голямо 1,0-3,0 km/km², като преобладава 2,0-2,5 km/km², което е идентично на това в средновисоките и високите планини в страната.

1.9.1.2. Фактори, формирали съвременния релеф през геологичните епохи и проследяване на палеогеографското развитие на територията на резервата

Според учените, през последния ледников период преди 10 000 години Странджа е останала необледенена и това дава основание на някои да я наричат „Ноевият ковчег на Европа”. Според някои учени в геологическо отношение Странджа

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

е „стара“ планина. В тази връзка изказват предположения, че възникването на странджанската система започва след разкъсването на свръхконтинента Пангея преди около 200 млн. години – периодът на образуване на океанската кора и планините. Други учени я определят като млада планинска верига, част от голямата Алпо-Хималайска система, в която тя се намира.

В тектонско отношение територията на резерват Узунбуджак попада в рамките на Странджанския антиклинорий. Тази голяма геоструктура е била геоложки силно променена и сега на повърхността има планини и възвишения – една от които е Странджа планина. Странджа планина е антиклинала с посока на простиране северозапад-югоизток. Предполага се, че Странджанският антиклинорий е оформен в края на горната и началото на долната креда. Най-интензивна разломна дейност е имало през горната креда и палеоцена, когато се е оформил Босненския дислокационен сноп, както и редица други разломни зони. Внедряването на големи количества магма през този период е следвало нарушенията в земната кора.

1.9.1.3. Тип и разрядност на основните платформени морфоструктури, върху които се намира резерватът

През неоген – кватернера се формират основните морфоструктури в България. В своята същност морфоструктурите представляват едри форми на релефа, възникнали на определен етап от тектонското развитие на земната кора под въздействието на вътрешните релефообразуващи процеси. На територията на нашата страна се отделят следните основни морфоструктури: Мизийска плоча (платформа), Балканиди, Краищиди и Рило – Родопски.

На средно хипсометрично ниво могат да се разграничат следните главни морфоструктури:

- Дунавска епиплатформена равнина;
- Старопланинска епигеосинклинална планинска система;
- Преходна (Краищидно-Средногорска) блоково-разломна област;
- Македоно-Родопски срединен планински масив;
- Черноморска дълбоководна депресия.

Територията на резерват „Узунбуджак“ попада върху морфоструктурата на Балканидите и следователно е млада по геоложка възраст. Балканидите представляват сложна нагъната система, формирана от края на палеозоя до неогена. Отличават се с интензивни нагъвателни процеси, внедряване на плутонични тела, активна вулканична

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

дейност, хоризонтални и вертикални движения на земната кора с голяма амплитуда. Към тях през различните геоложки периоди са били присъединявани части от съседни области.

1.9.1.4. Съвременно тектонско поведение на територията - издигания, потъвания, земетръсност (сеизмичен район-оценка и прогноза)

Според сеизмичното райониране на страната резерват „Узунбуджак“ попада в Пета степен на интензивност по скалата на Медведев, Шпонхойер и Карник.

1.9.2. Геоморфология на релефа

1.9.2.1. Принадлежност на територията спрямо геоморфоложкото деление на страната

Съгласно геоморфоложкото райониране на страната (по Алексиев– В: География на България, 2002), резерватът попада в:

Преходна (Краищенско-Средногорска) планинско-котловинна област (В)

Горнотракийска низинна подобласт (Вв)

Бургаски регион (Вв3)

1.9.2.2. Характеристика на всички налични форми на съвременния релеф и характерни релефоизменящи процеси. Оценка и прогноза на развитието на съвременния релеф

Съвременният природно-географски облик на района на резервата е резултат от продължително и сложно развитие, началото на което е поставено в далечното палеогеографско минало. Основният фактор в това развитие е морфотектонският, т.е. движенията на земната кора и свързаното с тях релефообразуване. Промените в характера на тектонските движения са довеждали до съответни изменения не само в релефа, но и в цялостната природно-географска /ландшафтна/ структура на района.

– ***речно-ерозионни: речни тераси, меандри, старици***

Характерни за територията на резервата са заоблените форми, стръмните и врязани речни долини, на места ждрелоподобни. Речните тераси са развити относително слабо и на места фрагментирано. В средното и долното течение на р. Резовска са образувани редица меандри.

– ***денудационно-ерозионни: ерозионни бразди, ровини, долове***

Територията на резервата е била подложена на издигане на няколко етапа, поради което са се образували денудационни заравнености, стъпаловидно разположени и понижаващи височината си към Бургаската низина. Плоските билни части на

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Странджа са формирани от наклонена на север плиоценска денудационна повърхнина.

Значителна част от резервата е заета от карстов тип релеф, проявен като повърхностен и дълбочинен карст с разнообразни форми: кари, въртопи, понори, каверни и различни по големина и сложност пещери.

– **денудационно-гравитационни: срутища, свлачища**

На много места склоновете са неустойчиви и образуват действащи свлачища, особено в Лопушница и Дяволски дол.

– **антропогенни: ускорена ерозия, кариерна, пътностроителна и др. стопанска дейност**

Произтичат от социално-икономическите системи (население, производство, инфраструктура), които антропогенизират природните ландшафти. Такива фактори са битът на населението, селското и горското стопанство, урбанизацията, хидротехническите комплекси, транспортът, строителството и др. На територията на резервата такива практически няма.

1.9.2.3. Да се представят в Приложение Карта на скалния фундамент и Карта на релефа в подходящ мащаб

В Приложение № 3 е представена Карта на скалния фундамент (Карта № 4) и Карта на релефа (Карта № 3).

1.10. ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОБИОЛОГИЯ

По отношение на хидроложкото райониране на България резерват „Узунбуджак“ попада в **Област А със средиземноморско климатично влияние върху оттока**. За тази област е характерен зимен максимум на оттока и дъждовно подхранване.

Резерват „Узунбуджак“ обхваща част от водосборния басейн на река Резовска. Река Резовска принадлежи към Черноморския водосборен басейн и е с административно управление от Басейнова Дирекция за управление на водите Черноморски район, гр. Варна. Реките, вливащи се в Черно море се отличават със сравнително малка дължина и водосборни басейни с разнообразни физикогеографски условия. От север на юг се наблюдава промяна в режима на черноморските реки от континентален към средиземноморски.

1.10.1. Хидрология и хидрография

1.10.1.1 Основна хидроложка, хидрографска и хидробиологична характеристика, на водните ресурси, включваща: водни течения на територията на резервата, гъстота на речната мрежа по литературни данни. Фактори, влияещи на водния режим и

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

динамиката на водните количества и средногодишен баланс на отделните водни течения и общо за резервата

Резовска река, известна в Турция под името Паспалдереси, извира източно от гр. Ковчас. След с. Паспала, Турция, е гранична река между България и Турция. Тече главно на изток в дълбока долина и се влива в Черно море чрез лиман. В средното и долното ѝ течение са образувани редица меандри. Долинните склонове на Резовска река са обрасли с дъбови гори. Дължината ѝ е 112 km със 738 km² водосборна площ, от които 183,4 km² в българска територия. Най-големият ѝ приток е р. Велека (в Турция). По-важни притоци на р. Резовска в българска територия са р. Делийска и р. Дълбокия дол. Резовска река е най-голямата река в резервата. По течението има много прагове и бързеи.

В нея се вливат много притоци. Най-големият ѝ ляв приток е р. Лопушница. В западната част на резервата Лопушница има много притоци. В началото тя тече в югоизточна посока, после се отклонява на североизток, докато стигне границите на резервата. Оттам се насочва на изток, докато се влее в Резовска, а в резервата остават само десните ѝ притоци.

В централната част на резервата събира водите си р. Кератарски дол. Останалите многобройни малки потоци, по-големи от които са Живашки дол и Ухленски дол, са с непостоянен воден дебит и също се вливат в р. Резовска.

През 80-те години е извършена корекция при устието на реката поради спорове за шелфовата зона с турската страна. На един от главните ѝ притоци - р. Паспалдере, е изграден на турска територия язовир с цел напояване, чийто обем е 1,5 млн.м³.

Периодът на пълноводие обхваща месеците януари – април, когато минават 64 % от годишния отток. По време на маловодието, настъпващо през юли – септември, минават едва 6 % от годишния обем на оттока.

В хидроложки и хидрографски аспект Резовска река, като гранична зона, е слабо изучена.

1.10.1.2 Оценка на естественото състояние на местата с високи подпочвени води, водните площи, течения и прилежащите им брегови зони

Районът на резерват “Узунбуджак”, съгласно хидрогеоложкото райониране на страната, е разположен в Междинната област, Южнобългарски Артезиански басейн, Странджански район – **Фигура 1.10.1-1.**

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Фигура 1.10.1-1 Хидрогеоложко райониране на България

Терасата на р. Резовска до десетия km от устието се намира при неблагоприятни хидроложки условия. В този участък почти отсъства филтрация на подземни води, поради направените корекции при устието на реката, което силно увеличава уязвимостта на подземните води там.

1.10.1.3 *Хидрографската мрежа да се илюстрира с Карта в подходящ мащаб, на която да се покажат, при наличие, и съществуващи хидротехнически съоръжения.*

Картата е представена в Приложение №3 (Карта № 1).

1.10.1.4 *Да се представи Карта на геоложкия строеж и геолого - хидрогеоложки разрези в подходящ мащаб на района на Р.*

Картата е представена в Приложение №3 (Карта № 4).

1.10.2. Хидрохимия

В Таблица № 1.10.2-1 е дадена информация за химичните и физичните показатели на водите от р. Резовска.

Таблица № 1.10.2-1 Хидрохимични и физични показатели на водите от р. Резовска (резерват „Узунбуджак“) и екологично състояние за R2 според Наредба Н-4.

Показател	Измерен на/в	Мерни единици и	Методи	Резултат	Състояние Наредба Н-4
Разтворен кислород	Терен	mg/dm ³		11.1	Отлично

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Показател	Измерен на/в	Мерни единици	Методи	Резултат	Състояние Наредба Н-4
Ел. провод.	Терен	$\mu\text{S}/\text{cm}$		496	Отлично
Сух остатък	Лаборатория	mg/dm^3	БДС 3546	134 ± 6	-
Суспендирани вещества	Лаборатория	mg/dm^3	БДС EN 872	11 ± 2	-
Окисляемост, перманганатна	Лаборатория	mgO/dm^3	БДС 17.1.4.16	3.17 ± 0.16	-
БПК ₅	Лаборатория	mg/dm^3	БДС EN 1899-2	2.40 ± 0.09	Добро
Нитрати	Лаборатория	mg/dm^3	БДС EN ISO 10304-1	1.00 ± 0.07	Умерено
Амониеви йони	Лаборатория	mg/dm^3	БДС 3587	< 0.05	Отлично

Обобщеното екологично състояние на р. Резовска (резерват „Узунбуджак“), на база на кислородното съдържание, ел. проводимостта на водата и съдържанието на амониеви йони, се приема за „отлично“ по смисъла на Наредба Н-4 (ДВ. 22/2013, изм. и доп. 79/2014). Установената в р. Резовска през октомври 2014 органика отговаря на „добро“ състояние, а концентрацията на нитратите надминаваше $0.5 \text{ mg}/\text{dm}^3$.

Иригационният коефициент е показател, който е неприложим за река в ЗТ.

1.10.3. Хидробиология

Макрозообентосът се приема като един от най-сигурните биологични елементи за оценка качеството на водните екосистеми. Определящо значение имат съставът на индикаторните таксони и тяхното обилие (Русев, 1993). За хидробиологични изследвания по отношение оценката на екологичното състояние на реките в България е приет Ирландския биотичен индекс (IBI, Irish Biotic index), в неговия адаптиран за наши условия вариант (БИ, биотичен индекс: Чешмеджиев, Варадинова, 2013). Индексът борава както с относителната численост, така и с таксономичния състав на макробезгръбачните от дънния биотоп на речните екосистеми. Като допълнителен показател е използван и Общ брой таксони от разредите *Ephemeroptera*, *Plecoptera*, *Trichoptera* (EPT taxa). Хидробиологичните изследвания и анализи са извършени съгласно утвърдените с Наредба Н-4 (ДВ. 22/2013, изм. и доп. 79/2014) методи. Обхватът за различните стойности е за „планински“ тип река (R-2) от екорегиян №12 „Понтийска провинция“.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

1.10.3.1. Общ брой таксони по Биотичен индекс

Условията в р. Резовска са подходящи за развитието на богата дънна фауна. Установени бяха 36 таксона водни безгръбначни (**Приложение № 2, Списък № 2**) според критериите на БИ. Високият брой таксони дава основание екологичното състояние да бъде прието за „отлично“ според индекса.

1.10.3.2. Общ брой таксони EPT

Общият брой таксони от групите, които са по-чувствителни към антропогенно влияние също е доста висок и има стойности, отговарящи на “референтни” условия (EPT = 14).

1.10.3.3. Биотичен индекс

Биотичният индекс приема максималната възможна стойност (БИ=5), което отговаря на „отлично“ екологично състояние на база на видовия състав на зообентоса на р. Резовска. Максималната стойност показва и фактът, че речното течение не е подложено на антропогенни въздействия.

1.10.3.4. Обобщена хидробиологична оценка

Обобщеното екологично състояние на р. Резовска се приема за „отлично“ на разтворения кислород, ел. проводимостта на водата и съдържанието на нитрати във водата, TTN и БИ. Завишени са стойностите на БПК₅ и амониевите йони на водата. Общият брой таксони EPT има стойности, отговарящи на “референтни” условия, а БИ достигна максималната си стойност. Тези резултати са типични за планински тип река, която е неповлияна от антропогенна дейност.

Водните кончета *Calopteryx virgo*, *Epallage fatime* и *Caliaeschna microstigma* са редки за страната видове, последните два вида и за Европа. *Epallage fatime* е включен в ЧК на България в категорията “уязвим” (VU), а *Caliaeschna microstigma* - е балкански ендемит. Трихоптерата *Calamoceras illiesi* е установена само от Странджа планина и е терциерен реликт (Кумански 1988). Семейство Calamoceratidae е представено с два вида в Европа: *Calamoceras marsupus* (установен на Иберийския п-в и от Франция) и *Calamoceras illiesi* е балкански ендемит.

По време на теренната ни работа установихме единичен екземпляр от Овална речна мида (*Unio crassus*), целеви вид включен в Прил. II на Дир. 92/43 (изискващ територии със защитен режим) и Прил. IV (изискващи строга защита), както и в категория EN A2 (IUCN).

Таблица 1.10.3-1. Обобщена хидробиологична оценка на екологичното състояние на речните води от резерват „Узунбуджак“

Пункт / индекс	Хидрохимия	TTN	EPT taxa	БИ
р. Резовска	Отлично/Добро	35	14*	5

Легенда: TTN – общ брой таксони;

EPT – общ брой таксони от разредите *Ephemeroptera*, *Plecoptera*, *Trichoptera*

БИ – биотичен индекс;

синьо – „отлично“ екологично състояние; * - “референтни условия”.

1.11. ПОЧВИ

1.11.1. Разпространение и характеристика на почвите

1.11.1.1. Определение, генезис и разпространение на основните типове и видове почви в района на обекта

Според почвено-географското райониране на България (по Николов, 1997 и 2002г.) резерват „Узунбуджак“ попада в Средиземноморската почвена област, Балкано-Средиземноморска почвена подобласт, Странджанска провинция.

Почвообразуването в резервата е под влияние на особеното съчетание на характерния за Странджа климат, уникалната горскодървесна растителност, извънредното разнообразие от коренни и почвообразуващи скали, ридовохълмистия нископланински релеф с голяма разчлененост, гъсто разклонена хидрографска мрежа с къси склонове и доминиращи припечни изложения.

Биоклиматичните условия обуславят формирането на зоналния почвен тип канелени горски почви, но близостта до Черно море, съчетанието на по-голямата влажност, температурните условия и горската растителност (източен бук с подлес от странджанска зеленика) върху пясъчници, филитоидни шисти и други, благоприятстват образуването и на жълтоземни почви. На територията на резервата се среща и още един почвен тип – алувиална наситена почва. Преобладават среднодълбоките почви.

Представители на канелените горски почви са: типичните канелени горски почви и излужените канелени горски почви. Техният генезис е свързан със следните фактори на почвообразуване – заемат хълмистите и нископланинските територии с надморска височина до 800 m, разположени са върху млади в геоложко отношение седименти и са образувани при преходни и континентално-средиземноморски климатични условия и широколистна, предимно дъбова растителност.

Жълтоземните почви биват обикновени жълтоземи и жълтоземно-подзолисти. Те са уникален почвен тип за Странджа, България и Европа. Развитието им под гори с южноевксински видове ги отличава от сродните им почви в Средиземноморска Европа и ги свързва с влажните и топли територии на Кавказието и Колхида. Изключителна особеност на жълтоземите е допълнителното изветряне на скалите и почвообразуване от алитен тип, обичаен за влажните и топли субтропични области. Характеристиките им се доближават и до почвите от този тип в световните субтропични региони. Разпространени са по водосборните склонове на долното течение на р. Велека при надморска височина 300-400 m. Формирането им е свързано с различната възраст на релефа, условията на по-голямо овлажняване и повишено термично ниво, което води до дълбокото изветряне от алитен тип на почвообразуващата скала, бързо разлагане на органичните вещества и силно обогатяване с алуминий.

Алувиалните почви са широко разпространени по средните и долните течения на реките и по-рядко в горните. Те са образувани по речните тераси върху алувиални наноси и в условията на постоянно овлажняване.

1.11.1.2. Почвени различия на изследваната територия

Канелено-кафявите горски почви (Chromi Dystric Cambisols, CMd-x) са разпространени само в един масив между селата Кости и Българи и са заобиколени от жълтоземни подзолисти почви и комплекс от ранкери и литосоли. Дълбочината на профила им варира от 60 до 120 cm. Намират се под дъбови гори. Характеризират се с кисела почвена реакция, а като едафотопи и хабитати са с високи показатели.

Жълтоземи (Alisols, al., fao 1990)

Жълтоземите са уникален почвен тип за Странджа, България и Европа. Развитието им под гори с южноевксински видове ги отличава от сродните им почви в Средиземноморска Европа и ги свързва с влажните и топли територии на Кавказието и Колхида. Характеристиките им се доближават и до почвите от този тип в световните субтропични региони. Формирането им е свързано с различната възраст на релефа, условията на по-голямо овлажняване и повишено термично ниво, което води до дълбокото изветряне от алитен тип на почвообразуващата скала, бързо разлагане на органичните вещества и силно обогатяване с алуминий. Мощността на профила варира от 60 до 80 cm. Хумусният хоризонт е слабо развит – 15-25 cm. Хумусните запаси са малки, като съдържанието на хумус в хумусния хоризонт е до 4-6 % и рязко намалява под 1% в илувия. Оцветяването на почвата общо е в жълти тонове. Разпространени са

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

два почвени подтипа *обикновени (Haplic, ALh)* и *подзолисти (Stagnic, ALj)*.

Обикновените жълтоземи (Haplic Alisols, ALh) са по-слабо разпространени обикновено в комплекс с жълтоземноподзолисти. Имат по-плитък, слабо диференциран профил. Тези почви са формирани на значително по-разнородни почвообразуващи скали отколкото при подзолистите жълтоземи. Общият фон на цвета им е кафеникаво-жълт, а реакцията - кисела – рН 4,8 – 5,2.

Жълтоземно-подзолистите почви (Stagnic Alisols, ALj FAO 1990) са широко разпространени във водосбора на река Резовска и нейните притоци. Обрасли са с горска растителност, представена в съобществата на източен горун, източния бук и благуна с подлес от странджанска зеленика. Почвообразуващите скали при тях са главно глинесто-песъчливи шисти и/или глинести пясъчници. Профилът им е ясно разчленен по цвят, състав, свойства и функциониране. Жълтият цвят на хумусния хоризонт посивява на повърхността. Мощността на почвения профил е до 80 cm, а на хумусния хоризонт 25 cm. Хумусното съдържание е ниско, концентрирано предимно в повърхностния слой, като при орни почви е 2 %, а под гора достига до 4-6 %. Те са кисели с рН 4,5 до 5,2 и с голямо количество обменен алуминий – 30-40 % от сорбционния капацитет. Характеризират се с топъл и полусух (meso-ustic) и/или топъл и влажен (meso-udic) педоклимат, което ги прави с висок бонитет. Представяват рядкост за страната и Европа.

Профилът на *алувиалните почви* е слабо оформен от типа А-С, а хумусният хоризонт е с мощност 10-70 cm с тъмносив до сив цвят. Под него обикновено с рязък преход следват различни по механичен състав речни наноси. Съдържанието на физическа глина при тях се колебае от 10 до 60 %. Те са рохкави с добра аерация, голяма водопроницаемост и средна влагоемкост. Съдържанието на хумус варира от 1 до 5 %. Реакцията им е от слабо кисела до алкална.

1.11.2. Почвени процеси

1.11.2.1. Установени ерозионни процеси

Не са установени значими ерозионни процеси в резервата, което се обяснява с високата лесистост и устойчивостта на основните скали.

В няколко подотдела (160 „б“; 168 „г“; 169 „д“; 189 „г“; 200 „ж“; 201 „ж“) се наблюдава площна ерозия, I степен на 10 % от площта на насажденията, което общо за резервата е 14,3 ха или 0,6 % от общата площ на горските територии.

1.11.2.2. Съществуващи противоерозионни съоръжения и тяхното състояние

На територията на резервата не са установени съществуващи противоерозионно съоръжения.

1.11.2.3. Карта на почвите

Карта на почвите с отразени степените на ерозионните процеси, противоерозионните съоръжения, ако има такива и местата с повърхностно преовлажняване е представена в **Приложение № 3 (Карта № 5)**.

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.12. ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ

1.12.1. Обща характеристика на биотопите на видово и екосистемно равнище

При разработването на ПУ на резерват „Узунбуджак“ се възприема следното съдържание на понятията „екосистема“ и „биотоп“: екосистема е съвкупността от съобщества на различни групи организми (растения, животни и гъби), развиващи се на относително еднородна територия, взаимодействащи помежду си и с абиотичната среда, при което се осъществява определен поток на енергия и кръговрат на веществата. Екосистемата се разглежда и като „динамичен комплекс от растителни, животински и микроорганизмови съобщества и тяхната нежива околна среда, които си взаимодействат като функционална единица със специфични взаимосвързани процеси и специфичен общ облик“ (ЗБР) .

Понятието „биотоп“ се възприема като идентично на понятието „местообитание“. Биотопът (местообитанието) е пространствено и функционално място (екологична ниша) в екосистемата, което заемат (обитават) популации на видове и съобщества на различни групи организми, т.е. биотопът представлява тяхното местообитание. Природно местообитание е „естествени или близки до естествените сухоземни или акваториални области, характеризиращи се с характерни географски, абиотични и биотични особености, придаващи им специфичен облик“ (ЗБР). Местообитание на вид е районът, определен от специфични абиотични и биотични фактори, в който този вид се намира постоянно или временно в някой от стадите на своя жизнен цикъл.

При възприетото съдържание на понятията „екосистема“ и „биотоп“ (местообитание), диференциацията на територията на Р „Узунбуджак“ по типове екосистеми е направена в съответствие със съществуващите закономерности в разпределение на растителността и свързаните с хидротермичния и хранителен режим на местообитанията групи растения, животни и гъби. Като диагностични признаци на екосистемите от различни равнища са възприети определените синтаксони по физиономичен, доминантен и флористичен подход за класификация на растителността. От физиономичния подход за класификация се използват синтаксоните *клас формации* и *група формации*. От доминантния подход се използват синтаксоните *група асоциации*

и асоциация. От флористичния подход за класификация се използват синтаксоните, които са свързани с природните местообитания, включени в Приложение 1 на ЗБР.

За биотопи (местообитания) на популациите на видовете и съобществата на различни групи организми са възприети естествените природни местообитания от Приложение 1 на ЗБР и вторично преобразуваните местообитания в антропогенно формираните производни екосистеми.

1.12.1.1. Класификация на съвременните екосистеми

Екосистемите в резервата са коренни, с изключение на малки ограничени деградирани участъци в околностите на бившите застави и свързаната с тях инфраструктура, съществуващите пътища и др. Около бившите колибарски средища има участъци от изоставени орни земи, пасища, кошари и овощни градини, които се намират в различни стадии на сукцесия към горски съобщества, асоциирани с природното местообитание 91M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори.

Бившите лъки (орни земи), ливади и пасища по крайбрежието на река Резовска се намират в различни стадии на сукцесия към горски съобщества, асоциирани с природното местообитание 91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmion minoris*), като малка част от тях все още имат някои от белезите на предходните тревни съобщества, свързани с природното местообитание 6510 Низинни сенокосни ливади.

Обособените екосистеми, в зависимост от особеностите на субстрата, доминиращата растителност и диференцираните типове местообитания, са включени в следните групи: водни екосистеми, производни ерикоидни екосистеми, първични и производни тревни екосистеми, торфени и производни екосистеми, скални екосистеми и пещери, горски екосистеми.

Водни екосистеми

Към групата на сладководните екосистеми се отнасят фрагменти от местообитание 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitriche-Batrachion*.

Производни ерикоидни екосистеми

В тези екосистеми, които имат най-често вторичен произход, доминират ерикоидни храсталаци с преобладаване на *Calluna vulgaris* и *Erica arborea*. Формирани са най-често при изреждане и деградация на дъбови гори с подлес *Calluna vulgaris* или *Erica arborea*.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Първични и производни тревни екосистеми

Към тази група са отнесени екосистемите с доминиране на тревни съобщества, свързани с различни местообитания и протичащи сукцесии.

Фрагменти от **отворените калцифилни или базифилни тревни екосистеми от *Alyso-Sedion albi***, които са свързани с местообитание 6110 са формирани на плитки почви, като в съобществата преобладават едногодишни и сукулентни растения от съюз *Alyso alyssoides-Sedion albi*.

Полуестествени сухи тревни и храстови екосистеми върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи), които са свързани с природно местообитание 6210, имат най-често произведен произход, като са формирани на място на деградирани горски съобщества.

На приоритетното местообитание 6220* **Псевдостепи с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*** са формирани **ксеротермни тревни екосистеми с преобладаване на едногодишни и многогодишни житни растения**. Образуват комплекси с други ксеротермни тревни съобщества и дъбови гори.

Хидрофилни екосистеми от високи треви в заливаемите поляни покрай реките са свързани с местообитание 6430 **Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс**. Те се отнасят към подтип 37.13. **Заливаеми поляни и ливади в крайречните гори, обрасли с високи треви (*Veronica longifoliae-Lysimachion vulgaris*)**.

Фрагменти от **мезофилни тревни екосистеми**, свързани с различни фази на сукцесия на тип местообитание 6510 **Низинните сенокосни ливади, които в продължение на десетилетия не са в сенокосен режим**, формират комплекси с природното местообитание 91F0 **Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmion minoris*)**, като малка част от тях все още имат някои от белезите на природното местообитание 6510 **Низинни сенокосни ливади**.

В някои участъци се предполага формирането на **ксеротермни тревни екосистеми на местообитание 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества**, в комплекси с природно местообитание 6210 **Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи)**.

Торфени и приизворни екосистеми

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Фрагменти от този тип екосистеми са формирани на местообитание 7220* *Извори с твърда вода и туфести формации (Cratoneurion)*. Тези екосистеми са с малки размери и имат точкова или линейна форма.

Скални екосистеми и пещери

Скалните екосистеми са формирани на стръмни варовикови скали с рядка растителност, отнасяща се към клас *Asplenietea trichomanis*. Те са свързани с местообитание 8210 *Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове*.

Пещерни екосистеми са свързани с местообитание 8310 *Неблагоустроени пещери*.

Горски екосистеми

Горските екосистеми в резервата са свързани със следните 8 типа природни местообитания:

9180* *Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове*

91AA* *Източни гори от космат дъб*

91E0* *Алувиални гори с Alnus glutinosa и Fraxinus excelsior (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae)*

91G0* *Панонски гори с Quercus petraea и Carpinus betulus*

91F0 *Крайречни смесени гори от Quercus robur, Ulmus laevis и Fraxinus excelsior или Fraxinus angustifolia покрай големи реки (Ulmion minoris)*

91M0 *Балкано-Панонски церово-горунови гори*

91S0* *Западнопонтийски букови гори*

92A0 *Крайречни галерии от Salix alba и Populus alba*

В растителната покривка на резервата доминират екосистемите на горските съобщества – 2446.1 ha (94 % от общата площ). Екосистемите на поляните, ливадите и голините с растителност, заемат 95.5 ha (3.7 %). Екосистемите на скалните масиви, без площта на пещерите, заемат 40.8 ha – (1.5 %) от площта.

Специфичност и висока консервационна значимост на горската растителност в резервата придават следните дървесни и храстови съобщества: гора от източен бук (*Fagus orientalis*) с вечнозелен подлес от странджанска зеленика (*Rhododendron ponticum*), лавровишня (*Laurocerasus officinalis*) и колхидски джел (*Ilex colhica*); гора от източен горун (*Quercus polycarpa*) и благун (*Quercus frainetto*) с подлес от странджанска зеленика (*Rhododendron ponticum*) и понтийско бясно дърво (*Daphne pontica*); гора от източен горун (*Quercus polycarpa*) и благун (*Quercus frainetto*) с подлес от калуна

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

(*Calluna vulgaris*); гора от източен горун (*Quercus polycarpa*) и благун (*Quercus frainetto*) с подлес от чашковидна звъника (*Hypericum calycinum*) и пухесто горянче (*Epimedium pubigerum*); гора от източен горун (*Quercus polycarpa*), благун (*Quercus frainetto*) и цер (*Quercus cerris*) с подлес от летнозелени храсти (*Mespilus germanica*, *Crataegus monogyna*, *C. pentagyna*, *Carpinus orientalis* и др.); смесена гора от лъжник (*Quercus hartwissiana*), цер (*Quercus cerris*), източен горун (*Quercus polycarpa*), благун (*Quercus frainetto*) и обикновен габър (*Carpinus betulus*); склерофилни храсталаци (псевдомаквис) с преобладаване на грипа (*Phillyrea latifolia*).

В резервата се опазват едни от най-големите площи със „стари гори“ (Old-growth forests), изключително важни за опазване на биоразнообразието в Странджа планина. Горите с характеристики, близки до изискванията за „стари гори“, заемат около 1/3 от общата площ на резервата. Средната възраст на горите е над 130 години, а най-възрастните – дъбови и източнобукови гори, са около 240 години.

1.12.1.2. Обща класификация на биотопите на застрашените, редките, реликтните и ендемитните видове висши растения и гръбначни животни

В съответствие с възприетото съдържание на понятията „биотоп“ и „местообитание“ на видове, общата класификация на биотопите на установените консервационно значими видове висши растения и гръбначни животни, се свързва с разработената обща класификация на екосистемите в резервата и установените взаимовръзки с природните местообитания, включени в Приложение 1 на ЗБР.

Възприета е следната класификация на биотопите на застрашени, редки, реликтни и ендемични видове висши растения:

- Биотопи на 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitriche-Batrachion*
- Биотопи на 4030 Европейски сухи ерикоидни съобщества
- Биотопи на 7220* Извори с твърда вода и туфести формации (*Cratoneurion*).
- Биотопи на 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове
- Биотопи на 8310 Неблагоустроени пещери
- Биотопи на 7220 Извори с твърди води
- Биотопи на 6110 Отворени калцефилни или базифилни съобщества от *Alyso- Sedion albi*

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

- Биотопи на 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи)
- Биотопи на 6220* Псевдостепи с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*
- Биотопи на 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс
- Биотопи на 6510 Низинни сенокосни ливади
- Биотопи на 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества
- Биотопи на 9180* Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове
- Биотопи на 91AA* Източни гори от космат дъб
- Биотопи на 91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- Биотопи на 91G0* Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*
- Биотопи на 91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmion minoris*)
- Биотопи на 91M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори
- Биотопи на 91S0* Западнопонтийски букови гори
- Биотопи на 92A0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*

Сред важните типове местообитания на редките, ендемични и реликтни растения се тнасят:

4030 Европейски сухи ерикоидни съобщества. В тези местообитания доминанти са редките и реликтни ерикоидни храстчета като *Calluna vulgaris*;

6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи) и 6220* Псевдостепи с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea* - в тези местообитания се срещат редица видове на сем. *Orchidaceae*, *Crocus spp.*, *Romulea bulbocodium* и *Lens ervoides*;

91AA* Източни гори от космат дъб. Типични за това местообитание са редки представители като *Limodorum abortivum*, *Ruscus aculeatus*, *Salvia forskaohlei*, и др.

91G0* Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*. В този тип местообитания са разпространени редки реликтни видове като *Cyclamen coum*, *Polystichum spp.*, *Trachystemon orientale* и др.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

91M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори. Характерни редки и реликтни растения, разпространени в това местообитание са *Hypericum androsaemum*, *H. calycinum*, *Cyclamen coum*, *Primula acaulis ssp. rubra*, *Ruscus hypoglossum*, *Rhododendron ponticum*, *Daphne pontica* и др.

91S0* Западнопонтийски букови гори. В буковите гори са представени редки и реликтни елементи, сред които *Hypericum androsaemum*, *Ilex colchica*, *Cyclamen coum*, *Polystichum spp.*, *Ruscus hypoglossum*, *Rhododendron ponticum*, *Daphne pontica*, *Trachystemon orientale*, *Vaccinium arctostaphylos*.

Като типове местообитания за **гръбначните животни**, територията на резерват „Узунбуджак“ и ЗМ „Странджанска зеленика“ се категоризира по следния начин:

➤ *горските ценози от горун (Quercus polycarpa), източен бук (Fagus orientalis) и благун (Quercus frainetto) с подлес от вечнозелени и листопадни храсти и тревисти южноевксински видове.* Те имат относително нисък потенциал за видово разнообразие както за земноводни и влечуги, така и за останалата сухоземна гръбначна и безгръбначна фауна.

➤ *сухоустойчиви формации от благун (Quercus frainetto) и открити терени и покрайнини на гори.* Те заемат малка площ от територията, но имат висок потенциал за видово разнообразие както за земноводни и влечуги, така и за останалата сухоземна гръбначна и безгръбначна фауна.

➤ *крайречните гори (особено лонгозни гори или гори със силно развит подлес)* с относително висок потенциал, предоставят укрития и спокойствие на обитаващата фауна.

➤ *крайречни открити терени с по-малък капацитет на средата.* Основна причина обикновено са обезлесените брегове на водоемите.

➤ *водни течения* – заемат малка площ от територията, но имат висок потенциал за видово разнообразие на безгръбначни животни и на земноводни и влечуги.

1.12.1.3. Данни от проекта на “НСЗП”, “Катиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I” за Р „Узунбуджак“

При изпълнение на проекта „Катиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I” в Р „Узунбуджак“ са картирани следните 4 типа природни местообитания, включени в Приложение 1 на ЗБР

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

В Приложение № 3 (Карта № 12) са представени природните местообитания в обхвата на резерват „Узунбуджак“ по данни от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”

- 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи)
- 6220* Псевдостепи с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*
- 91M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори
- 91S0* Западнопонтийски букови гори

При проведеното проучване през 2014 г в границата на резервата са диференцирани **нови** местообитания с различен систематичен ранг, според класификационната система на Европейския съюз EUNIS. Установените местообитания, спадащи към 15 броя Екологични групи естествени и изкуствени местообитания, са представени в Приложение № 2 (Таблица № 1.12.1-3).

На територията на резервата не са установени популации на растителни видове, обекти на проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”.

Според данните от проекта „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I” на територията на резерват “Узунбуджак” са картирани следните животински видове:

От **водната безгръбначна фауна** няма регистрирани находища на територията на резерват “Узунбуджак”. Потенциални местообитания имат 3 целеви вида от макрозообентосната фауна - овална речна мида (*Unio crassus*), офигомфиус (*Ophiogomphus cecilia*) и ценагрион (*Coenagrion ornatum*).

От **сухоземната безгръбначна фауна** потенциални местообитания имат 7 целеви вида - еуплагия (*Euplagia quadripunctaria*), осмодерма (*Osmoderma eremita*), алпийска розалия (*Rosalia alpina*), обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), буков сечко (*Morimus funereus*), бръмбар рогач (*Lucanus cervus*) и обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*), но нито един от тях не е картиран на територията на резервата.

При **рибите** също няма регистрирани целеви видове.

Потенциални местообитания имат 7 целеви вида **земноводни и влечуги**. Слабо пригодни, пригодни и оптимални имат: южен гребенест тритон (*Triturus karelinii*),

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), каспийска блатна костенурка (*Mauremys rivulata*), шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и пъстър смок (*Elaphe sauromates*). червенокоремна бумка (*Bombina bombina*) има слабо пригодни местообитания. Червенокоремна бумка и каспийска блатна костенурка имат спорадично разпространение и присъствието им в Странджа е доказано само в близост до морския бряг, следователно наличието на потенциални местообитания не е достатъчно показателно и към настоящия момент тези видове не могат да се причислят към херпетофауната на резервата.

Конкретни находища на целеви видове не са картирани в резервата или близките околности.

От **птиците** са установени 82 вида, от които 18 са обект на опазване в 33 “Странджа” (BG0002040) по Дир2009/147/ЕО. Египетският лешояд е изчезнал като гнездящ от 33. Регистрирани са два нови приоритетни вида: речна рибарка (*Sterna hirundo*) и малък ястреб (*Accipiter nisus*). За 33 “Западна Странджа” (BG0002066) по Директива за птиците има доклади за пролетната и есенната миграция от наблюдателна точка в северния край на с. Попово (на 20 km от гр. Елхово). Установени са 77 вида птици, от които 63 са с характер на мигриращи птици. Общата численост на преминалите индивиди е 6469, като 4338 от тях са реещи се птици. За есенната миграция са установени 80 вида птици, от които 66 са с характер на мигриращи. Общата численост на преминалите птици е 17962, от които 11486 са реещи се (щъркели, пеликани и грабливи птици).

При **бозайниците**, потенциално пригодни и ефективно заети местообитания в 33 “Странджа” BG0001007 има европейски вълк (*Canis lupus*). Общата площ възлиза на 705.44 km² или почти 60 % от площта на зоната. Пригодните местообитания са свързани и позволяват присъствието на териториални семейни двойки, които се нуждаят от обширни територии за заселване. Осигурено е свободното придвижване на вида през зоната и до съседни пригодни местообитания. За тази свързаност допринасят и суб-оптималните местообитания (биокоридори). **Видът е картиран на територията на резервата.**

Оптимално-пригодни местообитания с площ 1026.27 km² или 89.39 % от площта на зоната са подходящи за евроазиатския рис (*Lynx lynx*). Видът е картиран на територията на резервата.

За **прилепите** на територията на резервата попадат пригодни местообитания за всичките 12 целеви вида, но с преобладаваща средна степен на пригодност е картиран единствено видът малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*). В непосредствена близост до резервата са установени видовете: голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*), дългокрил прилеп = пещерен дългокрил (*Miniopterus schreibersii*), дългопръст ношник (*Myotis capaccinii*) и дългоух ношник (*Myotis bechsteinii*).

1.12.1.4. Обзор на минали проучвания на видове и екосистеми в резерватната територия

Макромицетите на резерват „Узунбуджак“ до момента не са били обект на микологични проучвания. От района на резервата няма съобщени видове макромицети. Резерват „Узунбуджак“ обаче съхранява характерни и запазени растителни съобщества, което предполага също наличие на значително гъбно разнообразие, в т.ч. и потенциално на голям брой интересни и консервационно значими видове.

В литературата съществуват данни за растителното разнообразие на защитената територия. Първите публикации, в които се съобщава за намирането на интересни и редки видове за района и са публикувани списъци на висши растения, са още от 30-те години на миналия век (Йорданов 1934, 1935, 1938, 1939). В по-ново време данни за флората и растителността на резервата, както и по въпросите за опазване на флористичното разнообразие публикуват Палашев и Димитров (1972), Димитров (1978, 1997), Спиридонов (1984), Велчев и др. (1985), Патронов (1995), Патронов и Радков (1998), Gussev & al. (1998), Bancheva & al. (2000), Георгиев (2004), Tzonev (2006), Гусев и Цонев (2014). Детайлно проучване на флората в резервата е проведено в периода 1996-1998 г., резултатите от което са представени в публикация на Гусев и др. (2004) „Флористична характеристика на биосферен резерват „Узунбуджак“ (Природен парк Странджа)“. Резултатите, обобщени и анализирани, разкриват една много пълна картина на флористичното богатство и са отправна точка за бъдещи проучвания, оценки на състоянието на флората и на видовете с природозащитен статут.

Проучвания върху видовото разнообразие, разпространението и ресурсите на лечебните растения в резерватната територия не са провеждани. Ценна информация за ограничен брой лечебни растения предоставят публикациите на Патронов (1995, 2001)

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

и Георгиев (2004). Съвременни данни, отнасящи се до видовото разнообразие на лечебните растения в ПП „Странджа“ съобщава Гусев (<http://www.Strandja.bg>). Публикациите на Tzonev (2006) и Гусев & Цонев (2014), макар и насочени основно към растителните съобщества и местообитанията в защитена зона „Странджа“, носят информация за разпространението на редица лечебни растения. Данни за консервационно значими видове лечебни растения, разпространени в резервата, предоставя Червена книга на Р България (Пеев 2012).

Съществуват значителен брой публикации с резултати от проучвания на растителността и местообитанията, свързани с територията на Странджа (Бисерков и др. Червена книга на България, том 3 Природни местообитания; Бондев, И. 1991 Растителността на България; Гусев Ч. и др. 2004 Флористична характеристика на биосферния резерват „Узунбуджак“; Гусев, Ч., Р. Цонев 2014 Природни местообитания с Европейска значимост в 33 Странджа; Мешинев, Т., И. Апостолова 2005 Хабитатите в България; Стефанов, Б. 1924 Горските формации в Северна Странджа; Meshinev, T., I. Apostolova 1996. Habitat diversity in the Veleka river mouth and Silistar protected areas in Bulgaria; Tzonev, R., M. Dimitrov, V. Roussakova 2005 Dune vegetation of the Bulgarian Black sea coast и др.), които са използвани при общата характеристика на растителността и местообитанията в резервата.

С публикуването през 2004 г. на обобщаващия труд „Флористична характеристика на биосферен резерват „Узунбуджак“ (Природен парк Странджа)“ с автори Чавдар Гусев, Светлана Банчева, Димитър Димитров, Цветомир Денчев, Доля Павлова, Йорданка Коева и Дико Патронов (издание на Дирекция на ПП „Странджа“, София-Малко Търново, 2004, 64 стр.), е предоставена актуална, научна информация за флористичното и екосистемно разнообразие в резервата. В горската растителност са диференцирани 6 типа горски екосистеми и е обособен тип склерофилни храсталаци с преобладаване на грипа (*Phyllirea latifolia*). Публикуваната в изданието информация е използвана и обогатена при разработването на ПУ на ПП Странджа.

Липсват изследвания на **водни безгръбначни животни** за резервата. Достъпните литературни данни за територията на Странджа планина се отнасят за мекотели, водни кончета и ручейници. За **сухоземните безгръбначни животни**, при изследвания в територията на резервата са установени 3 вида ципокрили (Kolarov & Bordera (2007), Kolarov (2009) и четири вида сенокосци (Митов, 2012). При сравнителен анализ на разнородните фактори на средата (климат, почви, растителна покривка,

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

надморска височина и др.) е направено разширение на първоначалния списък от изследвания в резервата (тип Кръгли червеи - Lazarova et al., (1998); тип Мекотели – Dedov (1998); Hubenov (2007); Irikov & Erros (2008); тип Членестоноги – Frey-Gessner (1895); Илчев (1924); Verhoeff (1926); Buresch & Tuleschkow (1929); Пешев и Джингова (1974); Ganев (1984); Кондева (1996); Delchev & Blagoev (2001); Stoev (2004); Delchev et al. (2005); Zlatkov & Beshkov (2008); Beshkov (2009); Чобанов (2009), Lapeva-Gjonova & Kiran (2012); Sivilov (2012); Gjonov & Lapeva-Gjonova (2013); Вагалински (2014).

В пещерата „Махарата“ в близост до резервата, са установени представители на многоножките *Polydesmus complanatus* и *P. renschi* (Stoev, 2004). Друг пещерен вид е регионалният ендемит *Apfelbeckiella bulgarica* (Verhoeff, 1926), откриван и извън пещери и в други местообитания от района (Verhoeff, 1926; Кондева, 1996; Stoev, 2004).

Целевите видове обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*), алпийска розалия (*Rosalia alpina*), еуплагия (*Euplagia quadripunctaria*) и бръмбар рогач (*Lucanus cervus*) са установявани в близост до резервата. Обикновен сечко и буков сечко са откривани в по-отдалечени, но сходни местообитания.

Осмодерма (*Osmoderma eremita*) е наблюдаван (с. Младежко) в сравнително отдалечен район (Митов, 2012). За доказване на вида е необходимо системно проучване в подходящ сезон, поради ограничения му миграционен потенциал (Ranius and Hedin, 2001).

Ихтиофауната на резервата досега не е била обект на специални фаунистични проучвания. Основната причина за това е, че река Резовска е слабо изследвана в ихтиологично отношение. Данни има в трудовете на Дренски (1951) и Шишков (1938).

Дренски (1951) съобщава 13 вида конкретно за река Резовска, посочва и още четири вида като срещащи се във всички черноморски реки, без конкретно да спомене Резовска, което прави общо 17 вида.

В прегледаната научна литература няма съобщени видове **земноводни и влечуги** за територията на резервата. Данни от близките околности има в трудовете на Буреш (1929), Буреш и Цонков (1933, 1934, 1942), Дренски (1955) и Schlüter (2006). Цитираните автори съобщават за районите около с. Кости и с. Старо Резово (днес селото не съществува) общо 7 вида: кафява крастава жаба (*Bufo bufo*), обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), жълтокоремник (*Pseudopus apodus*), зелен гущер (*Lacerta viridis*), обикновена водна змия (*Natrix natrix*), пъстър смок (*Elaphe sauromates*) и вдлъбнаточел смок (*Malpolon insignitus*).

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Проучвания на **орнитофауната** в Странджа планина е правил Милчев (1991, 1994, 1998). Според публикацията от 1994 г. в 5x5 km квадрат, в който се намира резерват “Узунбуджак” са установени 57 вида птици. Резерват “Узунбуджак” е част от Орнитологично важно място “Странджа”, което е с площ 115 417.3 ha. В него са установени 260 вида птици (Костадинова и Граматиков, 2007).

Конкретни проучвания на **бозайната фауна** на територията на резервата не са провеждани. Единствено в работите на Златанова и др. (2001), Zlatanova et al. (2008) се намират съобщения за присъствие на рис (*Lynx lynx*) в района.

Публикувани конкретни научни изследвания на **прилепната фауна** за територията на резерват „Узунбуджак“ липсват. Според Benda et al. (2003), Иванова (2005) и Бешков (1993) в района около резервата, през годините са регистрирани: малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), воден нощник (*Myotis daubentonii*), дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), трицветен нощник (*Myotis emarginatus*) и дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*).

1.12.1.5. Анализ на съвременното състояние на екосистемите и промените настъпили в исторически план

Ранното обявяване на част от територията във водосбора на р. Резовска за резерват е ограничило стопанската дейност в горите, провеждането на възобновителни сечи и е способствало за запазване на облика (състав, структура и възраст) на коренната горска растителност. В резултат на това, в резервата се опазват най-големите за Европа площи със „стари гори”, изключително важни за съхраняване на южноевксинска фито- и зообионта в Северна Странджа През цялата си история резерват „Узунбуджак“ е бил със строг режим, съгласно природозащитното законодателство в страната, и своевременно е идентифициран като защитена територия с международно значение. За цялостното запазване на неговия фитофонд съществено значение има и фактът, че територията е разположена зад граничните съоръжения и масовият достъп на хора и домашни животни е бил ограничен, в резултат на което антропогенното влияние е сравнително слабо изразено, но има свои специфични характеристики.

В исторически аспект, човешкото влияние трябва да бъде разгледано в неговите традиционни форми: животновъдство, земеделие и ползване на горите. На територията на резервата са били разположени колибарски селища (традиционна форма на животновъдство в Странджа) и земеделски земи. В настоящия момент следите от тези

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

селища са изцяло заличени и на много места поляните и разкритията в гората са в сукцесионен етап на възстановяване на горски съобщества. Като следствие от земеделско ползване на крайречни ливади, т. нар. „лъки“, по първата наносна тераса на р. Резовска, са развити растителни групировки на типични рудерални видове (бурени) като: *Urtica dioica*, *Artemisia vulgaris*, *Parietaria officinalis*, и др., които са в сукцесионен стадий и трансформиране в полуестествени тревни съобщества.

Липсват представителни данни кога в действителност е спряна интензивната стопанска експлоатация на горите в района на резерват „Узунбуджак“. Понастоящем, преките следи от дърводобивната дейност са до голяма степен заличени. В част от дъбовите гори в района на местн. „Димана“ и „Ухленското било“, преди 110 години са изведени голи сечи за добив на дървени въглища на място. Настоящото състояние на този масив е представително за издънково-семенни дъбови ценози, с типична и съответна на техния произход и начин на стопанисване до обявяването на резервата – опростена възрастова и пространствена структура.

Както понастоящем, но още повече в един период, обхващаш почти цялото съществуване на резервата, наличието на гранични застави с полуавтономен стопански живот (до преди десетилетие) и поддържането на инженерно техническите гранични съоръжения (кльон, контролно-следови полоси и др.), както и стопанисването на горски масиви за семенни бази в непосредствено съседство на резервата, осигуряват човешко присъствие, което е и източник на различни заплахи за благоприятното природозащитно състояние на екосистемите и природните местообитания в резервата. Тези заплахи не са интензивни, но имат постоянно действие и сумарен ефект. Най-значимите от тях са: поддържане на горски пътища за транспорт и охрана на границата, прокарване на просека и далекопровод, пашуването до преди десетилетие на домашни животни (свине, говеда и коне), разораване на полоси и макар и ограничено, движение на хора. По някои от основните била, в трите главни дола и покрай реките Лопушница и Резовска има стабилизирани пътища, а между двете застави има прекаран далекопровод и под него се поддържа просека. Тези комуникации фрагментират горските масиви и създават рискове от ерозия и пожари. Разораваните полоси и горски пътища представляват траектории за навлизане на антропофити „дълбоко“ в горските ценози. През 1994 г. късо съединение по далекопровода предизвиква пожар в отдели 163 (в) и 170 (а) върху площ от 400 dка, в резултат на което са засегнати консервационно значими горски съобщества.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

По време на активното съществуване на граничните застави, териториите около тях се нитрифицират значително (от изхвърляне на животински тор и битови отпадъци) и все още представляват „огнища“ за развитие и разпространение на антропофити.

Най-висока концентрация на рудерални видове е установена около заставите, по границите със защитената местност „Странджански зеленики“ (бившата буферната зона), стабилизирани камиионни пътища и разорани полоси. Голяма е срещаемостта и числеността на антропофити и по широките чакълести коси на р. Лопушница, преди водослива с р. Резовска.

В границите на Р са установени неместни и култивирани видове като черница (*Morus alba*), салкъм (*Robinia pseudoacacia*), ябълка (*Malus domestica*), дюля (*Cydonia oblonga*), орех (*Juglans regia*), джанка (*Prunus divaricata*) и др.

1.13. ФЛОРА

1.13.1. Нисши растения и гъби

1.13.1.1. Мъхообразни

Теренни проучвания и инвентаризация на флористичният състав

Обработени са камерално материали, събрани на терена през м. септември 2014 год. от представители на три екологически групи мъхообразни: епилитни (по камъни и скали), епифлеодни (по кори на дървета) и епигейни (по повърхността на почвата).

Списъци по литературни източници за допълване данните за флористичния състав

Няма публикувано целенасочено специализирано изследване на мъхообразните в резерват „Узунбуджак“.

Отрицателно действащи фактори (вкл. и териториално, ако е необходимо) и препоръки за опазване на флористичните видове

Основен потенциално негативен фактор за мъхообразните може да бъде сечта в горите, с което се ограничава разпространението на видовете горски елементи, промяната на влажните територии и др. Не е установен в резервата.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки и причините за това

Представители на мъхообразните у нас са включени в Закона за биологичното разнообразие (Приложение II и Приложение IIa – 2002, 2007), в Червен списък (Natcheva et al. 2006;

http://www.bryology-bg.hit.bg/Bulgarian/Bryo_div_cons_bg/Check_list_bg.htm - accessed 20.11.2014)

и в Червената книга на Р България (Пеев, 2012). На територията на резервата до сега не е описан нито един вид.

Установените пропуски в познанията

Въпреки че изследването на мъхообразните в България датира от повече от един век (Воденичаров и др. 1993; Ганева, Начева 2005 и литературата цитирана в тях) и за тях е публикувана специализирана флора (Петров 1975), а през последните години постоянно в Интернет е достъпен „Списък с видовете на мъховете в България“, изготвен от А. Ганева и Р. Начева (http://www.bryology-bg.hit.bg/Bulgarian/Bryo_div_cons_bg/Check_list_bg.htm - accessed 20.11.2014), досега няма конкретни детайлни данни за резервата. Това налага планирането на сериозни теренни проучвания на тази група организми.

Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус

Класификационната система, по която е изготвен списъкът на видовете (Приложение № 2, Списък № 4) следва основно Frey et al. (2006) и тази от цитирания по-горе „Списък с видовете на мъховете в България“.

Установените в материалите от територията на резервата мъхообразни са от **два отдела** – на чернодробните и листнатите мъхове. Общо определените представители са от **9 семейства, 9 рода и 9 вида**. Сред тях няма представители с известна консервационна значимост.

Списъци с установените видове

В Приложение № 2 (Списък № 4) е представен систематичен списък на мъхообразните, установени в материалите от територията на резерват „Узунбуджак“.

1.13.1.2. Лихенизирани гъби (лишеи)

Теренни проучвания и инвентаризация на флористичният състав

Обработени са камерално материали, събрани на терена през м. септември 2014 год. от представители на три екологически групи лихенизирани гъби: епилитни (по скали и камъни), епифлеодни (по кори на дървета) и епигейни лишеи (по повърхността на почвата и сред мъхове).

Списъци по литературни източници за допълване данните за флористичния състав

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Няма целенасочено специализирано изследване на лишките в резерват „Узунбуджак“, поради което съставянето на такъв списък е невъзможно.

Видовете, които трябва да бъдат обект на специални мерки и причините за това

Представителите на лихенизираните гъби у нас не са включени в списъците на защитени от ЗБР растения, в Червен списък и в Червената книга на Р България (Пеев, 2011). Единственото предложение за обявяване на защитени видове лишки е публикувано от Драганов, Стойнева (1994), а Списък на редки видове лишки е предложен от Д. Иванов във Воденичаров и др. (1993). От последните на територията на резервата засега не е намерен нито един вид.

Отрицателно действащи фактори (вкл. и териториално, ако е необходимо) и препоръки за опазване на флористичните видове

Основен фактор с отрицателно действие върху лишейната флора е замърсяването на въздуха в района (особено със серен диоксид). Не е установено в района на резервата.

Установените пропуски в познанията

Няма конкретни детайлни данни за резервата. Това налага планирането на продължителни теренни проучвания за тази група организми.

Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус

Класификационната система, по която е изготвен списъкът на видовете (Приложение № 2, Списък № 3) следва основно Wirth et al. 2013.

Установените на територията на резервата лихенизирани гъби са от два класа – на торбестите гъби, *Ascomycetes* и на изкуствения клас на митоспоричните гъби с неизвестен полов процес, условно записани като *“Imperfect Lichenized fungi”* по класификацията в Nash III (1996, 2008). Общо определените представители са от **6 семейства, 8 рода и 10 вида**. От тях няма представители с известна консервационна значимост, според българското законодателство

Списъци с установените видове

В Приложение № 2 (Списък № 3) е представен систематичен списък на лихенизираните гъби, установени в материалите от територията на резерват „Узунбуджак“.

1.13.1.3. Макромицети

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Теренни проучвания и инвентаризация на флористичния състав

Теренните наблюдения са извършени през месец октомври 2014 г. Прилагани са утвърдени теренни и камерални методи за извършване на проучванията. За консервационно значимите видове са наблюдавани подходящи характеристики с потенциално значение за тяхното опазване. За определянето на макромицетите са използвани подходящи за целта съвременни монографски разработки.

Списъци по литературни източници за допълване данните за флористичния състав

Не са известни литературни данни за макромицетите в Р „Узунбуджак“.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на макромицетите

Идентифицирани са следните съществуващи или потенциални отрицателно действащи фактори:

Таблица 1.13.3-1 Отрицателно действащи фактори и мерки за опазване

Фактор	Обхват	Мерки за преодоляване
Събиране на плодни тела на ядливи гъби	Цялата територия, по-интензивно в близост до пътища; значение – умерено; потенциална заплаха.	1. Ограничаване на събирането на ядливи гъби, при установяване на такова; 2. Подготовка на интерпретативен маршрут и информационни табели.
Унищожаване на плодни тела на диворастящи гъби	Цялата територия, по-интензивно в близост до пътища; значение – умерено; потенциална заплаха.	1. Ограничаване на унищожаване на плодни тела на гъби, при установяване на такова; 2. Подготовка на интерпретативен маршрут и информационни табели.
Неместни дървесни видове	Локално; значение към момента невисоко.	Проследяване поява на поници на неместни дървесни видове.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Слабо познаване на гъбното разнообразие като цяло и консервационно значимите видове в частност	Цялата територия, значение – потенциално, умерено;	Провеждане на системна инвентаризация на гъбното разнообразие в продължение на поне пет вегетационни сезона, продължаващо картиране на консервационно значимите видове и мониторинг на избрани находища на макромицети със статус на застрашеност.
--	--	--

Видовете, които трябва да бъдат обект на специални мерки и причините за това

Наличните към момента данни не дават основания за предлагане на видове макромицети, които да бъдат обект на специални мерки.

Установените пропуски в познанията

До началото на изследването, практически липсват данни, както за видовото богатство на гъбите, така и за броя и състоянието на консервационно значими видове гъби. Проведеното теренно изследване доведе до натрупване на значителен обем данни, но поради биологичните особености на гъбите, пълна инвентаризация на гъбното разнообразие на резервата е възможна само при провеждане на системни изследвания.

Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус

Видово богатство

След провеждане на теренната работа, в резерватната територия са установени общо 63 вида гъби макромицети. Те са представители на отдел Базидиални гъби (*Basidiomycota*) и са разпределени в 6 разряда и 28 семейства. Пълен списък на установените таксони е представен в **Приложение № 2 (Списък № 6)**. Добре е представена екологичната група на дърворазрушаващите представители (като срещаемост), което без съмнение е свързано с режима на управление на резервата и наличието на голямо количество разноразмерна мъртва дървесина в горските съобщества.

Консервационно значими видове

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Установено е находище на 4 консервационно значими вида гъби – два „Почти застрашени“ и два „Уязвими“ – *Amanita caesarea*, *Clathrus ruber*, *Clavariadelphus pistillaris* и *Hericium coralloides* (Приложение № 2 (Таблица № 1.13.1-3). Неголемият установен брой консервационно значими макромикети не е необичайно явление при първоначално натрупване на данни за дадена територия и вероятно е свързан отчасти и с моментни климатични условия. Няма съмнение, че бъдещи проучвания ще установят нови находища и нови консервационни видове за територията на резервата.

Списъци с установените видове

В Приложение № 2 (Списък № 6) е представен списък на установените видове макромикети в резерват „Узунбуджак“.

1.13.2. Висши растения

Теренни проучвания и инвентаризация на флористичният състав

Изследванията са проведени по маршрутен метод в края на вегетационен сезон 2014 г., като са обхванати представителни съобщества, опазвани в резервата. При определянето на висшите растения е използван „Определител на растенията в България“ (Делипавлов и др. 2003), като в част от случаите опознаването е проведено още на терен, в други – при камерални условия. Флорогеографските елементи следват “Конспект на висшите растения в България (Асьов и Петрова, 2012).

Природозащитният статут на видовете е определен по Petrova & Vladimirov (2009) и Пеев (2012); ендемичният елемент – по Petrova (2006) и Petrova & Vladimirov (2010); реликтите – по Kuzmanov (1969). Законовата защита на консервационно значимите видове е показана съобразно Закона за биологичното разнообразие в България (ЗБР) и международни нормативни документи (Бернска конвенция, CITES, IUCN).

Данните за находищата на консервационно значими видове са снемани с GPS Garmin Etrex Legend, като по време на теренна работа са отчитани подходящи характеристики на популациите, както това е било приложимо.

Отрицателно действащи фактори

Част от установените отрицателно действащи фактори (Таблица № 1.13.2-1) са потенциални или с ниска значимост, но са отбелязани и такива с високо значение за бъдещото устойчиво управление на територията.

Таблица № 1.13.2-1 Отрицателно действащи фактори и мерки за опазване

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Фактор	Обхват и значение	Мерки за преодоляване
Неместни, чужди и инвазивни видове по границите на резервата	В някои участъци до границите на резервата са установени насаждения от салкъм (<i>Robinia pseudoacacia</i>) Съществува потенциална възможност за навлизането му и в резерватната територия Установените единични екземпляри от видовете <i>Bidens frondosus</i> , <i>Erigeron canadensis</i> , <i>Portulaca oleracea</i> не са от съществено значение. Фактор с относително ниска степен на въздействие.	Провеждане на действия за отстраняване на неместни видове в близост до границите на резервата. Периодичен контрол върху появата на чужди и инвазивни видове около и в резерватната територия.
Събиране на консервационно значими видове растения за колекции (изкл. събиране за национални научни колекции с разрешение от МОСВ).	Потенциално по цялата територия, но по-вероятно в по-лесно достъпните райони. Потенциална заплаха с относително ниско значение.	Запазване на контрола, пречатстващ събирането на консервационно значими видове висши растения.
Недостатъчни данни за локализацията на видовете с природозащитен статут и актуалното състояние на популациите им	Цялата територия. Фактор с високо значение.	Провеждане на текуща инвентаризация и мониторинг за оценка състоянието на популациите.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Фактор	Обхват и значение	Мерки за преодоляване
Недостатъчно познаване на биологията на някои от консервационно значимите видове.	Видовете, за които се предлага прилагането на специални мерки за защита. Фактор с високо значение.	Провеждане на специализирани научни изследвания като база за предприемане на управленски решения за най-ефективно опазване.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки и причините за това

При оценката на видовете са взети предвид биологичните им особености, степен на застрашеност, устойчивост към външни въздействия, представителност в резервата и на национално ниво. Като основни мерки се предлагат периодично наблюдение на популациите на видовете, които не са обект на НСМБР и научни изследвания върху биологията на някои видове. В **Приложение № 2 (Таблица № 1.13.2-2)** са представени видовете висши растения, които се предлагат като обекти на специални мерки.

Като обект на специални мерки се предлагат и 5 вида от сем. *Orchidaceae*: *Anacamptis pyramidalis*, *Ophrys apifera*, *Limodorum abortivum*, *Ophrys cornuta*, *Orchis rapilionacea*. Уязвими видове, защитени от ЗБР (Приложение 3), в Приложение 2 на CITES. На територията на страната са добре представени, но в резервата са с единични находища. Числеността на популациите не е точно установена поради флуктуации през годините. Видовете са чувствителни към резки климатични промени.

Установени пропуски в познанията

Настоящото проучване е актуализация на натрупаните до момента данни за флористичното разнообразие на резервата. Флората е динамична система, която се променя и развива, което предполага, че при бъдещи проучвания могат да бъдат установени и други видове висши растения или да се установи липсата на някои от сега известните.

Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус

Видово богатство

Обобщените данни от собствените проучвания и литературата показват, че към настоящия момент в резервата са разпространени 635 вида висши растения. Те се отнасят към 89 семейства и 336 рода. Към споровите растения се отнасят 13 вида, от

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

които 11 към отдел Папратовидни растения (*Polypodiophyta*) и 2 към отдел Хвощови растения (*Equisetophyta*). Голосеменните растения (отдел *Pinophyta*) са представени с 1 вид. Останалите видове са представители на отдел Покритосеменни растения (*Magnoliophyta*). В резервата се опазват над 40 % от висшите растения, разпространени на територията на Природния парк и почти 40 % от растенията, които се срещат в Странджа планина.

Пълен списък на установените таксони е представен в **Приложение № 2 (Списък № 5)**.

Във флората на резервата преобладават видове със субсредиземноморска, евроазиатска и евромедитеранска компонента, което я определя като флора с преходен характер, съчетаваща елементи от европейската и медитеранската флори. В този резерват понтийските и евксински елементи са по-слабо застъпени, в сравнение с някои от другите странджански резервати. Малкият брой адвентивни видове, установени в резерватната територия, насочва към извода, че флората е естествена и типична.

Консервационно значими видове

До момента са известни 46 вида висши растения с консервационна значимост. Защитени от Закона за биологичното разнообразие са 44 вида, в т.ч. в Приложение 2а – 4 вида, в Приложение 3 – 28 вида, в Приложение 4 – 12 вида. В Червена книга на България са включени 14 вида, всички с категория „застрашен“. В Червения списък на растенията, освен включените в Червена книга, попадат още 17 вида от категориите „Уязвим“, „Почти застрашен“ и „Слабо засегнат“. За 9 вида се прилагат разпоредбите на международни нормативни документи в областта на природозащитата – Бернска конвенция и CITES. В резервата се опазват популации на 3 балкански и 1 български ендемити. Реликтните видове висши растения са 32. Част от популациите на консервационно значими видове не са регистрирани при настоящето проучване, което следва да се отдаде на сезонност в развитието им. Няма основание да се предполага изчезване на находища.

Данни за разпространението и популациите на консервационно значимите видове са представени в **Приложение № 2 (Таблица № 2)**.

Ендемити:

Български ендемит: *Veronica krumovii*

Балкански ендемити: *Centaurea rutifolia*, *Koeleria simonkaii*, *Oenanthe millefolia*

Реликти: *Acer campestre*, *Acer pseudoplatanus*, *Alnus glutinosa*, *Calluna vulgaris*, *Carpinus betulus*, *Carpinus orientalis*, *Cicer montbretii*, *Cistus salvifolius*, *Clematis vitalba*, *Corylus avellana*, *Cotinus coggygia*, *Daphne pontica*, *Fagus orientalis*, *Fraxinus ornus*, *Hedera helix*, *Hypericum androsaemum*, *Hypericum calycinum*, *Ilex colchica*, *Juniperus oxycedrus*, *Laurocerasus officinalis*, *Mespilus germanica*, *Pastinaca umbrosa*, *Phillyrea latifolia*, *Phragmites australis*, *Populus alba*, *Populus canescens*, *Populus nigra*, *Populus tremula*, *Primula acaulis* ssp. *rubra*, *Pteridium aquilinum*, *Pyracantha coccinea*, *Quercus cerris*, *Quercus dalechampii*, *Quercus frainetto*, *Quercus hartwissiana*, *Quercus polycarpa*, *Rhododendron ponticum*, *Ruscus aculeatus*, *Ruscus hypoglossum*, *Salix alba*, *Salix caprea*, *Salix fragilis*, *Salix purpurea*, *Salix triandra*, *Salvia forskahlei*, *Smilax excelsa*, *Ulmus laevis*, *Ulmus minor*, *Vaccinium arctostaphylos*, *Viburnum lantana*, *Viscum album*, *Vitis vinifera*.

Списък с установените видове

В Приложение № 2 (Списък № 5) е даден списък с установените видове висши растения на територията на резерват „Узунбуджак“.

1.13.2.1 Лечебни растения

Теренни проучвания и инвентаризация на лечебните растения

Проведени са теренни изследвания по трансектния метод през октомври 2014 година. Посетени са основни типове местообитания. Списъкът на видовете лечебни растения е съобразно Приложение 1 на Закона за лечебните растения (2000). Определянето на видовият им статус е по Определител на растенията в България (Делипавлов и колектив 2003) и томовете на Флора на България I-X (Йорданов 1963-1979; Велчев 1982, 1989; Кожухаров 1995). Справки са направени и със следните литературни източници:

- за определяне на природозащитния статус на видовете са ползвани Червения списък на висшите растения в България (Petrova & Vladimirov 2009), Закона за биологичното разнообразие (2007), Червената книга на Р България (Пеев 2012) и международни нормативни документи (Бернска конвенция, CITES).

По време на теренните изследвания, находищата на консервационно значимите видове са локализирани с GPS координати. Наблюдавани и отчитани са важни характеристики на популациите, като площ, хоризонтална структура, численост, проективно покритие.

Характеристика на находищата

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

При проведеното изследване в резерват „Узунбуджак“ са установени 127 вида лечебни растения, отнасящи се към 112 рода и 53 семейства (**Приложение № 2, Списък № 1**). Получените данни показват, че резерватната територия съхранява значително видово разнообразие от лечебни растения.

От тревистите лечебни видове широко разпространени са *Campanula persicifolia*, *Cruciata laevipes*, *Cyclamen coum*, *Digitalis ferruginea*, *Euphorbia amygdaloides*, *Fragaria vesca*, *Lathyrus niger*, *Lithospermum officinale*, *Melissa officinalis*, *Tamus communis* и др. С единични екземпляри или малки групи са представени видовете - *Polygonatum latifolium*, *Hypericum androsaemum*, *Valeriana officinalis*, *Digitalis ferruginea*, *Euphorbia amygdaloides* и др. Локалитетите на *Glechoma chederacea*, *Cruciata laevipes*, *Hypericum perforatum*, *Melissa officinalis* са с площи от няколко квадратни метра до 0.1 ha, но с ниско проективно покритие (1 до 3 %). Популации, достигащи до 1 ha и проективно покритие от 5 до 10 % формират видовете *Cyclamen coum*, *Primula vulgaris*, *Polypodium vulgare*, *Pteridium aquilinum*. В покрайнините на гора и на разсветлени открити поляни с единични екземпляри или малки групи се срещат видовете *Anacamptis pyramidalis*, *Galanthus nivalis*, *Viola tricolor*, *Sideritis montana*, *Origanum vulgare*, *Orchis sp.*, *Polygala major*, *Digitalis lanata* и др.

Значителен интерес по отношение видовото разнообразие в резерватната територия представлява и местообитание *G1.6E12 Странджански източно букови гори*, което заема значителни площи, спускайки се по стръмните склонове над река Резовска. Характерното за тези гори е, че осигуряват висока почвена и въздушна влажност и относително постоянна температура. Тези екологични фактори са необходими за развитието на редица лечебни растения между които и някои консервационно значими видове – *Ilex colchica*, *Asplenium adiantum-nigrum*, *A. trichomanes*, *Atropa bella-dona*, *Sanicula europea*, *Asarum europium*, *Gallium odoratum*, *Dryopteris filix-mas*, *Polypodium vulgare*, *Phyllitis scolopendrium*, *Pulmonaria mollis* и др. От изброените видове с единични екземпляри се срещат *Ilex colchica*, *Atropa bella-dona*, *Physalis alkekengi*, *Orchis sp. div.* С по-големи ресурсни възможности се отличават *Gallium odoratum*, *Polypodium vulgare*, *Phyllitis scolopendrium*, чийто популации са с площ до 1 ha и проективно покритие, достигащо на места до 20-25 %.

Крайречните тераси и долните части на южните склонове край реките Резовска и Лопушница са заети от смесена дъбова гора от *Quercus hartwissiana*, *Q. cerris*, *Q. polycarpa*, *Q. frainetto* и *Carpinus betulus*. Тук е характерен разнообразен състав от

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

дървесни, храстови видове и лияни сред които са *Alnus glutinosa*, *Smilax exselsa*, *Hedera helix*, *Clematis vitalba*, *Arum maculatum*, *Chellidonium majus*, *Ruscus aculeatus*, *Primula vulgaris*, *Mentha sp.*, *Calystegia sepium*, *Physalis alkekengi*.

Резултатите от проведеното проучване показват, че резерватната територия съхранява значително видово разнообразие и ресурси от лечебни растения. **Ползването им в резервата е забранено.**

На територията на резерват „Узунбуджак“ са описани 14 вида консервационно значими видове лечебни растения (**Приложение № 2, Таблица № 1.13.2.1-1**). Те представляват 11 % от всички лечебни растения, установени в резервата, като 3 вида (2 %) са включени в Червена книга на Р България т. 1 с категорията “Застрашен” вид, 8 вида (6 %) са под закрилата на Закона за биологичното разнообразие (2002), 3 вида са в CITES, а 7 вида (2 %) са със специален режим на ползване и опазване съгласно Закона за лечебните растения (2000).

Анализът на разпространението на видовете с природозащитен статус, показва, че *Hypericum androsaemum*, *Anacamptis pyramidalis*, *Orchis sp. div* и *Atropa bella-dona* се срещат с единични екземпляри, други образуват малки групи – *Galanthus nivalis*, *Asplenium trichomanes*, *Valeriana officinalis*, *Primula veris*, но всички те са с ограничени ресурси. Популациите на малък брой видове заемат площи до няколко декара - *Gallium odoratum*, *Cyclamen coum*, *Ruscus aculeatus*, *Calluna vulgaris*, но трябва да се има предвид фактът, че част тези видове се срещат само в Странджа. Като цяло, посочените по-горе видове имат специфични изисквания към средата, в която се развиват. Промяна в режима на осветление, рН на почвата, почвената и въздушната влажност в техните находища, може да се отразят негативно върху състоянието на популацията им.

За оценка на ресурсите при видовете с природозащитен статус и/или със специален режим на ползване и опазване, съгласно Заповед на МОСВ № РД 83/2014 е използван възприет подход за оценка, чрез прилагане на следната скала – единично срещащи се екземпляри (1-10 екземпляра), група (11 до 50 екземпляра) и множество ($51 \leq$ екземпляра). В **Приложение № 2 (Таблица № 1.13.2.1–2)** е представен Списък на местообитания и ресурси на лечебните растения с природозащитен статус в резерват „Узунбуджак“.

Списъци по литературни източници за допълване данните за лечебните растения

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Няма публикуван списък на видове лечебни растения, разпространени в резервата. Посочените видове в наличните литературни източници, които не бяха установени при проведеното проучване, са включени в общия списък (**Приложение № 2, Списък № 1**) и са отбелязани със „*“.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на лечебните растения

Статутът на резерватната територия благоприятства опазването на лечебните растения, в частност на консервационно значимите видове. Установените заплахи са преимуществено локални, а въздействието им към настоящия момент не е голямо. Идентифицирани са следните отрицателно действащи фактори върху популациите на лечебните растения (**Таблица № 1.13.2.1-1**):

Таблица № 1.13.2.1-1. Отрицателно действащи фактори и мерки за преодоляване

Фактор	Обхват	Мерки за преодоляване
Климатичните промени, наблюдавани в последните десетилетия (повишаване на средните летни температури, поройни дъждове и наводнения).	Цялата територия. Значение – високо	Провеждане на изследвания на лечебните видове с консервационна значимост. При установяване на негативни промени – предприемане на мерки, в съответствие със статута на ЗТ.
Събиране на консервационно значими лечебни видове растения (без тези от приложение 4 на ЗБР) за колекции и научни изследвания (след разрешение от МОСВ).	Възможност за събиране по цялата територия, вероятно край пътищата, преминаващи в резервата. Заплаха - с относително ниско значение. Потенциална.	Запазване на постоянен контрол.
Необходимост от допълнително информационно	Локално, по утвърдените пътеки за посетители. Значение –	Поставяне на допълнителни информационни табели на подходящи места край

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Фактор	Обхват	Мерки за преодоляване
осигуряване.	косвено, средно.	преминаващия път през резервата с кратка и точна информация за опазването биологичното разнообразие, в това число и лечебните растения

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки и причините за това

Три вида лечебни растения, включени в Червена книга на Р България т.1 с категорията „Застрашен“ вид и в Приложение 3 на ЗБР - *Galanthus nivalis*, *Ilex colchica* и *Hypericum androsaemum* се предлагат като обект на специални мерки за опазване (Приложение № 2, Таблица № 1.13.2.1-3). Тези видове се препоръчват, поради тяхната консервационна значимост, присъствието им в растителни съобщества, включени в Приложение 1 на ЗБР, Червена книга на Р България, т.3. *Galanthus nivalis* е ценно лечебно и декоративно растение масово събирано в миналото. Всичко това е довело до изчезване на популациите на вида или намаляване на площта им. Известно е, че за развитието на *Ilex colchica* е необходима сравнително висока почвена и въздушна влажност, която не е налична във всички местообитанията при локалните условия. В установените находища *Hypericum androsaemum* присъства с единични екземпляри или малки групи, поради което съществува риск от унищожаването им при промяна на условията на средата.

Установените пропуски в познанията

До началото на настоящото изследване не е провеждано проучване върху разпространението и състоянието на лечебните растения в резерватната територия. Липсва информацията за консервационно значимите видове, съвременното състояние на популациите и предприети мерки за опазването им. В резултат на проведеното теренно изследване е събран значителен обем данни. Поради сезонност на редица растения е необходимо провеждане на продължаващи изследвания. Получените данни особено за ранните пролетни видове ще допълнят събраната информация за видовия състав и състоянието на находищата на редица консервационно значими видове. Тази информация ще позволи да се проследят тенденциите в състоянието на популациите и да се предприемат адекватни мерки при негативни прояви.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Списък с установените видове

В Приложение № 2 (Списък № 1) е даден списък с установените видове лечебни растения на територията на резерват „Узунбуджак“.

1.13.2.2 Горскодървесна растителност

1.13.2.2.1. Класификация на растителността

При проведеното проучване на растителността през 2014 г. са приложени два подхода за класификация (доминантен и флористичен), в резултат на което са обособени различен брой синтаксони.

При доминантен подход на класификация в съвременната растителност на резервата се разграничават две синтаксономични категории: *формации* и *група растителни асоциации*. Възприетите синтаксони при този подход са в съответствие с картируемите геоботанични единици в „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев, 1991).

При флористичния метод за класификация е възприета системата от синтаксономични категории, свързани с природните местообитания, включени в Приложение 1 на ЗБР.

Класификация на странджанските дъбови гори

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

Тип местообитание по Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие:

91M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 EEC, HD 92/43):

91M0 Pannonian-Balkan turkey oak-sessile oak forests

EUNIS:

G1.761 Helleno-Moesian [Quercus cerris] forests;

G1.762 Helleno-Moesian [Quercus frainetto] forests;

G1.76A1 Euxino-Thracian [Quercus frainetto]–[Quercus cerris] forests;

G1.76A2 Thracian [Quercus frainetto]–[Quercus virgiliana] forests;

G1.76A41 Stranja [Primula rosea]–[Quercus polycarpa] forests;

G1.A711 Western Euxinian mixed forests

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

PAL. CLASS.:

41.761 Helleno-Moesian [*Quercus cerris*] forests;

41.762 Helleno-Moesian [*Quercus frainetto*] forests;

41.76A1 Euxino-Thracian [*Quercus frainetto*]-[*Quercus cerris*] forests;

41.76A2 Thracian [*Quercus frainetto*]-[*Quercus virgiliana*] forests;

41.76A41 Stranja [*Primula rosea*]-[*Quercus polycarpa*] forests;

41.H11 Western Euxinian mixed forests

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Застрашено

В местообитанията, свързани с разпространението на разглежданата растителност, се разграничават три подтипа дъбови гори:

Подтип I. Тракийски смесени термофилни дъбови гори

Връзка с класификационните геоботанични единици от обобщаващия труд „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

91 Смесени гори от цер (*Quercus cerris*) и благун (*Q. frainetto*);

92 Смесени гори от цер (*Quercus cerris*) и благун (*Q. frainetto*) и средиземноморски елементи;

93 Смесени гори от цер (*Quercus cerris*) и благун (*Q. frainetto*) и келяв габър (*Carpinus orientalis*), на места възникнали вторично;

94 Смесени гори от цер (*Quercus cerris*) и благун (*Q. frainetto*) и келяв габър (*Carpinus orientalis*), със средиземноморски елементи, на места възникнали вторично;

95 Смесени гори от цер (*Quercus cerris*) и благун (*Q. frainetto*) с примес от лъжник (*Q. hartwissiana*) и келяв габър (*Carpinus orientalis*);

96 Смесени гори от цер (*Quercus cerris*), граница (*Q. pubescens*) и виргилиев дъб (*Q. virgiliana*);

99 Смесени гори от цер (*Quercus cerris*) и келяв габър (*Carpinus orientalis*), на места и с мъждрян (*Fraxinus ornus*);

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

100 Гори от благун (*Querceta frainetti*);

101 Гори от благун (*Querceta frainetti*) със средиземноморски елементи;

102 Смесени гори от благун (*Quercus frainetto*), граница (*Q. pubescens*) и виргилиев дъб (*Q. virgiliana*);

103 Смесени гори от благун (*Quercus frainetto*) и мъждряк (*Fraxinus ornus*);

104 Смесени гори от благун (*Quercus frainetto*) и келяв габър (*Carpinus orientalis*), на места възникнали вторично;

105 Смесени гори от благун (*Quercus frainetto*) и келяв габър (*Carpinus orientalis*), със средиземноморски елементи, на места възникнали вторично (в регионите с преходно-континентален и преходно-средиземноморски климат).

По флористичния подход за класификация на растителността Тракийските смесени термофилни дъбови гори в резервата са част от съюза *Quercion frainetto* и от голямата полиморфна асоциация *Quercetum frainetto-cerris* s. l., представена от различни географски синварианти в различните части на Балканския полуостров. В обхвата на разглежданата резерватна територия те могат да бъдат отнесени към географския синтаксон *Quercetum frainetto-cerris thracicum*.

Ксеротермни и мезоксеротермни дъбови гори от благун и цер на хълмистите равнини, типични за предпланините и ниските планини на Южна България. Тези съобщества са с разнообразен флористичен състав, най-често са смесени, но на повечето места доминира благунът (*Quercus frainetto*) или формира смесени съобщества с цер (*Quercus cerris*), и специфично за Странджа – с източния горун (*Quercus polycarpa*).

В Странджа такива ценози се развиват понякога върху реликтните жълтоземни почви (*Alisols*). Те са от бедни до сравнително богати, предимно сухи и с различна степен на ерозия. Изсушаването им се задълбочава през летните месеци. Скалната основа е предимно силикатна, но на места е и карбонатна. В разглеждания резерват, този подтип се среща основно по билните части и при изложения с южна компонента.

Подтип II. Източногорунови гори

Връзка с класификационните геоботанични единици в „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

82 Гори от източен горун (*Querceta polycarpae*);

83 Смесени гори от източен горун (*Quercus polycarpa*) и обикновен габър (*Carpinus betulus*);

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

84 Смесени гори от източен горун (*Quercus polycarpa*), благун (*Quercus frainetto*) и цер (*Quercus cerris*);

85 Смесени гори от източен горун (*Quercus polycarpa*) и благун (*Quercus frainetto*).

Горите с доминантно участие на източния горун (*Quercus polycarpa*) са от най-широко разпространените дъбови гори в резервата, особено в по-високите билни участъци, най-вече при изложения със северна компонента. Източният горун формира монодоминантни или смесени дървостои, най-често с благун (*Quercus frainetto*), цер (*Quercus cerris*), странджански дъб – лъжник (*Quercus hartwissiana*), обикновен габър (*Carpinus betulus*) и келяв габър (*Carpinus orientalis*).

В зависимост от микроклиматичните условия в разпределението и състава, източноторуновите съобщества имат някои особености. По северните склонове на доловете, където влажността е по-висока и се запазва почти целогодишно, се срещат монодоминантни съобщества или смесени с източен бук или обикновен габър. По изпъкналите билни части, на по-сухи и плиткочови, източният горун образува смесени съобщества с благун (*Quercus frainetto*), цер (*Q. cerris*) и по-рядко с обикновен (*Carpinus betulus*) и келяв габър (*C. orientalis*). Монодоминантните и смесените източноторунови-източнотукови гори се отличават с разнообразен флористичен състав и структура.

От смесените съобщества, които източният горун формира, най-широко разпространение имат източноторуново-благуните дъбрави. Друг тип смесени съобщества, формирани от източен горун са дъбравите, в които той е доминант с благун и цер. Съобществата са разположени обикновено по билните части на западните, източните и отчасти южните склонове.

Съобществата на източния горун принадлежат към коренната южнотуковска растителност.

Подтип III. Смесени западнотуковски гори

Този подтип дъбови гори също принадлежи към коренната южнотуковска растителност. Характерна особеност е участието на странджански дъб – лъжник (*Quercus hartwissiana*). Той е типичен представител на южнотуковските терциерни реликти. Има относително широка екологична пластичност, като в разглеждания резерват от двата основни екотопа, които се среща в Странджа, е представен крайречният. Крайречният екотоп е свързан с влажни, но рядко заливани участъци от

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

крайречните тераси и ниските части на склоновете край река Резовска и нейните притоци, Лопушница и устията на доловете Кератарски дол, Живашки дол и Карадереджик. Там лъжникът расте заедно с обикновен габър (*Carpinus betulus*), източен бук (*Fagus orientalis*), полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*), цер (*Quercus cerris*), благун (*Q. frainetto*), източен горун (*Q. polycarpa*), като отделните видове могат да имат доминиращо положение в дървостоя в зависимост от локалните условия. Характерно е присъствието на увивните растения - повет (*Clematis vitalba*), лозовиден повет (*C. viticella*), хмел (*Humulus lupulus*), скрипка (*Smilax excelsa*), брей (*Tamus communis*), което придава на тези съобщества физиономично облик на лонгозни гори.

Класификация на странджанските буковите гори

Отнасят към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

Тип местообитание, вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

91S0* Западнопонтийски букови гори

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕС, HD 92/43):

91S0* Western Pontic beech forests

EUNIS:

G1.6E121 Stranja bearberry tree-oriental beech forests, G1.6E122

Stranja rhododendron-oriental beech forests

PAL. CLASS.:

41.1E121 Stranja bearberry tree-oriental beech forests,

41.1E122 Stranja rhododendron-oriental beech forests

Връзка на класификационната единица с класификационните геоботанични единици от обобщаващия труд „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

79 Гори от източен бук (*Fageta orientalis*)

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично класификационната единица на странджанските букови гори се отнася към съюза *Fagion orientalis* с асоциациите *Rhododendro pontici-Fagetum orientalis*, *Cyclamini coum-Fagetum orientalis* и *Primulo rubrae-Fagetum orientalis*.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Бернска конвенция (БК),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Застрашено

Класификационната единица на странджанските букови гори представя горите от източен бук. Те са коренни, имат реликтен произход и се отличават с висока концентрация на южноевксински флорни елементи и терциерни реликти. Имат най-често инверсно разположение спрямо дъбовите гори и заемат най-сенчестите и влажни участъци на доловете, пониженията и склоновете. Геоложката основа е предимно силикатна. Почвите са лесивирани (*Luvisols*) и жълтоземи (*Alisols*), добре развити, богати и овлажнени. Изложението най-често е със северна компонента.

Съобществата са предимно монодоминантни. По-рядко източният бук формира и смесени съобщества с източен горун (*Quercus polycarpa*), обикновен габър (*Carpinus betulus*), трепетлика (*Populus tremula*) (в по-млади гори), дива череша (*Cerasus avium*), шестил (*Acer platanoides*), явор (*A. pseudoplatanus*), сребролистна липа (*Tilia tomentosa*) и др.

Особено характерни за подлеса на тези гори в Странджа са вечнозелените храсти от лавровиден тип – странджанска зеленика (*Rhododendron ponticum*), странджанско бясно дърво (*Daphne pontica*), колхидски джел (*Ilex colchica*), лавровишня (*Laurocerasus officinalis*) и листопадната кавказка боровинка (*Vaccinium arctostaphylos*). В тревната покривка наред със средноевропейски видове – разнолистна власатка (*Festuca heterophylla*), зловонен здравец (*Geranium robertianum*), броеничеста ливадина (*Poa sylvicola*), дебрияна (*Sanicula europaea*) и др. на места изобилстват и южноевксински видове като пухесто горянче (*Epimedium pubigerum*), пролетно ботурче (*Cyclamen coum*), безстъблена иглика (*Primula vulgaris* subsp. *rubra*), качулист конски босилек (*Salvia forskaohlei*), кримско зарасличе (*Symphytum tauricum*), източен лопох (*Trachystemon orientalis*) и др.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Въз основа на микрорелефните особености в разпространението и преобладаващите видове в подлеса и тревната покривка се разграничават три подтипа на Странджанските букови гори:

Подтип I. Гори от източен бук със странджанска зеленика

Монодоминантни и по-рядко смесени съобщества на източен бук с ясно обособен подлес от вечнозелени храсти. Синтаксономично се отнасят към асоциация *Rhododendro pontici-Fagetum orientalis*.

Най-често в подлеса преобладава странджанска зеленика, като образува гъсти обраствания и заема склоновете на по-влажни долове до билата и по тях. По дъната на доловете вечнозеленият подлес се изгражда от колхидски джел и лавровишня. Характерни за подлеса са също така и странджанско бясно дърво (*Daphne pontica*) и подезичен залист (*Ruscus hypoglossum*).

Подтип II. Гори от източен бук с кавказка боровинка

Монодоминантни съобщества на източен бук или по-рядко смесени с източен горун с преобладаване в подлеса на кавказка боровинка.

Подтипът има крайно локално разпространение, установено при досегашните проучвания в резерват „Узунбуджак“, като може да се предположи потенциално по-широко негово разпространение, поради установените в близост до разглеждания резерват други находища в защитената местност, специализирана за опазване на дървовидната боровинка „Руденово“, местността Браяново, около връх Ходжата край село Кости, местността Портес, местността Сърнеково и др. с ограничена площ – общо не повече от 80 ha. Странджански гори от източен бук с кавказка боровинка се срещат по северни, североизточни и източни склонове в средните и горните им части, а върху западните и югозападните заемат най-долните им части. Склоновете са заравнени до много стръмни, на места скалисти. Съобществата са обикновено добре склопени (08-09). Боровинковите храсти са с височина до 2 m и участват единично, на групи или с по-плътно покритие (30-40 %). Единично участие в подлеса имат калуна (*Calluna vulgaris*), странджанско бясно дърво (*Daphne pontica*), широколистен чашкодрян (*Euonymus latifolius*), странджанска зеленика (*Rhododendron ponticum*) и др.

Подтип III. Гори от източен бук без подлес от южноевксински храсти

Чисти или смесени (с *Quercus polycarpa*) съобщества на *Fagus orientalis* с по-слабо участие на представители на южноевксинския флорен елемент. В подлеса

липсват вечнозелени храсти от лавровиден тип, с изключение на странджанско бясно дърво (*Daphne pontica*).

Тревната покривка е слабо изразена и в нейното изграждане участват горски късокрак (*Brachypodium sylvaticum*), лазаркия (*Galium odoratum*), едноцветна бисерка (*Melica uniflora*), горска ливадина (*Poa nemoralis*), и други средноевропейски елементи, но е характерно и участието на южноевксински тревисти видове като пролетно ботурче (*Cyclamen coum*), източен див слънчоглед (*Doronicum orientale*), златисто секирче (*Lathyrus aureus*), безстъблена иглика (*Primula vulgaris subsp. rubra*) и др.

Горите от източен бук са важен едафичен и хидрологичен фактор, който може да бъде предмет на допълнителни специализирани изследвания.

Класификация на лонгозните гори

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

Тип местообитание, вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

91F0 Крайречни смесени гори от Quercus robur, Ulmus laevis и Ulmus minor, Fraxinus excelsior или Fraxinus angustifolia покрай големи реки (Ulmenion minoris)

EUNIS:

G1.2232 Helleno-Balkan ash-oak-alder forests

PAL. CLASS.:

44.4322 Coastal Bulgarian longos forests

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично класификационната единица на странджанските лонгозни гори се отнася към клас *Populetea albae* разреди *Fraxinetales*, съюза *Alno-Quercion roboris* (съюза *Ulmenion minoris*), с асоциация *Smilaco excelsae-Fraxinetum oxycarpae*

Връзка на класификационната единица с класификационните геоботанични единици от обобщаващия труд „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

142 Гори от полски бряст (Ulmus minoris) и полски ясен (Fraxineta oxycarpae).

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Бернска конвенция (БК),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Критично застрашено

Класификация на смесените гори на стръмни и урвисти склонове

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

9180 Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове*

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕО, HD 92/43):

9180 *Tilio-Acerion* forests of slopes, screes and ravines*

EUNIS:

G1.A4 Ravine and slope woodland

PAL. CLASS.:

41.4 Mixed ravine and slope forests; HD 92/43: 9180

***Tilio-Acerion* forests of slopes, screes and ravines*

Природозащитен статут по ЧК: Застрашено

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично класификационната единица на странджанските смесени гори на стръмни и урвисти склонове се отнася към **съюза *Tilio-Acerion*** и подсъюза *Tilio-Acerion*.

Връзка на класификационната единица с класификационните геоботанични единици от обобщаващия труд „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

*80 Смесени гори от източен бук (*Fagus orientalis*), обикновен габър (*Carpinus betulus*) и сребролистна лъла (*Tilia tomentosa*)*

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Бернска конвенция (БК),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Застрашено

Класификация на мезофилните дъбови и габърски гори

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

91G0 Панонски гори с Quercus petraea и Carpinus betulus*

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕО, HD 92/43):

91G0 Pannonic woods with Quercus petraea and Carpinus betulus*

EUNIS:

G1.A1C31 Moesian mesophile oak-hornbeam forests

PAL. CLASS.:

41.2C3 Moesian mesophile oak-hornbeam forests

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично класификационната единица на странджанските мезофилни дъбови и габърски гори се отнасят към клас *Quercetea pubescentis*, разред *Quercetalia pubescenti-petraeae*, съюз *Quercion confertae* и асоциация *Querco-Carpinetum moesiacum* s.l.

Връзка с класификационните геоботанични единици от обобщаващия труд „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

54 Гори от обикновен габър (Carpineta betuli) на места с келяв габър (Carpinus orientalis),

55 Смесени гори от обикновен габър (Carpinus betulus), клен (Acer campestre) и др.,

56 Габърско-горунови гори (Querceto-Carpineta betuli) (при надм. вис. под 600 m),

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

57 Смесени гори от обикновен габър (*Carpinus betulus*) и цер (*Quercus cerris*) на места с горун (*Q. dalechampii*), клен (*Acer campestre*) и др.

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Бернска конвенция (БК),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Потенциално застрашено

Класификация на заливните гори от черна елша (*Alnus glutinosa*)

Отнасят към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕС, HD 92/43):

91E0* *Alluvial forests with Alnus glutinosa and Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)*

EUNIS:

G1.413 *Southern Helleno-Balkan swamp alder woods*

PAL. CLASS:

44.913 *Southern Helleno-Balkan swamp alder woods*

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично класификационната единица на странджанските заливни гори от черна елша (*Alnus glutinosa*) се отнасят към клас *Populetea albae*, разред *Fraxinetalia* и съюз *Alnion incanae*..

Връзка на класификационната единица с класификационните геоботанични единици от обобщаващия труд „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

143 Гори от черна елиа (Alneta glutinosae), върби (предимно Saliceta albae, Saliceta fragilis) и тополи (Populeta nigrae, Populeta albae) на места в съчетание с изкуствени тополови насаждения и с хигрофитни тревни формации (в Южна България)

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Застрашено

Класификация на горите с космат дъб

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

91AA Източни гори от космат дъб*

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕС, HD 92/43):

91AA Eastern white oak woods*

EUNIS:

G1.7371 Thracian white oak-oriental hornbeam woods

PAL. CLASS.:

41.7371 Thracian white oak-oriental hornbeam woods

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично класификационната единица на странджанските гори на космат дъб се отнасят към клас *Quercetea pubescentis*, разред *Quercetalia pubescenti-petraeae*.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Връзка на класификационната единица с класификационните геоботанични единици от обобщаващия труд „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

112 Смесени гори от граница (Quercus pubescens), виргилиев дъб (Querceta virgiliana) и келяв габър (Carpinus orientalis) със средиземноморски елементи, когато са картирани в Южна България и по Черноморието.

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Бернска конвенция (БК),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Застрашено

Класификация на върбовите галерийни гори

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

92A0 Крайречни галерии от Salix alba и Populus alba

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕС, HD 92/43):

92A0 Salix alba and Populus alba galleries

EUNIS:

G1.3155 Rhodopide Mediterranean poplar galleries

PAL. CLASS.:

44.6155 Rhodopide Mediterranean poplar galleries

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично класификационната единица на странджанските върбови галерийни гори се отнасят към растителността от съюза *Salicion albae*.

Връзка на класификационната единица с класификационните геоботанични единици от обобщаващия труд „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

143 Гори от черна елиа (Alneta glutinosae), върби (предимно Saliceta albae, Saliceta fragilis) и тополи (Populeta nigrae, Populeta albae) на места в съчетание с изкуствени тополови насаждения и с хигрофитни тревни формации (в Южна България)

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Уязвимо

Класификация на макрофитната растителност в бавнотечащи речни участъци

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

3260 Равнинни или планински реки с растителност от Ranunculion fluitantis или Callitricho-Batrachion

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕС, HD 92/43):

3260 Water courses of plain to montane levels with the Ranunculion fluitantis and Callitricho-Batrachion vegetation

EUNIS:

C2.33 Mesotrophic vegetation of slow-floating rivers;

C2.34 Eutrophic vegetation of slow-floating rivers

PAL. CLASS.:

22.43 Mesotrophic river vegetation;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

22.44 *Eutrophic river vegetation*

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично класификационната единица на странджанската макрофитна растителност в бавнотечащи речни участъци се отнася към съюз *Ranunculion fluitantis* или *Callitricho-Batrachion*.

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Бернска конвенция (БК)

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Застрашено

Класификация на храсталаците от калуна (*Calluna vulgaris*) и нирен (*Erica arborea*)

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

4030 *Европейски сухи ерикоидни съобщества*

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕС, HD 92/43):

4030 *European dry heaths*

EUNIS:

F4.22C *Pontic ling heaths*

PAL. CLASS.:

31.22C *Pontic ling heaths*

Синтаксономична принадлежност:

Класификационната единица на *странджанските храсталаци от калуна (*Calluna vulgaris*) и нирен (*Erica arborea*)* се отнасят към групата на *Умереноконтинентални ерикоидни храсталаци*.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Бернска конвенция (БК),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Застрашено

Класификация на пионерни термофилни тревни съобщества на варовити скалисти и каменисти места

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alyso-Sedion albi*

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕО, HD 92/43):

6110 Rupicolous calcareous or basophilic grasslands of Alyso-Sedion albi*

EUNIS:

E1.111 Middle European stone crop swards;

E1.112 Sempervivum or Jovibarba communities on rock debris;

E1.113 Middle European rock debris communities

PAL. CLASS.:

34.111 Middle European stonecrop swards;

34.112 Houseleek communities,

34.113 Middle European grassy rock debris communities

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично класификационната единица на странджанските пионерни термофилни тревни съобщества на варовити скалисти и каменисти места са свързани главно със съюза *Alyso-Sedion albi* от клас *Koelerio-Corynephoretea*.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Бернска конвенция (БК),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Потенциално застрашено

Класификация на ксеротермни ливади и пасища от садина (*Chrysopogon gryllus*), белизма (*Bothriochloa ischaetum*) и валезийска власатка (*Festuca valesiaca*)

Отнасят се към системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

*6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco-Brometalia) (*важни местообитания на орхидеи)*

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕС, HD 92/43):

*6210 Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (Festuco-Brometalia) (*important orchid sites)*

EUNIS:

E1.4344 Helleno-Balkanic andropogonid grass steppes

PAL. CLASS.:

34.6344 Helleno-Balkanic andropogonid grass steppes

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично фитоценозите в класификационната единица на странджанските ксеротермни ливади и пасища от садина (*Chrysopogon gryllus*), белизма (*Bothriochloa ischaetum*) и валезийска власатка (*Festuca valesiaca*) са доминирани главно от високи туфести житни треви и други многогодишни тревни видове **от разред *Festucetalia valesiaca***. В състава им участват полухрастчета, както и храсти и единични дървета, останали от първичната горска растителност.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Връзка на класификационната единица с класификационните геоботанични единици от обобщаващия труд „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

129 Ксеротермни тревни формации с преобладаване на белизма (Dichantietia ischaemi), луковична ливадина (Poaeta bulbosae, Poaeta concinnae), садина (Chrysopogoneta grylli) и ефемери (Ephemereta).

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Бернска конвенция (БК),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Потенциално застрашено

Класификация на субсредиземноморски псевдостепи от едногодишни треви

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

6220 Псевдостепи с житни и едногодишни растения от клас Thero-Brachypodietea*

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕО, HD 92/43):

6220 Pseudo-steppe with grasses and annuals of the Thero-Brachypodietea*

EUNIS:

E1.332 Helleno-Balkan short grass and therophytic communities;

PAL. CLASS.:

34.532 Helleno-Balkan short grass and therophyte communities;

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично класификационната единица на *странджанските субсредиземноморски псевдостепи от едногодишни треви* се отнасят към клас *Thero- Brachypodietea*.

Връзка на класификационната единица с класификационните геоботанични единици от обобщаващия труд „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

129 Ксеротермни тревни формации с преобладаване на белизма (Dichantietia ischaemi), луковична ливадина (Poaeta bulbosae, Poaeta concinnae), садина (Chrysopogoneta grylli) и ефемери (Ephemereta).

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Бернска конвенция (БК),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Уязвимо

Класификация на субсредиземноморските петрофитни степи

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕС, HD 92/43):

62A0 Eastern sub-Mediterranean dry grasslands (Scorzoneratalia villosae)

EUNIS:

E1.55 Eastern sub-Mediterranean dry grasslands

PAL. CLASS:

34.75 Eastern sub-Mediterranean dry grasslands

Връзка на класификационната единица с класификационните геоботанични единици от обобщаващия труд „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

129 Ксеротермни тревни формации с преобладаване на белизма (Dichantietia ischaemi), луковична ливадина (Poeta bulbosae, Poeta concinnae), садина (Chrysopogoneta grylli) и ефемери (Ephemereta).

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Бернска конвенция (БК),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Уязвимо

Класификация на крайречните високотревни съобщества

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

6430 Хидрофилни съобщества от високи тревы в равнините и в планинския до алпийския пояс

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕО, HD 92/43):

6430 Hydrophyllous tall herb fringe communities of plains and of mountain to alpine levels

EUNIS:

E5.41 Screens or veils of perennial tall herbs lining watercourses;

E5.423 Continental tall-herb communities; E5.43 Shady woodland edge fringes

PAL. CLASS.:

37.71 Watercourse veils;

37.72 Shady woodland edge fringes;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

37.13 Continental tall-herb communities

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично класификационната единица на странджанските крайречни високотревни съобщества се отнася към **разред** *Festucetalia valesiaca*.

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Застрашено

Класификация на влажните крайречни ливади

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

6510 Низинни сенокосни ливади

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕО, HD 92/43):

6510 Lowland hay meadows

EUNIS:

E3.31 Helleno-Moesian riverine and humid [*Trifolium*] meadows,

E3.44 Flood swards and related communities

(вкл. E3.441 Tall rush pastures; E3.442 Creeping bent flood swards)

PAL. CLASS.:

37.61 Helleno-Moesian riverine and humid clover meadows

37.24 Flood swards and related communities

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично класификационната единица на странджанските влажни крайречни ливади може да се отнесе към клас *Molinio-Arrhenatheretea*, разред *Trifolio-Hordeetalia* и съюз *Trifolion resupinati* – съюз *Potentillion anserinae*.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Връзка на класификационната единица с класификационните геоботанични единици от обобщаващия труд „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

148 Мезофитни тревни формации (ливади) (Festuceta pratensis, Poaeta sylvicolae, Alopecureta pratensis, Lolietta perennis, Agrostideta stoloniferae и др.) на мястото на гори от бряст, полски ясен, летен и дръжскоцветен дъб и др.

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Застрашено

Класификация на карстовите извори и потоци с бигорни образувания

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

7220 Извори с твърда вода с туфести формации (Cratoneurion)*

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕО, HD 92/43):

7220 Petrifying springs with tufa formations (Cratoneurion)*

EUNIS:

C2.121 Petrifying springs with tufa or travertine formations

Pal. Class.:

54.121 Middle European tufa springs

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично растителните видове, свързани с класификационната единица на **странджанските карстови извори и потоци с бигорни образувания**, могат да се отнесат към съюза *Cratoneurion commutatum*, където доминират основно водни калцифилни мъхове.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Бернска конвенция (БК),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Застрашено

Класификация на варовиковите скали с хазмофитна растителност

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕО, HD 92/43):

8210 Calcareous rocky slopes with chasmophytic vegetation

EUNIS:

H3.2A4 Balkano-Illyrian shaded calcicolous chasmophyte communities

H3.2A12 Rhodopide calcicolous chasmophyte communities

H3.2E Bare limestone inland cliffs

PAL. CLASS.:

62.1A 4 Balkano-Illyrian shaded calcicolous chasmophyte communities

62.1A12 Rhodopide calcicolous chasmophyte communities

62.41 Limestone bare inland cliffs

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Уязвимо

Класификация на растителността по привходни части на пещерите

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие под код и име:

8310 Неблагоустроени пещери

вкл. в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕС, HD 92/43):

8310 Caves not open to the public

EUNIS:

H1.221 Continental subtroglophile vertebrate caves;

H1.231 Troglobiont invertebrate temperate caves;

H1.24 Troglophile invertebrate caves;

H1.25 Subtroglophile invertebrate caves

PAL. CLASS.:

65.25 Continental bat caves;

65.41 Troglobiont invertebrate temperate caves;

65.5 Troglophile invertebrate caves;

65.6 Subtroglophile invertebrate caves

Природозащитен статут на природните местообитания, свързани с разпространението на съответната растителност. Опазвани по национални и европейски нормативни документи:

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР),

Бернска конвенция (БК),

Директива 92/43 на ЕИО (ДХ).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Уязвимо

Местообитания и свързана с тях растителност, които не са включени в

Приложение 1 на Директива 92/43

Местообитанията и свързаната с тях растителност, които не са включени в ЗБР, са представени според класификационна система EUNIS.

C1.6 Временни водоеми

C1.6 Temporary lakes, ponds and pools

Местообитанието може да бъде установено през периода на пълноводие (есенно-зимния сезон). Съществуват данни, че се среща край р. Резовска, особено при по-обилни пролетни или есенни дъждове. Представлява временни разливи, които се формират при пълноводието на реките.

C2.11 Извори с меки води

C2.11 Soft water springs

Местообитанието според наличните данни се среща в участъците със силикатната скална основа, където има малки потоци, и извори. Представлява извори в силикатни скали, най-често лишени от растителност.

C3.2 Съобщества на тръстика и други високи хелофити

C3.2 Water-fringing reedbeds and tall helophytes other than canes (C3.211 Freshwater [Phragmites] beds; C3.2112 Inland saline water [Phragmites] beds; C3.23 Reedmace [Typha] beds)

Растителността и свързаните с нея местообитания са рядко разпространени в резерватната територия, само край река Резовска в бавнотечащи плитки участъци, и при разливи, с условия, сходни със заблатяване. Често се явява сукцесионен стадий при обрастване на бреговете, като замества хидрофитната растителност при пресъхването и запълването им с наноси. При картирането се включва в комплекс със съобществата на странджанските крайречни високотревни съобщества.

C3.7 Брегове без растителност или с рядка растителност

C3.7 Unvegetated or sparsely vegetated shores with non-mobile substrates

Местообитанието представлява крайбрежни наноси, формирани от динамиката на алувиалната тераса. В Странджа се среща само край големите реки, като край р. Резовска е свързано с каменисти и скални брегове. Местообитанието не е приоритетно, не се предвижда за мониторинг.

E5.33 Съобщества на орлова папрат

E5.33 Supra-Mediterranean bracken fields

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Съобществата на орловата папрат са широко разпространени на много места в Странджа. Те са вторични, като заемат изоставени обработваеми площи и тревни съобщества.

E5.1 Рудерални съобщества

E5.1 Anthropogenic herb stands

Рудералните съобщества се срещат често в Странджа, основно около селищата, в случая – около заставите и свързаните с тях стопански и инженерни съоръжения. Тяхното присъствие в резервата е показателно за общото му състояние, заплахи и устойчивост.

F3.2 Субсредиземноморски широколистни храсталаци

F3.2 Submediterranean deciduous thickets and brushes

Природното местообитание представлява храсталаци на различни широколистни видове, като обикновен глог (*Crataegus monogyna*), трънкосливка (*Prunus insititia*), киселица (*Malus sylvestris*), бодлива дива круша (*P. pyraster*), скоруша (*Sorbus domestica*), мушмула (*Mespilus germanica*), и др. Местообитанието няма висока консервационна значимост, но доколкото представлява серийно съобщество, при настъплението на гората върху тревни съобщества, е подходящо провеждане на мониторинг за установяване скоростта на естествената сукцесия. При картиренето е подходящо включването му в комплекс с класификационните единици на термофилните дъбови гори и със степите с тувести житни треви.

F5.51A4 Източни храсталаци от група

F5.51A4 Eastern [Phillyrea] thickets

Местообитанието представлява реликтни вечнозелени твърдолистни храсталаци с доминиране на грипа (*Phillyrea latifolia*), които се отнасят към средиземноморския тип растителност. Срещат се в Странджа поради преходно-средиземноморски климат с два максимума на валежите и два минимума, мека зима и не много ниски температури, позволяващи съществуването на вечнозелена дървесна растителност. Основната скала е най-често кисела, но в района на Петрова нива са на мрамори. Почвите са канелено-горски, силно ерозиранни, на места с масивни повърхностни разкрития на основната скала. Най-благоприятният екоотоп за псевдомаквисите с доминиране на грипа са южни, силно огрени, припечни, във висока степен ерозиранни склонове. В изграждането на фитоценозите от *P. latifolia* участват и други средиземноморски и субсредиземноморски фанерофити (дървета, храсти и храстчета), като полски клен

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

(*Acer campestre*), остролистно зайча сянка (*Asparagus acutifolius*), келяв габър (*Carpinus orientalis*), памуклийка (*Cistus incanus*), мъждрян (*Fraxinus ornus*), храстовиден жасмин (*Jasminum fruticans*), бял озирис (*Osyris alba*), драка (*Paliurus spina-christi*), кукуч (*Pistacia terebinthus*), бадемовидна круша (*Pyrus amygdaliformis*), цер (*Quercus cerris*), космат дъб (*Q. pubescens*), бодлив залист (*Ruscus aculeatus*).

Местообитанието е рядко и консервационно значимо на национално ниво. В картното отразяване е представено в комплекс с картируемите единици на съобществата от косматия дъб и термофилните тракийски дъбови гори.

Растителност на субсредиземноморски гариги

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

EUNIS:

F6.43 Thracian garrigues

PAL. CLASS.:

32.C3 Thracian garrigues.

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично, класификационната единица на **странджанските субсредиземноморски гариги** може да се свърже със съобщества, които се отнасят към асоциация, известна до сега от Република Македония: *Diantho-Cistetum incani* (*Trifolion cherleri*, *Astragalo-Potenilletalia*, *Festuco-Brometea*).

Категория на застрашеност на природните местообитания, свързани с разпространение на съответната растителност според Червена книга на България, том III: Потенциално застрашено

FA Овощни градини

FA Shrub and low-stem tree orchards

Местообитанието е с антропогенен произход. Представлява овощни градини от разнообразни плодни видове (предимно култивирани сливи, ябълки, круши около бившите колибарски селища, но и около заставите) на територията на резервата. За резерватната територия са изоставени, затревени и с много значителна степен на обрастване с горско-дървесна растителност. В тях се наблюдава навлизане на местни дървесни и храстови видове от съседните съобщества, най-вече термофилните дъбови гори, с които са отразени като комплекс.

В картното отразяване е представено в комплекс с картируемите единици на съобществата на косматия дъб и термофините тракийски дъбови гори.

H3.2E4 Единични варовикови скали в горите

H3.2E4 Nemoral low altitude limestone cliffs

Това местообитание е рядко, с точково разпространение. Свързано е генетично с *H3.2A4* Балкано-Илирийски засенчени хазмофитни съобщества на варовик.*

Представлява изолирани варовикови или мраморни скали под склопени в различна степен горски съобщества. Скалите са засенчени в преобладаващата част от денонието и почти напълно лишени от растителност.

J1+2 Застроени, идустириални и други изкуствени местообитания

J1+2 Constructed, industrial and other artifitial habitats (вкл. J1 Buildings of cities, towns and villages; J2.4 Agricultural constructions; J2.6 Disused rural constructions)

Местообитанието е с изцяло антропогенен произход. В резервата е представено със заставите и свързаните с тях постройки и съоръжения (полигони, стрелбища и др.) Няма консервационна значимост, но е подходящо за провеждане на мониторинг.

G1.7C22 Хелено-Балкански гори и храсталаци на келяв габър

G1.7C22 Helleno-Balkanic oriental hornbeam woods

Отнасят се към следните системи за класификация на природните местообитания и растителността:

EUNIS:

G1.7C22 Helleno-Balkanic oriental hornbeam woods

PAL. CLASS.:

41.822 Helleno-Balkanic oriental hornbeam woods

Синтаксономична принадлежност:

В Южна България синтаксономично растителността на *Хелено-Балканските гори и храсталаци на келяв габър* може да бъде свързана с клас *Quercetea pubescentis*, разред *Quercetalia pubescentis-petrae* и съюз *Carpinion orientalis*.

Връзка на класификационната единица с класификационните геоботанични единици от обобщаващия труд „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

I19 Гори и храсталаци от келяв габър (Carpineta orientalis)

G1.7C63 Растителност на Термофилните гори от мъждрян

G1.7C63 Manna tree woods

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Отнасят се към системи за класификация на природните местообитания и растителността:

EUNIS:

G1.7C6 Thermophilous Fraxinus woods

(G1.7C63 Manna tree woods)

PAL. CLASS.:

41.86 Thermophilous ash woods

(41.863 Manna tree woods)

Синтаксономична принадлежност:

Синтаксономично може да се отнесе към разред *Quercetalia pubescenti-petraeae*.

Връзка на класификационната единица с класификационните геоботанични единици от обобщаващия труд „Растителност на България. Карта в М 1:600 000 с обяснителен текст“ (Бондев 1991):

113 Гори от мъждряк (Fraxinus ornus) на места примесени с келяв габър (Carpinus orientalis)

115 Смесени гори от мъждряк (Fraxinus ornus) и келяв габър (Carpinus orientalis), на места възникнали вторично

В Приложение № 3 (Карта № 11) е представена Карта на растителността в обхвата на резерват „Узунбуджак“.

1.13.2.2.2. Характеристика на горскодървесна растителност

1.13.2.2.2.1. Анализ на наличната към момента информация и исторически преглед за управлението и ползването на горите в резервата и предходни управленски действия

Направен е хронологичен преглед на историята и досегашните устройства от обявяването на Р, като за последното устройство са отразени номерата на отделите, ползвана картна основа, методи за определяне на запаса и др. особености (**Приложение № 4**).

В Приложение № 4 са представени и таксационни данни на горско-дървесната растителност (по дървесни видове) – биомаса на живи и мъртви дървета, височина, дебелина, възраст, склопеност и др., както и данни за съществуващи карти и схеми.

В Приложение № 4 е направен преглед на проведените горскостопански мероприятия и съществуващи публикации и научни разработки за проучваната територия.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

1.13.2.2.2. Събиране и обработка на данни

Събирането на данни е извършено на цялата територия на Р. Върху картите на Р са отразени границите на всички територии, представляващи гори по смисъла на Закона за горите, независимо от това дали са отбелязани в кадастралната карта или КВС, незалесените горски площи, отразени в КВС като „горски територии“ и неотразени досега в горските карти (актуалното състояние на територията).

Картите са представени в **Приложение № 3 (Карта № 2 и Карта № 6)**.

1.13.2.2.3. Теренни проучвания

На територията на Р са извършени проучвания за здравословното състояние на горскодървесната растителност. За лесопатологично обследване и оценка на здравословното състояние на дърветата и насажденията е ползвана Наредба № 12 от 16.12.2011 ДВ, бр. 2/2012 г. за защита на горските територии от вредители, болести и други повреди и Приложение № 7 на Наредба № 6.

За всяко насаждение са описани видът, степента и процентът на констатираните повреди. Изготвен е списък на насажденията, засегнати от болести и вредители.

При констатиране на повреди по насажденията и културите, причинени от биотични и абиотични фактори, са представени по подотдели, засегнатите гори и видовете повреди.

Резултатите от проучванията са представени в **Приложение № 4**.

При теренните проучвания е направена инвентаризация на горскодървесната растителност, включваща:

➤ **Разделяне на площта на отдели**

Запазена е досегашната номерация на отделите.

➤ **Таксиране на горските площи**

Не са обособявани нови подотдели.

На залесените площи са определени следните таксационни елементи по дървесни видове: произход, участие в състава, възраст, пълнота, височина, бонитет, диаметър, строеж, форма на склопа, състояние, дървесен запас, възобновяване, и др. На таксационното описание, в числител е отразена склопеността, а в знаменател - пълнотата на насажденията и културите, определена по кръгова площ (**Приложение № 4**).

При таксирането, особено внимание е обърнато на точното описание на подраста, подлеса, храстите и тревната покривка.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Стъбленият запас е определен по окомерна пълнота (склопеност) и растежни таблици, посочени в Наредба № 6, като при добра видимост, пълнотата задължително е контролирана по кръгова площ, която се записва в знаменател под склопеността (**Приложение № 4**).

Приложен е списък на насажденията, чийто запас е определен чрез пробни ленти и по математико-статистически методи.

Запасът е определян и на подлесната растителност, когато е достигнала височина над 3 m.

В таксационите описания (**Приложение № 4**), запасът е посочен с клони.

➤ **Пробни площи**

В характерни за Р насаждения са заложени 5 постоянни пробни площи за проследяване хода на растежа и производителността им. Дърветата са номерирани на височина 1,30 m и диаметърът им е измерен с точност 1 cm.

Данните от измерванията са представени в т. нар. “Досие на ППП” (**Приложение № 14**).

1.13.2.2.2.4. Характеристика на горско-дървесната растителност

Въз основа на теренни проучвания е направена характеристика на горско-дървесната растителност по основни таксационни показатели (дървесен вид, възраст, произход, участие, пълнота, покритие, височина, строеж, форма на склопа, бонитет) по площи и процентното им съотношение за нуждите на управление на Р. Изготвеният доклад е представен в **Приложение № 4**.

Таксационни описания са представени в **Приложение № 4**.

В **Приложение № 3** са представени карти на:

- типове месторастения (**Карта № 7**);
- видове гора (**Карта № 8**);
- видове насаждения (**Карта № 9**);
- здравословното състояние на насажденията (**Карта № 10**);

В **Приложение № 3** (**Карта № 6**) е представена горскостопанска карта на резерват „Узунбуджак“.

В **Приложение № 4** са представени отчетни форми на горските територии – 1, 2, 3, 4, 6, 7, ГФ.

1.14. ФАУНА

В резерват "Узунбуджак" и ЗМ "Странджанска зеленика" са установени около 310 животински вида, от които 36 таксона водни и 142 сухоземни безгръбначни животни, 15 вида риби, 7 вида земноводни, 18 вида влечуги, 59 вида птици, 49 вида бозайници, от които 17 вида прилепи.

От сухоземните безгръбначни животни са установени 11 ендемични вида (в т.ч. 2 регионални странджански ендемита, 6 балкански ендемита и 3 субендемита). От гръбначните животни са установени 6 вида балкански ендемити.

Национално консервационно значими видове на територията на резервата се обобщават като: защитени по смисъла на ЗБР са 1 вид от водните безгръбначни, 7 вида сухоземни безгръбначни, в ЧК на България са вписани -1 вид от водните безгръбначни, 24 вида гръбначни (4.1 %), вида гръбначни животни от които 13 вида (13.2%) от всички срещащи се в България птици.

С европейска значимост защитени по Директива 92/43/ЕО от безгръбначните животни попадат 1 вид от водните безгръбначни и 7 вида сухоземни безгръбначни (0.03 %) и 42 вида (7.2 %) гръбначни животни и по Дир. 2009/147/ЕО за защита на дивите птици попадат 24 вида (5.9 %) .

Защитени по смисъла на Бернската конвенция са 5 вида сухоземни безгръбначни (0.02 %), 120 вида гръбначни животни (20.5 %), от които 53 вида птици. По Бонската конвенция са защитени 17 вида гръбначни животни (2.9 %).

Със световна значимост по IUCN са вписани 2 вида от водни безгръбначни, 6 вида сухоземни безгръбначни животни 13 вида гръбначни животни (2.2 %).

С цел максимално аргументирано и обективно определяне на животинските видове, обект на специални мерки, е въведен показател "Консервационна тежест" (КТ). КТ на всеки един вид е сумарен показател, формиран от обединените бални оценки за степен на застрашеност на европейско и национално ниво и принадлежност на даден вид към съответни нормативни документи, като е използвана матрица, показана в Приложение № 2 (Таблица № 1.14-3).

1.14.1. Безгръбначни животни

1.14.1.1 Водни безгръбначни животни

Теренни проучвания и инвентаризация

Теренните наблюдения са проведени през октомври 2014 г. На терена е измерено количество на разтворения кислород (11.1 mg/dm^3); кислородното насищане (97.5%);

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма "Околна среда 2007-2013 г."

температурата на водата (12.2 C°) и ел. проводимост (496 $\mu\text{S}/\text{cm}$). Събрана е проба за химия на водата (1 dm³). Резултатите от анализите са представени в **Таблица 1.10.2-1** и определят „отлично/добро“ екологично състояние. Зообентосът е събран като е използван „мултихабитатен метод“ на Cheshmedjiev et al., 2011, взети са 10 подпроби.

По време на теренните изследвания се установи, че условията в р. Резовска поддържат високо видово разнообразие. Регистрирани са 36 таксона водни безгръбначни, което според критериите на Биотичния индекс определя екологичното състояние като „много добро“. Видовият състав отговаря на максималната стойност на БИ = 5, което определя „много добро“ екологично състояние. Броят на таксоните ЕРТ определя условията в реката като „референтни“.

Съставяне на списъци по литературни източници за допълване на данните

Не са установени литературни източници за допълване.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване

По време на теренното наблюдение, не бяха установени преки заплахи за водната безгръбначна фауна.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

От установените таксони, част са чистолюбиви видове (ксеносапробни и олигосапробни), останалите са еврибионти. Установени са 4 редки вида (3 водни кончета и 1 ручейник). Водните кончета *Calopteryx virgo*, *Epallage fatime* и *Caliaeschna microstigma* са редки за страната видове. *Epallage fatime* е включен в ЧК в категория „уязвим (VU)“. Трихоптерата (*Calamoceras illiesi*) е установена само от Странджа планина (Кумански 1988). Семейство *Calamoceratidae* е представено с два вида в Европа: *Calamoceras marsupus* (установен на Иберийския п-в и във Франция) и *Calamoceras illiesi* (терциерен реликт, установен от България, Гърция и Европейска Турция).

Природозащитен, законов статут и консервационна тежест (КТ) на видовете водни безгръбначни в национален и международен мащаб е представен на таблицата в **Приложение № 2 (Таблица №1.14.1.1-1)**. Установена е овална речна мида (*Unio crassus*), вид с най-висока консервационна тежест (КТ=8), включен в (Прил. 2 и 3) на ЗБР, (Прил. II) на Дир. 92/43/ЕО и (Прил. IV), както и в списъка на IUCN в категория „заstraшен A2“.

Списъци с установените видове

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Установени са 36 вида водни безгръбначни животни от 30 семейства, 13 разряда и 5 класа. Таксономичен списък е представен в **Приложение №2 (Списък № 2)**.

1.14.1.2 Сухоземни безгръбначни животни

Теренни проучвания и инвентаризация

При теренните проучвания в резервата са установени 28 вида безгръбначни животни от 27 рода, на 21 семейства, 12 разряда, 7 класа от 3 типа. При направената експертна оценка на територията на резервата, като местообитание на безгръбначни животни не беше установено присъствие на консервационно значими видове. Анализът на наличните местообитания в резервата и установяването на видовете обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*), обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), буков сечко (*Morimus funereus*), алпийска розалия (*Rosalia alpina*), гигантска синевка (*Maculinea arion*) в относителна близост, дава основание да се предположи, че тези видове, вероятно се срещат в резервата. Аналогична е картината и за еуплагия (*Euplagia quadripunctaria*) и *Lycaena ottomanus*.

Съставяне на списъци по литературни източници за допълване на данните

Установени са 3 вида ципокрили (Kolarov & Bordera, 2007; Kolarov, 2009) и четири вида сенокосци (Митов, 2012). При сравнителен анализ на разнородните фактори на средата (климат, почви, растителна покривка, надморска височина и др.) е направено разширение на първоначалния списък от изследвания в резервата (тип Кръгли червеи - Lazarova et al., 1998; тип Мекотели – Dedov, 1998; Hubenov, 2007; Irikov & Erros, 2008; тип Членестоноги – Frey-Gessner, 1895; Илчев, 1924; Verhoeff, 1926; Buresch & Tuleschkow, 1929; Пешев и Джингова, 1974; Ganey, 1984; Кондева, 1996; Delchev & Blagoev, 2001; Stoev, 2004; Delchev et al., 2005; Zlatkov & Beshkov, 2008; Beshkov, 2009; Чобанов, 2009, Lapeva-Gjonova & Kiran, 2012; Sivilov, 2012; Gjonov & Lapeva-Gjonova, 2013; Вагалински, 2014).

Литературни данни за много големи групи от безгръбначни (*Protozoa*, *Plathelminthes*, *Nematoda*, *Annelida*, *Mollusca* и много от групите на *Arthropoda* - *Crustaceae* - *Isopoda*, *Acari*, *Colembola*, *Insecta* - *Hemiptera*, част от семействата на *Coleoptera*, *Hymenoptera*, и др.) липсват. Литературните източници са представени в **Приложение № 1**.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване

Потенциални отрицателно действащи фактори са пожарите и браконьерска сеч. Не са установени в резервата.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Природозащитният, законов статут и консервационна тежест на видовете сухоземни безгръбначни животни е представен в **Приложение № 2 (Таблица № 1.14.1.2-1)**. Най-голяма консервационна тежест имат: осмодерма (*Osmoderma eremita*), алпийска розалия (*Rosalia alpina*) (КТ=15), еуплагия (*Euplagia quadripunctaria*) (КТ=11), обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*) и обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*) (КТ=5). На територията на резервата не са установени реални заплахи за тях или за други видове, следователно предприемане на специални мерки не е необходимо.

Установени са 142 вида сухоземни безгръбначни животни от четири типа и представляват 0,53 % от видовете безгръбначни за фауната на страната, но трябва да се отбележи слабата проученост на безгръбначната фауна на резервата.

Списъци с установените видове

Таксономичен списък е представен в **Приложение №2 (Списък № 2)**.

1.14.2. Рибни (сладководна или морска ихтиофауна)

Теренни проучвания и инвентаризация

Теренните проучвания са проведени в периода септември-октомври 2014 г., като е проучена река Резовска. Установени са 15 вида риби, спадащи към 4 семейства. Пет от тях са ендемични за Балканския полуостров и за района - странджанска лешанка (*Phoxinus strandjae*), резовска брияна (*Alburnus schischkovi*), приморска мряна (*Barbus bergi*), приморска кротушка (*Gobio kovatschevi*) и странджански щипок (*Cobitis pontica*). Общо четири вида са включени в приложенията на Дир. 92/43/ЕО и съответно на ЗБР.

За целите на проучването се ползва възприетата „Методика за инвентаризация на видовия състав на рибите“ (по Димитров, М., З. Хубенов, С. Бешков, Б. Златков, Т. Стефанов, Н. Цанков, П. Шурулинков, Б. Петров, С. Лазаров, Н. Дончева, Д. Димова. 2007. Ръководство за планиране на дейности в земи и гори от горския фонд в Натура 2000 защитени зони. Развитие на гражданското общество, София, 70 с.).

За улавянето на ихтиологичния материал е приложен електроулов, по метода на парциалните площи, съгласно изискванията на БДС EN 14011. Пробовземанията са извършени според стандартизирана процедура European Standart; Water Analysis – Sampling of fish with electricity (CEN, 2003). Изборът на местата за пробовземане са представителни участъци от реката, които съдържат всички нейни характерни местообитания - бързеи, вировете, участъци с различен дънен субстрат и подходящи места за укритие и т. н.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Съставяне на списъци по литературни източници за допълване на данните

Ихтиофауната досега не е била обект на специални фаунистични проучвания. Единствените данни, са в трудовете на Дренски (1951) и Шишков (1938). В обобщаващия си труд – Рибите в България, Дренски (1951) съобщава 13 вида конкретно за река Резовска, като посочва още четири вида като срещащи се във всички черноморски реки, без конкретно да спомене Резовска, което прави общо 17 вида.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване

На територията на резервата не са установени преки реални заплахи за ихтиофауната и следователно предприемане на специални мерки не е необходимо.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Видов състав, консервационен, законов статут и консервационна тежест (КТ) на видове риби в национален и международен мащаб в резерват “Узунбуджак” е представен в **Приложение № 2 (Таблица № 1.14.2-1)**.

Пет от установените в резервата видове риби са ендемични за Балканския полуостров и за района: странджанска лешанка (*Phoxinus strandjae*), резовска брияна (*Alburnus schischkovi*), приморска мряна (*Barbus bergi*), приморска кротушка (*Gobio kovatschevi*) и странджански щипок (*Cobitis pontica*). Общо четири вида са включени в приложенията на Директива 92/43/ЕО и съответно на ЗБР: резовската брияна (*Alburnus schischkovi*), приморската мряна (*Barbus bergi*), горчивката (*Rhodeus amarus*) и странджанския щипок (*Cobitis pontica*). По време на изследванията бяха установени общо 15 вида риби, спадащи към 4 семейства.

Списъци с установените видове

Таксономичен списък е представен в **Приложение №2 (Списък № 2)**.

1.14.3. Земноводни и влечуги.

Теренни проучвания и инвентаризация

По време на полевите изследвания (септември 2014 г.) са установени 6 вида – шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), късокрак гушер (*Ablepharus kitaibelii*), слепок (*Anguis fragilis* s.l.), зелен гушер (*Lacerta viridis*), стенен гушер (*Podarcis muralis*) и горски гушер (*Darevskia praticola*) и е направена експертна оценка на територията на резервата, като местообитание на земноводни и влечуги.

Съставяне на списъци по литературни източници за допълване на данните

В прегледаната научна литература върху българската херпетофауна за територията на резервата няма съобщени видове, а от близките околности има

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

конкретни данни за 7 вида (Буреш, 1929; Буреш и Цонков, 1933, 1934, 1942; Дренски, 1955; Schlüter, 2006). Според представените в работата на Stojanov et al. (2011) карти на разпространението на земноводните и влечугите в България, територията на резервата попада в ареалите на 7 вида земноводни и 18 вида влечуги.

Видов състав на херпетофауната

В резултат на полевите изследвания и анализа на наличната информация (в **Приложение № 2, Таблица № 1.14.3-1** са представени методите за установяване на видовия състав на херпетофауната), може да се твърди, че на територията на резервата се срещат общо 25 вида земноводни и влечуги (таксономичният списък е даден в **Приложение № 2, Списък № 2**). Земноводните са представени със 7 вида, от които 2 вида от разред Опашати земноводни (*Caudata*) и 5 вида от разред Безопашати земноводни (*Anura*). Влечугите са представени с 18 вида, от които 3 вида от разред Костенурки (*Testudines*) и 15 вида от разред Люспести (*Squamata*) (7 вида от подразред Гущери (*Sauria*) и 8 вида от подразред Змии (*Serpentes*)). Отнесено към видовия състав на херпетофауната на национално ниво, това означава, че в резервата се срещат съответно 30 % и 47 % от известните видове земноводни и влечуги в България.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване

Не са установени конкретни фактори, които действат отрицателно върху херпетофауната.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Природозащитният, законов статут и консервационна тежест на видовете земноводни и влечуги е представен в **Приложение № 2 (Таблица № 1.14.3-2)**. Най-голяма консервационна тежест ($KT \geq 5$) имат трите вида костенурки, пъстрият смок и южният гребенест тритон. На територията на резервата не са установени реални заплахи за тях или за други видове, следователно предприемане на специални мерки не е необходимо.

Списъци с установените видове

Таксономичен списък е представен в **Приложение №2 (Списък № 2)**.

1.14.4. Птици

Теренни проучвания и инвентаризация

Теренните проучвания са проведени в периода септември-октомври 2014 г., като са установени следните 10 вида: червеногръдка (*Erithacus rubecula*), голям синигер (*Parus major*), кос (*Turdus merula*), горска зидарка (*Sitta europea*), голям пъстър кълвач

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

(*Dendrocopos major*), лъскавоглав синигер (*Parus palustris*), орел змияр (*Circaetus gallicus*), зелен кълвач (*Picus viridis*), черен кълвач (*Dryocopus martius*), гривяк (*Columba palumbus*) и сойка (*Garrulus glandarius*). По време на теренната работа е наблюдавана и миграция на два вида грабливи птици: малък креслив орел (*Aquila pomarina*) (27 индивида) и мишелов (*Buteo buteo*) (30 индивида).

Съставяне на списъци по литературни източници за допълване на данните

В Приложение № 2 (Таблица № 1.14.4-1) е представен списък на видовете птици, срещащи се в резервата (59 вида), по литературни източници (Милчев, 1994) и теренни наблюдения и тези, които бяха отчетени като мигриращи при посещението на резервата, техният консервационен статус в национален и международен план и техният статус в резервата: Г - гнездящ/размножаващ се (В - вероятно гнездене, С - сигурно гнездене), П - постоянен, М - мигриращ, З - зимуващ, Сл - случаен).

За резервата са характерни видове птици за буково-дъбови гори: чинка, голям синигер, червеногръдка, черноглаво коприварче, орехче. В Странджанския ботаникогеографски окръг гнездят 100 % от кълвачовите птици и хралупогнездещите видове от врабчоподобните птици (Милчев, 1991).

Установените видове птици в резервата представляват 14,4 % от българската орнитофауна (409, Ivanov et al., 2009).

Защитени са 97 % от видовете, срещащи се в резервата ЗБР (52 вида са включени в Прил. 3) и 54 вида са включени в Бернската конвенция. В Приложение 1 на Дир.2009/147/ЕО са включени 29 % от видовете, 13 вида влизат в ЧК на РБ (2011). Единствено полубеловратата мухоловка е част от световния Червен списък в категория “почти застрашен”. Постоянни за територията на резервата са 56 % от видовете, а 29 % са размножаващи се. Мигриращи, т.е. преминават през/над територията на резервата по време на пролетната и есенната миграция са 25 вида.

Благоприятните климатични фактори през късната есен, зимата и ранната пролет са причина някои видове да се регистрират в по-късни дати по време на есенната миграция: сокол орко (*Falco subbuteo*), папуняк (*Upupa epops*), черен бързолет (*Apus apus*), селска лястовица (*Hirundo rustica*), домашна червеноопашка (*Phoenicurus ochrurus*), малко белогушо коприварче (*Sylvia curruca*) и др., а други да са зимуващи в района: полска чучулига (*Alauda arvensis*), поен дрозд (*Turdus philomelos*), елов певец (*Phylloscopus collybita*) и др. (Милчев, 1991).

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Антропогенни

Не са установени отрицателни антропогенни фактори.

Мерки:

- проучвания на биологията и екологията на видовете с висок конзервационен статус в резервата и изискванията им към местообитанията.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Видовете, обект на специални мерки, са определени по тяхната конзервационна тежест. С най-голяма конзервационна тежест (КТ=9) са два вида: сив кълвач (*Picus canus*) и южен белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos lilfordi*). С (КТ=6) са 15 вида, от които по-редки са полубеловратата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), гълъб хралупар (*Columba oenas*), земеродно рибарче (*Alcedo atthis*).

Зоогеографска характеристика на гнездящата орнитофауна

Зоогеографската характеристика на орнитофауна на резервата „Узунбуджак“ е извършена по Voous (1960), по който е определен зоогеографският произход на птиците в него. Резултатите са представени в **Приложение № 2 (Таблица № 1.14.4-2)**. Видовете птици в резервата принадлежат към 10 зоогеографски области. С най-много видове е представен палеарктичния тип фауна (20 вида), следван от европейския (14), европейско-туркестанския (8) и т.н. Нископланинският релеф на Странджа обуславя по-малкия брой или отсъствието на птици с холарктичен, палеомонтанен и сибирски тип.

Видове с намаляваща численост

Няма данни за видове птици с намаляваща численост. По данни на Милчев (1991) в дъбови гори (*Quercus sp.*) плътността на птиците е от порядъка 771 - 1078 екземпляра/km², а в букови (*Fagus sp.*) е 1079 екземпляра/km².

Списъци с установените видове

Таксономичен списък на видовете птици е представен в **Приложение № 2 (Списък № 2)**.

1.14.5. Бозайници

Теренни проучвания и инвентаризация

Теренните проучвания и събирането на информация е направено през месеците септември и октомври 2014 год. В **Приложение № 2 (Таблица № 1.14.5-1)** са представени източниците на информация и прилаганите методи за установяване на видовото разнообразие на бозайната фауна (включително и на видовете, обект на лов)

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

на територията на резерват “Узунбуджак”, ЗМ “Странджанска зеленика” и района. Присъствието на видове се потвърждава главно с прилагането на косвени методи (следи от жизнена дейност, звуци и др.), анкети и литературни източници, отнасящи се до разпространение на голяма част от видовете и техните ареали на територията на резервата. Присъствието на прилепната фауна се потвърждава също предимно с прилагането на косвен метод – записване на ехолокационни звуци с ултразвуков детектор и разчитането им.

Видово разнообразие

На територията на резерват “Узунбуджак”, ЗМ “Странджанска зеленика” и района са установени 32 вида бозайници (без прилепи), които представляват 38.3 % от видовете, срещащи се в страната от 13 семейства, обединени в 5 разряда. Разред Гризачи (*Rodentia*) е представен с 10 вида, Разред Зайцевидни (*Lagomorpha*) с 1 вид, Разред Хищници (*Carnivora*) с 11 вида, Разред Чифтокопитни (*Artiodactyla*) с 3 вида и Разред Насекомоядни (*Insectivora*) със 7 вида.

Установени са и 17 вида прилепи или 51.5 % от общо 33 вида в България, като 4 вида принадлежат към семейство Подковоноси (*Rhinolophidae*) и 12 към сем. Гладконоси (*Vespertilionidae*). За установените пещерни видове тези райони предоставят хранителна база и временни убежища.

Терени и пещери в съседство, важни за опазване на прилепи

Важни за опазването на прилепи в района са 2 пещери - “Махарата” и “Керечницата”, намиращи се непосредствено до резервата. Освен тях, в близост се намират още няколко прилепни обекта. Там през годините са регистрирани следните видове прилепи:

Пещера “Махарата” - голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), и трицветен нощник (*Myotis emarginatus*).

Пещера “Керечницата” - голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*) и средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*).

Бункер в местността “Ябълката” - голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*).

“Сарпийската пещера” - голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*) и южен подковонос (*Rhinolophus euryale*).

“Стойновата пещера” - голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*) и южен подковонос (*Rhinolophus euryale*).

Всички тези обекти са в непосредствена близост до резервата и той предоставя хранителни територии за прилепната фауна.

Теренни проучвания на бозайниците, обект на лов

Ловът в границите на резервата е забранен. Проучването на ловните бозайници е извършено през м. септември и октомври 2014 г. със стандартните методи, приложени към бозайната фауна (**Приложение № 2, Таблица № 1.14.5-1**).

Наблюдавани бозайници, обект на лов:

- Сърна (*Capreolus capreolus* L.) – косвено (следи)
- Дива свиня (*Sus scrofa* L.) - косвено (ровеща дейност)
- Вълк (*Canis lupus* L.) – косвено (следи и литературни източници)
- Див заек (*Lepus europaeus* Pall.) - косвено (изпражнения)
- Катерица (*Sciurus vulgaris* L.) – следи от хранене.
- Лисица (*Vulpes vulpes* L.) - косвено (литературни източници)
- Чакал (*Canis aureus*) - косвено (изпражнения)

Независимо от относително обширната територия, за съществуването на популации на едри бозайници и хищници не съществуват условия за функциониране на напълно самостоятелна, естествена, самоподдържаща се система. Почти всички изследвани видове имат индивидуални или стадни територии, обхващащи едновременно както територия от резервата, ЗМ, така и от територии, които не са предмет на опазване.

Съставяне на списъци по литературни източници за допълване на данните

Публикувани конкретни научни изследвания на бозайната и прилепната фауна за територията на резерват „Узунбуджак“ липсват. Данни за дребните бозайници в близките околности посочват Kratochvil (1983), Simeonov и др. (1998), Марков (и др. 2000), Markov & Dimitrov (2010), Пешев и др. (2004), Atanasov (et al. 2012).

Литературни източници за хищните бозайници са много малко. Оскъдни данни за разпространение, численост и ползване на белката, златката и язовеца представят Григоров (1986) и Рачева (2012).

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Косвена информация, относяща се за чакала дава Markov (2012).

Доказателства за присъствие на рис в района публикува Zlatanova и др. (2008) и Златанова и др. (2001).

За прилепната фауна в относителна близост до резервата и ЗМ се споменава в трудовете на Benda et al. (2003), Иванова (2005) и Бешков (1993). Според авторите през годините в района са регистрирани: малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), воден нощник (*Myotis daubentonii*), дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*) и трицветен нощник (*Myotis emarginatus*). За посочените видове може да се допусне, че ползват резерватната територия за временни убежища и хранителен биотоп.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване

Конкретни отрицателно действащи фактори върху бозайната фауна (без прилепи) не са установени.

За дендрофилните видове прилепи заплахата представлява отстраняването на стари дървета с хралупи. За всички останали видове, най-съществен отрицателен фактор е унищожаване на хранителните биотопи. При теренните проучвания не са установени подобни въздействия.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Природозащитният, законов статут и консервационна тежест на видовете бозайници е представен в **Приложение № 2 (Таблица № 1.14.5-2)**. Най-голяма консервационна тежест имат: европейски вълк (*Canis lupus*) (КТ=14), евроазиатски рис (*Lynx lynx*) (КТ=10), видра (*Lutra lutra*), дива котка (*Felis silvestris*) (КТ=5) и златка (*Martes martes*) с (КТ=4). На територията на резервата не са установени реални заплахи за тях или за други видове, следователно предприемане на специални мерки не е необходимо.

Поради ниския си размножителен потенциал, високото им място в хранителните вериги и колониалния си начин на живот, прилепите са много силно уязвима група бозайници. По редица причини, числеността им в много от известните в миналото колонии намалява, разрушени или са станали непригодни редица техни убежища, влошени са качествата на местообитанията и е редуцирана хранителната им база. Това отрежда на прилепите висок консервационен статус според националното природозащитно законодателство и международни конвенции (**Приложение № 2**,

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Таблица № 1.14.5-3). С най-голяма “Консервационна тежест” (КТ=5) за територията на резервата, ЗМ и района са 9 вида прилепи - малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*), дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*) и трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*). Не са установени реални заплахи за нито един от посочените видове, следователно за района на резерват „Узунбуджак“ не са необходими специални мерки за опазване на прилепната фауна.

Таксономичен списък е представен в **Приложение № 2 (Списък № 2).**

КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.15. ПОЛЗВАНЕ НА РЕЗЕРВАТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ

1.15.1. Население и демографска характеристика на община Малко Търново, област Бургас.

1.15.1.1. Брой население, възрастова и образователна структура и демографски процеси

Общата численост на населението в община Малко Търново към 2011 г. е 3 793 души, с което се нарежда сред трите общини от областта с най-малък брой жители (наред с Царево и Приморско). По-голямата част от населението е съсредоточена в гр. Малко Търново и селата Граматиково и Средец. Общата площ на общината е 798,5 km², което я прави трета по големина в Бургаска област.

Гъстотата на населението е 4,8 души на km², което е много под средната гъстота за областта. Общината се отличава с висок отрицателен естествен и механичен прираст. Голяма част от населението в малките населени места (90 %) е в надтрудоспособна възраст. Налице са засилени миграционни процеси към областния център – гр. Бургас, водещи до обезлюдяване на населените места в общината.

Демографската ситуация в община Малко Търново е резултат от действието на фактори и влияния, които от една страна са характерни за Република България, а от друга, специфични за територията на общината и обусловени от нейното демографско, културно-историческо и социално-икономическо развитие. Съществено влияние оказват раждаемостта и смъртността, брачност, разводите, миграцията, полово-възрастова, етническа, религиозна и образователна структура на населението. Те влияят на формирането на човешките ресурси в общината, както в количествено, така и в качествено отношение. В **Таблица 1.15.1-2** е представена възрастова структурата на населението от общината за 2011 г.

В **Таблица 1.15.1-1** е представена полова структура на населението от общината по местоживееене, съответно в градовете и селата.

Таблица 1.15.1-1 Население към 31.12.2013 г. в община Малко Търново по
местоживееене и пол

Община	Общо			В градовете			В селата		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
МалкоТърнов	3 699	1 774	1 925	2 319	1 143	1 176	1 380	631	749

Половата структура на общината се отличава с преобладаване на жените над мъжете. Мъжете в общината представляват 48 % от общото население, а жените – 52 %.

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Таблица 1.15.1-2 Население в община Малко Търново по населено място и възраст към 2011 г.

Населено място	Под трудоспособна възраст				В трудоспособна възраст										Над трудоспособна възраст				
	Общо	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
Малко Търново	3793	185	148	151	164	179	158	163	214	196	214	250	267	307	309	337	285	172	94
гр. Малко Търново	2447	118	97	102	114	116	124	117	156	146	155	187	187	192	176	184	140	83	53
с. Близнак	41	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	5	10	5	7	5	4	-
с. Бръшлян	44	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	3	-	3	7	12	8	4	4
с. Бяла вода	38	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	1	4	6	4	7	11	2	-
с. Визица	66	4	4	8	7	3	1	4	6	1	3	1	6	3	2	3	2	6	2
с. Граматиково	382	11	9	4	11	12	9	12	12	8	12	19	30	44	46	53	45	32	13
с. Евренозово	46	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	6	2	8	6	3	14	2	3
с. Заберново	103	-	-	-	-	-	1	3	11	6	12	4	9	11	16	11	6	6	7
с. Звездец	486	52	38	36	32	48	23	25	28	29	27	23	17	21	28	24	18	12	5
с.Калово	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	7	10	9	1	2
с. Младежко	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	4	7	8	3	5	-
с. Сливарово	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	6	1	-	-
с. Стоилово	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	3	3	9	23	15	5

Източник: Национален статистически институт

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Раждаемост, смъртност, естествен прираст и механичен прираст

Разликата между раждаемостта и смъртността представлява естественият прираст на населението, който се определя в промили. В следващите Таблици 1.15.1-3 и 1.15.1-4 са представени коефициентите на раждаемост и смъртност за област Бургас.

Таблица 1.15.1-3 Коефициенти на раждаемост, Област Бургас, 2013 г., (‰)

Показатели	Общо	Град	Село
Коеф. на раждаемост	10,0	9,7	11,1

Таблица 1.15.1-4 Коефициенти на смъртност, Област Бургас, 2013 г., (‰)

Област	Смъртност (на 1 000 души от населението)			Детска смъртност (на 1 000 живородени)		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Момчета	Момичета
Бургас	13,0	14,2	11,7	6,3	6,8	5,8

Общо за областта коефициентът на раждаемост е 10 ‰, а коефициентът на смъртност е 13 ‰ като по-голяма е смъртността при мъжете в сравнение с тази при жените. Наблюдава се отрицателен естествен прираст на населението за 2013 г.

Съществено влияние върху броя и структурата на населението оказва и механичният прираст, който показва отрицателни стойности в община Малко Търново за 2013 г. Той е формиран като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от общината.

Таблица 1.15.1-5 Механично движение на населението през 2013 г. по общини и пол

Община	Заселени			Изселиени			Механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Малко Търново	92	48	44	98	48	50	-6	0	-6

Механичният прираст е отрицателен за жените: -6, докато при мъжете не се наблюдава движение заселени-изселиени за 2013 г.

Етническа структура на населението

Според преброяването на населението през 2011 година от всички жители на община Малко Търново около 89 % са отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност.

Най-многобройната етническа общност в община Малко Търново е българската - 86 %. Ромският етнос е вторият по численост в общината – 13 % или 429 души са се определили като роми към 02.2011 г. Третият етнос в общината е турският – 0,68 % или 23 души. Процентът на хората, които се определят като принадлежащи към друга

етническа група е 0,47 % или 16 души. Не се самоопределят 20 души или 0,6 % от населението. В Таблица 1.15.1-6 е представено разделението на населението според етническа група и възраст.

Таблица 1.15.1-6 Население според етническа група и възраст

Община	Общо	Възраст в навършени години							
Етническа група		0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 и повече
Малко Търново	3793	333	315	337	377	410	517	616	888
В т.ч. отговорили	3390	294	286	292	339	363	448	552	816
Българска	2902	183	198	207	268	304	408	529	805
Турска	23	-	3	4	-	6	-	4	3
Ромска	429	107	80	81	67	48	27	16	3
Друга	16	-	-	-	-	-	8	-	5
Не се самоопределят	20	4	5	-	3	-	-	-	-

Образователна структура на населението

Образователната структура на населението е представена в следващата Таблица 1.15.1-7.

Таблица 1.15.1-7 Население на 7 и повече навършени години по степен на завършено образование, пол и възраст

Община и Възраст	Общо	Степен на завършено образование				Незавършено образование	Никога непосещавали училище	Дете
		Висше	Средно	Основно	Начално			
Малко Търново	3539	346	1249	1160	481	193	104	6
7-14	230	-	-	6	92	119	-	-
15-19	164	-	20	96	35	7	-	-
20-29	337	39	137	76	58	16	11	-
30-39	377	83	142	76	44	9	23	-
40-49	410	63	209	87	26	10	15	-
50-59	517	69	276	125	22	8	17	-
60-69	616	55	239	272	25	8	17	-
70 и повече	888	37	226	422	179	16	8	-

Образователната структура на населението в община Малко Търново е следната:

- С висше образование – 9,7 %;
- Със средно образование – 35 %;
- С основно образование – 32 %;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

- С начално образование – 14 %;
- С незавършено образование – 5 %;
- Никога не са посещавали училище – 3 %;

1.15.1.2. Характеристика на структурата и тенденциите на трудова заетост за селищата в района на резервата и общините

В Таблица 1.15.1-8 е представена икономическата активност на населението на община Малко Търново по класове на дейност за 2011 г.

Таблица 1.15.1-8 Заети лица на 15-64 навършени години по класове икономически дейности, местоживееене и пол, община Малко Търново, 2011 г.

Класове икономическа дейност	Общо			В градовете			В селата		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Селско, горско и рибно стопанство	222	166	56	86	62	24	136	104	32
Добивна промишленост	6	6	-	6	6	-	-	-	-
Преработваща промишленост	55	35	20	33	19	14	22	16	6
Производство и разпределение на ел. и топлинна енергия и газообразни горива	13	10	3	-	-	-	-	-	-
Доставяне на води: канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	24	16	8	21	13	8	3	3	-
Строителство	42	34	8	-	-	-	-	-	-
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	124	41	83	94	27	67	30	14	16
Транспорт, складиране и пощи	30	17	13	24	14	10	6	3	3
Хотелиерство и ресторантьорство	43	17	26	32	12	20	11	5	6
Създаване и разпространение на информация, творчески продукти; далекосъобщения	8	5	3	8	5	3	-	-	-

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Класове икономическа дейност	Общо			В градовете			В селата		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Финансови и застрахователни дейности	18	-	-	18	-	-	-	-	-
Операции с недвижими имоти	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Професионални дейности и научни изследвания	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Административни и спомагателни дейности	46	42	4	41	-	-	5	-	-
Държавно управление	372	198	174	328	178	150	44	20	24
Образование	37	6	31	34	6	28	3	-	3
Хуманно здравеопазване и социална работа	50	12	38	46	-	-	4	-	-
Култура, спорт и развлечения	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Други дейности	27	10	17	23	-	-	4	-	-
Дейности на домакинства като работодатели	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дейности на екстериториални организации и служби	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Непосочена	-	-	-	-	-	-	-	-	-

1.15.1.3. Основни дейности на населението, ангажирано в туристическото обслужване, земеделие, риболов, лов, животновъдство, културно- исторически паметници, народни занаяти и традиционни производства и др.

От Таблица 1.15.1-8 се вижда, че най-голям дял от населението 9,81 % е ангажиран в клас икономическа дейност *Държавно управление*, като 53,2 % от ангажираните в този клас са мъже. На второ място по заетост е клас икономическа дейност *Селско, горско рибно стопанство*, където са ангажирани 5,85 % като 74,8 % от заетите са мъже. С най-малък дял на ангажираност е клас икономическа дейност *Култура, спорт и развлечения*, където са съсредоточени едва 0,11 % от населението на общината.

1.15.2. Селищна мрежа

Резерват „Узунбуджак“ попада в територията на селата Сливарово и Кости, които принадлежат съответно към общините Малко Търново и Царево.

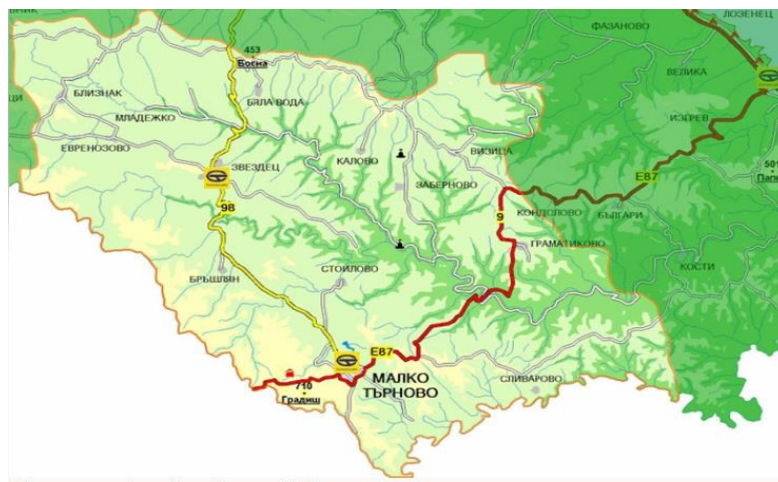
Община Малко Търново е третата по големина /798,5 km²/ община в Бургаска област и едновременно с това една от най-слабо населените. В състава ѝ са включени 13 населени места – 1 град – Малко Търново и 12 села - Граматиково, Звездец, Визица, Заберново, Калово, Стоилово, Сливарово, Бръшлян, Евренозово, Младежко, Близнак, Бяла вода. Граничи с общините Средец, Созопол, Приморско, Царево, а на юг с Република Турция. Общинският център Малко Търново се намира на 76 km от областния център гр. Бургас, който е четвъртият по големина град в България и е перспективен транспортен център.

Средната гъстота на населението е много под средната за страната и областта, което е основен резултат от периферния характер на района и граничния режим, също и от общия икономически упадък.

През общината преминава международен път, който е най-краткият път, свързващ страните от Европа с тези от Близкия Изток. На територията на общината се намира и ГКПП Малко Търново.

Функционалната типизация на населените места от общината е както следва:

- гр. Малко Търново – III^{-ти} функционален тип;
- с. Граматиково и с. Звездец – V^{-ти} функционален тип;
- с. Стоилово – VII^{-ми} функционален тип;
- с. Бръшлян, с. Заберново, с. Визица, с. Бяла вода, с. Евренозово, с. Близнак, с. Младежко, с. Калово, с. Сливарово – VIII^{-ми} функционален тип.

Фигура 1.15.2-1 Селищна мрежа на община Малко Търново

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Площ на населените места от община Малко Търново:

- гр. Малко Търново – 137,687 km²
- с. Близнак – 46,414 km²
- с. Бръшлян – 57,496 km²
- с. Бяла вода – 39,014 km²
- с. Визица – 47,734 km²
- с. Граматиково – 85,835 km²
- с. Евренозово – 45,564 km²
- с. Заберново – 35,959 km²
- с. Звездец – 91,489 km²
- с. Калово – 38,835 km²
- с. Младежко – 28,796 km²
- с. Сливарово – 83,490 km²
- с. Стоилово – 48,656 km²

Община Царево заема югоизточната част на Р България. Намира се на 65 km южно от Бургас, на магистралния път Е-87. На изток общината граничи с Черно море, на запад с община Малко Търново, на юг с Р Турция, на север с община Приморско.

Селищната мрежа на общината включва 13 селища, от които два града - гр. Царево и гр. Ахтопол и 11 села - с. Бродилово, с. Българи, с. Варвара, с. Велика, с. Изгрев, с. Кондолово, с. Кости, с. Лозенец, с. Резово, с. Синеморец и с. Фазаново.

Фигура 1.15.2-2 Селищна мрежа на община Царево

Площ на населените места от община Царево:

• гр. Царево 35,179 km ²	• с. Кондолово 49,793 km ²
• гр. Ахтопол 28,704 km ²	• с. Кости 76,639 km ²
• с. Бродилово 70,189 km ²	• с. Лозенец 12,942 km ²
• с. Българи 44,403 km ²	• с. Резово 48,064 km ²
• с. Варвара 18,272 km ²	• с. Синеморец 27,808 km ²
• с. Велика 26,223 km ²	• с. Фазаново 39,113 km ²
• с. Изгрев 36,07 km ²	

Общината е със сравнително ниска гъстота на селищната мрежа – едва 2,6 селища на 100 km² при 3,2 за Бургаска област и 4,7 за страната.

Основната част от селищата са локализиран в източната крайбрежна равнинна част. Единствено селата Кости, Българи и Кондолово са в североизточните склонове на Странджа.

Групирането на населените места е както следва:

- много малки градове (с население под 10 хил. души) – 2 бр.
- малки села (с население от 500 до 1000 души) – 1 бр.
- много малки села (с население под 500 души) – 10 бр.

По степен на благоустроеност може да се констатира определена диференциация. Селищата с по-добре изяви курортно-туристически функции са по-добре благоустроени (Царево, Ахтопол, Лозенец и др.).

По териториално устройство почти за всички населени места има нови регулационни планове. Общината разполага с актуален териториално устройствен план.

1.15.3. Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради

Състояние на съществуващите пътни връзки в района

През територията на община Малко Търново преминават пътища от всички класове на републиканската пътна мрежа.

Структуриращата пътна мрежа на община Малко Търново е представена от първокласен път Е-87 /39 km/, второкласен път II-99 /30 km/ и третокласни пътища III-908 /14 km/, III-907 /25 km – Босна-Визица/. Път II-99 все още е физически носител на международния транспортен коридор Дуранкулак – Варна – Бургас - Малко Търново, осигуряващ междурегионалните връзки на Северното и Южното Черноморие. Той се утвърждава все повече като туристически, особено в участъка Созопол - Малко Търново, където служи основно за превоз на туристи през летния сезон.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Основна роля има път Е-87, който осигурява най-бързия и лесен достъп до общината. Състоянието на пътя като цяло е добро. Като подход може да се разглежда и третокласният път III-907. Последният е отклонение от път Е-87 до km 25,5, където тангира северно на общината.

В локален план по-важен е четвъртокласният път IV-79612, който свързва селата Близнак, Евренозово и Звездец. Останалите четвъртокласни пътища представляват отклонения от структуриращата пътна мрежа до населените места.

Дължината на процентното участие на пътищата по класове е както следва:

Таблица 1.15.3-1 Дължина и процентно участие на пътищата по класове, община Малко Търново

Клас на пътя	Дължина в общината, km	%
I	39,8	24,9
II	30,7	19,8
III	40,1	25,7
IV	46,3	29,6
Всичко:	156,9	100,0

Общата дължина на пътната мрежа в община Малко Търново възлиза на 156,9 km при гъстота $0,2 \text{ km/km}^2$ – значително под средното за страната – $0,34 \text{ km/km}^2$.

Процентното разпределение на пътищата, съгласно състоянието на пътната настилка е следното:

Таблица 1.15.3-2 Процентно разпределение на пътищата, съгласно състоянието на пътната настилка, община Малко Търново

Състояние на пътната настилка	Дължина в общината, km	%
Добро	44,96	31,0
Средно	39,10	23,10
Лошо	62,84	40,4
Всичко:	146,90	94,5
Пътят М. Търново – Сливарово в участък с дължина 10 km е без настилка и определено трасе.		

Състоянието на пътната мрежа в общината е незадоволително по няколко показателя. Независимо че 95,78 % от пътищата са с асфалобетоново покритие, повече от 56 % от настилка е амортизирана или повредена. По отношение на геометричните параметри една малка част от пътищата не отговарят на изискванията на нормативите

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

за съответния клас пътища. В най-голяма степен това важи за габаритите и съоръженията, радиусите на хоризонталните криви и надлъжните наклони. Отводняването и поддържането са занемарени, което води до допълнително влошаване на състоянието.

Пътната мрежа на община Царево е 105 km, от които 38 % са първокласни пътища. Структуриращата пътна мрежа се състои от първокласния път I-9 от националната пътна мрежа. Той представлява главен стимулатор на урбанизационните процеси по крайбрежието и е физически носител на международния транспортен коридор Дуранкулак – Варна – Бургас – М. Търново, изпълняващ интегрираща роля за всички черноморски общини.

Географското положение на община Царево е периферно по отношение на транспортните международни коридори, преминаващи през региона – коридор № 8, свързващ Адриатическото с Черноморското крайбрежие. Достъпът до него се осъществява по международен път E-87 и път II-98.

Пътищата до отделните селища в община Царево са третокласни и четвъртокласни. В локален план от първостепенна важност са направленията Царево – Резово с носител път IV- 90077 и Ахтопол – Кости с носител път IV-90081.

Състоянието на пътната мрежа в община Царево е неудовлетворително. Много от пътищата се нуждаят от ремонт и реконструкция.

Железопътна инфраструктура:

На територията на двете общини – Малко Търново и Царево няма изградена железопътна инфраструктура. Те не се обслужват пряко от жп-транспорт. Най-близката жп гара е в гр. Бургас.

Морски транспорт:

Бургаското пристанище е с национално значение и безмитна зона. Пристанище Царево има локално значение. То функционира от 1937 г., а от 1995 г. е обявено за международно. Разполага с 2 корабни места от 176 m дължина. Средната дълбочина на водата в района на пристанището е 4,1 m.

Енергопреносна инфраструктура

Територията на община Малко Търново попада в обхвата на Електроразпределение Стара Загора – клон Бургас, електроразпределителен участък Малко Търново на Електроразпределителен район Бургас.

В общината отсъстват собствени източници на електроенергия.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Електрозахранването се осъществява чрез пренос на ел. енергия от енергийна система с електропроводи 110 kV и трансформирането ѝ на 20 kV от подстанции 110/20 kV – Пс „Босна“ и Пс „Малко Търново“. Подстанция „Босна“ се явява възлова за района, тъй като е свързана с електропроводи 110 kV с подстанциите „Елхово“, „Победа“-Бургас и „Приморско“. Подстанция „Малко Търново“ е едностранно захранена на 110 kV от подстанция „Босна“.

Преносната мрежа високо напрежение 110 kV е представена от 5 електропровода с обща дължина на територията на общината 27,5 km. От тях единствено електропровод „Младежко“ изцяло преминава през територията на общината.

Електроразпределителната мрежа средно напрежение – 20 kV – е добре развита и обхваща всички населени места. Мрежата е изградена със стоманобетонни и железнорешетъчни стълбове. В по-голямата си част електропроводите са с възможност за захранване от две подстанции.

Отклонения от разпределителната мрежа и отделни изводи от подстанциите захранват трансформаторните постове 20/09/0.231 kV. Изградените трафопостове са предимно мачтови и зидани от селски тип.

С малки изключения състоянието на електроразпределителната мрежа е добро, а броят и капацитетът на трафопостовите са достатъчни за покриване на съществуващите нужди.

Електрозахранването на територията на община Царево се осъществява от подстанции „Приморско“ и „Василко“ (Царево) със 126 трафопоста. Електропроводната мрежа 110 kV включва един електропровод в добро техническо състояние.

Водоснабдяване и канализация

На територията на ВиК Малко Търново са включени 16 бр. водовземни съоръжения с максимален експлоатационен дебит 45 l/s.

За град Малко Търново са каптирани изворите: Езерото, Махленски врис, Пресвета, Манастирчето и Пенгъово, а за нуждите на ГКПП-Малко Търново са каптирани 3 бр. извори. Максималното водно количество, което се подава на града е около 20 l/s. Водите са пресни с типичен за района хидрокарбонатно-калциев състав. Водовземните съоръжения са площни дренажи и каптажи.

Селата Граматиково, Визица и Заберново са водоснабдени чрез шахтови кладенци, изградени в терасата на р. Велека с общ експлоатационен дебит 21 l/s. Водоснабдяването на останалите селища се осъществява чрез каптажи на извори в околностите им и площни дренажи.

Съществуващата мрежа за водоснабдяване на с. Сливарово е амортизирана и се нуждае от подмяна. Използваният водоизточник е с непостоянен дебит и през летния период има режим на водоподаването в селото.

Канализационната система и системата за пречистване на отпадни води в община Малко Търново са определено неразвити. От общо 13 населени места само 4 разполагат с канализация с различна степен на изграденост – Граматиково – 87 %, Звездец – 40 %, Бръшлян – 40 % и Малко Търново – 87 %.

Заустването се извършва в близките дерета. В останалите селища се използват септични и попивни ями.

В община Царево единствен водоизточник е язовир „Ясна поляна“. Степента на изграденост на уличната водопреносна мрежа за общината е около 70 %. Пречиствателни станции за отпадни води има в с. Лозенец, в гр. Царево и в гр. Ахтопол, изградени са пречиствателни модули в с. Синеморец и с. Варвара.

Телекомуникационна инфраструктура

Телекомуникационната инфраструктура е добре развита на територията на двете общини – Малко Търново и Царево. Осигурено е покритие на мобилните телефонни съобщения. Монтирана е Цифрова Автоматична Телефонна Централa (ЦАТЦ) и е завършена Южната оптична магистрала, обслужваща всички населени места на юг от Бургас.

1.15.4. Селско стопанство

1.15.4.1. Описание на земеделските земи в прилежащата територия по вид на площите, заети с обработваеми земеделски земи, горска растителност, естествени ливади и пасища.

Селскостопанският фонд на територията на община Малко Търново е 185 094 dka, който представлява 35 % от територията на общината. Ниската категоризация на земеделските земи е довела до изоставянето на част от земеделските земи, особено тези, намиращи се на наклонени терени. Земеделските парцели са малки, което не позволява ефективна обработка. Мерите и пасищата са 48 799,037 dka, което

представлява 35 % от общия селскостопански фонд. На територията на общината има 684 409,756 dka гори.

79 % от територията на община Царево е горска, а 6 % от населените места са на брега на морето, обуславящи основния поминък на населението от общината – туризъм, горско стопанство, лов, риболов, животновъдство, пчеларство.

Земеделските територии в община Царево се равняват на 92 927,65 dka, което представлява едва 18,1 % от общата територия и е разпокъсана на малки имоти с площ от 2 до 20 dka, което не позволява рентабилното ѝ ползване. С най-висок дял на земеделските територии са предимно крайбрежните селища, чиито землища са с преобладаващо равнинен характер на терена. Такива са Лозенец, Царево, Варвара и Ахтопол. С най-нисък относителен дял на земеделските територии се характеризират селата от вътрешността на община Царево, които са разположени на хълмист терен с преобладаващо горска територия.

Излужените почви в община Малко Търново са подходящи за отглеждане на бобови и етерично-маслени култури, а оподзолените – за трайни насаждения.

С оглед на почвените и климатични условия в община Царево най-подходящо е развитието на лозарство и овощарство, включително на топлолюбиви видове като смокини, нар, райска ябълка, дафин и др., а около реките – царевица, фасул, зеленчуци, фъстъци.

1.15.4.2. Други селскостопански дейности, които се практикуват в прилежащата територия

Ниската категория на земеделска земя, наличието на мери и пасища, както и на гори, изключително благоприятства развитието на животновъдство на територията на община Малко Търново, където се отглеждат всички видове домашни животни – говеда, овце, кози, свине, птици.

Липсват големи животновъдни ферми. Животните се отглеждат в семейни ферми. Въпреки добрите грижи на производителите за отглеждането на животните, остро се чувства липсата на достатъчни познания в храненето и отглеждането им, което се отразява върху качеството на продукцията.

Рязко е спаднало производството на фуражи, особено зърнени. Голяма част от зърнените груби фуражи /слама/ се доставят от общинския център и Бургас, като транспортните разходи сериозно оскъпяват отглеждането на животните.

Мерите и пасищата, заедно с естествените ливади, се очертават като поземлен ресурс, необходим за развитие на животновъдството в община Царево – основно на овцевъдството и козевъдството.

В община Царево силно е развито пчеларството и само тук се произвежда прочутия „манов мед“. Мановият мед е пчелен мед, получен от мана (сладък сок, отделян от листните въшки) или медена роса (отделяна от листата на някои растения). Бива тъмен, със зеленикав отенък (от широколистни дървета) и светъл (от иглолистни).

1.15.5. Горско стопанство

1.15.5.1. Информация за състоянието на горите

Подробна информация относно състоянието на горите на територията на резерват „Узунбуджак“ е представена в **Приложение № 4**.

➤ Оценка на естественото възобновяване

Естественото възобновяване протича нормално. Наличният подраст е разновъзрастен, в добро състояние. Той се е настанил в осветлените участъци и в преобладаващата част повтаря основния видов състав на насаждението - източен бук, зимен дъб, благун, цер.

Таблица 1.15.5-1 Разпределение на площта на зрелите и презрелите насаждения по пълнота и степени на възобновяване

всички стопански класове	слабо 0%-45%	средно 46%-75%	добро 76%-100%	общо
пълноти	ha			
0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
0,2	1,6	0,0	0,0	1,6
0,3	79,6	10,6	0,0	90,2
0,4	239,2	0,0	0,0	239,2
0,5	406,3	79,9	1,9	488,1
0,6	636,7	63,6	0,0	700,3
0,7	484,6	135,7	0,0	620,3
0,8	161,2	0,0	0,0	161,2
0,9	2,7	0,0	0,0	2,7
1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Общо	2011,9	289,8	1,9	2303,6

Със слабо възобновяване са 2011.9 ha от зрелите насаждения, което представлява 87.3 % от площта на всички зрели насаждения. Със средно възобновяване - покритие на подраства от 46 до 75% са 289.8 ha - което е 12.6 % от площта на зрелите насаждения. С добро възобновяване (покритие на подраства от 76 % нагоре) са едва 1.9 ha.

В преобладаващите насаждения е формиран втори етаж и неравномерна пълнота. Това прави насажденията устойчиви и гарантира тяхната дълговечност.

Не се наблюдават нежелани сукцесии.

Храстовата растителност е представена от странджанска зеленика, калина, къпина, глог, леска и др., за сметка на почвопокривни - папрат, мъх, тревни видове, достигащи на петна до 30-40%.

Пълната оценка на естественото възобновяване е представена в **Приложение № 4**

➤ **Санитарно състояние на горите – болести, снеговали, ветровали, суховършия и предвиждани/прилагани мерки**

За лесопатологично обследване и оценка на здравословното състояние на дърветата и насажденията е ползвана Наредба №12 от 16.12.2011 г., (ДВ. бр. 2/2012 г.) за защита на горските територии от вредители, болести и други повреди и приложение № 7 на Наредба №6 от 5.02.2004 г. за устройство на горите и земите от горския фонд и на ловностопанските райони в Република България.

По време на таксацията няма установени значими повреди. Състоянието на насажденията е добро. Съхнене и суховършия се наблюдава при насажденията на висока възраст (над средна възраст 120 години), което се обяснява с естествената зрялост на гората.

Списък на повредите по подотдели и дървесни видове, както и описание на повредите, са представени в **Приложение № 4**.

➤ **Наличие и участие на неместни дървесни видове**

Не се наблюдава залесяване с нетипични /инвазивни/, включително чужди дървесни и храстови видове в непосредствена близост с резервата.

Подробна информация относно наличието и участието на неместни дървесни видове в резерват „Узунбуджак“ е представена в **Приложение № 4**.

➤ **Наличие на девствени и вековни гори, стари и хралупати дървета**

Средната възраст на дървесната растителност в резервата е 149 години.

В границите на резервата има девствени и вековни гори.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

В резервата има наличие на стари и хралупати дървета, основно източен горун и благун, които са на възраст над 100 години.

➤ **Горски пожари, гасене, възстановяване, противопожарни мероприятия**

На територията на резерват „Узунбуджак“ няма нанесени щети в следствие на пожари за изминалия ревизионен период.

При възникване на пожар да се спазва определения ред и начин за връзка и оповестяване на институциите, посочени в схемата и описа, приложен в оперативните планове за настоящата година за ДГС „Кости“, на територията, на което се намира резерват „Узунбуджак“.

Подробна информация относно пожарите и противопожарните мероприятия е представена в **Приложение № 4**.

1.15.5.2. Осъществени мерки по опазване и охрана на горскодървесната растителност през миналите периоди

От създаването през 1956 г. до 1998 г. (приемането на 33Т) територията на резервата е била стопанисвана и охранявана от ДГС „Кости“. Управлението и контролните функции са се осъществявали от МОСВ и ДАГ (сега ИАГ към МЗХ), съответно техните регионални поделения – РИОСВ-Бургас и РДГ-Бургас. След 1998 г. всички функции се поемат от МОСВ и РИОСВ Бургас.

При извършената главна ревизия през 1998 год. от фирма „Агролеспроект“-ЕООД е била устроена територията на резерват „Узунбуджак“. При инвентаризацията през 2007 год. площта на резервата не е била предмет на лесоустройство. Този план за управление е на база извършена таксация през 2014 год. Общата инвентаризирана площ е 2611,0 ha.

Ежегодни теренни проверки се извършват от експерти на РИОСВ–Бургас, маркиране и обезопасяване на регламентиранияте пътеки за достъп до резервата.

Изработени са и монтирани информационни табла, указателни табели и знаци с предупредително съдържание, които са поставени на видни места на територията на резерват „Узунбуджак“.

При извършените проверки няма констатирани нарушения на територията на резервата. Не е констатирано неправилно прилагане на лесоустройствени проекти. Няма данни за извършено браконьерство. Не са провеждани горскостопански дейности.

Подробна информация за осъществените мерки по опазване и охрана на горскодървестната растителност през миналите периоди е представена **Приложение № 4**.

1.15.6. Лов, риболов, събиране на природни продукти

1.15.6.1. Места и райони, които в момента се използват за лов и риболов извън границите на резервата в бившата буферна зона и констатирани нарушения на забраните (вид, брой, горещи точки), неправилно прилагане на лесоустройствени проекти, браконьерство. Брой и динамика на популациите на дивеча по видове в района.

Резерват “Узунбуджак” и ЗМ “Странджанска зеленика” се намират на територията на Държавно горско стопанството „Кости“, в югоизточната част на Бургаска област и в част от общините Царево и Малко Търново. Няма информация за конкретни места и райони, които в момента се използват за лов, извън границите на резервата в бившата буферна зона.

Числеността на ловните бозайници, които обитават постоянно или временно територията и имат пряко или косвено значение за ловното стопанство са представени в **Приложение № 2 (Таблица № 1.15.6.1-1)**.

Благороден елен. Пролетният запас в ДГС „Кости“ за 2009 г. е бил 40 животни, докато през 2014 г. възлиза на 83 броя, т.е. показва увеличение с 43 броя, или 51 % повече спрямо 2009 г. Екземплярите обитаващи района са в постоянна миграция.

Сърна. Пролетният запас за 2009 г. е бил 146 екземпляра, което е 46.8 % по-малко от регистрирания през 2014 г. На територията видът е разпространен повсеместно с неравномерна гъстота.

Дива свиня. Числеността ѝ през 2009 г. е 209 броя, докато през 2014 г. нейната численост достига 326 индивида или увеличение с 49 %. Разпространена е повсеместно.

Заек - Въпреки увеличаващият се брой на хищниците, запасът на заека показва макар и бавен растеж – от 35 броя за 2009 г. увеличава броя си приблизително двойно (73 бр.) за 2014 г. Обитава предимно по-големи открити площи в разкъсани горски масиви и покрайнини на горите. Повсеместно разпространен с незначителна гъстота.

Вълк - Наблюдава се чувствително увеличение на числеността на вида. Пролетният запас през 2009 г. възлиза на 5 броя, докато през 2014 г. неговата численост е 24 индивида. Обитава повсеместно територията на Странджа със значителна плътност.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Чакал - Числеността на пролетния запас през 2009 г. е била 54 броя и бележи увеличение от около 2 пъти и през 2014 г., са отчетени 83 екземпляра.

Числеността на **лисицата** също се увеличава от 23 индивида за 2009 г., до 77 за 2014 година. Обитава повсеместно територията, като последните години е с намаляваща тенденция.

Белка – увеличава числеността си за последните 4 години от 9 екземпляра през 2011 г. до 15 през 2014 г. Обитава цяла Странджа, като числеността и е по-висока близо до населените места.

Черен пор – 3 екземпляра през 2011 г. до 5 през 2014 г. повсеместно на територията на цяла Странджа.

Динамиката на числеността на популациите на ловните видове бозайници за последните пет години (2009 - 2014 г.) е представена в **Приложение № 2 (Фигура № 1.15.6.1-2)**.

В заключение, може да се каже, че се забелязва устойчива и трайна тенденция на увеличаване на запасите всички видове ловни бозайници.

При извършените проверки няма констатирани нарушения на територията на резервата. Не е констатирано неправилно прилагане на лесоустройствени проекти. Няма данни за извършено браконьерство. Не са провеждани горскостопански дейности.

ДГС „Кости“ извършва мониторинг на застрашени и изчезващи видове:

- **риби** лупавец (*Rutilus frisii*) резовски хариб (*Alosa caspia bulgarica*), триигла бодливка (*Gasterosteus aculeatus*);
- **земноводи и влечуги** - шипобедрена (*Testudo graeca*), шипоопашата (*Testudo hermanni*) и блатна (*Emys orbicularis*) костенурки, жълтокоремник (*Pseudopus apodus*), смок мишкар (*Zamenis longissimus*);
- **птици** - черен (*Dryocopus martius*) и южен белогръб (*Dendrocopos leucotos*) кълвачи - най-често срещащи се на територията на Р Узунбуджак, горски бекас (*Scolopax rusticola*), бял (*Ciconia ciconia*) и черен (*Ciconia nigra*) щъркели, бухал (*Bubo bubo*), осояд (*Pernis apivorus*);
- **бозайници** - трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), видра (*Lutra lutra*), благороден елен (*Cervus elaphus*), вълк (*Canis lupus*).

1.15.6.2. Данни (видове и количества) за събиране на природни продукти, ако има данни за нарушения в резервата и в бившата буферна зона

Няма налични данни за извършени нарушения в територията на резервата.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Разрешава се паша на домашни животни (без кози) в определените с лесоустройствения проект площи от защитената местност „Странджанска зеленика“ – бившата буферна зона.

На основание чл. 10, ал. 1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения, със заповед, министърът на околната среда и водите определя допустимите за събиране количества билки (kg сухо тегло) от естествените находища, извън територията на националните паркове, за календарната година. Специалният режим на опазване и ползване се прилага за видове, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществува заплаха за естественото им разпространение в природата. Такива са червения божур, лечебната иглика, шапичето, лудо биле и др. Този режим се отнася за лечебни растения, които се събират с търговска цел. Забранява се разпределение на билки на билкозаготвителни пунктове, които не отговарят на изискванията на Наредба № 5 от 19.07.2004 г. на МЗ и МОСВ. За някои видове лечебни растения се забранява събирането на билки от естествените им находища на територията на цялата страна, каквито са пролетен горицвет, делянка и бодлив залист. Заповедта се обнародва в Държавен вестник. Определените в заповедта количества билки се разпределят от директорите на РИОСВ между подалите заявки билкозаготвители в района на инспекцията.

1.15.7. Туризм, рекреация, спорт, услуги

Туризмът в границите на резервата е забранен. Посещенията в резерват „Узунбуджак“ са позволени единствено по четирите обособени пътеки за посетители, регламентирани със Заповед РД–1075/11.10.2004 г. на Министъра на околната среда и водите.

1.15.7.1. Регионални и Общински стратегии, програми и планове за развитие на туризма

- **„Иновационна маркетингова стратегия за развитие на туризма в община Малко Търново“** – съгласно Стратегията Стратегическа цел 2, заложена в Общинския план за развитие до 2013 г., съотнесима към устойчивото развитие на туризма е „Утвърждаване на община Малко Търново като привлекателно място за туризъм с развит комплексен туристически продукт. Приоритет 1 е за „Създаване на местни конкурентноспособни туристически продукти и тяхното успешно представяне на националния и международен пазар“ чрез Мярка 1: „Осигуряване и подобряване на туристическата инфраструктура“, Мярка 2: „Съхраняване на природните дадености на

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

общината“, Мярка 3: „Развитие на продуктите Странджа Еко и Странджа Етно и техният маркетинг“ и Приоритет 2: „Обезпечаване и подобряване на местата за настаняване“ чрез Мярка 1 „Възстановяване на съществуващата и изграждане на нова съвременна туристическа база за настаняване, заведения за хранене.“ Основните предизвикателства са: „Намаляване на сезонността на търсенето“, „Внимание върху въздействието на туристическия транспорт“, „Подобряване на качеството на работните места в туризма“.

- **В Общинския План за Развитие на Община Малко Търново 2007-2013** се посочва, че защитените територии привличат интереса на наши и чужди туристи и са предпоставка за развитието на еко-, културен и познавателен туризъм.

- **Програма за развитие на туризма в Община Царево 2009 - 2013 г.** – Програмата отчита факта, че все още на международния туристически пазар е ниско равнището на информираност за община Царево. Благоприятен е фактът, че туристическото предлагане не е идентично с това на съседните общини. Определяща страна на туристическия продукт на община Царево са разнообразният релеф, запазената околна среда, природни феномени, съчетанието на планина с море, защитените територии.

Главна цел на програмата е: „Разширяване и промяна в структурата на търсенето на туристическия продукт на община Царево от български и чуждестранни туристи, увеличаване на броя и престоя на българските и чуждестранни граждани, които почиват в общината при удължен туристически сезон“. Освен главна цел, Програмата включва и 4 специфични цели: „Устойчиво развитие на интегриран туристически продукт на база разнообразието от природни и антропогенни дадености на община Царево и подобряване на неговото качество“; „Ефективна маркетингова политика на дестинацията за популяризиране и налагане на продукта на туристическия пазар“; „Подобряване на състоянието на местната среда за развитие на туризма в община Царево“; „Създаване и укрепване на институционалната рамка за развитието на туризма в общината“.

- **Планът за икономическо развитие на Община Царево за периода 2007 - 2013 г.** поставя като Приоритет № 1 „Развитие и технологично обновление на икономиката с основна специализация туризъм“. Планът определя туризма като структуроопределящ отрасъл с възможности за познавателен, еко и етно-туризъм.

- **В Областната Стратегия за Развитие на Област Бургас за периода 2014 - 2020 г.** се посочва, че във вътрешността на областта има потенциал за развитието

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

на специализирани форми на туризъм като екологичен, селски и др. В Стратегията се предлага прилагане на иновативни туристически практики, използващи потенциала на защитените територии. Бъдещото развитие на туризъм в тези територии трябва да бъде регулирано, за да се предотврати натоварване от човешки потоци в тези територии. Отбелязан е фактът, че Област Бургас е сред водещите в страната, особено в областта на летния, респ. морския туризъм.

1.15.7.2. Списък на туристическите маршрути, при наличие на такива, с информация за: Заповед на министъра на околната среда и водите за определяне на туристическите маршрути; начална и крайна точка; категория; продължителност на прехода; наличие на хижи или заслони; опасни участъци и обезопасеност; степен на информационна обезпеченост и др.

На територията на резервата няма туристически маршрути или части от такива.

На територията на резервата са обособени четири пътеки за посетители, по които е разрешено преминаването на хора. Те са регламентирани със Заповед РД–1075/11.10.2004 г. на Министъра на околната среда и водите. В **Приложение № 16** е даден списък на туристическите маршрути в района на резерват „Узунбуджак“, извън неговите граници, и пътеки за посетители на територията на резервата.

При преминаване по пътеките за посетители на територията на резервата се забранява:

- Отклоняването на посетители и навлизане в резервата;
- Замърсяване с битови и други отпадъци;
- Бране, събиране, отрязване, изкореняване или друг начин на увреждане на екземпляри от растителни видове;
- Убиване, улавяне, преследване, обезпокояване или друг начин на увреждане на екземпляри от животински видове;
- Палене на огън и бивакуване;

1.15.7.3. Карта на туристическите маршрути в подходящ мащаб

На територията на резервата няма туристически маршрути или части от такива.

Карта с пътеките за посетители в границите на резервата е представена в **Приложение № 3 (Карта № 1)**.

1.15.8. По-значими дейности и занаяти в района

Информацията е представена в **точка 1.17.2** от настоящия ПУ.

1.15.9. Информираност на обществеността за резервата и отношението към него

1.15.9.1. Ниво на информираност на обществеността за резервата и отношението на местното население към него

В процеса на изготвяне на плана за управление бяха проведени анкети с местни жители в района на Р. Целта беше да се установи отношението им към ЗТ и тяхната информираност за нея.

Отговорите показват, че повечето от анкетираните местни жители знаят, че на територията на общини Царево и Малко Търново, с. Кости и с. Сливарово има защитена територия, но част от тях не са наясно с нейната категория и статут, както и ограниченията, която тя налага.

1.15.9.2. Образователни проекти и програми, производство и разпространение на информационни и рекламни материали за резервата, работа с медии

В процеса на изготвяне на ПУ бе поискана информация от МОСВ, РИОСВ-Бургас, ДПП „Странджа“ и др. институции и организации относно издавани публикации, пътеводители, книги и др. материали за Р, които са известни до сега, вкл. къде и кой ги е разпространявал.

Съгласно получената информация, събрана във връзка с изготвянето на ПУ и направеното проучване, подобни материали са издавани и ни бяха предоставени от РИОСВ-Бургас. Списък с предоставените материали е даден в **Приложение № 22**.

Не са правени образователни програми, свързани с Р и популяризирането му. Както и мероприятия и инициативи и програми за еко образование, свързани с него. В рамките на настоящия проект са предвидени и се изпълняват дейности, популяризиращи ЗТ.

От Дирекция ПП „Странджа“ ни бяха предоставени книги и други материали, представени в **Приложение № 22**.

В процеса на изготвяне на ПУ бе поискана информация от МОСВ, РИОСВ-Бургас и др. институции и организации относно издавани публикации, пътеводители, книги и др. материали за Р, които са известни до сега, вкл. къде и кой ги е разпространявал.

В рамките на настоящия проект са предвидени и се изпълняват дейности, популяризиращи ЗТ.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

1.15.9.3. Възможности за ползване/обособяване на съществуващи информационно-туристически центрове в околните населени места за информиране на гости, туристи, местното население, обществеността за резервата, биологичното разнообразие и възможностите за туризъм

Информация за резерватната територия може да бъде предоставяна в Туристически информационен център в гр. Царево или Дирекцията на ПП „Странджа“ в гр. Малко Търново.

1.15.9.4. Публикации, пътеводители, книги и др. материали за резервата

Публикациите, свързани с района на Р и прилежащите му територии са представени **Приложение № 12**.

1.16. НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ И ВЛИЯНИЕТО ВЪРХУ РЕЗЕРВАТА

В **точка 1.15** е предоставена информация за настоящото ползване на прилежащите територии и влиянието върху резервата.

1.16.1. Граници, разположение, собственост, административна и фондова принадлежност на защитената местност

Границите и разположението на ЗМ са представени в **Приложение № 3 (Карта № 1)**. Информация за собствеността, фондовата и административната принадлежност на ЗМ е дадена в **Приложение № 20**.

1.16.2. Горскостопански дейности и функции на горите в прилежащата на резервата защитена местност

Бившата буферна зона около резерват „Узунбуджак“ е прекатегоризирана в защитена местност „Странджанска зеленика“ с код в държавния регистър 507. Площта е 488.1 ha. Разположена е в област Бургас, община Малко Търново, населено място - с. Сливарово и община Царево- населено място - с. Кости. Попада на територията на ДГС-Кости. Защитената местност е обявена със Заповед No.РД-413 от 18.06.2007 г., бр. 61/2007 на Държавен вестник. Режимът на дейности в защитената местност е следният:

В защитена местност „Странджанска зеленика“:

Забранява се строителството на сгради и пътища от републиканската пътна мрежа;

Забранява се разкриване на кариери, промяна на водния режим и на естествения облик на местността;

Забранява се използване на химически средства за растителна защита;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Забранява се лагеруване и палене на огън извън определените места;

Забранява се ловуване;

Забранява се залесяването с неприсъщи за района дървесни видове;

В защитена местност „Странджанска зеленика“:

Разрешава се извеждане на отгледни и санитарни сечи;

Разрешава се извеждане на постепенни сечи в горите със специално предназначение;

Разрешава се про веждане на ловностопански мероприятия;

Разрешава се паша на домашни животни /без кози/ в определените с горскостопанския план (лесоустройствения проект).

Подотделите: № 159 а, г; с обща площ 11.9 ха са в това число и семепроизводствени насаждения.

На територията на защитена местност „Странджанска зеленика“ са предвидени следните сечи:

Възобновителна групово-постепенна сеч на обща площ 45.2 ха с добив 2450 m³ без клони и 2865 m³. с клони. В това число в ДСрН стопански клас в подотделите: №№ 36 и; 38 д; 38 з; 146 н; 157 е; 159 г; с добиви 1870/2205 m³. (първата стойност е добива без клони, а втората е добива с клони). В Буковия Сренобонитетен стопански клас групово-постепенна сеч е била предвидена в подотдел: № 152 и; с площ 11.5 ха и добиви 580/660 m³.

Отгледна сеч осветление в Дъбовия Средно и нискобонитетен стопански клас на площ 9.0 ха без материален добив.

Отгледна сеч прореждане на площ 57.2 ха с добив 1800/2045 m³ в следните стопански класове: БВ-на площ 13.9 ха с добив 570/660 m³ в подотдели: №№ 35 г-е; 36 н; БВП - на площ 1.6 ха с добив 60/70 m³ подотдел 151 е; ДСрН- на площ 19.6 ха с добив 800/895 m³ в следните подотдели: №№ 37 е; 143 а; 145 д; 159 и; ЗДВП - на 18.6 ха с добив 290/330 m³ в подотдел: № 151 д; ИК - 3.5 ха с добив 80/90 m³ в подотдели: №№ 41 р; 159 к.

Отгледна сеч пробирка е планирана на обща площ 23.9 ха с добив 1220/1400 m³.; в следните стопански класове: ИК нас площ 8.9 ха с добив 510/570 m³ в подотдел: № 36 м; ДСрН – площ 8.0 ха с добив 540/630 m³ в подотдел: № 143 и; и в БСр- на 7.0 ха площ с добив 170/200 m³ в подотдел: № 38 е.

Санитарна сеч е предвидена за площ 23.9 ha с добив 830/955 m³, в това число в ДСрН стопански клас на площ 21.2 ha с добив 740/855 m³ в следните подотдели: №№ 35 ж; 37 ж; 143 ж; 152 к; и за стопански клас ИК - на площ 2.7 ha с добив 90/100 за подотдели: №№ 38 ж; 157 з.

Всички изброени сечи за територията на защитената местност „Странджанска зеленика“ са предвидени с утвърдения през 2008 год. план на ДГС „Кости“ и досега не са изведени.

На територията на ЗМ няма планирани залесявания.

В обхвата на защитената местност попадат следните отдели и подотдели: №№ 35 г-ж,и-н,3; 37 е,ж; 38 д-н,5-8; 41 р; 129 з-к,5,6; 136 к; 137 л; 137-2-4; 138 т,у; 143 ж-и,2-4; 144 д,е,2; 145 в-е,3; 146 н; 151 г-ж,2-6; 152 и,к,5; 157 а-з,4; 159 а-к,1; 203 а-ж,1.

1.16.3. Ловно и рибно устройствените дейности в защитена местност „Странджанска Зеленика“, вкл. конкретните райони и начините на ползване

Няма данни за конкретни райони на ловно и рибно устройствени дейности в защитена местност „Странджанска зеленика“.

1.16.4. Настоящи дейности на населението: земеделие, риболов, животновъдство, промишлени производства, строителство на инфраструктурни обекти, туризъм, народни занаяти и традиционни производства, в случай че такава информация не е представена в т. 1.15.

Местното население основно се занимава с туризъм, дърводобив и селско стопанство.

Част от населението в района се занимава със събиране на природни продукти като източник на допълнителни доходи. Това създава известен риск за нарушаване на резерватния режим.

1.16.5. Вид, състояние и влияние на застроените прилежащи територии

В района на бившата буферна зона на резервата - сега защитена местност «Странджанска зеленика» няма дворни места или по-големи застроени обекти, с изключение на бивши и настоящи военни обекти.

1.16.6. Обекти от техническата инфраструктура - пътища, строителство, водоснабдителни съоръжения и др., които имат отношение към територията на резервата

На територията на ДГС „Кости“ през горските масиви е налице мрежа от шосета и камионни пътища в сравнително добро състояние, а някои от тях могат да се ползват

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

само при сухо време. По важни от тях са:- Кости - Одерето - Макьовци - Малко Търново, пресичащ централната и западната част на стопанството като по него се извършват всички стопански мероприятия в тази част;- Одерето - Кшилоплото - Бродилово, пресичащ централната и източната част на стопанството, използван за превоз на дървесина и други;- Ходжата - Милекоп - Резово, граничен път с ДГС "Царево", обслужващ източната и югоизточната част на стопанството;- м. "Силкосия" - м. "Дядо Вълчо" - с. Бродилово, обслужващ северната и североизточната част на стопанството, граничен път с ДГС "Царево";- с. Кости – м "Шилото" - м. "Трите дола" - с. Българи, обслужващ централната, западната и северозападната част на стопанството. Най-близката ЖП гара е Бургас, отдалечена на около 100 km от средата на стопанството. Автобусните връзки на територията на стопанството са редки и свързват село Кости с Царево. Телефонните и телеграфни връзки не са в добро състояние. Техниката е стара, капацитетът - нисък, повредите са чести, повечето пъти, повлиявани от природните условия. Телеграфо-пощенски станции и телефонни постове има в с. Кости и в с. Българи.

През територията на резервата преминава електропровод високо напрежение (Приложение № 4 и Приложение № 3, Карта № 6).

На територията на резервата има бивши и настоящи обекти, свързани с охраната на държавната граница, вкл. кльон, застави, гранични бразди и други.

1.16.7. Начин на ползване на земеделските земи и други селскостопански обекти в прилежащите територии

Защитената местност и площта в близост до нея представляват непрекъснати горски масиви. Единствено в близост до 205 отдел, намиращ се западно от територията на резервата, има поземлен фонд – Мучиево.

1.16.8. Горскостопански дейности и функции на горите в прилежащите територии. Случаи на залесяване с нетипични/ инвазивни, включително чужди дървесни и храстови видове в непосредствена близост с резервата в бившата буферна зона - защитена местност "Странджанска Зеленика"

На територията на ЗМ няма планирани залесявания.

1.16.9. Туристическа дейност и рекреационни ресурси в прилежащата на резервата защитена местност

Въпреки своята отдалеченост, резерват „Узунбуджак“ е разположен сравнително близо до селата Кости, Българи и Сливарово, което улеснява неговата достъпност.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма "Околна среда 2007-2013 г."

Предоставя добра възможност за посещения с научна и образователна цел. Туризмът в границите на резервата е забранен.

1.17. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

1.17.1. Списък със значимите археологически обекти и архитектурни паметници и исторически места в прилежащите територии - църкви, мемориали, етнографски обекти и др.

Община Малко Търново се характеризира не само с природните си дадености, но и със своето богатото културно-историческо наследство. Хилядолетната човешка цивилизация е оставила тук стотици оригинални културни паметници. За запазването и съхранението им през 1983 год. е създаден "Исторически музей Малко Търново". Той разполага своите богатства в три странджански къщи от края на XIX в. - паметници на културата. В тях са подредени разнообразни, интересни и атрактивни експозиции: археологическа, историческа, етнографска, художествена и природна. Те по своеобразен начин представят древната Странджа планина, материалната и духовната култура на населението ѝ.

Многобройните археологически паметници от тракийско и римско време показват, че по тези земи е кипял интензивен стопански и културен живот още от древността.

В Приложение № 17 е представен списък на значимите археологически обекти, архитектурни паметници и исторически места от прилежащите на резерват „Узунбуджак“ територии.

1.17.2. Дейности от миналото, свързани с поминъка на населението и местните занаяти (рибарство, отглеждане на технически култури, пчеларство, билкарство и т.н.)

Интерес представлява и специфичната странджанска архитектура, запазена в с. Кости.

Странджанската къща е едно значително събитие в областта на архитектурата. Тя е отражение на една епоха с твърде високо културно ниво – Възраждането. Борейки се упорито за своето физическо съществуване странджанци са строили бързо, икономично и разумно. Ето защо странджанската къща е запазила своята жизненост в продължение на столетия като оригинална творба на народните майстори и това я прави особено ценна за историята на българската архитектура. Запазените и до днес къщи са отдалечени от големите центрове и главните пътища. В този район по-трайно

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

се запазват народните традиции както в бита, така и в строителството. Дървената къща в Странджа е обособена в една от най-големите териториални групи в България и е систематизирана в три характерни типологични групи:

- западностранджанска – с ъглово огнище (Горно и Долно Ябълково, Желязково, Тагарево, Богданово, Факия)
- средностранджанска – с пристенно огнище (Стоилово, Бръшлян, Визица, Бяла вода, Звездец, Граматиково, Кондолово, Малко търново)
- източностранджанска – с комбиниран план (Кости, Бродилово, Ахтопол).

Близостта на трите реки - Велека, Мечи дол и Младежка до с. Сливарово и изобилието от леска по поречията им, създали условия в селото да работят голям брой майстори кошничари. Те снабдявали с кошове за риба, дървени въглища и грозде лозарските, рибарските и въглищарски центрове по цялото южно Черноморие. Днес това е единственият жив занаят в Странджа.

Други местни занаяти от миналото са свързани с текстил, дърводелство, дърворезба, изобразително изкуство, производство на манов мед и восък.

Спецификата на духовната култура на Странджа е в съчетанието на българската празнична система като цяло с типично регионалните белези на обичаи и обреди.

Типично регионален е уникалният старинен обичай нестинарство – танц върху жарава. Нестинарството е ритуал, произхождащ от древен езически обичай, който съществува от хилядолетия в българската обредност и е единствен по рода си в Европа. Нестинарският празник събира жителите от селата Българи, Кости, Граматиково, Стоилово и Сливарово.

1.18. ЛАНДШАФТ

1.18.1. Структура на ландшафта

Съгласно регионалното ландшафтно райониране на България територията на резерват „Узунбуджак“ се отнася към Приморски ландшафтен район на Странжанската подобласт на Междупланинската зонална област на южнобългарските низини и ниски планини (Петров, 1997).

Според типологичното ландшафтно райониране на България (Петров, 1997) територията на резервата попада в следната ландшафтна структура:

4.Клас Планински ландшафти

4.9.Тип Ландшафти на субсредиземноморските нископланински гори

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

4.9.18.Подтип Ландшафти на нископланинските долинни лонгозни (псевдолианни) гори

4.9.18.40.Група Ландшафти на нископланинските долинни лонгозни гори върху алувиални наслаги

4.9.19.Подтип Ландшафти на нископланински субколхидски гори

4.9.19.43.Група Ландшафти на нископланински субколхидски гори върху андезити

4.9.19.43.Група Ландшафти на нископланински субколхидски гори върху мезозойски седиментни скали

Числените индекси на ландшафтните таксономични рангове са част от **ландшафтна карта** на страната и отразяват йерархичната ландшафтна класификация, към която принадлежи територията на резервата.

Регионалната и типологичната ландшафтни класификации на страната са в М 1:400000. Поради малката площ на територията на резервата, се прилага система за по-подробно характеризиране на структурата на ландшафта – по вид на земно покритие на ландшафта.

Според вида на земното покритие, което дава облика на ландшафта, територията на резервата е част от **ландшафт горски**. Физиономичен компонент в този ландшафт е горско-дървесната растителност. Тя е силно повлияна от характера на климата, особеностите на релефа и скалната основа. Насажденията са естествени чисти и смесени формации с източен бук, цер, източен горун, благун, габър и единично участие на явор, клен и бреза и др. В структурата на ландшафт горски участват още канелени горски, жълтоземни и алувиални почви, развити върху шисти, гранити и варовици.

1.18.2. Естетически качества

Естетическата оценка е направена като са взети предвид показателите: зрително въздействие, обемно-пространствено въздействие в т.ч. различните по обхват гори, групи дървета, ливади и др., цветовото въздействие при различните сезони и др.

Ландшафтите в резервата имат комплексно сетивно въздействие със своите естетически качества. Те се възприемат по определени маршрути, от определени места, фиксирани като погледни точки и погледни площадки.

1.18.2.1. Особенности в ландшафта на резервата и прилежащите територии от значение за естетическото въздействие на територията като цяло

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Територията на резервата включва уникално за страната ландшафтно разнообразие, свързано със Странджанския геоботанически окръг, в който е формирана южноексинска растителност с участие на вековни широколистни смесени гори от източен горун, странджански дъб и източен бук, с характерна храстова и тревна растителност, както и разнообразен животински свят. Флората на резервата е представителна за флората на Странджа планина и сама по себе си уникална. На територията на резервата се опазват популации на 52 реликтни вида висши растения. Резерватът има ключово биогеографско разположение в един от най-представителните участъци на геоботанически район Велека, в който са концентрирани най-голям брой южноексински флорни елементи.

1.18.2.2. Фактори и процеси, водещи до негативни нарушения в естествената структура на ландшафта

Степента на уязвимост на естествените ландшафти в резервата се оценява като средна. Устойчивостта на тяхната структура се определя от процесите на самоорганизация на ландшафта.

Причини от **естествен** характер, който могат да нарушат устойчивостта на природните ландшафти в резервата са различни видове природни бедствия, като наводнения, пожари и други.

1.19. СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Състоянието на климата и атмосферния въздух е разгледано в точка 1.8 от ПУ. Състоянието на водите е разгледано в точка 1.10 от ПУ. Състоянието на почвите е разгледано в точка 1.11 от ПУ.

Качеството на атмосферния въздух в района на Р и ЗМ е добро. Няма установени превишения на НДЕ по отношение на КАВ в района.

Състоянието на повърхностните и подземните води е добро. Няма установени превишения на ПДК.

На територията няма регистрирани значими замърсявания с битови и строителни отпадъци, както и нерегламентирани сметища.

В резултат на направеното описание и анализ на компонентите на околната среда, е направено заключението, че общото състояние на основните компоненти на околната среда е добро и не съществуват значими нарушения и замърсявания.

Няма значими източници на замърсяване в района, които да повлияят върху качеството на околната среда в района.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

ПЪРВА ОЦЕНКА

1.20. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Съгласно Наредбата за разработване на ПУ на ЗТ, Екологичната оценка е направена по възприети общоевропейски критерии (уязвимост, рядкост, естественост, типичност, размери, биологично разнообразие, стабилност и нестабилност).

За опазването и подобряването благоприятното природозащитно състояние на природните местообитания и свързаните с тях растителни съобщества в границите на резерват „Узунбуджак“ **положително значение** имат следните административни забранителни дейности, формулирани в Заповедта за обявяване на резервата, на Природния парк и общите постановки на ЗЗТ:

✓ Забраната за паша на добитък, сечене, кастрене, изкореняване на дървета, събиране на растения, внасяне на неместни растителни и животински видове, събиране или увреждане на скални образци, добив на инертни материали от речното поречие, достъп и движение на хора извън определените места.

Като факторите с положително значение, освен административно-управленските, пряко насочени към опазването на резервата, следва да се отчетат и следните:

✓ Голямата територия на резервата, която е предпоставка за опазване в голяма степен на функционалните връзки на екосистемите.

✓ Високата степен на естественост на екосистемите и природните местообитания.

✓ Труднодостъпен терен в по-голяма част от територията, крайно лошо състояние на пътищата за достъп до преобладаващата част от резерватната територия.

✓ Сравнителна отдалеченост от селища.

✓ Голямата хоризонтална и вертикална разчлененост на резерватната територия.

✓ Чиста околна среда в прилежащите територии на резервата и липса на значими индустриални или битови замърсители.

✓ Граничният режим с неговия изключително ограничителен режим на достъп за граждани.

Като отрицателните фактори, свързани с опазването и подобряването благоприятното природозащитно състояние на природните местообитания и свързаните

с тях растителни съобщества в границите на резерват „Узунбуджак“, могат да се посочат:

- Специализираните инфраструктурни гранични инженерни съоръжения, освен като фактор за пряко увреждане на природни местообитания, но и като коридор за проникване на инвазивни и антропофитни елементи.
- Значимото като натоварване присъствие на гранични части в двете застави на територията на резервата, със съответните въздействия, култивирани, спонтанно разпространяващи се дървесни видове и др.
- Значими следи от стопански дейности – горскостопански, селскостопански, следи от човешко присъствие, свързано с колибарските селища – стари овощни градини, лъки в поречието на Резовска река.
- Липса на превантивен граждански контрол върху потенциални нарушения в маркираните пътеки за достъп до резерватната територия, които се посещават инцидентно.
- Промените в климата и хидрологичния режим, са въздействащи фактори върху естественото възстановяване на повлияни до обявяването на резервата природни местообитания.

Оценката на територията по посочените критерии е в:

степени – „ниска“, „средна“, „висока“

значение – „национално“, „европейско“ и „световно“

1.20.1. Уязвимост

Промяна на условията на местообитанията и предимно климатичните промени и някои антропогенни фактори могат да доведат до намаляване или изчезване на видове и до промяна в естествените сукцесионни процеси.

Най-уязвими за резерват „Узунбуджак“ и защитената местност „Странджанска зеленика“ са местата с човешко присъствие – това са в по-малка степен маркираните пътеки, но най-вече пътищата за достъп на служителите в Гранична полиция и охраната на резервата. Уязвими са и екосистемите по поречието на Резовска, поради лесния достъп от съседните „лъки“ на резерватната територия. Уязвими са и откритите местообитания, където в резултат на ограниченото човешко присъствие и липса на паша, са ускорени сукцесионните процеси и настъпва силно захрастяване или обрастване с орлова папрат.

Уязвимостта на природния комплекс по отношение на природни и антропогенни процеси е в степен и характер, които не предполагат нужда от предприемане на мерки за премахване на отрицателно действащи фактори или за намаляване на тяхното въздействие в самата резерватна територия. Разгледани са фактори и мерки за пряко или косвено повишаване на устойчивостта на крайречни местообитания в резервата. Предложените мерки са свързани най-вече с територии, разположени над границите на резервата по поречието на река Резовска.

За определяне степента на уязвимост на растителността и местообитанията е приложена комбинирана оценка за степента на следните параметри: Фрагментация; Промяна в заеманата площ и фрагментацията; Промяна в структурата; Възстановимост.

Видовете, местообитанията и целият природен комплекс в преобладаващата си част са слабо уязвими от антропогенни и естествени процеси и въздействия. Не се налагат и спешни мерки за премахване или намаляване на факторите на въздействие.

Уязвимост по групи видове, местообитания и природния комплекс

Група	Степен	Причини
Макромицети	Ниска	Комплексът от макромицети е с ниска уязвимост към антропогенни и естествени процеси и въздействия. Изключение правят пожарите, при които рискът е повишен за горски територии.
Мъхообразни	Ниска	Добре запазени местообитания и липса на антропогенно влияние.
Висши растения	Ниска	Флората като цяло е с ниска степен на уязвимост към антропогенни и естествени процеси и въздействия. Изключение правят пожарите (в резултат на природни явления или човешка дейност), рискът от които е по принцип повишен. Резерватната територия по отношение на този фактор е с висока степен на уязвимост . Възможно е популациите на отделни видове висши растения (напр. едногодишни) да проявяват негативни тенденции, свързани с естествени процеси в растителните съобщества или вследствие на климатични промени, но това може да бъде потвърдено

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		само чрез провеждане на мониторингови изследвания.
Лечебни растения	Средна	Възможна е проявата на негативни тенденции при отделни видове в резултат на естествените процеси, протичащи в растителните съобщества. Възможно е поради климатичните промени да настъпят и изменения в степента на уязвимост на някои видове лечебни растения.
Водни безгръбначни животни	Ниска	От 36 таксона водни безгръбначни 1 вид водно конче е включен в ЧК на България в категория “уязвим”. Един вид мида е категоризиран като застрашен на световно ниво категория “A2, застрашен” в Червения списък на застрашените видове на IUCN.
Сухоzemни безгръбначни животни	Средна	От общо 142 вида сухоzemни безгръбначни животни, уязвими са 7 вида; 6 вида са в (Прил. II) и 4 в (Прил. III) на ЗБР (общо 7 вида); 6 вида са в (Прил. II) и 4 в (Прил. IV) на Директива ЕС 92/43/ЕО (общо 7 вида); 8 вида са уязвими, с категорията VU и 4 с категория NT на IUCN. 5 вида са включени в Бернската конвенция, от които 4 вида в (Прил. II) и 1 в (Прил. III). В резервата са установени 2 регионални странджански ендемита, 6 балкански ендемита и 2 балкански субендемита. Видовете са уязвими от браконьерска сеч на стари дъбови гори и пожари.
Риби	Средна	От общо 15 вида риби, установени в резервата - 6 са включени в ЧК на България - 2 вида - черноморска пъстърва (<i>Salmo labrax</i>) и лупавец (<i>Rutilus frisii</i>) - в категорията CR, 2 вида - малък речен кефал (<i>Petroleuciscus borysthenticus</i>) и резовска брияна

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		<p>(<i>Alburnus schischkovi</i>) в категорията EN и по един вид - съответно приморска мряна (<i>Barbus bergi</i>) и морунаш (<i>Vimba vimba</i>) в категориите VU и DD.</p> <p>В списъка на IUCN, като световно застрашени видове попадат 3 вида. Два вида странджанска лешанка (<i>Phoxinus strandjae</i>) и резовска брияна (<i>Alburnus schischkovi</i>) в категорията EN и един вид - приморска кротушка (<i>Gobio kovatschevi</i>) в категорията VU.</p> <p>- 5 вида са включени в Прил. III на Бернската конвенция.</p> <p>- 5 вида са балкански ендемита и 3 Понто-Каспийски реликта.</p> <p>На територията на резервата не са установени конкретни заплахи за тези или други видове риби и на този етап не са необходими специални мерки за защита.</p>
Земноводни и влечуги	Ниска	<p>От общо 25 вида, 4 са включени в ЧК на България (три вида в категория “застрашен” и един вид в категория “уязвим”), а един от тях е категоризиран, като застрашен на световно ниво (категория “уязвим” в Червения списък на застрашените видове на IUCN). На територията на резервата не са установени конкретни заплахи за тези или други видове.</p>
Птици	Ниска	<p>От всички видове птици, срещащи се в резервата (общо 59 вида) най-уязвими са 2 вида: сив кълвач (<i>Picus canus</i>) и южен белогръб кълвач (<i>Dendrocopos leucotos</i>), поради техния висок консервационен статус. В категория “уязвим” на ЧК на Р България (2011) са 10 вида, като шест от тях се явяват и мигриращи за резервата (черен и бял щъркел, осояд, малък орел, малък креслив орел, орел змияр), а останалите са гнездящи и/или постоянни (черен кълвач, градинска червеноопашка, градински присмехулик и</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		полубеловрата мухоловка).
Бозайници	Средна	<p>От общо 32 вида бозайници (без прилепи) - 9 вида са включени в ЧК на България - 1 вид евроазиатски рис (<i>Lynx lynx</i>) - категория CR 1 вид - европейски вълк (<i>Canis lupus</i>) категория VU; 2 вида дива котка (<i>Felis silvestris</i>) и златка (<i>Martes martes</i>) - категория EN; По IUCN - 4 вида в категория NT.</p> <p>Бозайници (и прилепи): Най-уязвими са местата с пряко човешко присъствие, които могат да предизвикат безпокойство, особено през размножителния период и ловния сезон.</p>
Прилепи	Средна	<p>От общо 17 вида прилепи, 8 вида са включени в ЧК на България, като нито един от тях не е в категориите “застрашен” или “рисков”. В категория “уязвим” са включени 8 вида - южен подковонос (<i>Rhinolophus euryale</i>), средиземноморски подковонос (<i>Rhinolophus blasii</i>), широкоух прилеп (<i>Barbastella barbastellus</i>), дългокрил прилеп (<i>Miniopterus schreibersii</i>), дългопръст нощник (<i>Myotis capaccinii</i>), трицветен нощник (<i>Myotis emarginatus</i>), дългоух нощник (<i>Myotis bechsteinii</i>) и малък вечерник (<i>Nyctalus leisleri</i>).</p> <p>По IUCN - дългопръст нощник (<i>Myotis capaccinii</i>) в категория VU, южен подковонос (<i>Rhinolophus euryale</i>), широкоух прилеп (<i>Barbastella barbastellus</i>), дългокрил прилеп (<i>Miniopterus schreibersii</i>) и дългоух нощник (<i>Myotis bechsteinii</i>) - в категория NT. Мерки - не са необходими.</p>
Природно местообитание: 3260 Равнинни или планински реки с растителност от <i>Ranunculion fluitantis</i> и <i>Callitriche-Batrachion</i>	Средна	<p>Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Застрашено, вкл. в ЗБР, Приложение 1,</p> <p>Уязвимо, поради особености на геоморфологията (вкл. в околни на резервата територии) и хидроложкия режим. Река Резовска, която е свързана с резерват</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		„Узунбуджак“, е със сравнително бързо течение и с предимно каменист грунт, което не предлага най-подходящите условия за разпространението на макрофитните съобщества, свързани с този тип растителност. Потенциална заплаха произтича от вида и интензивността на горско- и селскостопанските ползвания над резерватната територия по поречието на река Резовска и замърсявания от битов и стопански характер. Потенциална заплаха при значимо отклоняване на водни количества от поречието на река Резовска над резерватната територия.
Природно местообитание 4030 <i>Европейски сухи ерикоидни съобщества</i>	Средна	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Застрашено, вкл. в ЗБР, Приложение 1. Уязвимо, поради особености на геоморфологията в резерватната територия и редкостта на естествените открити площи. Много ниско общо равнище на пасищно натоварване от дивите тревопасни животни, чиято численост е ниска спрямо поемните възможности на територията. В преобладаващата част от неговите местообитания сукцесионното възстановяване на горските съобщества след влизането в сила на резерватния режим, е довело до подмяна на типа местообитание или до крайно нетипични промени на растителните съобщества, свързани с него.
Природно местообитание 6110 <i>Отворените калцифилни или базифилни тревни екосистеми от Alysso-Sedion albi,</i>	Ниска	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Потенциално застрашено вкл. в ЗБР, Приложение 1, Уязвимо, поради особености на геоморфологията в резерватната територия и редкостта на естествените открити площи. Върху ограничените участъци с разпространение на разглеждания тип растителност липсват значителни антропогенни въздействия.
Природно местообитание	Средна	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория:

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
6210 Полуестествени сухи тревни и храстови екосистеми върху варовик (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*важни местообитания на орхидеи),		Потенциално застрашено , вкл. в ЗБР, Приложение 1, Уязвимо, поради особености на геоморфологията в резерватната територия и редкостта на естествените открити площи. Много ниското общо равнище на пасищно натоварване от дивите тревопасни животни, чиято численост е ниска спрямо поемните възможности на територията. В преобладаващата част от местообитанията с развитие на Странджанските ксеротермни ливади и пасища сукцесионното възстановяване на горските съобщества след влизането в сила на резерватния режим, е довело до подмяна на типа местообитание или до крайно нетипични промени на растителните съобщества, свързани с него.
Природно местообитание 6220* Псевдостепи с житни и едногодишни растения от клас <i>Thero-Brachypodietea</i>	Средна	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Уязвимо, вкл. в ЗБР, Приложение 1. Уязвимо поради особености на геоморфологията в резерватната територия и редкостта на естествените открити площи. Много ниското общо равнище на пасищно натоварване от дивите тревопасни животни, чиято численост е ниска спрямо поемните възможности на територията. В преобладаващата част от неговите местообитания сукцесионното възстановяване на горски съобщества, или на съобщества на храсталачни или на многогодишни тувести треви след влизането в сила на резерватния режим, е довело до подмяна на типа местообитание или до нетипични промени на растителните съобщества, свързани с него.
Природно местообитание 62A0 Източни сеубсредиземноморски сухи тревни съобщества	Средна	Вкл. в ЗБР, Приложение 1. Уязвимо, поради особеностите на геоморфологията в резерватната територия и редкостта на естествените открити площи. Въздействието на ниското общо равнище на пасищното натоварване не е от съществено

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		значение за състоянието на местообитанието.
Природно местообитание <i>6430 Хидрофилни съобщества от високи тревни в равнините и в планинския до алтйски пояс</i>	Средна	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Застрашено, вкл. в ЗБР, Приложение 1. Уязвимо, поради преобладаващата вторичност по своя произход в условията на редкостта на естествените открити площи в потенциалните местообитания за развитието на климаксите крайречни гори. Уязвимо, поради особености на геоморфологията (вкл. в околните на резервата територии) и хидроложкия режим. Потенциална заплаха произтича от вида и интензивността на горско- и селскостопанските ползвания над резерватната територия по поречието на река Резовска и замърсявания от битов и стопански характер. Потенциална заплаха при значимо отклоняване на водни количества от поречието на река Резовска над резерватната територия.
Природно местообитание <i>6510 Низинни сенокосни ливади</i>	Средна	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Застрашено, вкл. в ЗБР, Приложение 1. Уязвимо, поради преобладаващата вторичност на своя произход в условията на редкостта на естествените открити площи в потенциалните местообитания за развитието на климаксите лонгозни гори. Уязвимо, поради особености на геоморфологията (вкл. в околните на резервата територии) и хидроложкия режим. Потенциална заплаха произтича от вида и интензивността на горско- и селскостопанските ползвания над резерватната територия по поречието на река Резовска и замърсявания от битов и стопански характер. Потенциална заплаха при значимо отклоняване на водни количества от поречието на река Резовска над резерватната територия.
Природно местообитание	Средна	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория:

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
7220* Извори с твърда вода и туфести формации (Cratoneurion).		Уязвимо , вкл. в ЗБР, Приложение 1. Уязвимо, поради особености на геоморфологията в резерватната територия и редкостта на естествените, подходящи за него екотопи. Липса на антропогенно въздействие върху местообитанията.
Природно местообитание 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове.	Средна	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Уязвимо , вкл. в ЗБР, Приложение 1. Липса на антропогенно въздействие върху местообитанието в границите на резервата.
Природно местообитание 8310 Неблагоустроени пещери	Висока	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Уязвимо , вкл. в ЗБР, Приложение 1. Липса на антропогенно въздействие върху местообитанието в границите на резервата.
Природно местообитание 91M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори	Средна	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Застрашено , вкл. в ЗБР, Приложение 1. В резервата се опазва най-големият за Европа компактен масив от странджански южноевксински дъбови гори, с най-висок дял на „старите гори”, което обуславя тяхната сравнимо най-висока екологическа устойчивост. Дори в местности от резервата, където преди 110 години са изведени голи сечи за добив на дървени въглища на място, съвременното състояние на масивите е представително за издънково-семенни дъбови ценози, със типична и съответна на техния произход и начин на стопанисване до обявяването на резервата – по-опростена възрастова и пространствена структура, но все пак – със значително по-висока устойчивост от средната за флористичния район.
Природно местообитание 91S0* Западно понтийски букови гори	Ниска	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Застрашено , вкл. в ЗБР, Приложение 1. В резервата се опазва най-големият за Европа компактен масив от странджански южноевксински

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		букови гори, с най-висок дял на „старите гори“ за разглеждания тип растителност, което обуславя тяхната сравнимо най-висока екологическа устойчивост. Поради комплекс от стопански предпочитания към други дървесни видове и сортименти, както и поради тяхната по-трудна сравнителна достъпност в орографско отношение, извършените в миналото, до обявяването на резервата, най-интензивни сечи в съвременната резерватна територия, не са били съсредоточени в местообитания на буковите гори.
Природно местообитание <i>91F0 – Крайречни смесени гори от Quercus robur, Ulmus laevis и Fraxinus excelsior или Fraxinus angustifolia покрай големи реки (Ulmenion minoris),</i>	Висока	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Критично застрашено , вкл. в ЗБР, Приложение 1. Общото физиономично и структурно състояние на местообитанието показва, че то е значително негативно повлияно от извършени в миналото неправилни сечи: голи или с висока интензивност, равномерни по цялата площ на потенциалните за развитие на разглежданата растителност крайречни участъци. Значителна част от потенциалните местообитания на лонгозните гори в резервата са унищожени в миналото, преди обявяването на резервата, за да се ползват земите за земеделски цели. Тяхното възстановяване не е достигнало степен на висока устойчивост на съобществата.
Природно местообитание <i>9180* Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стъмни склонове</i>	Средна	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Застрашено , вкл. в ЗБР, Приложение 1. В границите на резервата, площта на потенциалните склонове, подходящи за развитието на такъв тип растителност, е една от най-високите за флористичния район на Странджа. Същевременно, геоморфологията на флористичния район предопределя относителната, спрямо други части на страната, по-малка дължина на

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		урвестите склонове, която от своя страна предполага по-малки и фрагментирани площи на този тип растителност. За Странджа, включително и за резерватната територия, екотонната зона със съседните типове растителност има силно влияние върху малките по площи и фрагментирани смесени гори на стръмни и урвести склонове. За резерватната територия тези гори притежават значително по-висока устойчивост и представителност от средната за флористичния район за същия тип местообитания. Поради тяхната по-трудна сравнителна достъпност в орографско отношение, извършените в миналото, до обявяването на резервата, най-интензивни сечи в съвременната резерватна територия, не са били съсредоточени в местообитания на Странджанските смесени гори на стръмни и урвести склонове.
Природно местообитание 91G0* Панонски гори с <i>Quercus petraea</i> <i>Carpinus</i> и <i>betulus</i>	Ниска	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Застрашено , вкл. в ЗБР, Приложение 1. Уязвимо, поради екологично обусловената рядкост на неговото разпространение и интразоналността, предимно между по-ксеротермни дъбови или по-мезофилни букови гори. Екотонната зона със съседните типове растителност има силно влияние върху малките по площи и фрагментирани мезофилни дъбови и габъррови гори. За резерватната територия тези гори притежават значително по-висока устойчивост и представителност от средната за флористичния район за същия тип местообитания.
Природно местообитание 91E0* Алувиални гори с <i>Alnus glutinosa</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Pandion</i> , <i>Alnion incanae</i> ,	Средна	Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Застрашено , вкл. в ЗБР, Приложение 1. За територията на резервата се предполага, че част от потенциалните местообитания на заливните гори край

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини
<i>Salicion albae</i>)		<p>река Резовска са унищожени и превърнати в земеделски земи, т.нар. „лъки“. Тяхното възстановяване не е достигнало степен на висока устойчивост на съобществата.</p> <p>Отрицателно действащи фактори са превръщане на заети от тези заливни гори, най-вече разположени над границите на резервата, в земеделски земи, създаване на интензивни плантации (култури) на хибридни тополи при използването на неприродосъобразни методи на обработка на почвите и химикали, корекции на речните корита, сечи, промени в хидрологичния режим в следствие изграждане на инфраструктурни съоръжения (диги, пътища, дренажи и др.).</p> <p>Необходимо е при оценка на заливните елшови гори в резерватната територия да се отчита заплахата и въздействието от все по-масово навлизане на инвазивни видове. Хидромелиоративните мероприятия, които водят до промяна на водния режим и увеличаване скоростта на водното течение при висока вълна, следва да бъдат разгледани сред факторите, които влошават условията за възстановяване на тези гори. Застрояването и замърсяването с битови и промишлени замърсители от селското стопанство в по-горните участъци на река Резовска също могат да се разгледат сред заплахите за местообитанията на разглежданата растителност.</p> <p>Общото физиономично и структурно състояние на заливните елшови гори показва, че те все още са повлияни от извършени в миналото сечи: голи или с висока интензивност, равномерни по цялата площ на потенциалните за развитие на разглежданата растителност крайречни участъци.</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		<p>Заплаха от строителство, поради характерното разположение на заливните гори в и в близост до първата речна тераса, са свързани с изграждането над резерватната територия на диги и други инженерни съоръжения, променящи или влияещи върху речния отток.</p> <p>Преобладаващата част от представителните полигони с разпространение на заливните елшови гори не са големи по площ. По течението на река Резовска е установено спонтанно разпространение на аморфа, бял салкъм (акация) и айлант, които могат да се разглеждат като потенциална заплаха за развитието и възстановяването на елшовите гори.</p> <p>Наводнението от лятото на 2006 г. и през 2014 г. засяга значителна част от естествените крайречни галерии, и най-вече – тези на разглеждания тип растителност. В много участъци, включително над резерватната територия, съобществата на елшите са повалени от приливната вълна, и в последствие, стволите са изнесени от територията, като стопанско мероприятие за т.нар. „почистване“ на речните легла.</p>
<p>Природно местообитание</p> <p>91AA* Източни гори от космат дъб</p>	Средна	<p>Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Застрашено, вкл. в ЗБР, Приложение 1.</p> <p>Уязвимо, поради общите екологични, трофични и климатични особености на резерватната територия и Странджанския геоботаничен окръг, район Велека. Общото физиономично и структурно състояние на Странджанските гори на космат дъб в резервата показва, че те все още са повлияни от извършени в миналото неправилни сечи: голи или с висока интензивност, равномерни по цялата площ на потенциалните за развитие участъци, най-вече</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		разположени непосредствено над пролома на река Резовска. Единични биогрупи в местообитанията на тези гори имат белези, приближаващи ги функционално към горите във фаза на старост.
Природно местообитание <i>92A0 Крайречни галерии от Salix alba и Populus alba</i>	Средна	<p>Вкл. в ЧК на България, том III, с категория: Уязвимо, вкл. в ЗБР, Приложение 1.</p> <p>За територията на резервата се предполага, че част от потенциалните местообитания край река Резовска, са унищожени и превърнати в земеделски земи, т.нар. „лъки“.</p> <p>Възстановяването върху такъв тип изоставени земеделски земи не е достигнало степен на висока устойчивост на съобществата.</p> <p>За разглежданите върбови галерийни гори не са типични участъците с белези на гори във фаза на старост, които да заемат поне 30% от териториите, заети от разглежданото местообитание в границите на резервата.</p> <p>Наводненията от лятото на 2006 г. и тези през 2014 г. засягат значителна част от естествените крайречни галерии, върху чиито площи, като пионерна растителност, се предполага развитие на върбови галерийни гори.</p> <p>Заплаха за местообитанията може да бъде значителното отклоняване на водни количества от горното течение на река Резовска.</p>
Обща оценка на уязвимостта на природните местообитания	Средна	Тази оценка се дава тъй като най-големите като площ и най-представителните за резервата природни местообитания, свързани с типовете растителност, посочени като основание за обявяване на територията като значима на национално и международно равнище, са оценени със средна уязвимост.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Група	Степен	Причини
За целия природен комплекс	Средна	Уязвимостта на природния комплекс по отношение на природни и антропогенни процеси се оценява в „средна“ степен. Характерът на процесите не дава възможност за предприемане на мерки за премахване на отрицателно действащи фактори или за намаляване на тяхното въздействие около и в самата резерватна територия.

1.20.2. Рядкост

1.20.2.1. Оценка, базирана на сравнения на представителността на абиотични и биотични елементи в Р спрямо такива в национален или международен план.

Съгласно международните документи, рядкостта на природни местообитания и местообитанията на застрашените растения и животни се смята като елемент на заплаха.

Една от специфичните черти на екосистемите в резервата е висока численост на евксинския флорен елемент (31 вида или близо 1/5) спрямо останалите флорни елементи в субмедитеранската група и по този показател резерватът „Узунбуджак“ е на първо място спрямо другите защитени територии, включително и останалите резервати в ПП „Странджа“ и флористичния район.

Друга отличителна черта на екосистемите и биотопите в резервата е най-високата концентрация на терциерни растителни реликти – 52 вида или 82 % от общия брой на реликтите в границите на Природния парк и 66 % от числеността на този тип реликти в България.

Висшите растения са с висока степен на рядкост, отчитайки представеността на голям брой редки консервационно значими видове с национален и международен природозащитен статус, както и факта, че се касае за територия с редки за нашата страна и в европейски мащаб местообитания.

1.20.2.2. Рядкост на видовете и местообитанията в световен, европейски, национален и локален мащаб.

Оценка на рядкостта на растителните видове и местообитанията в световен, европейски, национален и локален мащаб:

- в световен мащаб – **висока**. Резерватът опазва специфичен рядък комплекс от растителни видове и популации на 6 вида висши растения с международна значимост, за които се прилагат разпоредбите на CITES;
- в европейски мащаб – **висока**. Резерватът опазва характерен и рядък комплекс от растителни видове, популации на видове с природозащитен статут, част от които в Европа са представени само или главно в Странджа планина, а също така и популациите на 3 вида с международна значимост (Бернска конвенция). В резервата се намират и популации на 3 вида балкански ендемити;
- в национален мащаб – **висока**. Резерватната територия съхранява популации на 46 консервационно значими вида висши растения, от които 14 вида от Червена книга на Република България (всички с категория „Застрашен“); 44 вида, защитени от Закона за биологичното разнообразие; 1 български ендемит;
- в локален мащаб – **висока**. В резервата се опазват почти 40 % от висшите растения, разпространени в Странджа и видове, които понастоящем се срещат само в планината и само в този резерват.

Наличните данни позволяват да се заключи, че групата на **лечебните** растения е с **висока степен на рядкост**. В резерватната територия са установени 14 консервационно значими вида лечебни растения с национален и международен природозащитен статус. Част от видовете са изключително редки за страната, като някои от тях са разпространени единствено в Странджа. Голям брой видове са привързани към приоритетни за опазване и с европейска значимост местообитания.

Оценка на рядкостта на лечебните видове в световен, европейски, национален и локален мащаб показва, че:

- в световен мащаб – **висока** – резерватът опазва характерен комплекс от редки лечебни видове;
- в европейски мащаб – **висока** – резерватът опазва характерен комплекс от редки лечебни видове, част от които в Европа са представени с популации само или главно в Странджа планина;
- в национален мащаб – **висока** – територията съхранява популации на 14 консервационно значими вида лечебни растения, сред които 3 вида, включени в Червена книга на Република България (с категория „Застрашен“) и 8 вида защитени от Закона за биологичното разнообразие, 7 вида под Специален режим на опазване и ползване според Закона за лечебните растения и 1 вид в CITES.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Според геоморфоложкото райониране на България, резерватът попада в Сакаро-Странджанска подобласт, Дервендско-Странджански район. Територията на резервата обхваща изключително разнообразни орографски, едафични, микроклиматични и хидроложки условия, съчетани с една висока хоризонтална и вертикална разчлененост. Територията е силно разчленена от множество долове, по които целогодишно има течаща вода. Преобладават площите с надморска височина между 150 и 200 m, на равни и наклонени терени. Приблизително еднакво е разпределението на територията по изложение – 55 % е на сенчести и 45 % - на припечни изложения.

До момента липсват данни за негативни тенденции, както при флорния комплекс като цяло, така и при лечебните растения.

Група	Степен	Причини
Макромицети	Средна	Наличните данни позволяват да се заключи, че групата на макромицетите е със средна степен на рядкост, отчитайки представеността на консервационно значими видове, както и факта, че се касае за територия с редки за нашата страна и в европейски мащаб местообитания.
Мъхообразни	Ниска	Няма редки, реликтни и ендемични видове.
Висши растения	Висока	Наличните данни за флористичното разнообразие в резервата показват, че групата на висшите растения е с висока степен на рядкост , обусловена от присъствието в резерватната територия на 46 редки видове растения с национален и международен природозащитен

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		статут и 52 реликтни вида висши растения.
Лечебни растения	Висока	Флората на резервата включва 14 консервационно значими вида лечебни растения, от които 3 вида, включени в Червена книга на Република България (с категория „Застрашен“) и 8 вида, защитени от Закона за биологичното разнообразие, 7 вида под специален режим на опазване и ползване според Закона за лечебните растения и 1 вид в CITES.
Водни безгръбначни животни	Ниска	Редки видове - 4 от общо 36 таксона. Не са установени ендемични видове. Установен е един терциерен реликт.
Сухоzemни безгръбначни животни	Висока	Редки видове - 11 броя Реликтни видове – 13 броя Два регионални странджански ендемита; 6 вида са балкански ендемита и два балкански субендемита.
Риби	Висока	В резервата са установени общо 5 балкански ендемични вида риби и 3 Понто-Каспийски реликта.
Земноводни и влечуги	Ниска	Един вид (от общо 25) е рядък на национално ниво - пъстър смок (<i>Elaphe sauromates</i>). Реликтни и

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		ендемични видове няма.
Птици	Ниска	От орнитофауната в резервата като редки видове пици на национално ниво са гълъбът хралупар (<i>Columba oenas</i>), южният белогръб кълвач (<i>Dendrocopos leucotos</i>) и полубеловратата мухоловка (<i>Ficedula semitorquata</i>). Няма ендемитни видове птици в резервата.
Бозайници	Средна	Няма редки видове бозайници. 1 вид бозайник - невестулка (<i>Mustela nivalis</i>) е балкански ендемит.
Прилепи	Ниска	Няма редки и ендемични видове.
Местообитания	-	-
3260 Равнинни или планински реки с растителност от <i>Ranunculion fluitantis</i> и <i>Callitricho-Batrachion</i> .	Средна	Географско (общо световно и европейско) разпространение. Такъв тип екосистеми и биотопи са редки в Европа и Холарктическото флористично пространство с наличието на съответните едафични и климатични условия. Разпространение в България (национално) Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002): – местообитанието се среща в почти всички окръзи, при наличието на съответните екологични условия. Заеманата приблизителна площ

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		<p>в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <p>– незначителна.</p> <p>В геоботаничен окръг Странджа, район Велека това местообитание е разпространено основно в поречието на река Велека. С крайно ограничено разпространение, висока рядкост за резервата поради особености на геоморфологията (вкл. в околни на резервата територии) и хидроложкия режим.</p>
4030 <i>Европейски сухи ерикоидни съобщества</i>	Висока	<p>Географско (общо световно и европейско) разпространение</p> <p>България попада в периферията на ареала на разпространение на типа растителност, свързана с разглежданите местообитания, екосистеми и биотопи. Основната част от местообитанията, свързани с този тип растителност, са съсредоточени в границите на Средиземноморската склерофилна област (Бондев 2002).</p> <p>Разпространение в България (национално)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		<p>– местообитанието се среща в единствено окръг Странджа, район Велека.</p> <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <p>– силно ограничена (точки или малки петна).</p> <p>С крайно ограничено разпространение, висока рядкост за резервата поради особености в генезиса на съобществата като предимно вторични и редкостта на естествените открити площи. Много ниско общо равнище на пасищно натоварване от дивите тревопасни животни, чиято численост е ниска спрямо поемните възможности на територията. В преобладаващата част от неговите местообитания сукцесионното възстановяване на горските съобщества след влизането в сила на резерватния режим, е довело до подмяна на типа местообитание или до крайно нетипични изяви на растителните съобщества, свързани с него.</p>
6110 Отворените калцифилни	Висока	Географско (общо световно и

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини
или базифилни тревни екосистеми от <i>Alyso-Sedion albi</i> ,		<p>европейско) разпространение</p> <p>Местообитанията, свързани с този тип растителност, са сравнително равномерно разпространени в места в Европа и Холарктическото флористично пространство с наличието на съответните едафични и климатични условия.</p> <p>Разпространение в България (национално)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <ul style="list-style-type: none"> – местообитанието се среща в почти всички окръзи, при наличието на съответните едафични условия. <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <ul style="list-style-type: none"> – силно ограничена (точки или малки петна). <p>Върху ограничените участъци с разпространение на разглеждания тип растителност липсват значителни въздействия от антропогенен характер.</p>
6010 Полуестествени сухи тревни и храстови екосистеми върху варовик	Ниска	<p>Географско (общо световно и европейско) разпространение</p> <p>Сравнително равномерно</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
<i>(Festuco-Brometalia) (*важни местообитания на орхидеи),</i>		<p>разпространени в Европа и Холарктическото флористично пространство в места с наличието на съответните едафични и климатични условия.</p> <p>Разпространение в България (национално)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <ul style="list-style-type: none"> – местообитанието се среща в почти всички окръзи, при наличието на съответните екологични условия. <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <ul style="list-style-type: none"> – значителна. Много ниското общо равнище на пасищно натоварване от дивите тревопасни животни, чиято численост е ниска спрямо поемните възможности на територията.
6220* <i>Псевдостепи с житни и едногодишни растения от клас Thero-Brachypodietea</i>	Средна	<p>Географско (общо световно и европейско) разпространение</p> <p>България попада в периферията на ареала на разпространение на типа растителност, свързана с разглежданите местообитания, екосистеми и биотопи. Основната</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		<p>част е съсредоточена в границите на Средиземноморската склерофилна област (Бондев 2002).</p> <p>Разпространение в България (национално)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <ul style="list-style-type: none"> – местообитанието се среща във всички окръзи в Южна България (без тези в Софийското поле, Западните гранични планини и високите планински участъци от Рило-Родопския масив), при наличието на съответните екологични условия. <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <ul style="list-style-type: none"> – незначителна. <p>С крайно ограничено разпространение и висока рядкост за резервата.</p>
62A0 Ксеротермни тревни екосистеми на местообитание	Висока	<p>Географско (общо световно и европейско) разпространение</p> <p>Местообитанието се характеризира основно от български, балкански ендемити или реликти. Тези видове могат да</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини
		<p>бъдат диагностични, включително доминанти и едификатори.</p> <p>Разпространение в България (национално)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <ul style="list-style-type: none"> – местообитанието се среща във всички окръзи в Южна България (без тези в Софийското поле, Беласица, Тракийската низина), при наличието на съответните екологични условия. <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <ul style="list-style-type: none"> – значителна. <p>Сравнително рядко за резервата поради особености на геоморфологията в резерватната територия и редкостта на естествените открити площи. Въздействието на ниското общо равнище на пасищно натоварване не е от съществена значимост за разпространението.</p>
6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс. Те се отнасят към	Средна	<p>Географско (общо световно и европейско) разпространение</p> <p>Сравнително равномерно разпространени в Европа и</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини
подтип 37.13. Заливаеми поляни и ливади в крайречните гори, обрасли с високи треви (<i>Veronica longifoliae-Lysimachion vulgaris</i>).		<p>Холарктическото флористично пространство в места с наличието на съответните едафични и климатични условия.</p> <p>Разпространение в България (национално)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <ul style="list-style-type: none"> – местообитанието се среща във всички равнинни окръзи на България, при наличието на съответните екологични условия. <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <ul style="list-style-type: none"> – незначителна. <p>Със сравнително ограничено разпространение и относителна рядкост за резервата поради преобладаващата вторичност на своя произход в условията на редкостта на естествените открити площи в потенциалните местообитания за развитието на климаксите крайречни гори.</p>
6510 Низинни сенокосни ливади	Висока	<p>Географско (общо световно и европейско) разпространение</p> <p>Сравнително равномерно разпространени в места в Европа и</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини
		<p>близките на континента територии, в низините и равнините, предимно в поречията на неголеми реки, с наличието на съответните едафични условия и при преходно-средиземноморско климатично влияние.</p> <p>Разпространение в България (национално)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <ul style="list-style-type: none"> – местообитанието се среща в повечето равнинни окръзи на Южна България, при наличието на съответните екологични условия. <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <ul style="list-style-type: none"> – силно ограничена (точки или малки петна). <p>Крайно рядко за резерватната територия поради преобладаващата вторичност на своя произход в условията на редкостта на естествените открити площи в потенциалните местообитания за развитието на климаксите лонгозни гори.</p>
7220* Извори с твърда вода и	Средна	Географско (общо световно и

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини
<i>туфести формации</i> (Cratoneurion).		<p>европейско) разпространение</p> <p>Сравнително равномерно разпространени в Европа и Холарктическото флористично пространство в места с наличието на карстови формации.</p> <p>Разпространение в България (национално)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <ul style="list-style-type: none"> – местообитанието се среща в почти всички окръзи на България с карстови формации. и при съответните хидрологични и общоекологични условия. <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <ul style="list-style-type: none"> – силно ограничена (точки или малки петна). <p>Крайно рядко за резерватната територия</p>
8210 <i>Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове.</i>	Висока	<p>Географско (общо световно и европейско) разпространение</p> <p>Сравнително равномерно разпространени в места в Европа и Холарктическото флористично пространство с наличието на съответните варовикови скални</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини
		<p>формации.</p> <p>Разпространение в България (национално разпр.)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <p>– местообитанието се среща във всички окръзи в България, свързани с Европейската широколистна горска област, при наличието на съответните геоложки и общоекологични условия.</p> <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <p>– значителна.</p> <p>Сравнително рядко в резервата, поради редкостта на откритите пространства в границата на резерватната територия.</p>
<p>Екосистеми и биотопи,</p> <p>свързани с разпространението на <i>Наземните пещери</i> и <i>Растителност по привходни части на пещерите</i></p> <p>(растителността се асоциира с вкл. в ЗБР, Приложение 1, тип пр. местообитания – с код 8310)</p>	Средна	<p>Вкл. в ЧК на България, том III, с категория:</p> <p>Уязвимо.</p> <p>Географско (общо световно и европейско) разпространение</p> <p>Разглежданите Екосистемите и биотопите са сравнително равномерно разпространени в места в Европа и Холарктическото</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини
		<p>флористично пространство с наличието на съответните варовикови скални формации.</p> <p>Разпространение в България (национално разпр.)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <ul style="list-style-type: none"> – местообитанието се среща във всички окръзи в България, свързани с Европейската широколистна горска област, при наличието на съответните геоложки и общоекологични условия. <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <ul style="list-style-type: none"> – силно ограничена (точки или малки петна). <p>Сравнително рядко в резервата, поради общата рядкост в изявата на разглежданите екосистеми и биотопи. Същевременно – в разглеждания резерват спрямо общата за геоботаничния окръг, срещаемостта е една от най-високите.</p>
91M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори.	Ниска	Географско (общо световно и европейско) разпространение

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини
		<p>Сравнително добре представени в места с преходно средиземноморско и преходно континентално климатично влияние в Европа и Евксинската провинция в границите на Европейската широколистна горска област на Холарктическото флористично пространство.</p> <p>Разпространение в България (национално разпр.)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <ul style="list-style-type: none"> – местообитанието се среща във всички окръзи в България, свързани с Европейската широколистна горска област, при наличието на съответните геоложки и общоекологични условия. <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <ul style="list-style-type: none"> – значителна. <p>В резервата се опазва най-големият за Европа компактен масив от южноевксински дъбови гори.</p>
91S0* Западнопонтийски	Висока	Географско (общо световно и

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини
букови гори		<p>европейско) разпространение</p> <p>Географско (общо)</p> <p>разпространение</p> <p>България попада в периферията на ареала и се включват местообитания, характерни за типично евксинския тип растителност в границите на Евксинската провинция.</p> <p>Разпространение в България (национално разпр.)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <ul style="list-style-type: none"> – местообитанието се среща в следните окръзи от Евксинската провинция: Странджа и Източнопланински, и с изолирани находища в Западнокрайбрежен Черноморски окръг, както и крайно ограничено в Котленско-Преславския окръг (в Балканската провинция), част от Европейската широколистна горска област. <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <ul style="list-style-type: none"> – незначителна. <p>В резервата се опазва един от най-големите за Европа компактен</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		масив от странджански южноевксински букови гори.
91F0 Крайречни смесени гори от <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> или <i>Fraxinus angustifolia</i> покрай големи реки (<i>Ulmion minoris</i>),	Висока	<p>Географско (общо световно и европейско) разпространение</p> <p>България попада в периферията на ареала на Екосистемите и биотопите на лонгозните гори. Свързани с този тип растителност те са сравнително редки в места с преходно средиземноморско и преходно континентално климатично влияние в Европа и Евксинската провинция в границите на Европейската широколистна горска област на Холарктическото флористично пространство.</p> <p>Разпространение в България (национално разпр.)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <ul style="list-style-type: none"> – сходни местообитанията, се срещат в 5 от окръзите в България, свързани с Европейската широколистна горска област, при наличието на съответните хидроложки и общоекологични условия. <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		<p>основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <p>– силно ограничена (точки или малки петна).</p> <p>Редки за резервата, поради комплекс от хидроложки, геоморфоложки и антропогенни фактори.</p>
9180* Смесени гори от съюза <i>Tilio-Acerion</i> върху сипеи и стръмни склонове	Висока	<p>Географско (общо световно и европейско) разпространение</p> <p>България попада в периферията на ареала на екосистемите и биотопите на смесени гори на стръмни и урвисти склонове. Център на разпространение на това местообитание е континентална Европа.</p> <p>Разпространение в България (национално разпр.)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <p>– сходни местообитанията, се срещат в 5 от окръзите в България, свързани с Европейската широколистна горска област, при наличието на съответните геоморфоложки и общоекологични условия.</p> <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		<p>основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <p>– силно ограничена (точки или малки петна).</p> <p>Рядко, поради особености на геоморфологията в резерватната територия. В границите на резервата площта на потенциалните склонове, подходящи за развитието на такъв тип растителност, е една от най-високите за флористичния район на Странджа. Същевременно, геоморфологията на флористичния район предопределя относителната, спрямо други части на страната, по-малка дължина на урвестите склонове, която от своя страна предполага по-малки и фрагментирани площи на този тип растителност.</p>
<p>91G0* Панонски гори с <i>Quercus petraea</i> и <i>Carpinus betulus</i></p>	Средна	<p>Географско (общо световно и европейско) разпространение</p> <p>България попада в периферията на ареала на местообитанията на равнинните мезофилните дъбови и габъррови гори.</p> <p>Разпространение в България (национално разпр.)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <p>– сходни местообитания се</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		<p>срещат в Дунавската равнина, Лудогорието, Предбалкана и Краище или в повече от 5 от окръзите в България, свързани с Европейската широколистна горска област.</p> <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.): – значителна.</p> <p>Рядко, поради особености на геоморфологията и микроклиматичните условия в резерватната територия.</p>
91E0* Алувиални гори с <i>Alnus glutinosa</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Pandion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	Средна	<p>Географско (общо световно и европейско) разпространение</p> <p>Сравнително равномерно представени при наличието на подходящите хидрологични общоекологични условия в границите на Европейската широколистна горска област на Холарктическото флористично пространство.</p> <p>Разпространение в България (национално разпр.)</p> <p>На територията на страната, разпространението на свързаните местообитания е ограничено.</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		<p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <ul style="list-style-type: none"> – сходни местообитанията, се срещат в 5 от окръзите в България. <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <ul style="list-style-type: none"> – незначителна. <p>За територията на резервата се предполага, че част от потенциалните Екосистеми и биотопи на заливните гори край река Резовска, са унищожени и превърнати в земеделски земи. Поради комплекс от антропогенни фактори, свързани и с териториите, разположени над резерватната територия, хидроложки и геоморфоложки особености, общо за резервата, заливните елшови гори са относително редки в резервата.</p>
91AA* Източни гори от космат дъб	Средна	<p>Географско (общо световно и европейско) разпространение</p> <p>Сравнително равномерно представени при наличието на подходящите хидрологични общоекологични условия в границите на Европейската</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини
		<p>широколистна горска област на Холарктическото флористично пространство.</p> <p>Разпространение в България (национално разпространение)</p> <p>На територията на страната разпространението на свързаните местообитания на Тракийските гори от космат дъб е ограничено в Южна България – предимно по възвишенията в Тракийската низина и Тунджанската равнина, Източни Родопи, Струмската долина и долината на Места, и по южното Черноморие, до около 800 m н.в. Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <ul style="list-style-type: none"> – сходни местообитания се срещат в 5 от окръзите в България. <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <ul style="list-style-type: none"> – незначителна. <p>Поради комплекс от антропогенни фактори, както и поради общите екологични, трофични и климатични особености резерватната територия. Предполага се, че част от</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Степен	Причини
		<p>потенциалните местообитания на гори от космат дъб са унищожени и превърнати в земеделски земи, най-вече пасища. Сукцесионното развитие и възстановяване на горските съобщества след влизането в сила на резерватния режим, са довели до нетипични растителните съобщества на Странджанските гори на космат дъб в преобладаващата част от местообитанията и тяхното трудно класифициране. Единични биогрупи в местообитанията на тези гори имат белези, приближаващи ги физиономично и функционално към горите във фаза на старост.</p> <p>Общото физиономично и структурно състояние на Странджанските гори на космат дъб в резервата показва, че те все още са повлияни от извършени в миналото неправилни сечи: голи или с висока интензивност, равномерни по цялата площ на потенциалните за развитие на разглежданата растителност участъци, най-вече разположени непосредствено над пролома на река Резовска.</p>
92A0 <i>Крайречни галерии от</i>	Средна	Географско (общо световно и

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини
<i>Salix alba</i> и <i>Populus alba</i>		<p>европейско) разпространение</p> <p>България попада в периферията на ареала на екосистемите и биотопите, свързани с върбовите галерийни гори.</p> <p>Тук се включват местообитания, характерни за типично средиземноморските екосистеми и биотопи, широко разпространени в границите на Средиземноморската склерофилна област.</p> <p>Разпространение в България (национално разпространение)</p> <p>Съгласно геоботаническото райониране (Бондев 2002):</p> <ul style="list-style-type: none"> – сходни местообитания се срещат освен в Странджа, и в най-южните части на страната. <p>Заеманата приблизителна площ в България</p> <p>(Оценката е направена чрез сравнение с размерите на основните хабитатни единици по кодовете на CORINE Land Cover.):</p> <ul style="list-style-type: none"> – незначителна. <p>Поради комплекс от антропогенни фактори, свързани и с териториите, разположени над резерватната територия, хидроложки и геоморфоложки особености, общо за резервата,</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини
		върбовите галерийни гори са относително редки.

1.20.2.3. *Негативни тенденции в числеността на видове*

До момента липсват данни за негативни тенденции, както при флорния комплекс като цяло, така и при популациите на консервационно значимите видове висши растения. Изключение са популациите на 5 консервационно значими вида, при които е възможно проявата на негативна тенденция в числеността.

1.20.3. *Естественост*

Преобладават първични екосистеми с коренни дъбови, източно-букови и смесени широколистни съобщества с висока степен на естественост. Ландшафтите са с висока степен на естественост и са слабо повлияни от антропогенни фактори. За екосистемите и местообитанията в резервата установените характеризиращи видове висши растения имат в преобладаваща степен естествен произход.

Разселването на инвазивни видове има локален характер за цялата резерватна територия. Такива уязвими участъци са поречието на река Резовска, КСП полосата на граничното инженерно-техническо съоръжение (кльон), околностите на бившите застави. Коренната растителност доминира на територията на резервата. При навлизане на инвазивни и чужди видове е необходимо своевременно предприемане на мерки, които не противоречат на режима на ЗТ.

Въздействието в прилежащите територии върху екосистемите е незначително, като пряко или косвено такова въздействие може да се очаква от териториите, разположени над резервата по течението на река Резовска.

Отличителна черта на екосистемите и биотопите в резервата е най-високата концентрация на терциерни растителни реликти – 52 вида или 82 % от общия брой на реликтите в границите на Природния парк и 66 % от числеността на този тип реликти в България. Преобладаваща част от Р е заета от коренна растителност (над 90 %). Общата оценка: Висока степен на естественост.

Мерките срещу неместни и инвазивни видове следва да включват текущо наблюдения за поява на такива в резерватната територия и други, които не противоречат на режима на ЗТ.

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Желателно е координирането на действия съвместно с ДПП и ДГС за острояване на култури от нехарактерни за района дървесни видове в прилежащите на резервата територии – салкъм, черен бор, и др.

Група	Степен	Причини/Основания
Екосистеми	Висока	Преобладават първични екосистеми с коренни дъбови, източно-букови и смесени широколистни съобщества с висока степен на естественост. Въздействието в прилежащите територии върху екосистемите е незначително, като пряко или косвено такова въздействие може да се очаква от териториите, разположени над резерватната по течението на река Резовска.
Ландшафти	Средна	Преобладават естествени ландшафти, които не са повлияни от антропогенна дейност.
Лихенизирани гъби (Лишеи), Макромицети, Мъхообразни, Висши растения, Лечебни растения	Висока	Местообитанията в резерватната територия са с висока степен на естественост и слабо повлияни, което предполага висока степен на естественост за комплекса от макромицети. Прилежащите територии оказват незначително влияние върху макромицетите. Комплексът от висши растения в т.ч. и лечебните, е с висока степен на естественост и е характерен за опазваните в резервата растителни съобщества. Прилежащите към резервата територии са с ниска степен на въздействие върху флората.
Безгръбначни животни Земноводни и влечуги Птици	Висока	Всички представители на фауната са естествени обитатели на отделните екосистеми, представени в резервата.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини/Основания
Бозайници Прилепи		

1.20.4. Типичност

Отсъствието на значими антропогенни въздействия в миналото, както и продължителния период от обявяването на резервата, са причина описаните местообитания да са със сравнително висока степен на типичност. Резерватът има важно значение за опазването на част от една специфична флора, характерна само за района на Странджа, както и за опазването на редки за страната и в международен план растителни видове.

Група	Оценка	Причина
Макромицети	Висока	Установените макромицети са типични за представените в резерватната територия местообитания.
Висши растения	Висока	Установените висши растения са с висока степен типични за представените в резерватната територия местообитания и за растителността на Странджа планина като цяло.
Лечебни растения	Висока	Установените лечебни растения са типични за представените в резервата местообитания и за растителността на Странджа планина като цяло.
Безгръбначни животни Земноводни и влечуги Птици Бозайници Прилепи	Висока	Всички установени видове в резервата са типични обитатели за съответната надморска височина, релеф и хабитат в тази част на България. Видовият състав на птиците е типичен за широколистни гори, които са с най-голямо участие в резервата.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Типове природни местообитания	Степен на типичност спрямо определени екологични условия	Степен на повлияване на типичността, в следствие продължителни въздействия с антропогенен характер	Степен на значимост на резервата за съхраняването на типичните за региона местообитания
3260 Равнинни или планински реки с растителност от <i>Ranunculion fluitantis</i> и <i>Callitricho-Batrachion</i> .	Средна	Ниска	Ниска
4030 Европейски сухи ерикоидни съобщества	Средна	Ниска	Ниска
6110 Отворените калцифилни или базифилни тревни екосистеми от <i>Alysso-Sedion albi</i> ,	Средна	Ниска	Средна
6210* Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*важни местообитания на орхидеи).	Средна	Ниска	Ниска
6220* Псевдостепи с житни и едногодишни растения от клас <i>Thero-Brachypodietea</i>	Средна	Ниска	Ниска
62A0 Ксеротермни тревни екосистеми на местообитание	Висока	Ниска	Висока
6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс. Те се отнасят към подтип 37.13. Заливаеми поляни и ливади в крайречните гори, обрасли с високи	Ниска	Ниска	Ниска

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

<i>треви (Veronico longifoliae-Lysimachion vulgaris).</i>			
6510 Низинните сенокосни ливади.	Ниска	Ниска	Ниска
7220* Извори с твърда вода и туфести формации (Cratoneurion).	Висока	Ниска	Висока
8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове	Висока	Ниска	Висока
91M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори	Висока	Средна	Висока
91S0* Западнопонтийски букови гори	Висока	Ниска	Висока
91F0 Крайречни смесени гори от Quercus robur, Ulmus laevis и Fraxinus excelsior или Fraxinus angustifolia покрай големи реки (Ulmion minoris),	Средна	Средна	Ниска
9180* Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове	Висока	Ниска	Висока
91G0* Панонски гори с Quercus petraea и Carpinus betulus	Висока	Ниска	Висока
91E0* Алувиални гори с Alnus glutinosa и Fraxinus excelsior (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae)	Средна	Средна	Ниска
91AA* Източни гори от космат дъб	Ниска	Средна	Ниска
92A0 Крайречни галерии от Salix alba и Populus alba	Ниска	Средна	Ниска
Обща оценка на типичността на природните местообитания в резервата	Висока		

1.20.5. Размери

Резерват „Узунбуджак“ – най-голям в геоботаничен окръг Странджа и шести по големина в България, заедно със защитената местност „Странджанска зеленика“ осигуряват опазването на местообитанията, растителните съобщества и видовото разнообразие, което се съдържа в тях. Установените 20 типа природни местообитания показват достатъчност на размерите на двете територии за запазване на биологичното разнообразие и за постигане на устойчиво управление на териториите. Във връзка с това не се налагат промени в границите на двете територии.

Група	Оценка	Причина
Лихенизирани гъби	Висока	Този спектър от местообитания прави територията на резервата оптимална.
Макромицети	Висока	Наличните данни за макромицетите не дават основание за промяна на площта на резерватната територия.
Мъхообразни	Висока	Площта на резервата е достатъчна.
Висши растения	Висока	Територията е оптимална.
Лечебни растения	Висока	Територията на резервата е оптимална.
Фауна	Висока	Размерите на резервата са достатъчни за поддържане на размножителния потенциал и жизнени популации на всички установени видове безгръбначни животни, риби, земноводни, влечуги, птици и бозайници. Няма необходимост от промени в границите на резервата.
Природни местообитания	Висока	Установените 20 типа природни местообитания (по класификационната система на Натура 2000) показват достатъчност на размерите на двете територии за запазване на биологичното разнообразие и за постигане на устойчиво управление на териториите. Във връзка с това не се налагат промени в границите на двете територии.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

1.20.6. Биологично разнообразие

На територията на резервата е формиран комплекс от ценози, типичен за умерения пояс на Северното полукълбо. В растителната покривка на резервата доминират екосистемите на горските съобщества – 95 % от общата площ. Екосистемите на поляните, ливадите и голините с растителност заемат 3.5 %, на скалните масиви, без площта на пещерите, заемат 1.5 % от площта. Преобладават растителните съобщества на източния горун (*Quercus polycarpa*) – 33.9 %, от които 6.3 % с монодоминантен дървостой, следвани от тези на: източния бук (*Fagus orientalis*) – 32.7 %, в т.ч. 13,3 % с монодоминантен дървостой; на благуна (*Quercus frainetto*) – 10.6 % в т.ч. 1.3 % монодоминантни; на цера (*Quercus cerris*) – 0.4 %; на обикновения габър (*Carpinus betulus*) – 0.4 %; на мъждрян (*Fraxinus ornus*) – 0.2 %. Смесените гори с участие на различни дървесни видове, без преобладаване на някои от тях, заемат 21.7 %.

Екосистемите в резервата впечатляват с флористичното си богатство и разнообразие. Установените 635 вида и подвиди спорови и семенни растения, отнасящи се към 336 рода и 89 семейства, съставляват 37.8 % от видовете и подвидовете, 53.0 % от родовете и 70.2 % от семействата във флората на ПП „Странджа“ и респективно 16.7% от видовете и подвидовете, 37.1 % от родовете и 57.0 % от семействата в българската флора.

Една от специфичните черти на екосистемите в резервата е висока численост на евксинския флорен елемент (31 вида или близо 1/5) спрямо останалите флорни елементи в субмедитеранската група и по този показател резерват „Узунбуджак“ е на първо място от останалите защитени територии, включително останалите резервати в ПП „Странджа“.

Друга отличителна черта на местообитанията в резервата е най-високата концентрация на терциерни реликти – 52 вида или 82 % от общия брой на реликтите в границите на Природния парк и 66 % от числеността на този тип реликти в България.

В екосистемите на резервата се опазват ефективно популации на 46 таксона висши растения с конзервационна значимост на национално и европейско ниво. За сравнение те съставляват 46.6 % от конзервационно значимите висши растения в ПП „Странджа“. Екосистемите на резервата опазват три вида, странджанска боровинка (*Vaccinium arctostaphylos*), странджанско подъбиче (*Teucrium lamiifolium*) и пролетно ботурче (*Cyclamen coum*), които са обект на Бернската Конвенция за опазване на дивата

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

европейска флора и фауна и природни местообитания. Два вида, пролетно ботурче (*Cyclamen coum*) и черноморска ведрица (*Fritillaria pontica*), са включени в списъка на IUCN.

Растителните съобщества в резерватната територия могат да бъдат причислени към 20 броя различни типове природни местообитания, вкл. в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие, и съответно, включени в Приложение 1 на Директивата 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията 92/43 ЕЕС, HD 92/43):

Екосистемите и биотопите, са свързани с няколко групи природни местообитания:

Сладководни местообитания

3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitriche-Batrachion*

Умереноконтинентални ерикоидни храсталаци

4030 Европейски сухи ерикоидни съобщества

Естествени и полуестествени тревни формации

6110* Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion albi*

6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи)

6220* Псевдостепи с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*

6430 Хидрофилни съобщества от високи тревни в равнините и в планинския до алтйския пояс

6510 Низинни сенокосни ливади

62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества

Торфени и приизворни местообитания

7220* Извори с твърда вода с туфести формации (*Cratoneurion*)

Скални местообитания и пещери

8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове

8310 Неблагоустроени пещери

Гори

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

9180* Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове

91AA* Източни гори от космат дъб

91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

91G0* Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*

91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmion minoris*)

91M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори

91S0* Западнопонтийски букови гори

92A0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*

Сред така изброените типове природни местобитания, като приоритетни за опазване са обозначени 9 типа.

Странджанската растителност се отличава с фитоценотична специфика, уникална за Европа. Тя се отнася към биома на широколистните листопадни гори на умерения климат, най-широко разпространен на континента, но за разлика от горите от този биом, горите в Странджа се отличават с едификатори и доминанти от евксинската и субевксинската флора или със значимото присъствие на такива флорни елементи. В голямата си част мезофилните гори от източен бук (*Fagus orientalis*) имат вечнозелен подлес от лавровидни храсти, най-често от странджанска зеленика (*Rhododendron ponticum*), характерни за южноевксинската растителност, разпространена в Западното Закавказие, Колхида и Черноморското крайбрежие на Мала Азия, а в Европа съхранила се единствено в Странджа. Тези гори се отличават и физиономически от широколистните гори на умерения климат и формират суббиом.

В международен план, още през 1977 г. резерват „Узунбуджак“ е обявен за биосферен резерват към програмата МАВ „Човек и биосфера“- проект 8 „Опазване на естествените екосистеми и съдържащият се в тях генетичен фонд“ на UNESCO и е вписан в Световната Червена книга на биосферните резервати. Той е единственият резерват от тази категория, включващ представителни екосистеми от суббиома Странджански широколистни гори с вечнозелен подлес. Резерват „Узунбуджак“ е вписан в листата на ООН на обектите със световно значение.

Понастоящем биосферният резерват не отговаря на съвременните изисквания за такъв тип обекти, заложили със Севилската стратегия (1995 г.) и законовата рамка за биосферните резервати. Предвид горното, предстои на национално ниво да се

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

План за управление на резерват „Узунбуджак“

идентифицират най-подходящите територии, които да бъдат обявени като биосферни резервати в съответствие с настоящата концепция на Програмата „Човек и биосфера“, вкл. и резерват „Узунбуджак“.

Група	Оценка	Причини
Макромицети Лихенизирани гъби Мъхове	Висока	Средно високо значение – резерватът осигурява опазването на 4 консервационно значими вида, както и типичен комплекс от макромицети за редки в европейски мащаб местообитания.
Висши растения	Висока	Резерватът има съществено значение за опазването на повече от 600 вида висши растения (около 40 % от флората на Странджа), както и на 46 вида с природозащитен статут, ендемични и реликтни видове и такива, разпространени много ограничено в страната Високо значение – резерватът осигурява опазването на видове висши растения, които са редки в европейски и световен мащаб, както и специфичен комплекс от висши растения, характерен само за Странджа.
Лечебни растения	Висока	Резерватната територия опазва значителна част от специфичното растително разнообразие на Странджа (повече от 130 вида лечебни растения, около 10 % от разпространените в планината). В границите на резервата са защитени популации на 14 консервационно значими вида лечебни растения с национален и международен природозащитен статут.
Природни местообитания	Висока	В резервата са установени 20 броя типа природни местообитания, включени в Приложение 1 на ЗБР, като 9 от тях са определени като Приоритетни за опазване. Природните местообитания в резервата могат да се свържат с 23 местообитания, включени в Червената книга на РБ.
Наличие и брой растителни	Висока	➤ <i>съобщества от източен бук (Fagus orientalis) с вечнозелен подлес от странджанска зеленика</i>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Група	Оценка	Причини
съобщества		<p>(<i>Rhododendron ponticum</i>), лавровишня (<i>Laurocerasus officinalis</i>) и колхидски джел (<i>Ilex colhica</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ съобщества от източен горун (<i>Quercus polycarpa</i>) и благун (<i>Quercus frainetto</i>) с подлес от странджанска зеленика (<i>Rhododendron ponticum</i>) и понтийско бясно дърво (<i>Daphne pontica</i>); ➤ съобщества от източен горун (<i>Quercus polycarpa</i>) и благун (<i>Quercus frainetto</i>) с подлес от калуна (<i>Calluna vulgaris</i>); ➤ съобщества от източен горун (<i>Quercus polycarpa</i>) и благун (<i>Quercus frainetto</i>) с подлес от чашиковидна звъника (<i>Hypericum calycinum</i>) и пухесто горянче (<i>Epimedium pubigerum</i>); ➤ съобщества от източен горун (<i>Quercus polycarpa</i>), благун (<i>Quercus frainetto</i>) и цер (<i>Quercus cerris</i>) с подлес от летнозелени храсти (<i>Mespilus germanica</i>, <i>Crataegus monogyna</i>, <i>C. pentagyna</i>, <i>Carpinus orientalis</i> и др.); ➤ смесени съобщества от лъжник (<i>Quercus hartwissiana</i>), цер (<i>Quercus cerris</i>), източен горун (<i>Quercus polycarpa</i>), благун (<i>Quercus frainetto</i>) и обикновен габър (<i>Carpinus betulus</i>); ➤ склерофилни храсталаци (псевдомаквис) с преобладаване на група (<i>Phillyrea latifolia</i>).
Водни безгръбначни животни	Средна	<p>Установени са 36 таксона водни безгръбначни животни, което е основание да се твърди, че река Резовска поддържа високо биологично разнообразие:</p> <p>4 вида са редки и 1 вид е терциерен реликт;</p> <p>1 вид е в Прил. II и Прил. IV на Дир. 92/43;</p> <p>1 вид е в категория VU на ЧК и 1 вид в категория A2 в IUCN.</p>
Сухоzemни	Средна	От приблизително 27 000 безгръбначни животни в

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Оценка	Причини
безгръбначни живонни		България, на територията на резервата са установени 142 вида сухоземни безгръбначни (0,5 %).
Риби	Средна	От общо 207 вида риби в България, на територията на резервата се срещат 15 вида (7,3%). От тях: 4 вида са включени в Приложенията на ЗБР; 4 вида са включени в Приложенията на Директива 92/43; 2 вида са в категорията CR, 2 вида са в категория EN и по 1 вид в категориите VU и DD на ЧК на България; 5 вида са в Приложение III на Бернската конвенция; 2 вида са в категорията EN, 1 вид в категорията VU на Червения списък на IUCN.
Земноводни и влечуги	Средна	От общо 61 вида земноводни и влечуги в България, на територията на резервата се срещат 25 вида (41%). От тях: 5 вида са в Прил. II, и 21 в Прил. III на ЗБР; 5 вида са в Прил. II и 18 в Прил. IV на Дир. 92/43; 3 вида са в категория EN и 1 вид в категория VU в ЧК на България; 18 вида са в Прил. II и 7 вида в Прил. III на Бернската конвенция; 1 вид е в категория VU, 3 вида в категория NT и 14 вида в категория LC в Червения списък на IUCN.
Птици	Средна	От 409 вида птици, срещащи се в България, на територията на резервата могат да се срещнат 59 вида (14,4 %). От тях 52 вида са в Прил. III на ЗБР; 17 вида са в Прил. I на Директива за птиците (2009/147/ЕО); 13 вида са включени в Червена книга на Р България (2011) в категории “уязвим” и “застрашен” (южен белогръб кълвач); 53 вида са в Прил. II и III на Бернската конвенция и един вид е част от Червения списък на IUCN (полубеловрата мухоловка).

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Оценка	Причини
		Приоритетни за опазване видове са сив кълвач, южен белогръб кълвач и полубеловрата мухоловка.
Бозайници	Средна	<p>От общо около 81 вида (без прилепи), срещащи се в България, на територията на резервата се срещат 32 вида бозайници от 5 разряда и 13 семейства или 39.5 % от всички видове в страната. От тях:</p> <p>3 вида в Прил. II и 7 вида в Прил. III на ЗБР;</p> <p>3 вида в Прил. II и 4 вида в Прил. IV на Дир. 92/43;</p> <p>1 вид е в категория CR, 2 вида е в категория EN в ЧК на България;</p> <p>3 вида са в Прил. II и 17 вида в Прил. III на Бернската конвенция;</p> <p>1 вид е в категория NT в Червения списък на IUCN;</p> <p>2 вида са в Прил. I, 2 вида са в Прил. II и 1 вид са в Прил. III на CITES.</p>
Прилепи	Средна	<p>От общо 33 вида, разделени в 2 разряда, на територията на резервата и района са регистрирани 17 вида прилепи или 51.5 % от всички видове в страната.</p> <p>9 вида са в Прил. II и 17 вида Прил. III на ЗБР;</p> <p>9 вида от Прил. II на Дир. 92/43;</p> <p>8 вида в категория VU в ЧК на България;</p> <p>16 вида са в Прил. II и 14 вида в Прил. III на Бернската конвенция;</p> <p>1 вид е в категория VU, 4 вида в категория NT в Червения списък на IUCN;</p> <p>17 вида са включени в Бонската конвенция.</p>

Защитената територия има значение за опазване на биологичното разнообразие на световно, европейско и национално ниво.

1.20.7. Стабилност и нестабилност

Не са установени видове, приоритетни местообитания и типове растителни съобщества, които са в нестабилно състояние.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Не са необходими допълнителни мерки за премахване на вредното въздействие на дадени фактори по отношение популациите на растителните видове.

Група	Оценка	Причина
Лихенизирани гъби	Висока	Стабилно състояние на местообитанията и сравнително стабилния водно - въздушен режим правят тази група стабилна.
Макромицети	Висока	Групата на макромицетите може да се характеризира с висока степен на стабилност при сегашния режим на територията.
Мъхове	Висока	Състоянието на местообитанията прави тази група стабилна.
Висши растения	Висока	Наличните към момента данни за групата на висшите растения в резервата дават основание тя да се характеризира с висока степен на стабилност при условията на съществуващия режим на опазване. Предполагаемите прояви на негативни тенденции касаят незначителен брой видове и популации.
Лечебни растения	Висока	Лечебните растения се характеризират с висока степен на стабилност при сегашния режим на територията. Има основания да се предполага, че част от популациите на лечебните видове - <i>Galanthus nivalis</i> , <i>Plex colchica</i> и <i>Hypericum androsaemum</i> могат да се окажат в не достатъчно стабилно състояние в резултат от влиянието на естествени процеси, протичащи в растителните сообщества, промени в микроклимата на местообитанията и др.
Фауна (без птици)	Висока	Стабилно състояние на популациите на отделните животински видове, липсата на агресивни фактори от антропогенен тип, осигурява добро природозащитно състояние на местообитанията и видовете.
Птици	Средна	Необходими са допълнителни изследвания за числеността на популациите на всички видове кълвачи

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Група	Оценка	Причина
		в резервата и особено на сивият и белогърбият кълвач и на хралупогнездещи видове като мухоловките. На базата на такива изследвания може да се оцени стабилността и устойчивостта на тези видове кълвачи и на полубеловратата мухоловка, които се явяват ценни за резервата. Тъй като резерватът се характеризира с голям процент на старите гори, най-вероятно видовете, посочени по-горе се характеризират със стабилни популации.

Типовете природни местообитания	Степен на естествена възстановимост след нарушения	Степен на естествена нестабилност и динамика в зависимост от различни фактори на средата. Причини	Мерки за премахване или намаляване на въздействието на фактори, водещи до нестабилност
<p>3260 Равнинни или планински реки с растителност от <i>Ranunculion fluitantis</i> и <i>Callitriche-Batrachion</i>.</p> <p>4030 Европейски сухи ерикоидни съобщества</p> <p>6110 Отворените калцифилни или базифилни тревни екосистеми от <i>Alyssosedion albi</i>,</p> <p>6210* Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*важни местообитания на орхидеи).</p> <p>6510 Низинните сенокосни ливади,</p>	Средна	Висока - геоморфоложки, хидроложки, климатични, антропогенни	Подобряване, възстановяване или ограничаване на нови намеси в естествения хидрологичен режим; ограничаване замърсяването на водите на река Резовска

План за управление на резерват „Узунбуджак“

<p>7220* Извори с твърда вода и туфести формации (<i>Cratoneurion</i>).</p> <p>8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове.</p> <p>8310 Неблагоустроени пещери</p> <p>91M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори</p> <p>91S0* Западнопонтийски букови гори</p> <p>91F0 Крайречни смесени гори от <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> или <i>Fraxinus angustifolia</i> покрай големи реки (<i>Ulmion minoris</i>)</p> <p>9180* Смесени гори от съюза <i>Tilio-Acerion</i> върху сипеи и стръмни склонове</p> <p>91E0* Алувиални гори с <i>Alnus glutinosa</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Pandion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)</p>			
<p>6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алтийския пояс. Те се отнасят към подтип 37.13. Заливаеми поляни и ливади в крайречните гори,обрасли с високи треви (<i>Veronica longifoliae-Lysimachion vulgaris</i>).</p> <p>91G0 * Панонски гори с <i>Quercus petraea</i> и <i>Carpinus betulus</i></p>	Висока	Висока - геоморфоложки, хидроложки, климатични, естествена сукцесия на горски съобщества, антропогенни	В надрезерватните територии: подобряване, възстановяване или ограничаване на нови намеси в естествения хидрологичен режим; ограничаване замърсяването на водите на река Резовска
92A0 Крайречни галерии от <i>Salix alba</i> и	Ниска	Висока -	В територии над

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

<i>Populus alba</i>		геоморфоложки, хидроложки, климатични, антропогенни	резерватната: подобряване, възстановяване или ограничаване на нови намеси в естествения хидрологичен режим; ограничаване замърсяването на водите и инвазията на неместни видове по течението на река Резовска
Обща оценка на стабилност/нестабилност на природните местообитания в резервата	Общо, територията на резервата се характеризира с висока относителна стабилност. Най-високи показатели на нестабилност се предполагат за крайречни тревисти и горски съобщества, както и за такива, развиващи се при специфични геоморфоложки процеси.		

1.21. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА

Показател	Оценка	Препоръки
Условия за участие на местни органи и обществеността при обсъждането и вземането на решенията, свързани с управлението на резервата.	Нормативната уредба (ЗЗТ, Наредбата за изготвяне на ПУ) предоставя възможност за участие на местните органи и обществеността при обсъждането и вземането на решенията, свързани с управлението на резервата.	При провеждане на срещи, семинари и други да се осигури реална възможност за участие на местните органи (Община; ДГС) и обществеността.
Оценка на информираността на		Да се създаде възможност за участие на местното

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Показател	Оценка	Препоръки
населението.		население и местните власти при изпълнение на дейностите, заложи в плана. Да се организират ежегодни работни срещи между представители на кметствата, ДГС и РИОСВ-Бургас, на които да се планират годишните мероприятия, имащи отношение към управлението на резервата. Също така, в максимална степен да се привлече местното население и власти към каузата за опазване на биологичното разнообразие в рамките на резервата.
Оптимални форми на бъдещото управление и охрана на резервата.	Настоящият документ (План за управление) е база за оптимално бъдещо управление на резервата. Към момента няма данни за нарушение на режима на ЗТ.	Спазване на изготвения план за управление на резервата.
Стопанисване и туристически дейности в прилежащите територии и защитената местност. Оценка на тяхната съвместимост с предназначението, целите и режимите, определени със ЗЗТ.	Туризмът в границите на резервата е забранен. РИОСВ-Бургас стопанисва законосъобразно резервата. Няма документиран нарушения. При теренните проучвания не са установени негативни тенденции. Има обособени пътеки за посетители, които позволяват	Подобряване на възможностите за запознаване на посетителите с ценностите на резервата и прилежащите територии, за да може районът максимално да се възползва от съвременното потребление и нагласи на посетителите.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Показател	Оценка	Препоръки
	<p>регламентирани посещения в границите на резервата.</p> <p>Районът е богат на природни дадености, които високо се ценят.</p> <p>Възможностите за посещение на района и резервата дават възможност за достъп на природолюбители, деца, студенти до богатството на природата.</p> <p>Извършваните към момента посетителски дейности са съвместими с предназначението, целите и режимите на резервата.</p>	
Културно-историческото наследство	В границите на резервата няма установени паметници на културата и/или туристически обекти.	Няма препоръки.

1.21.1. Социално-икономически условия

1.21.1.1. Оценка на рекреационната дейност

Показател	Оценка	Препоръки
Потенциал и условия за развитие и упражняване на образователни, туристически и рекреационни дейности	<p>Туризмът в границите на резервата е забранен.</p> <p>Предвид високата природна стойност на резервата, той представлява безценен ресурс по отношение на образователни и научни дейности.</p> <p>Към момента този ресурс не се оползотворява</p>	<p>Да се изгради информационно – образователен център. Да се положат усилия за популяризиране на ценностите на резервата като място за опознаване на българската природа.</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Показател	Оценка	Препоръки
	ефективно.	

1.21.1.2. Оценка на дейностите по ползване на ресурсите

Показател	Оценка	Препоръки
Оценка на дейностите по ползване на ресурсите.	Предвид статута на територията и заповедта за обявяването ѝ, в границите на резервата не е разрешено ползването на природни продукти, лов и др. Няма документирані нарушения на режимите и начина на ползване на горите, дивеча и природните продукти в ЗМ.	Да се положат усилия за регламентиране и природосъобразно използване на горите, дивеча и другите природни продукти в прилежащите на резервата територии.
Необходимост от провеждане на санитарни дейности в горите, ако са установени проблеми.	Няма установена необходимост от провеждане на санитарни сечи и други санитарни дейности в рамките на резервата. Всички дейности, които се извършват в прилежащите територии са в съответствие с планираното в ЛУП. Няма установена необходимост от провеждането на специализирани мероприятия.	Няма препоръки.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Показател	Оценка	Препоръки
Нетипични и чуждоземни дървесни видове	Няма установени инвазивни видове на територията на резервата.	Няма препоръки.

1.21.2. Собственост

Показател	Оценка	Препоръки
Интереси на собствениците и ползвателите на земите и горите, граничещи с Р, при различните форми на собственост и ползване с оглед статута на Р.	Територията на Р е изключителна държавна собственост. Интересите на собствените в района не се нарушават.	Няма препоръки.
Възможности за привличане на частните собственици за изпълнение на целите и задачите на Плана.	Към момента частни собственици не участват в изпълнението на дейности по управление на резервата.	Включване на частни собственици при изпълнение на дейности за популяризиране на резервата, участието им при провеждане на акции по почистване, при провеждането на мониторинг и други.

1.21.3. Управление

Показател	Оценка	Препоръки
Степен на кадрова и материално-техническа осигуреност на РИОСВ-Бургас и необходимост от развитие	РИОСВ-Бургас разполага с минималната материално-техническа обезпеченост. Експертният капацитет по отношение на управлението на Р е изцяло от служители на	Предвид големия брой защитени територии, които РИОСВ-Бургас управлява и интереса, който те представляват за обществеността, е необходимо увеличаване на човешкия ресурс,

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Показател	Оценка	Препоръки
	РИОСВ – Бургас.	който е отговорен за управлението на ЗТ.
Оценка на установените връзки и взаимодействие на РИОСВ-Бургас с регионалните структури на ИАГ (РДГ) и МЗХ (ДЛС/ДГС), общини, полиция, пожарна и др. и с неправителствени организации и необходимостта от разширяването им.	Налице са добре установени връзки и взаимодействие. Създаване на устойчива във времето схема на взаимодействие между РИОСВ-Бургас, ДГС, ДЛС, Общините и Кметствата на територията, на които попада резерватът по отношение на охраната на резервата; провеждане на образователни мероприятия; предприемането на противопожарни мерки и действия.	Необходимо е провеждането на регулярни срещи (ежегодни) за планиране на общи превантивни действия по отношение на Р.
Оценка на други органи или НПО, които изпълняват функции по: мониторинг на фактори на околната среда; обезпечаване сигурността и здравето на посетителите; борба с пожарите и други дейности (извън тези на РИОСВ и регионалните структури на ИАГ (РДГ) и МЗХ (ДЛС/ДГС) на територията на Р.	Не са установени дейности от други органи или НПО, свързани с Р.	Създаване на устойчива във времето схема на взаимодействие. Включване на заинтересовани страни и НПО в дейностите по мониторинг, обезпечаване сигурността и здравето на посетителите, борба с пожарите и други.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

1.21.4. Формиране на основните и на специфичните проблеми на територията

Основните и специфични проблеми на територията са представени в следващата таблица.

№	Констатирани проблеми	Фактори и причини за възникване на проблемите
Основни проблеми		
1	Състоянието на видовете и местообитанията е добро. Няма идентифициран значим проблем, който води до значимо нарушаване на целите и функциите на резервата.	Няма.
Специфични проблеми		
1	Наличие на инфраструктурни съоръжения.	Гранична зона. Изградени военни съоръжения за охрана на държавната граница.
2	Пряко въздействие върху местообитанията, видовете.	Прочистване просеката на електропровода.

1.22. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

Анализът на разпространението на редките, консервационно значимите със статут на застрашеност, реликтните и ендемичните растителни видове по местообитания показва, че най-голям брой видове от интерес за природозащитата са представени в *Тракийските смесени термофилни дъбови гори* (26 вида), *Странджанските източно букови гори* (20 вида) и *Странджанските гори на източен горун* (17 вида). По-малък брой видове са представени в *Субевксинските мезофилни дъбово-габъррови гори* (13 вида), *Хелено-Балканските гори на келяв габър* (10 вида), *Смесените гори на урвести и стръмни склонове и планински клисури* (7 вида), *Субмедитеранските широколистни храсталаци* (5 вида) и *Ерикоидните храсталаци* (2 вида). В резервата се опазват едни от най-големите площи със „стари гори“ (Old-growth forests), изключително важни за опазване на биоразнообразието в Странджа планина. Горите с характеристики, близки до изискванията за „стари гори“, заемат около 1/3 от

План за управление на резерват „Узунбуджак“

общата площ на резервата. Средната възраст на горите е над 130 години, а най-възрастните – дъбови и източнобукови гори, са около 240 годишни.

Оценка	Основание
Биологично разнообразие Висока	<p>Установени са повече от 600 вида висши растения, от които 46 са с консервационна значимост.</p> <p>Флората на резервата като цяло е представителна за флората на Странджа планина (и е значима част от нея), сама по себе си уникална. На територията на резервата се опазват също така популации на 52 реликтни вида растения.</p> <p>При лечебните растения, от установените досега в резервата 130 вида, 14 вида са с консервационна значимост. Резерватът опазва ценно разнообразие от лечебни видове, някои от които срещани се само на територията на Странджа.</p> <p>При водните безгръбначни, от установените 36 таксона, 4 са редки и 1 е реликтен вид.</p> <p>При сухоземните безгръбначни, в резервата се срещат 0,5 % от известните видове у нас, като 11 са редки и 13 реликтни. 6 от видовете са балкански ендемити, 2 регионални (странджански) и 3 балкански субендемители.</p> <p>В резервата се срещат над 7 % от ихтиофауната на страната. Установени са общо 5 балкански ендемични вида риби и 3 Понто-Каспийски реликта.</p> <p>При земноводните и влечугите в резервата се срещат 41 % от известните за България видове; един от видовете е рядък на национално ниво.</p> <p>От птиците се срещат 14.4 % от известните видове у нас;</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Оценка	Основание
	<p>От бозайниците (без прилепи) 38.3 %; един от видовете е балкански ендемит.</p> <p>От прилепите се срещат 51.5 % от видовете в България.</p> <p>Резерватът има ключово биогеографско разположение в един от най-представителните участъци на район Велека на геоботаничен окръг Странджа. Резерватът обхваща най-представителния комплексен участък в растително-климатичната област, свързана с разпространението на странджанските зеленики.</p> <p>Територията на резервата обхваща изключително разнообразни орографски, едафични, микроклиматични и хидроложки условия, съчетани с една висока хоризонтална и вертикална разчлененост. Тези природни условия, съчетани с една относителна естествена социално-икономическа изолираност и недостъпност на територията за продължителен период от време, предпоставят един изключително разнообразен характер и представителност на природните местообитания и екосистеми.</p>
<i>Място на обекта в Екологичната мрежа на България и Европа</i>	<p>Резерват „Узунбуджак“ заема южната централна до югоизточна част от защитената зона „Странджа“. Защитената зона е най-голямата в Югоизточна България и втората след Делтата на река Дунав в Черноморския биогеографски регион на Европейската екологичната мрежа Натура 2000, код (BG0001007) – Защитена зона по Директивата 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания както и защитена зона „Странджа“ код (BG0002040) по Директивата за</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Оценка	Основание
	<p>птиците 79/409/ЕЕС. В защитената зона, според Стандартния формуляр, като предмет на опазване според са посочени 33 типа природни местообитания, включени в Приложение 1 на Директива за местообитанията 92/43/ЕЕС. От животинските и растителните видове, включени в Приложение 2 на Директива 92/43 са: 22 вида бозайници, 7 вида земноводни и влечуги, 12 вида риби, 24 вида безгръбначни животни и 6 вида водорасли и водни растения.</p> <p>Съобразно целите на Плана за управление в границата на резервата са разгледани 38 броя местообитания с различен систематичен ранг според класификационната система на Европейския съюз EUNIS. Разгледаните местообитания, спадат към 6 броя Екологични групи естествени и изкуствени местообитания.</p> <p>В резервата са установени 26 броя природни местообитания, включени в Червена книга на България, том 3.</p> <p>По двете Директиви в 33 общо са включени:</p> <p>1 вид водни и 7 сухоземни безгръбначни животни, 5 вида риби, 5 вида земноводни и влечуги и 4 вида бозайници по Дир. 92/43 на ЕС и 88 вида птици от Прил. I на Дир. 2009/147 на ЕС за опазване на дивите птици и 54 редовно срещащи се и мигриращи птици, които не са включени в Прил. I на Директивата за птиците.</p>
<p>Територия за съхранение на местообитания и видове с европейско и световно консервационно значение</p> <p>Висока</p>	<p>В границите на резервата и защитената местност са разпространени 20 природни местообитания, включени в Приложение 1 на ЗБР, от които местообитанията с първичен характер са в</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Оценка	Основание
	<p>благоприятно природозащитно състояние. Девет от природните местообитания са определени от Директива 92/43 като приоритетни за опазване в Екологичната мрежа Натура 2000.</p> <p>В международен план, още през 1977 г. „Узунбуджак“ е обявен за биосферен резерват към програмата МАВ „Човек и биосфера“- проект 8 „Опазване на естествените екосистеми и съдържащият се в тях генетичен фонд“ на UNESCO и е вписан в Световната Червена книга на биосферните резервати. Той е единственият европейски резерват от тази категория, включващ представителни екосистеми от суббиома на мезофилните листопадни широколистни гори на умерения пояс с вечнозелен подлес.</p> <p>Понастоящем биосферният резерват не отговаря на съвременните изисквания за такъв тип обекти, заложиени със Севилската стратегия (1995 г.) и законовата рамка за биосферните резервати. Предвид горното, предстои на национално ниво да се идентифицират най-подходящите територии, които да бъдат обявени като биосферни резервати в съответствие с настоящата концепция на Програмата „Човек и биосфера“, вкл. и резерват „Узунбуджак“.</p> <p>Резерват „Узунбуджак“ е вписан в листата на ООН на обектите със световно значение.</p> <p>Основните мотиви за получаването на тези високи международни оценки са от ботаническо и хабитатно основание.</p> <p>„Узунбуджак“ е най-представителният резерват за южноевксинската флора и растителност в</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Оценка	Основание
	<p>българската част на Странджа. Той осигурява опазването на коренни горски съобщества от южноевксински тип с висока естественост, реликтност и флористично богатство. Безспорни са основанията за включването му в мрежата потенциални „Важни места за растенията” (IPAs) в рамките на тази важна природозащитна инициатива, част от Глобалната Стратегия за опазване на растенията.</p> <p>На срещата си в швейцарския град Люцерн през 1993 г. министрите на околната среда на Европейското икономическо пространство обявяват територията на Странджа, включваща и границите на резервата, за една от петте – и единствената българска – сред приоритетни за опазване територии от Централна и Източна Европа.</p> <p>Тази територия, припокриваща се с геоботаничен окръг Странджа, е единствен представител за Европа на широколистни гори на умерения климат с лавровиден подлес.</p> <p>Растителни видове със световна защита и значение:</p> <p>При растенията 3 вида са включени в Бернската конвенция, а 6 вида са обект на разпоредбите на CITES.</p> <p>Животински видове със световна защита и значение:</p> <p>-17 вида са балкански ендемити;</p> <p>Световно застрашени от Червения списък на IUCN:</p> <p>- 1 вид от водни безгръбначни животни е в</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Оценка	Основание
	<p>категория VU в категория A2 по IUCN;</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4 вида от сухоземни безгръбначни са с категория VU и 2 с NT; - 2 вида риби са в категорията EN, 1 вид в категорията VU; - 1 вид от земноводни и влечуги е в категория VU и 3 в категория NT; - 1 вид птица е в категория “почти застаршен” (полубеловрата мухоловка); - 1 вид от бозайниците е в категория VU и 5 вида в категория NT; - 5 вида бозайници включени в конвенцията по CITES. <p>Видове с европейска защита и значение:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 вид сухоземни безгръбначни животни, - 54 вида птици са в Прил. II и III на Бернската конвенция; - 20 вида бозайници (без прилепи) са в Прил. II и III на Бернската конвенция; - 17 вида прилепи са в Прил. II и III, на Бернската конвенция. <p>Видове включени в Дир. 92/43 на ЕС:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 вид от водните безгръбначни животни; - 7 вида сухоземни безгръбначни животни; - 5 вида риби; - 18 вида земноводни и влечуги; - 4 вида бозайници (без прилепи); - 17 вида прилепи. <p>Видове включени в Дир. 2009/147 на ЕС</p> <ul style="list-style-type: none"> - 17 вида птици - 17 вида прилепи защитени по Бонска конвенция.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Оценка	Основание
<p>Обект за образователни и научно-изследователски дейности</p> <p>Висока</p>	<p>Направления, подходящи за провеждане на научно-изследователски дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Комплексен мониторинг - Проучване на насоките на протичащите сукцесии в горските и вторични тревни и храсталачни природни местообитания - Проучване на биологията на редки консервационно значими видове за създаване на модели на тяхното опазване - Проучване на слабо познати организмови групи в редки в европейски мащаб местообитания <p>Направления, подходящи за провеждане на образователни програми:</p> <p>Опознаване на разнообразието от представителни типове растителни съобщества и свързаните с тях природни местообитания.</p> <p>-Популяризиране на значението на резервата за опазването на характерното за Странджа разнообразие от растения, гъби и животни.</p> <p>Повишаване информираността и познанието на местните хора за ценността и значимостта на природния комплекс.</p> <p>Популяризиране на съществуващите пътеки за посетители</p>
<p>Ресурси – обобщаваща оценка</p>	<p>Резерватът предлага добри възможности за посещения с познавателна цел и провеждане на научно изследователски дейности в типични, редки и консервационно значими местообитания и видове в международен мащаб.</p>
<p>Територия с възможности за развитие на туризъм и рекреация - територията предлага добри условия за посещения с</p>	<p>В периферията на резервата няма инфраструктурни обекти, свързани с развитието на туризма. В относителна близост до</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Оценка	Основание
<p>познавателна цел.</p> <p>Средна</p>	<p>резерватните граници се намира средище на религиозния и познавателен туризъм, пещерата с параклис Света Марина. Пещерата е посочена от акад. Александър Фол като вероятно най-значимото светилище на Странджа в древността. Пещерата с параклиса се посещават относително масово единствено в деня на Св. Марина, а през другото време, крайно инцидентно. През резервата са маркирани пътеки за посетители, които не са популярен обект за посещения. Инфраструктурната трудна достъпност без високопроходима техника и географска изолираност не предполагат съществени изменения за периода на планиране.</p>

Ч А С Т 2: ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

2.1. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ

2.1.1. Определяне на главните цели

Определянето на дългосрочните цели и ограничения е направено съгласно изискванията на Закона за защитените територии и приетата система за категоризация на Международния съюз за защита на природата IUCN.

Съгласно чл. 16. (2) от Закона за защитените територии Резерватите се управляват с цел:

1. Запазване на естествения им характер;
2. Научна и образователна дейност и/или екологичен мониторинг;
3. Опазване на генетичните ресурси;
4. Запазване на естествени местообитания и на популациите на защитени редки, ендемитни и реликтни видове;
5. Развитие на мрежа от представителни за България и Европа екосистеми и застрашени местообитания.

Съгласно „Насоки за управленски категории защитените територии“ (IUCN) резерват “Узунбуджак” попада в **Категория I - Строг природен резерват / Зона на дива природа: защитена територия, управлявана главно с научна или с цел опазване на дивата природа; Категория Ia - Строг природен резерват: защитена територия, управлявана главно с научна цел.**

Целта на тази категория защитена територия е:

- Опазване на местообитания, екосистеми и видове при възможно най-малка намеса;
- Поддържане на генетичните ресурси в състояние на динамично еволюционно развитие;
- Поддържане на текущите екологични процеси;
- Опазване на структурните особености на ландшафта или скални разкрития;
- Осигуряване на образци от природната среда за научни изследвания, екологичен мониторинг и с образователна цел, включително от ключови зони, до които достъпът е стриктно ограничен;
- Минимизиране на увреждането чрез внимателно планиране и провеждане на изследвания и други целесъобразни дейности;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

- Ограничаване на широкия достъп.

Основният принцип при определяне на дългосрочните цели, е територията да бъде управлявана по такъв начин, че спазвайки българското законодателство да се осигурява опазване и поддържане на биоразнообразието в дългосрочен план.

Идентифицирани са главните цели на управление на резервата, в съответствие с нормативните изисквания, направената оценка и изискванията, посочени в Заповедите за обявяване на защитената територия.

Главна цел 1: Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на местообитанията

Запазване на вековни широколистни чисти и смесени гори от източен горун, страджански дъб и източен бук; запазване на характерната странджанска храстова и тревна растителност и разнообразен животински свят.

Главна цел 2: Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове

Запазване на естествените местообитания на популациите на реликтни, ендемични, редки и/или застрашени растителни видове.

Съхраняване на гъбното разнообразие на представителни образци от редки в национален и европейски мащаб местообитания.

Запазване на естествените местообитания на популациите на животински видове с висока консервационна тежест.

Главна цел 3: Опазване на естественото състояние и целостта на ландшафта

Недопускане разширяването на техническата инфраструктура в района на резервата, с единствено изключение на такава, която допринася за неговото опазване и управление.

2.1.2. Определяне на второстепенните цели

Второстепенна цел 1: Опазване, поддържане или възстановяване на горите

Запазване на естествения характер на горските екосистеми.

Не се допуска намеса в горските екосистеми с изключение на потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети в случаите регламентирани в ЗЗТ.

Второстепенна цел 2: Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Организиране на комплексен мониторинг.

Повишаване екологичната култура на местното население и посетителите.

Подобряване и поддържане обществената информираност за възможностите, значимостта и ценността на резервата.

Създаване и поддържане на база данни.

Проучване на слабо познати организмови групи.

Второстепенна цел 3: Институционално развитие

Към момента институционалното развитие по отношение на организация и управление на резервата е добро. Експертите, отговорни за управлението на резервата, са с добра квалификация и притежават необходимите знания за устойчиво управление. За постигане на целите на плана и устойчиво управление на територията на резервата е необходимо постоянно развитие, както на служителите, така и на управляващата институция като цяло, в това число и привличане на доброволци, експерти и местната общественост. Постигането на целта е възможно чрез изпълнението на следните дейности:

- Усъвършенстване на управлението чрез повишаване на квалификацията на служителите, имащи отношение към управлението на резервата;
- Постигане на дълготрайна подкрепа на местните общности за реализиране на целите на управлението;
- Разработване на проекти и развиване възможностите за привличане и работа с доброволци, особено такива от селищата около резервата;
- Постигане на дълготрайна подкрепа на ключови партньори за целите на консервацията и устойчивото развитие на територията.

Разработеният спектър от главни и второстепенни цели и задачи осигурява устойчивото съществуване на резервата съобразно неговата естествена динамика.

2.2. ОГРАНИЧЕНИЯ

Постигането на посочените главни и второстепенни цели зависи от множество фактори на средата (от естествен или антропогенен произход), които както могат да стимулират тяхното осъществяване, така и да ограничат постигането им.

Ограниченията и заплахите за постигане на главните и второстепенни цели, съответстват на направените констатации и оценки. Оценката е направена като се използват един или свободно съчетание на подходящи критерии.

По-долу са представени основните фактори (тенденции), които потенциално

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

биха могли да окажат влияние на изпълнението на целите, идентифицирани в процеса на изготвяне на настоящия план за управление.

Те са разпределени като тенденции с антропогенен и естествен характер и са подредени по значимост.

2.2.1. Тенденции от естествен характер

Промени в климата, почвите, хидроложкия режим

Глобалното затопляне е трайна тенденция, водеща до промяна на климата в световен мащаб и съответно локалните условия на средата. То води и до промяна в климатичните и почвените условия, хидроложкия режим и другите абиотични компоненти на средата в Р. При трайно проявление може да настъпи промяна във видовия състав, намаляване и дори изчезване на консервационно значими видове и местообитания. Явлението има негативно въздействие върху горското стопанство, и други фактори за развитие на територията. По този начин се ограничава постигането на основните цели, свързани с опазването на консервационно значимите видове и местообитания.

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна 1	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на местообитанията	Ниско	Местообитания	Потенциално Повсеместно
Главна 2	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Ниско	Видове	Потенциално Повсеместно
Главна 3	Опазване на естественото състояние и целостта на ландшафта	Ниско	Хабитати	Потенциално Повсеместно
Второстепенна 1	Опазване, поддържане или възстановяване на горите	Ниско	Видове Хабитати	Потенциално Повсеместно
Второстепенна 2	Създаване на условия за	Ниско	За хората	Потенциално

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
	развитие на научни и образователни дейности			Повсеместно
Второстепенна 3	Институционално развитие	Ниско	За хората	Потенциално Повсеместно

Природни бедствия (пожари, каламитети и други)

Горските пожари са едни от основните причини, които могат да доведат до значителни загуби на биологично разнообразие. Други природни бедствия, които могат да окажат влияние върху биологичното разнообразие и да доведат до неизпълнение на целите на резервата са ветровали, ветроломи, снеговали, снеголоми, и други.

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна 1	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на местообитанията	Високо	Местообитания	Повсеместно
Главна 2	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Високо	Видове	Повсеместно
Главна 3	Опазване на естественото състояние и целостта на ландшафта	Високо	Местообитания	Локално
Второстепенна 1	Опазване, поддържане или възстановяване на горите	Високо	Видове Местообитания	Повсеместно
Второстепенна 2	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Средно	За хората	Локално
Второстепенна 3	Институционално развитие	Средно	За хората	Локално

Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Протичащите сукцесии, свързани с деградационни процеси в отделни типове екосистеми, може да възпрепятстват изпълнението на главните и второстепенните цели. Тясната специализация към местообитания и хранителна база, слабата репродуктивност и късният матуритет на част от приоритетните видове, междувидовата конкуренция, изолация, каламитетите, конкуренцията за хранителна база, промяна в протичането на естествените сукцесии, като цяло затруднява тяхното опазване. Явява се ограничител за постигане на основните консервационни цели.

По същия начин уязвимостта на приоритетни видове местообитания и различни групи - гъбна, водораслова, мъхова флора и на голяма част от безгръбначната фауна и земноводните, са тясно свързани с микроклимата в резервата и ще изисква значително повече усилия за тяхното опазване, свързани с допълнителни мерки.

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна 1	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на местообитанията	Ниско	Местообитания	Повсеместно
Главна 2	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Ниско	Видове	Повсеместно
Главна 3	Опазване на естественото състояние и целостта на ландшафта	Ниско	Местообитания	Потенциално
Второстепенна 1	Опазване, поддържане или	Ниско	Видове Местообитания	Локално

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
	възстановяване на горите			
Второстепенна 2	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Ниско	За хората	Потенциално
Второстепенна 3	Институционално развитие	-	-	-

2.2.2. Тенденции от антропогенен характер

2.2.2.1. Конкретно установени в резервата заплахи или тенденции от антропогенен характер, възпиращи постигането на някои от главните или второстепенните цели

Ерозия, нарушаване на ландшафта, увреждане условията на местообитания

В резервата няма условия за развитие на ерозия, нарушения на ландшафта и установени увредени местообитания.

Въздействието е само ниско, засягащо местообитанията потенциално.

Браконьерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша и др.

Няма съставени актове за браконьерство и нерегламентирани сечи в границите на резервата.

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна 1	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на местообитанията	Високо	Местообитания, Видове	Локално
Главна 2	Опазване, поддържане или възстановяване на	Високо	Видове	Локално

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
	естествения характер и ненарушеност на популации на видове			
Главна 3	Опазване на естественото състояние и целостта на ландшафта	Средно	Местообитания	Локално
Второстепенна 1	Опазване, поддържане или възстановяване на горите	Високо	Местообитания, Видове	Локално
Второстепенна 2	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Ниско	За хората	Потенциално
Второстепенна 3	Институционално развитие	-	-	-

Замърсяване, шум

В близост до резервата няма условия за генериране на емисии, битови отпадъци и шум, които биха повлияли негативно върху целите на опазване. Няма тенденция за замърсяване с отпадъци или генериране на шум, която да доведе до негативно влияние върху резервата.

Въздействието е само ниско, засягащо видовете, потенциално.

Нарушаване на водния баланс

Няма условия за нарушаване на водния баланс .

2.2.2.2. Ограничения и тенденции извън резервата

Практики в селското, горското и ловното стопанство и др. в съседните територии

Не се прилагат дейности в селското и горското стопанство, които могат да окажат влияние върху биологичното разнообразие. Не съществува опасност за обитаващите растителни и животински видове в резервата и съседните територии.

В околностите на резервата се практикува събиране на диворастящи гъби с търговска цел, което създава вероятност от ползване на популации на гъби и в резерватната територия, а по този начин и потенциално отрицателно влияние върху тях.

По отношение на практиките в селското и горското стопанство - няма установени негативни тенденции.

Предвиждания на регионални и местни планове и програми

Предвижданията на регионални и местни планове и програми, свързани с увеличаване на антропогенния натиск, могат да доведат до намаляване на екологичната стойност на района и до загуба на биологично разнообразие. В конкретния случай, в близост няма ОУП или ПУП, които биха довели до негативно влияние върху предмета и целите на резервата.

По отношение на предвижданията на регионални и местни планове и програми въздействието не е установено.

Ниво на знанията и опита на местно ниво

Недостатъчното ниво на знания и опит много често е в основата на неправилното отношение спрямо природата, което от своя страна води до намаляване на популациите на видове и местообитания, унищожаване на животни и растения от приоритетни и други видове. Ограничението въздейства върху постигането както на консервационните цели, така и на целите на устойчивото развитие.

Въздействието е средно, по отношение на видове и местообитания, потенциално.

Инфраструктура

Негативни тенденции в миналото е изградената инфраструктура, свързана с опазването на държавната граница (застави, кльон, пътища за достъп и други).

Въздействието е ниско, по отношение на видове и местообитания, локално.

Административни, финансови и др.

Няма установени негативни тенденции.

Прекомерен туристически натиск

Няма установени негативни тенденции.

2.2.3. Други ограничения и тенденции

Няма установени други ограничения и тенденции, които биха били заплаха за изпълнение на целите, заложили в плана.

ВТОРА ОЦЕНКА

2.3. ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ

2.3.1. Въздействие на посочените ограничения върху възможностите за изпълнение на дългосрочните цели

2.3.2. Приоритетизиране на ограниченията и заплахите от различен характер, което да бъде основа за предприемане на мерки по срокове и бюджет

Въздействието на ограниченията, които имат естествен характер може да доведе до промяна на местообитанията, загуба на видовото разнообразие - на индивидуално ниво (намаление числеността); на групово ниво - намаление на броя на популациите; на видово ниво - до евентуално изчезване (за резервата) на даден вид. При трайно проявление е възможна промяна в екосистемното и ландшафтно разнообразие.

Въздействието на антропогенните ограничения, като пряко унищожаване на видове, може да доведе до нарушаване на естествената стабилност на структурите на популациите от едри и дребни бозайници в дългосрочен план, и за поддържане на цялостния баланс в екосистемата. Липсата на достатъчно познания върху разпространението, числеността и динамиката на популациите на видовете, не дават възможност за провеждане на мониторинг върху тяхното състояние и вземане на адекватни мерки за тяхното опазване. Недостатъчната екологична култура често е в основата на отрицателното поведение в природата, а това води до унищожаване на растения и животни.

В таблицата по-долу е дадена оценка на въздействието на ограниченията/тенденциите върху главните и второстепенни цели. Въздействията са оценени по значимост, обхват и честота. Представени са и мерки за справяне с неблагоприятните тенденции.

Оценката на ограниченията е направена по следната скала:

Значимост	Незначително	Средно	Значително
Обхват	Потенциално	Локално	Повсеместно
Честота	Рядко	Периодично	Постоянно

В плана за управление, предвидените за реализация проекти са степенувани по приоритетност, в съответствие с направената оценка на ограниченията. С по-висок приоритет са проекти, които биха довели до ограничаване на въздействието на ограничения, които биха имали по-значимо негативно въздействие върху резервата.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
Главна цел 1: Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на местообитанията	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	Незначително	Потенциално Повсеместно	Постоянно	Управленски решения на локално и глобално ниво.
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	Значително	Повсеместно	Рядко	Съблюдаване на изготвения противопожарен план.
	Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.	Незначително	Локално	Рядко	Мониторинг.
	Ерозия, нарушаване на ландшафта, увреждане условията на местообитанията	Незначително	Локално	Рядко	Мониторинг.
	Бракониерство в горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша и др.	Незначително	Локално	Рядко	Засилен контрол.
	Замърсяване, шум	Незначително	Локално	Рядко	Засилен контрол.
	Нарушаване на водния баланс	Незначително	Локално	Рядко	Недопускане на дейности в околните на резервата територии, които да доведат до промени във водния режим.
	Практики в селското, горското и ловното стопанство и др. в	Незначително	Локално	Рядко	Запазване на статута на околните територии.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	съседните територии				
	Предвиждания на регионални и местни планове и програми	Незначително	Локално	Постоянно	Прилагане на законоопределените процедури, съгласно ЗООС и ЗУТ по отношение на предвижданията на ОУП.
	Ниво на знанията и опита на местно ниво	Значително	Повсеместно	Постоянно	Повишаване на капацитета на местната администрация, имаща отношение към управлението и опазването на резервата. Провеждане на образователни програми.
	Инфраструктура	Средно	Локално Потенциално	Постоянно	Недопускане изграждането на инфраструктура, освен такава, която спомага за изпълнението на целите на опазване на резервата.
	Административни, финансови и др.	Значително	Повсеместно	Периодично	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					отношение към управлението на резервата. Търсене на допълнителни източници на финансиране.
	Прекомерен туристически натиск	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Спазване на условията за преминаване през резервата.
Главна цел 2: Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	Незначително	Потенциално Повсеместно	Постоянно	Управленски решения на локално и глобално ниво.
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	Значително	Повсеместно	Рядко	Спазване на изготвения противопожарен план.
	Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.	Средно	Локално	Постоянно	Мониторинг.
	Ерозия, нарушаване на ландшафта, увреждане на условията на местообитанията	Незначително	Локално	Рядко	Мониторинг.
	Бракониерство в горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша и др.	Незначително	Локално	Рядко	Засилен контрол.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	Замърсяване, шум	Незначително	Локално	Рядко	Засилен контрол Недопускане на замърсяване с битови отпадъци.
	Нарушаване на водния баланс	Незначително	Потенциално	Рядко	Недопускане на дейности в околните на резервата територии, които да доведат до промени във водния режим.
	Практики в селското, горското и ловното стопанство и др. в съседните територии	Незначително	Локално	Рядко	Запазване на статута на околните територии.
	Предвиждания на регионални и местни планове и програми	Незначително	Локално Потенциално	Постоянно	Прилагане на законоопределените процедури, съгласно ЗООС и ЗУТ по отношение на предвижданията на ОУП.
	Ниво на знанията и опита на местно ниво	Значително	Повсеместно	Постоянно	Повишаване на капацитета на местната администрация, имаща отношение към управлението и опазването на резервата.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					Провеждане на образователни програми.
	Инфраструктура	Средно	Локално	Постоянно	Недопускане изграждането на инфраструктура, освен такава, която спомага за изпълнението на целите.
	Административни, финансови и др.	Значително	Повсеместно	Периодично	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи отношение към управлението на резервата. Търсене на допълнителни източници на финансиране.
	Прекомерен туристически натиск	Незначително	Локално	Рядко	Спазване на условията за преминаване през резервата.
Главна цел 3: на Опазване естественото състояние и целостта на ландшафта	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	Незначително	Потенциално	Постоянно	Управленски решения на локално и глобално ниво.
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	Значително	Потенциално	Рядко	Спазване на изготвения противопожарен план.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Мониторинг.
	Ерозия, нарушаване на ландшафта, увреждане условията на местообитанията	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Мониторинг.
	Бракониерство в горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша и др.	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Засилен контрол.
	Замърсяване, шум	Незначително	Локално	Рядко	Засилен контрол.
	Нарушаване на водния баланс	Незначително	Локално	Рядко	Недопускане на дейности в околните на резервата територии, които да доведат до промени във водния режим.
	Практики в селското, горското и ловното стопанство и др. в съседните територии	Незначително	Локално	Рядко	Запазване на статута на околните територии.
	Предвиждания на регионални и местни планове и програми	Незначително	Локално	Постоянно	Прилагане на законоопределените процедури, съгласно ЗООС и ЗУТ по отношение на

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					предвижданията на ОУП. Мониторинг на туристопотока в прилежащите на Р територии.
	Ниво на знанията и опита на местно ниво	Значително	Потенциално	Постоянно	Повишаване на капацитета на местната администрация, имаща отношение към управлението и опазването на резервата. Провеждане на образователни програми.
	Инфраструктура	Средно	Локално	Постоянно	Недопускане изграждането на инфраструктура, освен такава, която спомага за изпълнението на целите.
	Административни, финансови и др.	Незначително	Локално	Рядко	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи отношение към управлението на резервата.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	Прекомерен туристически натиск	Незначително	Потенциално	Рядко	Спазване на условията за преминаване през резервата.
Второстепенна цел 1: Опазване, поддържане или възстановяване на горите	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	Незначително	Потенциално	Постоянно	Управленски решения на локално и глобално ниво.
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	Значително	Потенциално	Рядко	Спазване на изготвения противопожарен план
	Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Мониторинг.
	Ерозия, нарушаване на ландшафта, увреждане на условията на местообитанията	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Мониторинг.
	Бракониерство в горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша и др.	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Засилен контрол.
	Замърсяване, шум	Незначително	Локално	Рядко	Засилен контрол.
	Нарушаване на водния баланс	Незначително	Локално	Рядко	Недопускане на дейности в околните на резервата територии, които да доведат до промени във водния режим.
	Практики в селското,	Незначително	Локално	Рядко	Запазване на статута на

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	горското и ловното стопанство и др. в съседните територии				околните територии.
	Предвиждания на регионални и местни планове и програми	Незначително	Локално	Постоянно	Прилагане на законоопределените процедури, съгласно ЗООС и ЗУТ по отношение на предвижданията на ОУП. Мониторинг на туристопотока в прилежащите на Р територии.
	Ниво на знанията и опита на местно ниво	Значително	Потенциално	Постоянно	Повишаване на капацитета на местната администрация, имаща отношение към управлението и опазването на резервата. Провеждане на образователни програми
	Инфраструктура	Средно	Локално	Постоянно	Недопускане изграждането на инфраструктура, освен такава, която спомага

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					за изпълнението на целите.
	Административни, финансови и др.	Незначително	Локално	Рядко	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи отношение към управлението на резервата.
	Прекомерен туристически натиск	Незначително	Потенциално	Рядко	Спазване на условията за преминаване през резервата.
Второстепенна цел 2: Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	-	-	-	-
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	-	-	-	-
	Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.	-	-	-	-
	Ерозия, нарушаване на ландшафта, увреждане на условията на местообитанията	-	-	-	-
	Бракониерство в горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша и др.	Незначително	Потенциално	Рядко	Засилен контрол.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	Замърсяване, шум	Незначително	Потенциално	Рядко	Недопускане на замърсяване. Засилен контрол.
	Нарушаване на водния баланс				
	Практики в селското, горското и ловното стопанство и др. в съседните територии				
	Предвиждания на регионални и местни планове и програми				
	Ниво на знанията и опита на местно ниво				
	Инфраструктура				
	Административни, финансови и др.	Значително	Потенциално	Рядко	Полагане на усилия за осигуряване на необходимото финансиране за текущи научни изследвания и образователни дейности.
	Прекомерен туристически натиск	Незначително	Потенциално	Рядко	Няма.
Второстепенна цел 3: Институционално	Промени в климата, почвите, хидроложкия	-	-	-	-

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
развитие	режим				
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	-	-	-	-
	Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.	-	-	-	-
	Ерозия, нарушаване на ландшафта, увреждане условията на местообитанията	-	-	-	-
	Бракониерство в горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша и др.	-	-	-	-
	Замърсяване, шум	-	-	-	-
	Нарушаване на водния баланс	-	-	-	-
	Практики в селското, горското и ловното стопанство и др. в съседните територии	-	-	-	-
	Предвиждания на регионални и местни планове и програми	-	-	-	-
	Ниво на знанията и опита на местно ниво	-	-	-	-

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	Инфраструктура	-	-	-	-
	Административни, финансови и др.	Значително	Потенциално	Рядко	Повишаване на капацитета и осигуряване на необходимото финансиране.
	Прекомерен туристически натиск	-	-	-	-

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

2.4. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

2.4.1. Потенциал на територията по отношение консервация на местообитания и видове при установен модел и режим на ниво на подпочвени води и заливане

Оценка на потенциала	Основание
Опазване на биологичното разнообразие. Защитената територия притежава висок потенциал за опазване на биологичното разнообразие.	Значителна площ на резервата с характерно видово разнообразие и природни местообитания.

2.4.2. Потенциални възможности за развитие на научно-познавателен туризъм и други рекреационни дейности на местно, национално и международно ниво.

Оценка на потенциала	Основание
Територии с възможност за развитие на рекреационни дейности – туризъм, спорт, познавателен и екотуризм. Оценката е ниска.	Туризмът в границите на резервата е забранен. В територията на резервата е възможно практикуването на посещения с научна и образователна цел. Има създадени пътеки за посетители. Характерен горски ландшафт. Богато биологично разнообразие, представително за територията на Странджа планина.

2.4.3. Други

Оценка на потенциала	Основание
Източник на ползи за местното население Дейности, свързани с използване на потенциалните възможности на територията. Средна оценка.	Възможност за продажба на информационни материали и др.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

ЧАСТ 3: РЕЖИМИ, НОРМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

3.1. ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНИТЕ

Предложените режими и норми са определени на базата на нормативно определени изисквания и аналитичната информация и оценки, представени в Част 1. Тяхното налагане цели преодоляване или ограничаване на въздействието на заплахите, идентифицирани в Част 2, осигуряване на условия за контрол и взимане на гъвкави управленски решения.

3.1.1. Териториално разположение на зони съобразно спецификата и целите на резервата

С цел осъществяване на дългосрочните цели на Плана за управление, територията на резерват “Узунбуджак” е разделена на 3 зони с определено функционално предназначение. В **Приложения № 18 и № 3 (Карта № 13)** е даден обхватът на предложените зони по подотдели.

ЗОНА А - Зона за опазване на консервационно значими видове и местообитания

Строго резерватна зона.

Обхват: Цялата територия на резервата с изключение на ивиците от 5 m по протежение на обособените четири пътеки за посетители и просеката на електропровода;

Площ: 2637,00 ha

Функционално предназначение:

Опазване на ценни видове и природни местообитания;

Опазване на ценни ландшафти;

Научни наблюдения;

Събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения на екосистемите;

Екологичен мониторинг.

ЗОНА Б - Зона за регламентиран достъп по пътеки за посетители

Обхват: ивици с ширина 5 m, които обхващат регламентираните четири пътеки за посетители и изградената посетителска инфраструктура

Площ: 6,76 ha

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Функционално предназначение:

Практикуване на посещения с научна и образователна цел
наблюдение и обучение по възрастови групи и интереси;

Зона В - Зона с поддръжка на технически съоръжения

Обхват: сервитутната зона на електропровода, пресичащ резервата

Площ: 15,5 ha

Функционално предназначение:

Поддръжка на сервитута на електропровода в съответствие с Наредба 16 за сервитутите на енергийните обекти.

3.2. РЕЖИМИ И НОРМИ

Режим на защитената територия, определен в ЗЗТ (обн. В ДВ ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998 г., посл. изм. ДВ. бр. 98 от 28 Ноември 2014 г.):

чл. 16. (1) За резервати се обявяват образци от естествени екосистеми, включващи характерни и/или забележителни диви растителни и животински видове и местообитанията им.

(2) Резерватите се управляват с цел:

1. запазване на естествения им характер;
2. научна и образователна дейност и/или екологичен мониторинг;
3. опазване на генетичните ресурси;
4. запазване на естествени местообитания и на популациите на защитени редки, ендемитни и реликтни видове;
5. развитие на мрежа от представителни за България и Европа екосистеми и застрашени местообитания.

Чл. 17. (1) В резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.
5. (нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2002 г.) потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

(2) Пътеките по ал. 1, т. 3 се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Посещенията по ал. 1, т. 2 и 4 се осъществяват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица.

(4) (Нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., доп. - ДВ, бр. 77 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Санитарните мероприятия по ал. 1, т. 5 се извършват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица, издадено след положително научно становище от Българската академия на науките и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

Режимът на резервата, определен с други нормативни документи – Заповеди, постановления и др..

Режимът на защитената територия е определен със следните Заповеди:

Заповед на Управление на горското стопанство към Министерски съвет № 2245 от 30.12.1956 г. за обявяване на резерват „Узунбуджак“, „...забранява се пашата на добитъка, косене на сено, бране на билки и горски плодове, ловуването и стрелянето с огнестрелно оръжие и всички други действия, които нарушават естественото състояние на растителния и животинския мир..“

- *Заповед на КОПС при МС № 424 от 18.05.1987 за обявяване на буферна зона ;*
- *Заповед на МОСВ № РД-1075 от 11.10.2.2004 г. за определяне на пътеки за посетители;*
- *Заповед на МОСВ № РД – 413 от 18.06.2007 за прекатегоризиране на буферната зона в защитена местност.*

Копие от посочените документи е представено в **Приложение № 5.**

Режими и норми за всяка зона във връзка с провеждане на обучения, научни изследвания и мониторинг и други такива, свързани със спецификата на резервата

(1) Да не се допуска преминаване извън определените пътеки за посетители (Зона Б) с изключение за научни изследвания и извършването на мероприятия в Зона В.

(2) След провеждане на научни изследвания с използване на съоръжения и след приключване на наблюденията, да се демонтират и се възстановява изходното състояние.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

(3) Изграждането на нагледната информационна система за резервата, свързана с маркировка, информационни табла, указателни табели и печатна информация се извършва съгласно утвърдени работни проекти и само в Зона Б на резервата.

(4) Предложенията за научно-изследователски дейности съдържат следните сведения:

- В случай на стартирали вече проекти се дава информация за досегашните постигнати резултати;
- Конкретно се формулира проблематиката в проекта и се посочва как той служи на целите на опазването;
- Методика на проучването.

(5) При провеждане на научни изследвания и мониторинг да се оставя екземпляр от разработките на разположение в РИОСВ-Бургас.

(6) Необходимите контролни наблюдения на територията на резервата да се извършват само пеш.

Допълнителни режими, норми, условия и препоръки за санитарните дейности, които се въвеждат с плана за управление, на основание на ЗЗТ

(7) При необходимост, санитарни мероприятия да се извършват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица, издадено след положително научно становище от БАН и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие (към момента няма необходимост от извършване на санитарни дейности в границите на резервата).

(8) При извършване на санитарни дейности максимално да се ограничи използването на техника (включително МПС). По възможност да се прилагат ръчни методи (например ръчно пречупване на инвазивни видове).

Условия, свързани с разрешителни или съгласувателни режими за осъществяване на дейности, произтичащи от ЗЗТ

(9) Посещенията в резервата извън Зона Б, да се осъществяват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица.

3.2.1. Строителство и инфраструктура

3.2.1.1. Забрани по строителството, произтичащи от нормативни документи - ЗЗТ и заповедите за обявяване.

(10) Строителството в резервата е забранено. Допуска се извършването на аварийни дейности и ремонти по електропровода в Зона В, само след доказана

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

необходимост за това и съгласуване с МОСВ и РИОСВ-Бургас. Поддържането на Зона В да се извършва в присъствието на служител на РИОСВ-Бургас.

(11) Максимално ограничено използване на техника при ремонтни дейности в Зона В.

(12) В Зона Б се допуска изработване и поставяне на елементи от информационната система:

- общи информационни табла със схема за обекта
- навес с общо информационно табло и кът за информационни материали
- указателни табла за поведение;
- информационни табла за растителни, гъбни и животински видове;
- информационен плот;
- указателни табла за посока;
- пейки без облегалка;
- кошче за отпадъци.

3.2.1.2. Забрани, норми или препоръки, освен тези по т. 3.2.1.1., общовалидни за цялата територия на резервата.

(13) Не е допустимо обособяване на допълнителни пътеки за посетители, освен нормативно регламентирания.

3.2.2. Други режими и норми

(14) При извършване на дейности по поддръжка на сервитута на електропровода да се спазват следните условия:

- Да не се допуска навлизане на територията на Зона А и Зона Б на резервата.
- Да се почистват всички строителни и битови отпадъци след приключване на ремонтните дейности.

3.2.2.1. Допълнителни режими, норми, условия или препоръки, по преценка на изпълнителите, извън тези по ресурсите и строителството

(15) Няма ограничение на броя посетители в една посетителска група.

(16) Забранява се палене на огън и бивакуване.

3.2.2.2. Карта на функционалното зонироване и режими в подходящ мащаб, отразяваща резултатите от направените оценки и въведени норми, режими, условия и препоръки за осъществяване на дейности.

Карта на функционално зонироване и режими е представена в Приложение № 3 (Карта № 13).

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ

4.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ

Отчитайки дългосрочните цели и фактори, които оказват влияние върху тяхното изпълнение, са формулирани следните **основни приоритети** по отношение на устройство, организация и управление през 10-годишния период на действие на Плана за управление на резерват “Узунбуджак”:

- Координация на научни изследвания и публикации;
- Подобряване на условията за преминаване на посетители по нормативно определените пътеки, подновяване и добавяне на нови указателни табели;
- Природозащитно образование;
- Информационно осигуряване;
- Връзки с обществеността;
- Комплексен и дългосрочен мониторинг за опазване на биологичното разнообразие;

Прилагане на законодателството и нормативната база.

Въз основа на определените приоритети, посочени по-долу, проектите са степенувани в тристепенна скала от 1 до 3, като с най-висок приоритет е 1, а най-нисък - 3.

4.2. ПРОГРАМИ

С **Програмите** се постигат целите на управлението. Групирани са в 6 направления. За всяка от програмите са посочени **проекти**, които могат да се изпълняват през целия период на действие на Плана за управление.

4.2.1. Програма „Опазване и поддържане на биоразнообразието – местообитания и видове“.

Проекти по програмата

- Проучване на микотата, флората, фауната, растителността и местообитанията

4.2.2. Програма „Дейности в горите“.

Проекти по програмата

- Проучване на сукцесиите на растителните съобщества и установяване на закономерности в естественото развитие на горските екосистеми.

4.2.3. Програма „Научни изследвания и мониторинг“.

Проекти по програмата

- Мониторинг на растителни, гъбни и животински видове и приоритетни местообитания
- Изследване биологията на размножаване на консервационно значими видове растения, обект на специални мерки за опазване

- Мониторинг на санитарното състояние на горските насаждения

4.2.4. Програма „Развитие на посещения с научна и образователна цел“.

Проекти по програмата

- Поддържане на пешеходните пътеки за посетители

4.2.5. Програма „Връзки с обществеността и образование“.

Проекти по програмата

- Развитие на партньорство на различни нива
- Издаване на брошури за резервата, разработване на разнообразни образователни пакети и заснемане на рекламен видеофилм за резервата.

4.2.6. Програма „Институционално развитие“.

Проекти по програмата

- Институционално развитие на РИОСВ и обучение на хората, управляващи територията на резервата.

4.3. ПРОЕКТИ

4.3.1. Проект “Проучване на микотата, флората, фауната, растителността и местообитанията” – Приоритет 2

Цел:

Попълване на пропуските в познанията и създаване на база от данни за биологичното разнообразие и сравнителни анализи за състоянието на отделните елементи в границите на резервата.

Обект на прилагане:

Флора (вкл. лечебни растения), микота, фауна, растителност и местообитания.

Метод:

Трансектни и точкови методи; преки и косвени; картиране.

Очакван резултат:

Установяване на нови видове, картиране и определяне природозащитното състояние на местообитания и видове. Разширяване на познанията за биологичното

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

разнообразие на територията на резервата. Подобряване на научната основа за вземане на управленски решения.

Срок за изпълнение:

2017 – 2018 г.

4.3.2. Проект „Проучване на сукцесиите на растителните съобщества и установяване на закономерности в естественото развитие на горските екосистеми” – Приоритет 3

Цел:

Набиране на информация относно процесите, които протичат в растителните съобщества. Попълване на пропуските в познанията за процесите, които протичат в горските екосистеми и създаване на база от данни за биологичното разнообразие с цел, сравнителни анализи за състоянието на отделните компоненти и елементи.

Обект на прилагане:

Местообитания, растителни съобщества

Метод:

Трансекти, еколого-фитоценотични методи, картиране.

Очакван резултат:

Проучване на сукцесионните процеси и насоките на тяхното развитие. Разширяване на познанията за биологичното разнообразие на територията на резервата, създаване на база данни. Проектът ще допринесе за по-доброто разбиране на процесите, протичащи в горските екосистеми. От своя страна, набраната и систематизирана информация ще спомогне постигане на основната цел - опазване на биологичното разнообразие.

Срок за изпълнение:

2016 – 2018 г.

4.3.3. Проект „Мониторинг на растителни и животински видове и приоритетни местообитания“ – Приоритет 2

Цел:

Създаване на база данни и допълване на познанията за територията на резервата.

Обект на прилагане:

Растителни видове: 5 вида от сем. *Orchidaceae*: *Anacamptis pyramidalis*, *Ophrys apifera*, *Limodorum abortivum*, *Ophrys cornuta*, *Orchis papilionacea*

Лечебни растения: *Galanthus nivalis*, *Ilex colchica*, *Hypericum androsaemum*

Гъбни видове: представители от Червения списък на гъбите в България

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Животински видове: видове, характеризиращи се със скрит начин на живот (дива котка (*Felis silvestris*) и златка (*Martes martes*))

Природни местообитания – 91S0* Западно понтийски букови гори; 91M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори-подтип Евксински гори от *Quercus polycarpa*.

Метод:

Растителни видове – трансектни и точкови методи; картиране

Гъбни видове – по утвърдени методики на НСМБР

Животински видове – директни наблюдения, анкети и използване на фотокапани (неинвазивни методи, които се прилагат успешно при на редки, нощноактивни и горско живеещи обитатели.

Природни местообитания – еколого-фитоценотични методи; картиране и определяне на благоприятното природозащитно състояние.

Очакван резултат:

Основа за вземане на управленски решения

Срок за изпълнение:

2017 - 2025 г.

4.3.4. Проект „Изследване биологията на размножаване на консервационно значими видове растения, обект на специални мерки за опазване“ – Приоритет 2

Цел:

Изследване на механизмите на размножаване и преодоляване на затруднения в репродуктивните възможности на целеви видове. Създаване на *ex situ* колекция.

Обект на прилагане:

Консервационно значимите видове растения, обект на специални мерки за опазване.

Метод:

Ембриологични, биотехнологични методи за *in vitro* размножаване.

Очакван резултат:

Изясняване на механизмите на размножаване и преодоляване на затруднения в репродукцията на целевите видове. Разработване на протоколи за *in vitro* размножаване и съхранение на генетичен материал в *ex situ* колекция.

Срок за изпълнение:

2020 - 2021 г.

4.3.5. Проект „Мониторинг на санитарното състояние на горските насаждения“ – Приоритет 1

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Цел:

Установяване на здравословното състояние на горските насаждения. Ежегодно проучване, което да служи за основа на предприемане на мерки, при необходимост, в съответствие с режима на ЗТ.

Обект на прилагане:

Чисти и смесени гори с преобладаване на източен бук, източен горун, странджански дъб, благун и цер.

Метод:

Съгласно приета методика за оценка на здравословното състояние.

Очакван резултат:

Основа за вземане на управленски решения. Планиране на санитарни мероприятия, ако е необходимо на даден етап. Мерките трябва да бъдат съобразени с режима и статута на ЗТ.

Срок за изпълнение:

2016 - 2025 г.

**4.3.6. Проект „Поддържане на пешеходните пътеки за посетители“ –
Приоритет 2**

Цел:

Поддържане на пътеките за посетители в добро състояние. Изграждане на интерпретативен маршрут за гъбите и редките растения на резервата.

Обект на прилагане:

Зона Б на резервата

Метод:

Почистване, маркиране и подобряване на пътеките, в съответствие със ЗЗТ.

Очакван резултат:

Подобряване на условията за посещения с научна и образователна цел.

Срок за изпълнение:

2016 - 2025 г.

4.3.7. Проект „Развитие на партньорство на различни нива“ – Приоритет 2

Цел:

Координация и сътрудничество при изготвяне и изпълнение на различни програми, свързани с развитието на посещения с научна и образователна цел.

Обект на прилагане:

Резерват „Узунбуджак“

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Метод:

Провеждане на срещи, организиране на проекти, изработка на планове и други документи.

Очакван резултат:

Провеждане на различни мероприятия с цел популяризиране на резервата.

Срок за изпълнение:

2016 - 2025 г.

4.3.8. Проект „Издаване на брошури за резервата, разработване на разнообразни образователни пакети и заснемане на рекламен видеофилм за резервата“ – Приоритет 3

Цел:

Популяризиране на резервата. Създаване на информационна база, спомагаща за популяризиране на ценностите на резервата за различни възрастови групи, вкл. ученици и студенти.

Обект на прилагане:

Резерват „Узунбуджак“

Метод:

Издаване на нагледни материали, образователни пакети и заснемане на филм.

Очакван резултат:

Популяризиране на резервата

Срок за изпълнение:

2018 г.

4.3.9. Проект „Институционално развитие на РИОСВ и обучение на хората, управляващи територията на резервата“ – Приоритет 1

Цел:

Повишаване капацитета на служителите, отговорни за управлението на резервата.

Обект на прилагане:

Служители на РИОСВ-Бургас.

Метод:

Посещения на обучения, научни конференции, образователни курсове, курсове за повишаване на квалификацията и други.

Очакван резултат:

Подобряване на управлението

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Срок за изпълнение:

2016 - 2025 г.

4.4. ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ

Изброените оперативни дейности се отнасят до отговорностите на РИОСВ-Бургас по изпълнение на предвидените в Плана за управление програми и проекти. Те се изпълняват ежегодно в рамките на служебните задължения на служителите, съгласно техните длъжностни характеристики.

При разработването на ежегодни планове за **пожарна безопасност** за горското стопанство, предварително се събира информация от отговорните служители. Тя включва пожароопасни места, състояние на съществуващите и необходимост от оборудване на нови депа и др.

Ежегодно се организира обучение и инструктаж на служители и доброволци преди началото на пожароопасния сезон. Организират се съвместно с местните власти и се провеждат със съответните служби на Национална служба по противопожарна и аварийна безопасност, МВР, Гражданска защита и др.

Ежегодно се разработва **график** за конкретните задачи и дейности, за които са осигурени партньори и средства за изпълнение и отговарят на определените в Част 3 режими, норми и препоръки.

Прилагането на програмите за **мониторинг** се извършва от служители или се възлага на външни изпълнители, в зависимост от техните компетенции, по предварително изготвени графици, съгласно Програмата за Комплексен мониторинг за опазване и поддържане на биоразнообразието.

За проекти, финансирани от външни донори и спонсори, след **съгласуване** по съответния ред, се определя експерт от РИОСВ, който следи тяхното изпълнение и резултатност. След приключване на всеки един проект или етап от него, той прави актуализация и на данните в ГИС. Създаването и поддържането на такава база данни може да се ползва от заинтересовани институции и от експерти, ангажирани с разширяване и доразвитие на информационната система.

Възможните **допълнителни източници на финансиране** са ОП „Околна среда“, Life+ и други. За постигане на желания ефект (осигурено финансиране) е необходимо на базата на заложените проекти да се изработи качествено проектно предложение към съответната финансираща организация или фонд. За повишаване на ефективността на финансиране се определя експерт от РИОСВ-Бургас, който приоритетно да се занимава

с кандидатстване по проекти. Задължително условие е експертът да притежава необходимите знания и опит за подготовка на качествено проектно предложение.

Работата в **партньорство** с местните правителствени и неправителствени организации предлага повече опит, познания и идеи. Целта е приемане на общи планове за действие и обмен на опит, разпространение на периодичен печатен и/или електронен бюлетин и др. Координира се от експерта за връзки с обществеността.

Основни партньори са общинските администрации, природозащитните екологични НПО, лесничействата, представители на търговски ориентиран и на социален туризъм, регионалните органи на РДВР, РИОСВ и други.

4.5. РАБОТЕН ПЛАН

4.5.1. *Работен план за 3 години, включващ приоритетните проекти и задачи*

В таблицата е предложен работен план за 3 години, разработен по приоритетни проекти и задачи.

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Проекти и задачи	Срок за изпълнение	Работен план за три години			Етапи предвидени за първата година
		Година 1	Година 2	Година 3	
Проучване на микотата, флората, фауната, растителността и местообитанията	2017 – 2018 г.	Организация на работа. Провеждане на теренни проучвания.	Провеждане на теренни проучвания.	Провеждане на теренни проучвания. Изготвяне на окончателен доклад.	Избор на обекти и приемане на методики за провеждане на теренните проучвания. Провеждане на теренни проучвания по направления. Изготвяне на междинен доклад.
Проучване на сукцесиите на растителните съобщества и установяване на закономерности в естественото развитие на горските екосистеми	2016 – 2018 г.	Организация на работа Провеждане на теренни проучвания.	Провеждане на теренни проучвания. Изготвяне на отчет.	Провеждане на теренни проучвания. Изготвяне на отчет.	Избор на обекти и приемане на методики за провеждане на теренните проучвания. Провеждане на теренни проучвания по направления. Изготвяне на междинен доклад.
Мониторинг на растителни, гъбни и животински видове и приоритетни	2017 - 2025 г.	Организация на работа Провеждане на теренни	Провеждане на теренни проучвания. Изготвяне на	Провеждане на теренни проучвания. Изготвяне на	Избор на обекти и приемане на методики за провеждане на теренните проучвания. Провеждане на теренни проучвания

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Проекти и задачи	Срок за изпълнение	Работен план за три години			Етапи предвидени за първата година
		Година 1	Година 2	Година 3	
местообитания		проучвания. Изготвяне на отчет.	отчет.	отчет.	по направления. Изготвяне на междинен доклад.
Изследване биологията на размножаване на консервационно значими видове растения, обект на специални мерки за опазване	2020 - 2021 г.	Организация на работата. Събиране на материал. Провеждане на лабораторна работа. Подготовка на отчет.	Провеждане на лабораторна работа. Подготовка на отчет.		Организация на работата. Събиране на материал. Провеждане на лабораторни изследвания.
Мониторинг на санитарното състояние на горските насаждения	2016 - 2025 г.	Организация на работа. Провеждане на теренни проучвания. Подготовка на отчет.	Провеждане на теренни проучвания. Подготовка на отчет.	Провеждане на теренни проучвания. Подготовка на отчет.	Избор на обекти. Провеждане на проучвания.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Проекти и задачи	Срок за изпълнение	Работен план за три години			Етапи предвидени за първата година
		Година 1	Година 2	Година 3	
Поддържане на пешеходните пътеки за посетители	2016 - 2025 г.	Провеждане на мероприятия по поддръжка на пътеките за посетители. Изграждане на интерпретативен маршрут за гъбите и редките растения на резервата.	Провеждане на мероприятия по поддръжка на пътеките за посетители.	Провеждане на мероприятия по поддръжка на пътеките за посетители.	Почистване на пътеките, възстановяване на маркировка и увредена инфраструктура.
Развитие на партньорство на различни нива	2016 - 2025 г.	Изготвяне на списък с потенциални партньори. Изграждане на партньорство.	Координация и сътрудничество при изготвяне и изпълнение на различни програми, свързани с	Координация и сътрудничество при изготвяне и изпълнение на различни	Изготвяне на списъци с потенциални партньори, осъществяване на контакти; изграждане на партньорска мрежа. Планиране на общи дейности.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Проекти и задачи	Срок за изпълнение	Работен план за три години			Етапи предвидени за първата година
		Година 1	Година 2	Година 3	
			развитието на посещения с научна и образователна цел.	програми, свързани с развитието на посещения с научна и образователна цел.	
Издаване на брошури за резервата, разработване на разнообразни образователни пакети и заснемане на рекламен видеофилм за резервата	2018 г.	Изготвяне на рекламни и образователни материали (брошури за резервата). Заснемане на видеофилм.			Изготвяне на рекламни и образователни материали (брошури за резервата). Заснемане на видеофилм.
Институционално развитие на РИОСВ и обучение на хората, управляващи	2016 - 2025 г.	Участие на отговорниците за управление на резервата в	Участие на отговорниците за управление на резервата в	Участие на отговорниците за управление на резервата в	Участие в поне едно обучение, научна конференция, свързана с управлението на ЗТ и опазване на биологичното разнообразие.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Узунбуджак“

Проекти и задачи	Срок за изпълнение	Работен план за три години			Етапи предвидени за първата година
		Година 1	Година 2	Година 3	
територията на резервата		обучения, конференции и други.	обучения, конференции и други. Охрана на територията.	обучения, конференции и други. Охрана на територията.	

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

ЧАСТ 5: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ

5.1. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Съгласно ЗЗТ (чл.55, ал.2) Планът за управление се актуализира на всеки 10 години. Процесът на изготвяне на актуализацията на Плана започва непосредствено след публичното обсъждане на втория четиригодишен период от действието на Плана. На базата на направения пълен преглед и ревизия се изготвя план за действие през останалите две години и задание за актуализация на Плана за управление. Самата актуализация приключва на десетата година от действието на първоначално приетия План.

5.2. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ

Да се определят задълженията на участниците в този преглед на различни нива.

В края на всяка година се извършва отчет за изпълнените задачи и проекти и тяхното значение за постигане на оперативните цели на Плана. Оценка на извършената работа и изразходваните средства и време по изпълнението на проектите се прави текущо през годината. Това позволява да се променят приоритетите при изпълнение на дейностите и да се пренасочват средства.

Оценката на изпълнението на проектите се включва в годишните отчети пред МОСВ и представлява база за съставянето на годишния план и бюджет за следващата година. **(Приложение № 19).**

В годишния план се вземат предвид и писмено изразени законосъобразни становища и препоръки на всички партньори на РИОСВ и отделни заинтересовани физически и юридически лица. За тази цел е необходимо създаване на „Приемна” или „Пощенска кутия” към РИОСВ за изразяване на мнения и препоръки.

По отношение на състоянието на компонентите на околната среда, ежегодно да се представят доклади в РИОСВ за резултатите от мониторинговата дейност за всеки обект поотделно, в срок до месец март на следващата година, от оторизираната за това институция (организация) лице.

При констатирани отклонения от допустимите норми, да се предприемат мерки от РИОСВ за налагане на законовите санкции на виновната страна и спиране на дейности, довели до това замърсяване.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

